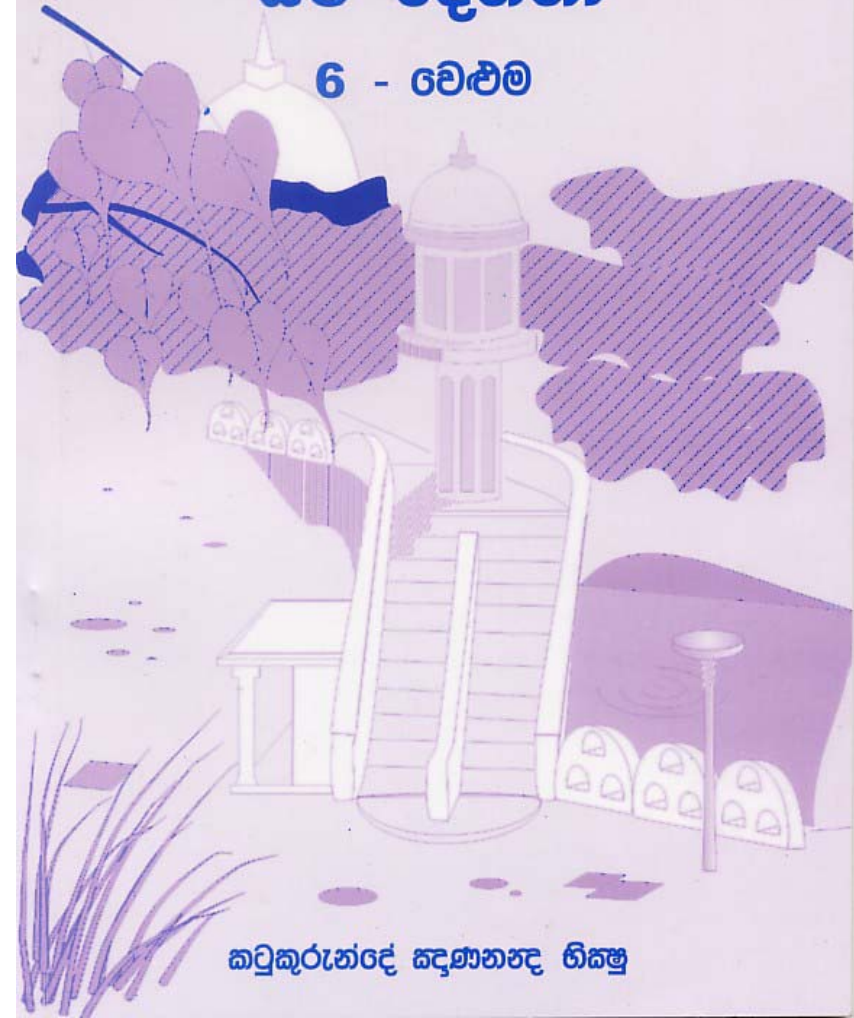

පහන් කණුව ධම් දේශනා

6 - වෙනම

කටුකුරුන්දේ ඤාණන්ද හිමි

පහන් කණුව ධම් දේශනා

ධම්දානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2006

සඟවන වෙළුම

පොත ලබාගත හැකි ස්ථාන

ISBN 955 - 1255 - 06 - 02

කටුකුරන්දේ කදුණානන්ද භික්ෂු

1. පොත්ගල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
'පහන් කණුව' කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2. රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට්,
191, හැව්ලොක් පාර,
කොළඹ 5.
3. ඩී. ටී. වේරගල මහතා
422, වැලිපාර, තලවතුගොඩ.
4. අනුර රූපසිංහ මහතා
27, කොළඹ විදිය, මහනුවර
5. මහා භාරකාර දෙපාතීමේන්තුව
2, බුලර්ස් පවුමග,
කොළඹ 07.

පොත්ගල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
'පහන් කණුව'
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම

ප්‍රකාශනය
ධම්ගුණ මුද්‍රණාගාරය

2006

මුද්‍රණය
කොලිට් ප්‍රින්ටර්ස්
17/2, පැහිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල,
නුගේගොඩ.
දුරකතනය: 011-4302312

‘සබ්බපාපස්ස අකරණං
 කුසලස්ස උපසම්පදා
 සචිත්ත පරියොදපනං
 එතං බුද්ධානසාසනං’

පටුන

බුද්ධචග්ග, ධම්මපද

පිටු

හැම පවිත්
 කුසල් වෙනටම
 සිත පිරිසිදු
 සස්ත මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
 එළැඹුම
 කරැම
 බුදුන්ගෙම

හැඳින්වීම	v
ප්‍රකාශක නිවේදනය	viii
ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය	x
ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය මගින් පළකැරෙන ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයට දායකවීම	xi
අමා ගඟ	xii
26. 'යො වදනං පවරො මනුජේසු'	4
27. 'අඤ්ඤාදරතො භික්ඛු'	28
28. 'යො අඤ්ඤාදරතො නරඤ්ඤා දුඤ්ඤාති'	56
29. 'උට්ඨානකාලමභි අනුට්ඨානානො'	82
30. 'පණ්ඩුපලාසොව දානිසි'	108

හැඳින්වීම

දහම් දහ හැමදන්ම	පරදයි
දහමිරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම	පරදයි
නිටන් සුට හැමදුක්ම	පරදයි

අනුකර ධර්මාචාරයන් වහන්සේගේ ධර්මිච්ඡයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ චිත්ත සන්තොසයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දැවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මිච්ඡය පරමාථීය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්ච්ඡය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මිච්ඡයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදානය අත් හැම දානයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පුණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වසා දානයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සනාතන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහාතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආමිස රසය මෙන් නොව, නිරාමිස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථී රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණහා පිපාසය සන්තිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි.

'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළෙන්* අප දියත් කළ ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ 'පහන් කණුව ධම් දේශනා' පොත් පෙළ එළි දකී. මිහිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සහපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකි පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්. ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ල කොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදායක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි

මතවාදයන්ගෙන් ගැටළුගත් පොත් පත් සභරා 'සභරාවක' අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් 'තරු සළකුණක්' හෝ ලැබෙනොත් අප දැරූ උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සළකමු.

'ආනුසුබ්බි කථා' නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාථීයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසු බුදු පියාණෝ එවැනිම 'අනුපිළිවෙළ කථාවක්' ධර්මදේශකයින්ට අනුදැන වදාළහ. දාන කථාව, සීල කථාව, සඟ කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මෘදු වූ, පුබුදු වූ. පහන්වූ සිතට වතුරාධීසත්‍ය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සළකන කල, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශීවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධම් කරුණු සැදැහිනය කිරීම ('සැදැසෙයි') සිත් කාවචිත අන්දමින් එක්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුනෙතෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපභංසෙති).

ධම්පදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදීද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධර්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දැරුවෙමු. බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුළුගැන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෝකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. 'පහන් කණුවෙන්' විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මඟ හෙළි පෙහෙළි වේවා!

මෙම 'පහන් කණුව ධර්මදේශනා' පොත් පෙළද, 'නිවනේ නිවීම' දෙසුම් පෙළ එළිදැක්වීම උදෙසා කොළඹ හැව්ලොක් පාරේ 'රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට්හි' පින්වත් ජී.ටී. බණ්ඩාර මහතා විසින් මහාභාරකාර දෙපාර්තමේන්තුවේ පිහිටුවන ලද 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරය' මගින් මුද්‍රණය කරවීමට මහාභාරකාර තැන්පත් යු. මාපා මහතා තීරණය කිරීම අපට මහත් ධෙධියක් විය. අම්ලවූ ධම්ම මිල කිරීමකින් නොපිරිහෙලා පාඨකයින් අතට පත්කිරීමේ අප ප්‍රතිපත්තියට දිරිදෙන ඒ පින්වත් මහතුන් දෙපොළටත්, මේ සත්කෘතියට සහාය දීමට මේතාක් ඉදිරිපත්වූ පරිත්‍යාගශීලී හැම පින්වතුන්ටත්. පටිගත කළ 'පහන් කණුව' දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ කායභියට සහාය වන පින්වත් ඒ.එස්.වයි. අබේවඩින මහතාට සහ අනුලා හිඳගොඩ, එම්. නාගභවත්ත, ජයන්ති රණවීර යන මහත්මින්ටත්, දෙන දේ පිරිසිදුව දීමට ශෝභන ලෙස මුද්‍රණ කටයුතු නිම කරන, සීමාසහිත කරුණාරත්න සහ පුත්‍ර සමාගමේ

අධ්‍යක්ෂක මහතුන්ට හා කාඩ් මණ්ඩලයටත් අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ. ඒ හැම දෙනාටම මෙම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත නිවාණාවබෝධය පිණිසම හේතුවාසනා වේවායි පතමු.

වීරං තිඨාතු ලොකස්මිං - සමමාසමුද්ධ සාසනං'

මෙයට
සසුන් ලැදි,
කටුකුරුන්දේ කඳුණනඳු හිඟු

පොත්ගල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
'පහන් කණුව'
කන්දේගෙදර
දේවාලේගම
(2542) 1999 පෙබරවාරි 12

ප්‍රකාශක නිවේදනය

අතිපුජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ "නිවනේ නිවීම" දේශනා මුද්‍රණය කොට, ඒ පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන අයහට එම දහම් පොත් ලබාදීමේ මූලික අදහස අප තුළ ඇතිවී මුත්, මුද්‍රණය සඳහා වැය වන මුදල උපයා ගැනීම ප්‍රශ්නයක් විය. එය විසඳීම පිණිස අප කිහිප දෙනෙක් යෝජනා කළේ වැයවන මුද්‍රණ වියදම පමණක් අය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් වූ මිලකට එම දහම් පොත් විකිණීමයි. එහෙත්, අපගේ එම යෝජනාව ගරු ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ එකහෙලා ප්‍රතිකෂේප කරමින් "ධර්මය මිල කරන්න බැහැ, එය අවශ්‍ය අයහට නොමිලේ ලබා ගැනීමට හැකිවිය යුතුයි..." කීහ.

එබැවින් උන්වහන්සේ අදහස් කළ පරිදි මුලින්ම මුද්‍රණය කල "නිවනේ නිවීම" දේශනා මාලාව සඳහා වියදම් ලබා ගැනීමේ වැඩ පිළිවෙලක් වශයෙන් රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට් හි අධිපති ජී.ටී.බණ්ඩාර මහතා විසින් මහා භාරකාර දෙපාර්තමේන්තුවෙහි "ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය" නමින් අරමුදලක් අරඹනු ලැබීය. එවකට මහා භාරකාර ධුරය දරූ යූ. මාපා මහතාගේ අදහසක් අනුව පිහිටුවන ලද එකී භාරයෙහි අරමුණ වූයේ මෙම පුණ්‍ය ක්‍රියාව ඉටුකර ගැනීම සඳහා දායක වීමට කැමති අය හට මුදලින් කෙරෙන තම පුණ්‍යාධාර එම භාරයට බැර කිරීමට අවස්ථාව සලසා දීමයි.

1997 වසරේදී ඇරඹුනු මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය මගින් පුජ්‍ය ඤාණනන්ද හිමියන්ගේ දේශනා 33 කින් යුත් "නිවනේ නිවීම" වෙළුම් 11 කින් මුද්‍රණය කොට නොමිලේ බෙදා දීමට අමතරව පසළොස්වක පොහෝ දිනයන්හිදී පහන් කණුව සෙනසුන වෙත රැස්වෙන උපාසක උපාසිකාවන් සඳහා උන්වහන්සේ විසින් කෙරෙන ධර්ම දේශනා "පහන් කණුව ධර්ම දේශනා" නමින් මේ වන විට ග්‍රන්ථ 5ක් පළකොට තිබේ. එතැනින් නොනැවතී උන්වහන්සේගේ අනෙකුත් සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි ග්‍රන්ථද එසේම ධර්ම දාන වශයෙන් පළකිරීමට හැකිවීම ඊට දායක වූ අප සෑමගේ ඉමහත් සතුටට හේතුවිය.

අති පුජ්‍ය ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගේ එම ධර්ම දේශනා අගයමින් එම සත්කාර්යය නොනවත්වා කරගෙන යෑම පිණිස දායක භවතුන්ගෙන් අප වෙත ලැබෙන පැසසුම් සහිත ප්‍රතිචාරය නිසාම ඒ අයගේ පහසුව පිණිස අප විසින් මෑතකදී "ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය" නමින් සම්පත්

බැංකුවේ නුගේගොඩ ශාඛාවේ අංක 0003 6000 1415 දරණ ජංගම ගිණුම විවෘත කරන ලදී.

අති පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද හිමියන් විසින් පහදා දෙනු ලබන නිර්මල බුදු දහම ඔබ අතට පත් කිරීම අපගේ එකම අරමුණයි. ඊට ඔබගෙන් ලැබෙන දායකත්වය ඉමහත් කුශලයකි. අපට ඉමහත් ධෛර්යයකි.

මෙම වටිනා ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය කොට බෙදා හැරීමේ සම්පූර්ණ කාර්යභාරය ජී.ටී. බණ්ඩාර මහතා විසින් රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට් හි පින්චන් නිලධාරීන්ගේ සහායද ඇතිව වෙහෙස මහන්සි නොබලා ඉටුකර දීම ගැන අපගේ බලවත් ප්‍රසාදය මෙහිලා විශේෂයෙන්ම සඳහන් කළයුතු වේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරකාර මණ්ඩලය

ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය මගින් පළකැරෙන ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයට දායක වීම

අති පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ විසින් දේශන නිර්මල බුදු දහම, "නිවනේ නිවීම" සහ "පහන් කණුව ධර්ම දේශනා" නමින් පළ වී ඇති දහම් පොත් තුළින් මේ වන විටත් ඔබ ඇතැම් විට කියවා තිබිය හැක.

එම ස්වාමීන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනා හැකි පමණ මුද්‍රණය කොට නොමිලේ බෙදා දීම ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරයේ අරමුණයි.

මෙතෙක් එම භාරය මගින් පළකොට ඇති ධර්ම ග්‍රන්ථ එකී ග්‍රන්ථ වල අවසාන පිටුවෙහි දක්වා ඇත.

මෙම මහඟු පුණ්‍ය ක්‍රියාව සඳහා දායක වීමට කැමති පින්චතුන්, පහත සඳහන් උපදෙස් පිළිපැදීම මැනවි.

1. චෙක්පත්/මුදල් ඇනවුම් මගින් එවන සියලු ආධාර "ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය" නමින් සම්පත් බැංකුවේ නුගේගොඩ ශාඛාවේ අංක 0003 6000 1415 දරණ ගිණුමට බැර කිරීම පිණිස පහත සඳහන් ලිපිනයට එවිය හැකිය.
2. දිවයිනේ පිහිටි ඕනෑම සම්පත් බැංකු ශාඛාවක් මගින් ඔබගේ ආධාර මුදල් ඉහත සඳහන් ගිණුමට බැර කල හැක.
3. කෙසේ වුවද, ඔබගේ පහසුව පිණිස සියලු පුණ්‍යාධාර කොළඹ 05, හැව්ලොක් පාරේ අංක 191 හි පිහිටි රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට් ආයතනයේ ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය වෙනුවෙන් පිහිටුවා ඇති අංශයටද බාර දියහැක.
4. මෙම භාරය මගින් නිකුත් කැරෙන ධර්ම ග්‍රන්ථ මගින් ඔබගේ දායකත්වය වරින් වර දායක භවතුන්ගේ දනගැන්ම සඳහා පළ කරනු ඇත.
5. ඔබ විසින් කරනු ලබන ආධාරය බැංකු ගිණුමට බැර කරන විට ඒ සඳහා නිකුත් කරනු ලබන කුචිතාන්සියෙහි ඡායා පිටපතක් පහත සඳහන් ලිපිනයට එවීමෙන් මෙම ධර්ම දානය කටයුත්තට දායක වන ඔබගේ නම සහ දායක මුදල අප විසින් වරින් වර පළ කරන දායක ලැයිස්තුවෙහි ඇතුළත් කිරීම කළ හැකිය.

ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය
රෝයල් ඉන්ස්ටිටියුට්
අංක 191, හැව්ලොක් පාර
කොළඹ 05

අමා ගහ

මහවැලි ගහ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසකි. පිපාසයට පැත්තිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුනු ගොයම සරුව නිල්වන්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් කුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ තුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගහ "උතුරට" හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා "එදා-වෙල" සඳහා වත් විය පැහැදිලි කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අම්ල දහම් අමා දිය දහරින් සඳහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අර්ටු මිසදිටු හැර, සැදැහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මහට නැමී ගත්හ. ලොවී - ලොවුතුරු මල් පල නෙලා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නත් අයුරින් සොම්නස පළකළහ.

"ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය" නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දාන වැඩපිළිවෙල සඳහා අපගෙන් වැයවූනේ පිරිසිදු ධම්දාන සංකල්පය පමණි. අමාගහ "උතුරට" හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදැහැවත්හුමය. "නිවනේ නිවීම" පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී "පහන් කණුව ධම්දේශනා" පොත් පෙළෙහි "බර පැන" දැරීමටත්, දෙස් - විදෙස්වල දහම් පිපාසිකයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත - පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. "දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ" අදහසින් අම්ල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම "නැවත මුද්‍රණ" පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගහ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඈප කැපවූහ.

"පොත් අලෙවිය" පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචිවලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන "දහම් පඩුර" තුළින් ධම්දාන සංකල්පයෙහි අගය වටහා ගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නෑ-හිතවතුන් සමග බෙදා-හදා ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ලැදියනටද දී ධම් දානයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් "ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට" උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ, ඇතැමෙක් ලොකු කුඩා දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගහ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

"සබ්බදානං ධම්මදානං ජිනාති"

මෙයට,
සසුන් ලැදී
කටුකුරුන්දේ කඳුණනඳු හිසඳු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
'පහන් කණුව'
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධම් දේශනා - සවන වෙළුම
(ප්‍රථම මුද්‍රණය)

මෙම ධම් ග්‍රන්ථය සඳහම් පිපාසිකයින් අතට පත්කිරීම උදෙසා කාලය, ධනය, ශ්‍රමය ශාසන දයාවෙන් පරිත්‍යාග කළ සැමදෙනාටම අම්ල වූ ධම්ය නොමිලයේ බෙදාදීමෙන් ජනිත කුශල ශක්තිය පරම ශාන්ත උතුම් නිච්චාණාවබෝධය පිණිස හේතු වාසනා වේවා! යි පතමු.

- සම්පාදක
(2550) 2006 මැයි

26 වන දේශනය

26 වන දේශනය

'නමෝ තසස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධසස'

**'යො වදනං පවරො මනුජේසු
සකාමුනී භගවා කතකිවෙවා
පාරගතො බලවිරිය සමංගී
තං සුගතං සරණතමුපෙමී**

**රාග විරාගමනෙජමසොකං
ධම්මසංඛතමප්පටිකුලං
මධුරමිමං පගුණං සුවිහතතං
ධම්මමිමං සරණතමුපෙමී**

**යඤ්ච දින මහඤ්චමාහු
චතුසු සුවිසු පුරිසයුගෙසු
අධ්ච පුගුල ධම්මදසා තෙ
සංඝමිමං සරණතමුපෙමී**

- ඡතත මානවක විමානවස්සු

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

තෙරුවන් සරණ යාමත් ශීල සමාදානයත් මේ ශාසනයේ ආරම්භක පියවරක් පමණයි. එහෙම නමුත් ඒ සරණ ගමන මාත්‍රයකින්මත් අශ්වර්යවත් ආනිශංස ලබාගත හැකිවීම තුණුරුවන්ගේ අනුභාවසම්පන්න බවට සාධකයක්. සරණ ශීල මාත්‍රයෙන්ම සුගතියාමී වූහු සැදැහැවතුන් ගැන ධර්ම සාහිත්‍යයේ කොතෙකුත් සඳහන් වෙනවා. ඡතත මානවකයා පිළිබඳ කථාන්තරය ඒ වගේ එකක්.

තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වැඩ වාසය කරන කාලයේ සේතවාහ නුවර ඡතත කියන බ්‍රාහ්මණ තරුණයෙක්, බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක්, උකකට්ඨා නුවර පොකබරසාති කියන බ්‍රාහ්මණ

ආචාර්යවරයා වෙත ගිහිල්ලා ශාස්ත්‍ර ඉගෙන ගෙන අවසාන කරලා ආපසු තමාගේ මව්පියන් දකින්න සේතව්‍යා නුවරට ඇවිල්ලා ගුරුපඬුරු වශයෙන් දහසක් කහවණු අරගෙන නැවතත් තමාගේ ගුරුවරයා හමුවීමට යමින් සිටියා. එදා උදෑසන බුදුපියාණන් වහන්සේ මහා කරුණා සමාපත්තියෙන් ලෝකය බලා වදාරණකොට ඡන්ත මානවකයා පෙනීගිය නිසා ඒ මාර්ගයේ ගහක් මුලට වැඩලා වැඩ හුන්නා. ඡන්ත මාණවකයා බුදුරජාණන් වහන්සේ දැකල, ඇවිල්ල බොහොම ප්‍රසාදයකින්, පැහැදීමකින්, යුක්තව කුණුරුවන් සරණ ගිහිල්ලා බණ අහලා පිටත් උනා. යන්න කලින් බුදු පියාණන් වහන්සේ තෙරුවන් සරණයාමට තෙරුවන් ගුණ කියවෙන ගාථා තුනක් ඡන්ත මානවකයාට ඉගැන්නුවා. ඒ ගාථා සිහිකරමිනුයි ඡන්ත මානවකයා යන්න පිටත් වුනේ. ඒ ගාථා තුන තමයි අපි මේ ආරම්භක වශයෙන්, මේ මාතෘකාව වශයෙන් කැබුවේ.

'යො වදනං පවරො මනුජේසු' - මනුෂ්‍යයින් අතර වාදීන්ගෙන් උතුම් වූ එහෙම නැත්තම් ශ්‍රේෂ්ඨ වූ, 'සකාමුනි' - ශාකා මුනීන් වූ 'හභවා' භාග්‍යවත් වූ 'කකකිචෝ' - විමුක්තිය සදහා කළයුතු කෘත්‍යයකර අවසන් 'පාරගතො - බල විරිය සමංගි' - සසර කතරින් එතෙරවූ සංසාර සාගරයෙන් එතෙරවූ ඒ කියන්නේ නිවන් දුටුවා වූ කායබල විසිබල වීර්යාදියෙන් සමන්විත වූ 'කං සුගතං සරණන්තමුපෙමි' - ඒ සුගතයන් වහන්සේගේ සරණ මම යමි. පිහිට කොට යමි කියන එකයි. ඒ මුල් ගාථාවේ කියවෙන්නේ. දෙවෙනි ගාථාවේ "රාග විරාගමනෙජමසොකං"- රාගය දුරුකරන්නාවූ රාගවිරාග අනෙජං - තණ්හාව රහිතවූ, 'අසොකං' නිශේධකිවූ 'ධම්මසංඛත මඤ්චකලං' - නොපිළිකුල්වූ 'අසංඛතධම්ම' නම් වූ නිර්වාණ ධර්මයද 'මධුරමිමංපගුණං සුවිහතනං', මිහිරිවූ මැනවින් බෙදන ලද්දාවූ ප්‍රගුණ වූ මේ පර්යාප්ති ධර්මයද 'ධම්මමිමං සරණන්තමු පෙමි' - මම පිහිට කොට යමි. "යඤ්ච දිජන මහඤ්චමාහු" - යම් ආර්ය සංඝ රත්නයක් කෙරෙහි දෙනලද්ද මහත්ඵල යයි කියනු ලැබේද 'වතුසුඵ යෙසු පුරිසයුගෙසු' පිරිසිදු පුරුෂ යුගල සතරක්වූ 'අධ්ච පුගල ධම්මදසා තෙ' නිර්වාණ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දුටුවා වූ ඒ අඤ්චාදී පුද්ගල සංඝරත්නය නම් වූ 'සංඝමිමං සරණන්තමුපෙමි' මේ සංඝයා වහන්සේලා සරණ යමි. උන්වහන්සේලා පිහිටකොට යමි. කියන අදහසයි ඒ අවසාන ගාථාවේ තියෙන්නේ. ඉතින් මේ ගාථා තුන කියමින් පියවරින් පියවර ඉදිරියට යන අතරේ මංසන්ධියකදී හොරු මේ තරුණයා ළඟ ධනය ඇතැයි කියන සංඤාවෙන් විදල මැරුවා. ඒ මරණයක් එක්කම ඡන්ත මානවකයා අර කියාපු කුණුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවත්, අර ශීලසමාදානයක් පංච ශීලය සමාදන්වීමත් බණ ඇසීමෙන් ඇති කරගත්තු ශ්‍රද්ධාවත් ඒ හැම එකක්ම

පිහිට කරගෙන තවකිසා දිව්‍යලෝකේ තිස්සොදුන් විමානසක පහළ උනා කියල කියවෙනවා. ඊළඟට ඒ තරුණයා මළ බව අහල මව්පියනුත් ඒ සේතව්‍ය නුවර වැසියනුත් එකතුවෙලා අවමංගල කටයුතු කරන්න සුදුනම් වෙන අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ එතෙත්ට වැඩියා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ එතෙත්ට වැඩියාම අර ඡන්ත මානවකයා දිව්‍යලෝකේ ඉඳල විමානස සහිතවම එතෙත්ට පැමිණියා. බුදු පියාණන් වහන්සේ පිරිසට ඒ කාරණය ඇහවීම් වශයෙන් ඒ දිව්‍ය පුත්‍රයාගෙන් ඇසුවා මේ ඉර හදටත් වඩා බබලන විමානසක් සහිතව දෙවිලොවින් ආපු ඔබ කවිද? කොයි විදියේ පිනක් කරලද මේ තත්වය ලැබුවේ කියල. ඡන්ත දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ කටිත්ම කියවන්න සැලැස්සුවා. "මම තමයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මා කෙරෙහි කරුණාවෙන් ගිහිල්ලා ඒ ගසක් මුල වැඩ සිටිද්දී එදු හමුවූන බ්‍රාහ්මණ තරුණයා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගෙන් ඇසුවා කුණුරුවන් සරණ යාම කියන එක දන්නවාද? කියලා. මම කිව්වා නැහැ කියලා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ඒක කියලා දුන්නා. ඒ කියපු ආකාරයට සරණ ගියා, පන්සිල් දන්නවාද? කියල ඇහුවා. ඒක මම දන්නේ නැහැ කිව්වා. ඊළඟට ඒකත් මට කියල දුන්නා. මේ අපිරිසිදු වූ ප්‍රාණඝාතය සතුන් මැරීම කියන එක අතහරන්න. නුවණැත්තන් ඒක ප්‍රශංසා කරන ප්‍රතිපත්තියක් නොවෙයි. ඒ වගේම නොදුන්දේ ගැනීම, පර අඹුවන් කරා යාම, බොරුකීම, සුරාපානය කිරීම යන මේවා නුවණැත්තන් විසින් වර්ණනා කරන ප්‍රතිපත්ති නොවේ. මේවා අපිරිසිදු ප්‍රතිපත්ති කියල කිව්වට පස්සේ මම ඒ ආකාරයටම ශීලය අධිෂ්ඨාන කරගත්තා. එහෙම යන අතරේ සොරු මට විදලා මාව මරණයට පත්කලා. දිව්‍ය ලෝකයේ ඉන්න අනිත් දෙව්වරු මගේ මේ යසස දැකලා කොයි විදියට මේ තත්වයක් ලැබුවාද? ලබනවාද? කියලා පුදුමයෙන් වගේ ප්‍රකාශ කරනවා කියලා. ඔය කාරණය ඡන්ත දිව්‍ය පුත්‍රයා ප්‍රකාශ කලා.

එකකොට මේ පොඩි කථාන්තරය ආශ්‍රයෙන් අපට පෙනෙනවා තෙරුවන් සරණ යාමත් පංචශීලය සමාදන්වීමත් කොයිතරම් ආනිශංස සම්පන්නද කියලා. විශේෂයෙන්ම හිතා ගන්න තියෙන්නේ අර ශීලසමාදානය - දැන් මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා සිල් සමාදන්වීමට කලින් සරණයාමක් කරනවා. කුණුරුවන් සරණයාමත් සුළු පටු දෙයක් නෙවෙයි. ඒ තුළින් කෙරෙන්නේ තමාගේ ශ්‍රද්ධාව මතුකර ගැනීමයි. ශ්‍රද්ධාව උඩයි ශීලය ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ. යම් ප්‍රමාණයකට ශ්‍රද්ධාව බලවත් නම් ඒ ප්‍රමාණයට ශීල ශික්ෂාපද රැකීමට පෙළඹෙනවා. ශීලයේ පිහිටියා වෙනවා. ඉතින් ඡන්ත මානවකය අර විදියට ගාථා කිය කියා යනකොට - ඒකට

කියන්නේ තුණුරුවන් ගුණ සිහිකරමින් යාමයි. බුද්ධානුසාසනි, ධම්මානුසාසනි සංඝානුසාසනි වශයෙන් තුණුරුවන් ගුණ සිහිකරමින් ගියේ - ඒ සිතින්, ඒ ආසන්න සිතින්, කථරිය කිරීම නිසා තමයි දිව්‍ය ලෝකයේ අර තත්ත්වය ලැබුවේ. අපි ධර්මයේ අහලා තියෙනවා, දැන් කෙනෙකුගේ ඊළඟ උත්පත්තිය ගැන කියවෙන කොට ගරුකකම් කියල කියන ආනන්තරිය කම් වැනි බරපතල කම්යක් නැත්නම් මව මැරීම, පියා මැරීම, රහතුන් මැරීම, බුද්ධ ශරීරයෙන් ලේ සෙලවීම, සංඝභේද කම්ය - ඇතැම් විට දක්වනව නියත මිථ්‍යාදෘෂ්ටියක් එකක් හැටියට - ඒ විදියේ බරපතල කර්මයක් ඉදිරිපත් නුනොත් කෙනෙකුගේ මිලඟ උත්පත්තිය තීරණය කෙරෙන්නේ අවසාන අවස්ථාවේ කරපු කර්මයකින් හෝ, කලින් කරලා අවසාන අවස්ථාවේ සිහිපත් කළ කර්මයකින්. ඒකට කියනවා ආසන්න කර්මය කියලා. එකකොට ගරුක කර්මය නැතිවෙනකොට ආසන්න කර්මය. ඒකත් නැතිවෙනකොටයි ඊළඟට අර ආවිණ්ණ කියලා කියන තමන් නිරන්තරයෙන් කිරීම තුළින් පුරුදු කරගත්තු කර්මයක් ඉදිරිපත් වෙනවා. එහෙමත් නැතිවෙනකොට වෙන යම්කිසි අවස්ථාවක කළ 'කටතනා' කමින් හඳුන්වන යම්කිසි කර්මයක් කොහොම නමුත් ඉදිරිපත් වෙනවා ඊළඟ උත්පත්තියට. දැන් මෙතන අපට පෙනෙනවා ආසන්න කර්මය. බුදු පියාණන් වහන්සේ ඇත්ත වශයෙන් ඒ අවස්ථාවේ වැඩියේ මරණයෙන් ගැලවීමට නොවෙයි. උන්වහන්සේගේ මහා කරුණා සමාපත්ති ඤාණය තුළින් පෙනෙන්නට ඇති ඡන්ත මානවකයා තුළ අර විදියේ ගැඹුරු ශුද්ධාවක් ඇති කර ගන්න ශක්තියක් තිබෙනවා කියලා. එකකොට අවසාන සිත සකස් කිරීමටයි බුදු පියාණන් වහන්සේ එතනට වැඩම කළේ. ඒ හැටියටම ඡන්ත මානවකයන් මෙතෙක් අහලවත් නැති, මෙතෙක් නොගිය සරණ යාමක් කලා. මෙතෙක් අහලවත් නැති ශීලයක් සමාදන් වුනා. ඒ සුලු වෙලාව තුළ ඇති කරගත්තු කුශල වේතනාවෙනුයි අර විදියේ දිව්‍ය සම්පත්තියක් ලැබුවේ.

එකකොට අපි ඒ තුළින් කල්පනා කරන්නට ඕන. ඇත්ත වශයෙන්ම අපේ ශීල සමාදානය තහවුරු වෙන්නේ, ශුද්ධාව පිහිට කරගෙනයි. කෙනෙකුට කියන්න පුළුවන් නම් "නත්ථි මෙ සරණං අඤ්ඤං බුද්ධො මෙ සරණං වරං." "මට වෙන පිහිටක් නැත. බුදුරජාණන් වහන්සේම මට පිහිටයි. ධර්මයම මට පිහිටයි. සංඝයා වහන්සේම පිහිටයි කියලා ඒ තරම් ප්‍රබල ශුද්ධාවක් තිබෙනව නම් ඒ තැනැත්තා ඒ සරණ යාම කරනවා. සරණයාම කියල කියන්නේ පිහිට සොයා යාම. ඒ පිහිට සොයන්න වෙන්නේ, ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා තුළිනුයි. බුදුරජාණන් වහන්සේට කවුරුවත් ගලවගන්න බැහැ. නමුත් අර ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා වැඩිමට ආරම්භය සරණගමනයයි. ඒකයි මේ කාලයේ පවා ශීල සමාදානයට කලින් තුන්වරක්ම "බුද්ධං සරණං

ගච්ඡාමි' ආදී වශයෙන් මේ අපි සරණයාම කරන්නේ. ඒක එසේ මෙසේ දෙයක් නොවෙයි. දැන් එකකොට මේ ඡන්ත මානවකයාට ඒ බුද්ධ කාලයේ තිබුණු මාරක අනතුරක් නිසා, උවදුරක් නිසා, ඒ විදියට හදිසියේ ජීවිතය නැති වුනා. ඒ බුද්ධ කාලයටත් වඩා මේ කාලයේ ඉන්න මානවක මානවිකාවන්ට - දරු දැරියන්ට - මග තොටේ කොයින්තරම් උපද්‍රව අනතුරු තියෙනවාද කියල මේ පින්වතුන් දන්නවා. පාරේ මේ පැත්තේ ඉඳල එහා පැත්තට පනින්න කලින් මේ පුංචි අපි යටකරගෙන යන්න අධිවේගී දැවැන්ත වාහන විදියක් විදියක් ගානේ දුවනවා. ඒවගේම මේ පුංචි අපේ මහ වියදම, වර්තය, ජීවිතය කොල්ල කාගන්න නොයෙකුත් ආකාරයේ පල්හොරුන්, දාමරකයන්, මිනීමරුවන් හන්දියක් හන්දියක් ගානේ ඉන්නවා. දැන් එකකොට මේ මෑත යුගයක ඉඳලා බෞද්ධ ජනතායකයින් පාසැල් සිසුන්ට පාසලෙන් පිටත්වෙන අවස්ථාවේදී, පාසැල් වැඩ නිමකරලා ගෙදර යන අවස්ථාවේදී, මේ අපි කලින් සඳහන් කළ ගාථා තුන සිහිපත් කරන්න, ඒවා කියන්න, පිළිවෙතක් හැටියට යොදලා තියෙනවා. මේ කාලේ ඒ ගාථාවල අර්ථය පවා තේරුම් කරලා දෙන්න කෙනෙක් නෑ. ඒවා විකෘති කරගෙන විහිළු බවට පත්කරගෙන ඇතැම් කෙනෙක් ඉන්නේ. නමුත් ඉතාම බලසම්පන්න ගාථා තුනක්. දැන් බුද්ධකාලයටත් වඩා මේ කාලයේ අනතුරු බහුල නිසා අපට කියන්න වෙන්නේ පාසැලෙන් පිටවෙන අවස්ථාවේ නෙවෙයි ගෙදරින් පිටවෙන අවස්ථාවේ - පාසැල්යන්න පිටවෙන අවස්ථාවේ - පවා පුළුවන්කමක් තියෙනවා නම් මේ ගාථා තුන සිහිපත් කරගෙන, එහෙම නැත්නම් යටත් පිරිසෙයින් 'බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි". ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි සංඝ සරණං ගච්ඡාමි" කියලා ආසන්න සිතෙන්ම පිටවෙන එක හොඳය කියලා. යටත් පිරිසෙයින් අර කියාපු විදියේ අනතුරක් ආවත් හොඳ තැනක උත්පත්තියක්වත් ලබන්න පුළුවන් තුණුරුවන් සිහිපත් කරගෙන ගෙදරින් පිටලනොත්. ඔන්න ඔය විධියයි දැන් තියෙන තත්ත්වය.

ඉතිං ඒ වගේම අපට පෙනෙනවා ඒ තුණුරුවන් කෙරෙහි ශුද්ධාව, සරණයාම, එක්කම ශීල සමාදානයක් අරතරම්ම බලසම්පන්න දෙයක්. පඤ්චස්ඵලය උනත් සුලුපටු දෙයක් නොවෙයි, ගිහියාගේ නිත්‍ය ශීලය වශයෙන් තිබෙන. ඒ ශීලය පමණක් සමාදන් වෙලා ඒ සුලු වෙලාවක් තුළ දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ඇති කරගන්න ඇති ඡන්ත මානවකයා. මගේ ජීවිතයේ ඉතිරි කාලය තුළ මම කිසිම සතෙක් මරන්නේ නෑ, සොරකමක් කරන්නේ නෑ කාමයෙහිවරදවා හැසිරෙන්නේ නෑ, බොරු කියන්නේ නෑ, සුරාපානය කරන්නේ නෑ කියල. ඒ ගත්තු අධිෂ්ඨාන ශක්තියයි - වැඩි කලක් රැක්කේ - නෑ සුලු මොහොතක් තුළ ඇතිකර ගත්තු ශක්තිය තුළින් අර තරම් දිව්‍ය

සම්පත් ලැබුවේ. එකකොට ඊටත් වඩා ආනිශංස සම්පන්නයි මේ පිංවතුන් අහල කියෙනවා උපෝසථ අධ්‍යාන ශීලය. දැන් මේ බොහෝ දෙනෙක් සමාදන්වෙලා කියන්නේ පෙහෙවස් වශයෙන් උපෝසථ අධ්‍යාන ශීලය. ඒ අශ්ඨාංග ශීලයේත් ආනිශංස දක්වන ධර්ම කථාවකුත් තිබෙනවා. අවම වශයෙන් අඩ දවසක් එක ශික්‍ෂා පදයක් ප්‍රබලව රැකීමේ ආනිශංස දක්වන පුදුම විදියේ කථාන්තරයකුත් ධර්ම සාහිත්‍යයේ සඳහන් වෙනවා. දැන් මේ පිංවතුන් මේ කාලයේ ඇතැම් විට ලොකු හැටියට සලකන්නේ නැති විකාල භෝජන ශික්‍ෂාපදය හරියාකාර දැඩි අධිෂ්ඨානයකින් ජීවිත පරිත්‍යාගයකින් රැකි එක්තරා දුගී මනුෂ්‍යයෙක් වෘක්‍ෂ දේවතාවෙක් වූන කථාන්තරයක් ධර්ම සාහිත්‍යයේ සඳහන් වෙනවා. ඒක මේ විදියටයි කියවෙන්නේ.

හිමාලයේ ඉඳලා අවුරුද්දක් පාසා කොසඹූ නුවරට පැමිණෙන පන්සියක තාපස පිරිසක් හිටියා. කොසඹූ නුවරට එන්නේ කොසඹූ නුවර ඒ කාලයේ හිටිය සෝමිත සිටිනාගේ පාචාර්ය සිටිනාගේ කුක්කුට සිටිනාගේ කියල කියන සිටුවරුන් තුන්දෙනෙක් ඒ තාපස වරුන්ට ආරාධනා කරලා තිබුනා වැසි හාර මස තුළ හැම අවුරුද්දකම අපේන් උපස්ථාන ලබන්න එන්න කියලා. ඒ ආරාධනාව අනුව පිටත්වෙලා එන තාපසයින් එක්තරා අවස්ථාවක කැල් කෙළවර තිබුනු මහා විශාල නුග ගසක් මුල ටිකකට නැවතුනා, විවේක ගන්න. තාපසයින් අතර ප්‍රධාන තාපසයා කල්පනා කළා මේ නුගගහට අධිගෘහිත දේවතාවා එසේ මෙසේ කෙනෙක් වෙන්න බෑ. මහා බල සම්පන්න කෙනෙක් වෙන්න ඕනෑ කියලා නිකමට වගේ හිතුවා මේ අපේ පිරිසට පැන් ලබා දෙනවානම් මේ දේවතාවගේ අනුභවයින් අපට බොහොම වටිනවා. මේ වෙලාවේ ප්‍රයෝජනවත් දෙයක් කියලා. හිත නවත් එක්කම ඒ හැම දෙනාටම පැන් පහළ වූනා එතන. ඊට පස්සේ කල්පනා කළා අපට නාන්ත පැන් ලැබෙනවා නම් හොඳයි කියල. ඒ කත් එහෙමම ලැබුනා. ඊට පස්සේ කල්පනා කරා අපට ආහාරයත් ලැබෙනවානම් හොඳයි කියලා. පන්සිය දෙනාටම ආහාරයත් ඒ විදියටම ලැබුනා. ඊළඟට අර තාපසයා හිතනවා මේ තරම් අපි හිතන හිතන දේවල් දෙන්න ශක්තියක් තියෙන මේ දේවතාව අපිට දකින්න ඇත්නම් හොඳයි කියලා. එකකොට අර නුග ගහේ මුල් අතරින් මේ දේවතාවා මහානුභාව සම්පන්න සභාවයකින් පෙනී සිටියා. ඊළඟට මේ තාපසය අහනවා ඔබ කොයි විදියේ පිනක් කරලද මේ තත්ත්වය ලැබුවේ කියලා. ඔන්න එකකොට අර දේවතාවා ලැජ්ජයි කියන්න, පින බොහොම සුළු දෙයක් නිසා ලැජ්ජයි කියන්න. අදි මදිකළා. නැවත නැවත ඇවිටිලි කළහම ඔන්න කියන්න පටන් ගත්තා. ඒ සම්පුණ්‍ය ප්‍රවෘත්තිය මේ විදියටයි ධර්මයේ දැක්වෙන්නේ.

සැවැත් නුවර අනේපිඬු සිටිනාගේ ගෙදර වාරිකුයක් තිබුනා හැම පොහොය දවසකම ගෙදර කවුරුත් සිල් රකිනවා. කොයිතරම් ද කියනොත් කිරිබොන දරුවන්ගේ පවා කට සෝදලා දවසේ ඉර අවරට යන අවසථාවේදී කටසෝදලා වතුමඬුර කටේ තබල ඒ කුඩා අවදියේ පටන්ම විකාල භෝජන ශික්‍ෂාපදය පවා රකින්න පුරුදු කරන සිරිතක් තිබුණා. ඒ තරමටම දැඩිව හැම දෙනෙක්ම පොහොය අටසිල් රැකීමේ සිරිතක් තිබුණා. එකකොට එක දිනක් ඒ ගෙදරට කුලී වැඩ සොයාගෙන ආව ඉතාම දුප්පත් මනුෂ්‍යයෙක්. ඒ මනුෂ්‍යයා ඇවිල්ල වැඩි කලක් උනේ නෑ ඊළඟ පෝයදවසේ සිටිනාගේ විහාරයේ ඉඳල ඇවිල්ල ගෙදර අයගෙන් අහනවා අහවල් අර කුලී කරුවට කිව්වද, අද පෝය දවස බව කියලා. කියන්න බැරිවුනා කියල කිව්ව. එහෙනම් එයාට විතරක් කෑම ටිකක් තියන්න හවස් වරුවට කියල වෙනම කෑම ටිකක් එයාට සුදානම් කරලා තියලා අනිත් අය අර කියාපු පිළිවෙතේ හිටියා, කුඩා දරුවා පවා ආහාර නොගෙන. ඉතින් ඔය අතරේ හවස් වෙලා අර මනුෂ්‍යයා ආව ඉතාමත්ම මහන්සිවෙලා වැඩ කටයුතු කරලා. ඇවිල්ලා ඒ ආහාර ටික දුන්නාම ටිකක් කල්පනාවේ වැටුනා. කොතෙක් කුසගින්න තිබුනත් එකපාරටම කෑවේ නෑ, කල්පනා කළා මොකද වෙනදානම් මේ ගෙදර කොතෙකුත් බත් දෙන්න වෑංජන දෙන්න කියලා එහෙම කෑගහනවා පොඩි දරුවෝ හේම. අද කිසිම සද්දයක් නැහැ. ඊළඟට ඇහුවා මේ කට්ටිය කෑම කාලද ඉන්නේ කියලා. නෑ කිව්වා. මොකද? කියල ඇහුවාම කියනවා මේ වගේ පෝය දවස් වල අපේ සිරිතක් තියෙනවා. සිටිනාගේ මේ කුඩා දරුවන්ට පවා මෙන්න මේ විදියට විකාල භෝජන පිළිබඳ ශික්‍ෂාපදය රකින්න සලස්වනවා" කියල. කිව්වහම මේ මනුෂ්‍යයා අහනවා මටත් පුළුවන්ද මේ පොහොය අටසිල් සමාදන් වෙන්න කියලා. ඒකනං අපි දන්නේ නෑ සිටිනාගේගෙන් අහන්න ඕනෙයි කිව්වා. එහෙනං ගිහිල්ල අහන්නෙයි කිව්ව. ඉතිං සිටිනාගේට ගිහිං කිව්වාම කිව්ව එහෙම නං කරන්න තියෙන්නේ දැන් පෝයෙන් අඩ දවසක් පෙහෙවස් රකින්න නාම ඉඩතියෙනවා එයාට කියන්න කටසෝදගෙන අධිෂ්ඨාන කර ගන්නෙයි කියල. මේ විකාල භෝජනය පිළිබඳ ඒ ශික්‍ෂාපදයත් මුල් කරගෙන ඒ පොහොය අටසිල්.

ඉතින් මේ මනුෂ්‍යයන් ඒ විදියට කළා. රැවෙනකොට අර කුසගින්න නිසාත් වෙහෙස නිසාත් දරා ගන්න බැරි වේදනාවල් ආවා. එකකොට මේ මනුෂ්‍යයා කලේ මොකක්ද? කඹයකින් කාමරයක යම්කිසි දෙයක් බැඳලා කෙළවරක් අල්ලා ගෙන පෙරලෙන්න පටන් ගත්තා වේදනාව උහුලගන්න බැරිව. ඒ මනුෂ්‍යයින් ගිහිල්ල සිටිනාගේට කිව්වහම සිටිනාගේ වතුමඬුරක් අරගෙන ඇවිල්ලා බොහොම පෙරැත්ත කළා "මොකද මේ අසහනයෙන්?"

කියල ඇහුවම මට වාතරෝගයක් මතු වෙලා තියෙනවා වෙහෙස නිසා" කියල කිව්වා. එහෙනම් මේ වතුමදුර ගන්න කියල කිව්වා. ස්වාමීන් වහන්සේන් ගන්නවාද කියලා ඇහුවා. නෑ මට නම් අපහසුවක් නෑ ගන්නෙයි කිව්වා. අනේ මට අවසර දෙන්න මේ පොහොය අටපිල් රැකීමේදී මට මුළු දවස කරන්නක් බැරවුනා, මේ ටිකවත් මට පිරිසිදුව කරන්න මට ඉඩ දෙන්න කියල වතුමදුරන් ප්‍රතිකෂේප කලා. ඉතින් එහෙම පිටින්ම කුසගින්නෙන්. ඒ හින්දා එළිවෙන ජාමෙට ඉවසන්න බැරව අන්තිමට ඒ මනුෂ්‍යයා කාලක්‍රියා කරල අර කියාපු නුගගහේ වෘක්‍ෂදේවතාව වෙලා උපන්නා. ඔන්න ඕකයි ප්‍රවෘත්තිය. එහෙම කියලා ඊළඟට වෘක්‍ෂදේවතාව කියනවා ඒ සිටාණන් බුද්ධ මාමකයි, ධර්ම මාමකයි, සංඝ මාමකයි. ඒ සිටාණන් ඇසුරු කිරීම නිසයි මට මේ වෘක්‍ෂදේවතා සම්පන්නිය ලැබුණේ කියල. ඕක අහනවත් එක්කම අර තාපසයින් - ඒ වෙනකොට ඒ ගොල්ලො දන්නෙවත් නෑ බුදු කෙනෙක් පහල වෙච්ච බව මේ කොසඹෑනුවර නිසා. එකකොට ඒ තාපසයින් ඔක්කොම නැගිටලා බුද්ධ කියලාද කියන්නේ? එසේය. බුද්ධ කියලා ද කියන්නේ කියල තුන් සැරයක්ම ඇහුව. බුදුකෙනෙක් පහළවුන බවත් දන්නෙ නෑ. ඉතින් ඒ විදියට බුදු කෙනෙක් උපන්නා කියන ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැන ගත්තට පස්සේ ඒ තාපසවරුනුත් අර සිටාණන් තුන්දෙනාටත් ඒ කාරණය දන්වලා සැවැත් නුවරට ගිහිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහල රහත්වෙලා පැවිදි භූමියට පත් වුනා.

එකකොට අන්න අර කතන්තරය තුළින් අපට පෙනෙනවා අඩ දවසක් රැක්ක උපෝසථ සීලයෙන් අර තරම් ආනිසංස ලැබුණා. මේ කාලේනම් දැන් අපේ තර්ක කාරයින් බොහෝවිට කියන දෙයක් තමයි අනිත් ශික්‍ෂාපද කෙසේ වෙතත් විකාල භෝජනය ගැන. ඒ ආහාර ගැනීමෙන් කාටවත් හිංසාවක් වෙන්නෙ නෑ නේ. ඉතින් සම්භරවිට අහනවා බත් කාල අපායේ ගියේ කවුද කියල. ඒ විදියට අහන අයත් ඉන්නව. එතන බත් කෑම නො කෑම නෙවෙයි ප්‍රශ්නය තියෙන්නෙ. මේ කියාපු තමන් ප්‍රතිඥා කරගත්තු සමාදන් ශීලය දැඩි අධිෂ්ඨානයකින් රැකීම තුළින් සිත පිරිසිදු කර ගන්නා. සිත කෙලින්කර ගන්නා. කුණුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවෙන්, ඒ ශීල සමාදානයෙන්, අවංක භාවයෙන් සිත කෙලින් කරගන්නා. ඒකේ ආනිශංසයයි අර දුගියාට ලැබුනේ. එකකොට අපි කල්පනා කරන්න ඕනෑ අන්න ඒ විදියටයි. සුළුකොට තැකිය යුතු දෙයක් නොවෙයි විකාල භෝජන ශික්‍ෂාපදය පවා. කවර ශික්‍ෂාපදයක් වුනත් මේ බුද්ධ ශාසනයේ හරියට රැක්කොත් ඒක ආනිශංස සම්පන්න බව මේක තුළින් අපට පැහැදිලිව පේනවා.

ඊළඟට මේකටම අදාළ තවත් කොතෙකුත් ධර්ම කථාන්තර තිබෙනවා. ශීලාදී ගුණධර්ම පිළිබඳව විශේෂයෙන් සඳහන් කළයුතු තවත් කාරණයක් තමයි, තවත් වටිනා දේශනාවක් තමයි, බුද්ධ කාලයේම හිටියා කුටදන්න කියල එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක්, ඒ බ්‍රාහ්මණයා බොහොම ධනවත් කෙනෙක්. එයාට විශාල යාගයක් පවත්වන්න ඕනෑකමක් තිබුණා. ඒ යාගය පවත්වන්න කල් ඇතුළම ගවයින්, වසුපැටවුන්, එළුවන්, බැටළුවන් ආදී ඒ සතුන් හත්සීය, හත්සීය, සුදුනම් කරගෙන ඒ සතුන් ගස්වල බැඳලා ඊළඟට කල්පනා කරනවා. අහන්න ලැබුනා මේ බ්‍රාහ්මණයාට ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් මහත්ඵල මහානිශංස වන විදියට යාග පවත්වන ක්‍රමයක් දන්නවා කියල. ගිහිල්ල බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්ක සාකච්ඡාවක් ආරම්භ කලා. ඉතාමත්ම මහත්ඵල මහානිශංස වන විදියට යාගයක් පවත්වන්නෙ කොහොමද කියන මාතෘකාව උඩ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ අතීත ප්‍රවෘත්තියක් ආශ්‍රයෙන් - අතීත ජාතියක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුරෝහිත කෙනෙක් හැටියට ඉපදිලා මහා විජිත කියන රජුට - මහා විජිත රජුරුවන්ට විශාල වස්තු සම්භාරයක් තිබුන - මුළු රටම සම්බන්ධ කර ගෙන මහා පරමාණයෙන් විශාල යාගයක් පැවැත්වුවාය. ඒ යාගයේදී කිසිම සතෙකුට හිංසාවක් කළේ නැහැ. ඒ යාගයට සම්බන්ධ වූ මනුෂ්‍යයින්ටත් බලකිරීමක් නොකර ඉතාමත් ධාර්මික අන්දමින් විශාල යාගයක් පැවැත් වුවා කියල ඒ කාරණය සවිස්තරව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාලා. ඒ අවස්ථාවේ බ්‍රාහ්මණ පිරිසත් සාධුකාර දුන්නා. අර බමුණක් අන්තිමට ඒක ගැන පැහැදිලා ඉස්සෙල්ලම ඇහුවේ 'මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විස්තර කළ ආකාරයට අර පුරෝහිතයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේම වෙන්න ඕන කියල මට හිතෙනවයි කියල. එසේමයි කියල බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒක පිළිගත්තට පස්සේ ඊළඟට අහනවා මහානිශංස වන, හැබැයි ඒ තරම්ම සුදුනම් වීමනැති, වැඩ කටයුතු නැති, තවත් යාගයක් තියෙනවද කියලා. එහෙම ඇහුවම බුදු පියාණන් වහන්සේ කියනව එසේය බමුණ. මෙන්න මෙහෙම යාගයක් තිබෙනවා. මොකක්ද, යම්කිසි කුල පරම්පරාවක සිල්වත් පැවිද්දන් වෙනුවෙන් නිතිපතා දන්දීමේ ක්‍රමයක් තිබෙනවා නම් අන්න ඒ යාගය අර කියපු මහා විජිත රජුරුවන්ගේ යාගයටත් වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයි කියල. ඊළඟට අහනවා ඊටත් වඩා වැඩකටයුතු සුදුනම් වීම් අඩු නමුත් ආනිශංස වැඩි යාගයක් තියෙනවාද? කියල. එකකොට බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. "තියෙනවා." මොකක්ද ඒ යාගය? සතර දිගින් පැමිණෙන සංඝයා වහන්සේලා වෙනුවෙන් විහාරයක් තැනීම. ඒක ඊට වැඩිය ආනිශංස සම්පන්නයි. අවිචර වෙහෙස මහත්සි

නොවී කරන්න පුළුවන් එකක්. ඊළඟට අහනවා ඊටත් වඩා වැඩිකටයුතු අඩු නමුත් ආනිශංස වැඩි යාගයක් තියෙනවද කියල.

මන්න ඒ අවස්ථාවේ බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. යම් කෙනෙක් පහන් සිතින් යුක්තව බුදුන් සරණ යනවාද දහම් සරණ යනවද සහ සරණ යනවාද ඒ යාගය අර කියාපු හැම යාගයකටම වඩා - මහා විජිත රජ්ජරුවෝ පැවැත්වූ අර මහා පරිමාණ යාගයටත් වඩා, ඊළඟට අර කුල ගෙවල්වල දෙන නිත්‍ය දානයටත් වඩා, විහාර දානයටත් වඩා, ශ්‍රේෂ්ඨ යාගයක් කියල. ඊළඟට එතැනින් නැවතුනේ නෑ. බ්‍රාහ්මණයා අහනවා ඊටත් වැඩිය වටිනා යාගයක් තියෙනවද මහත්ඵල මහානිශංස වන ඒ අවස්ථාවේ තමයි ප්‍රකාශ කළේ. බුදු පියාණන් වහන්සේ, "තියෙනවා. යම් කෙනෙක් අර කියපු ප්‍රාණඝාතයෙන් වෙන්වෙනවා නම්, අදින්නාදානයෙන් වෙන්වෙනවා නම් කාම මිච්ඡාචාරයෙන් වෙන්වෙනවා නම්, මුසාවාදයෙන් වෙන්වෙනවානම් සුරාපානයෙන් වෙන්වෙනවානම් ඒ යාගය අර්ථක් වඩා ආනිශංස සම්පන්නයි. ඊළඟට ඇසූ ප්‍රශ්නය මගින් වැඩිය ආනිශංස සම්පන්න යාගයක් තියෙනවාද කියල. ඒකෙදි බුදු පියාණන් වහන්සේ මුළු මහත් ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා ප්‍රතිපදාව දක්වා වදාළා - කෙනෙක් මේ ශාසනයේ පැවිදිවෙලා රහත්බව දක්වා යන.

ඉතින් ඒ මුළු දේශනාවම අහලා කුටදන්න බ්‍රාහ්මණයා තුණුරුවන් සරණ ගිහිල්ලා උපාසකයෙක් බවට පත්වුනා. අර ඒ ඒ තැන බැඳලා හිටපු, මරන්න හිටපු, 700 ක් ගවයින්ට, වස්සන්ට, වැස්සියන්ට ඔක්කොටම අභය දානය දුන්නා. ඒ සතුන් නිදැල්ලේ තණ කත්වා, සීතල වතුර බොත්වා කියලා උන්ට අභය දානය දුන්නා.

ඉතින් මේ කථාන්තරය ආශ්‍රයෙනුත් අපට ජේතවා මේ ශාසනය ආමීසයෙන් නිරාමීසයට යනබව සාමාන්‍යලෝකයේ ආමීස දානයයි ලොකු හැටියට පළකන්නේ. ඊට වඩා නිරාමීස වශයෙන්, ඒ වගේම සිතට චේතනාවට වඩා ළං යන අන්දමින් අර තුණුරුවන් සරණයාම, සීල සමාදානය ආදී වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ අමුතුව වටිනාකම් රාශියක් මේ ලෝකයට දක්වා වදාළා. ඒ ශීල සමාදානයේ ආනිශංස ඒ විදියේ නොයෙකුත් කථාන්තර ආශ්‍රයෙන් ධර්මයේ දැක්වෙනවා. සාමාන්‍යයෙන් පංච ශීලය රකින ගිහි පින්වතුන්ට මෙලොව වශයෙන් පැමිණෙන ආනිශංස ඇතැම්විට දක්වනවා පහක් හැටියට. යම් කිසි කෙනෙක් ශීල සම්පන්න නම්, ශීල සම්පන්න කෙනෙකුට, ඒ අප්‍රමාදය හේතු කොට ගෙන - එතැන අප්‍රමාදය කියල කියන්නේ දැන් පවිකම් කිරීම, අපි හිතමු ශික්‍ෂාපද පහට අදාළ වැරදි

ප්‍රාණඝාතය අදින්නාදනය, කාමමිච්ඡාවාරය, මුසාවාදය, සුරාපානය කියන දේවල් යම් කෙනෙක් කරනවා නම් ව්‍යාපාරික මට්ටමින් හෝ පෞද්ගලික මට්ටමින් හෝ ධර්මයේ හඳුන්වන්නේ ප්‍රමාදයක් හැටියටයි. ප්‍රමාදයට වැටුනා. ඇත්ත වශයෙන්ම මත්පැන් වලින් පමණක් නොවෙයි අර කියාපු දේවල් කරන තැනැත්තා අන්තිමට ඒවා සිතට එන එන අවස්ථාවේ පිස්සෙක් බවට පත්වෙනවා. නොසන්සුන් බවට පත්වෙනවා. ඒක ප්‍රමාදයට හේතුවක්. අන්න ඒ ප්‍රමාදය නිසා මතුපිටට පෙනුනට සාමාන්‍ය ලෝකයාට පෙනෙන පෙනුමෙන්, සාමාන්‍ය කෙනාගේ අවබෝධයේ හැටියට දියුණුවෙන හැටියට පෙනුනත් ඒ තැනැත්තා යම්කිසි අවස්ථාවක බලවත් පරිහානියකට පත්වෙනවා. ඒක අනුව බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ යම් කෙනෙක් ශීල සම්පන්න නම් පංචශීලය හරියට ආරක්‍ෂා කරනවා නම් ඒ තැනැත්තාට අප්‍රමාද ප්‍රතිපත්තිය පිහිට කරගෙන විශාල ධනයක් රැස් කරගන්න පුළුවන් කියල. සාමාන්‍යයෙන් කෙනෙක් හිතන්න පෙළඹෙන්නේ විශේෂයෙන් මේ කාලයේ පංච ශීලය රකින කෙනෙකුට, දැහැමි කෙනෙකුට, තැනක් නෑ. ධනයක් ලබාගන්න හැකියාවක් නෑ කියලා ඒ විදියට. නමුත් බුදු පියාණන් වහන්සේ නම් පෙන්නුම් කරන්නේ පංච ශීලය රකින කෙනාටයි ධනය රැස්කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ.

ඇතැම් අවස්ථාවල ධනය කියල කියන්නේ වස්තුවේ තහවුරු බවයි. එතන ප්‍රකාශ කරන්නේ යම් කෙනෙක් කොච්චර හම්බුකළත් මත්පැන් බොමින් අර අනෙකුත් දුරාවාරවල එහෙම යෙදෙනවා නම් ඒ ධනය ඉක්මණින්ම කාබාසිනියා කරලා නැති කර ගන්නවා. අර ශීලවත්තයා ඒ විදියට නොවේ. සමහර විට බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වනව උපමා වශයෙන් මී මැස්සන් මී වදයක් බඳින්නා වගේ, වේයන් වේතුඹයක් බඳින්න වගේ බොහොම වෙහෙස මහන්සිවෙලා ධාර්මිකව උපයාගන්නා ධනය ස්ථාවරයි කියල, තහවුරුයි කියල. අන්න ඒ අර්ථයෙන් තමයි එකකොට පළවෙනි ආනිශංසය වශයෙන් දක්වන්නේ කවුරුත් මේ ගිහි පින්වතුන් බලාපොරොත්තුවන හෝගස්කන්ධය ලබනවා. දෙවෙනි ආනිශංසය හැටියට දක්වනවා සිල්වත් කෙනා පිළිබඳව යහපත් කීර්ති රාවයක් ඇතිවෙනවා කියල. යහපත් කීර්ති රාවයක්, නුවණැත්තන් අතර යම්කිසි යශෝසෝමයක්, කීර්ති රාවයක්, හෙමිහිට පැතිරෙනවා. ඒක දෙවෙනි ආනිශංසය. සමාජයේ ජීවිතයක් ගත කරන කෙනෙකුට ඒකත් එක්තරා ආනිශංසයක්. වටින ආනිශංසයක්. තුන්වෙනුව දක්වනවා ඒ විදියේ ශීලසම්පන්න පුද්ගලයා යම්කිසි සභාවකට එළඹෙනවා නම්, රජවරුන් සිටින සභාවක් හෝ වේවා, බ්‍රහ්මණයින් සිටින සභාවක් හෝ වේවා,

ගෘහපතියන් සිටින සභාවක් හෝ වේවා, ශ්‍රමණයන් සිටින සභාවක් හෝ වේවා, ඒ කොයි සභාවකට පිවිසෙතත් විශාරදව පිවිසෙනවා කියලා හිත මකු කරගන්නේ නැතිව.

මකු කර ගන්නවා කියලා කියන්නේ ඔලුව පහතට හෙළාගෙන බොහොම ලජ්ජාවෙන් වගේ මුණ හංගගෙන ඉන්න එක. කෙලින් හයනැතුව විශාරදව සභාවකට ඇවිල්ලා කතා කරන්න පුළුවන් ශක්තියක් ලැබෙනව තමන්ගේ අර ශීලය පිරිසිදු වීම නිසා. ඒ තුන්වෙනි ආනිශංසය. හතරවෙනි ආනිශංසය හැටියට දක්වනවා මරණ අවස්ථාවේ සිහිනුවණින් කාලක්‍රියා කිරීම. මුළු නොවී හොඳ සිහියෙන්.

දැන් අර ඇතැම් කථාන්තරවල පිංවතුන් අහලා ඇති වූන්ද සුකර්කයා, ඒ උෟරන් මරමින් හිටපු මනුෂ්‍යයා, අවසාන අවස්ථාවේ උෟරෙක් හැටියට - මනුෂ්‍යහිත නැතිවෙලා - අන්තිමට උෟරෙක් වගේ එහාට මෙහාට දුවමින් ඉඳලා දුක් විඳලා, අපාගත උනා. ශීලවන්ත පුද්ගලයාට තමා ඒ කරපු හොඳ ක්‍රියාවක් සිහිපත් කරමින් සතුටුවෙමින් අවසාන මොහොත සිහිනුවණින් ගතකරල අර පොතේ කියවෙන්නා වගේ නිදා පිබිදියාක් වගේ, දිව්‍ය ලෝකයේ උත්පත්තිය ලබන්න පුළුවන්. පස් වන කාරණය දක්වන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම සුගතිගාමී වෙන්න හැකි බව. ශීලවන්ත පුද්ගලයා ඒ ශීලය හරියාකාර ආරක්‍ෂා කළා නම් අර ඡත්ත මානවකයා වගේ, අන්ත අර දුගී මනුෂ්‍යයා වගේ, සුගතිගාමී වෙනවා. ඒක පස්වෙනි ආනිශංසය.

තවත් අවස්ථාවක ආනන්ද භාමුදුරුවෝ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා "භාග්‍යවතුන් වහන්ස මේ ලෝකයේ සුවඳ වර්ග තුනක් තිබෙනවා. සමහර ගස්වල මුල් සුවඳයි, සමහර ඒවයි අරටුව සුවඳයි, සමහර ගස්වල මල් සුවඳයි, එකකොට මුල් සුවඳ, හර සුවඳ, මල් සුවඳ කියලා තුන්ආකාර සුගතියක් තිබෙනවා ලෝකයේ. ඒ හැම සුවඳක්ම උඩු සුළඟට යන්නේ නෑ යටි සුළඟට මිසක්. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, උඩු සුළඟටත් යන යටි සුළඟටත් යන උඩු සුළඟට යටි සුළඟට කියන දෙපැත්තටම යන සුවඳකුත් ලෝකේ තිබෙනවාද?" කියල. එකකොටත් බුදු පියාණන් වහන්සේ ඔන්න ප්‍රකාශකරනවා. යම්කිසි ගමක හෝ නියම් ගමක හෝ නගරයක හෝ යම් ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් හෝ බුදුන් සරණ ගිහිං තිබෙනවා නම්, දහම් සරණ ගිහිං තිබෙනවා නම්, සභුන් සරණ ගිහිං තිබෙනවා නම්, ඒ වගේම සතුන් මැරීම සොරකම් කිරීම, කාම මිථ්‍යාවාරය මුසාවාදය සුරාපානය කියන ඒ පංච දුශ්චරිතයෙන් ඉවත්වෙලා ඒ ශික්‍ෂාපද රකිනම් පරිත්‍යාග ශීලී නම් ඒ පුද්ගලයා පිළිබඳව ඒ ස්ත්‍රිය හෝ පුරුෂයා පිළිබඳව ගුණරාවයක් මනුෂ්‍යයින් අතරත් දෙවියන් අතරත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් අතරත් පැතිරෙනවා කියල. ගුණ සුවඳ පැතිරෙනවා කියල

ඒ විදියටත් දක්වලා තිබෙනවා සමහර අවස්ථාවල ශීලානිශංස වශයෙන්.

එකකොට මෙලොව වශයෙනුත් අර ශීලවන්තයාට තමාගේ ජීවිතය යහතින් ගතකරන්න පුළුවන්. ඒ වගේම මේ පින්වතුන් අහල තියෙනවා ශීලාදී ගුණධර්ම රකින කෙනාට අර විපිළිසරඹව කියල අතීත පොත්වල කියන පසුතැවිල්ල නැතිව නිරන්තරයෙන්ම ලොකු සතුටකින් ඉන්න පුළුවන්. නිරාමිස ප්‍රීතියකින් ඉන්න පුළුවන්. ඒකට කියනවා නිරවද්‍ය සුඛය කියල. අනවජ්ජ සුඛය කියල කියනවා. වැරදි නොකර මම වැරද්දක් කරල නෑ කියන ඒ සිතුවිල්ල ලොකු සතුටක්. ඒක තුළින් සතුටක් ඇති කරගන්න පුළුවන් වෙනවා. එකකොට ඒ සතුටම තමයි ඊළඟට ඒ ශීලයේ මෙලොව වශයෙන් දක්වන ආනිශංසය ආරම්භක වශයෙන් කිව්වොත්. නමුත් මේ ශාසනික ගුණධර්ම අතරින් අපි කවුරුත් දන්නවා, ශීලය තමයි පදනම මේ ගුණධර්ම වගාවට. සංසාරදුක කෙළවර කිරීම පිළිබඳ කථාවේදී ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා කියන පුණ්‍යස්කන්ධ තුනක් දක්වනවා. ශීලය පිහිට කරගෙනයි සමාධිය වඩන්නේ, සමාධිය උපකාර කරගෙනයි ප්‍රඥාව දියුණු කරගන්නේ, ඒක නිසා තමයි ත්‍රිවිධ පුණ්‍යස්කන්ධයක් ධර්මයේ දැක්වෙන්නේ, ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා නමින්.

එකකොට ඒ ශීලය විවිධයි. මේ පින්වතුන් දන්නවා දැන් සාමාන්‍ය නිත්‍ය ශීලය වශයෙන් පංච ශීලය තිබෙනවා. තවත් පුළුවන් නම් ආර්ථි අෂ්ටමක ශීලය කියලා මේ අවස්ථාවේදී ඇතැම් කෙනෙක් සමාදන් වූනා වගේ වචනයක් රැකගැනීම. කොටින්ම කියනොත් කයත්, වචනයත් හික්මවා ගැනීම පිළිබඳ අදහසයි ශීලය තුළ තිබෙන්නේ. ඒක හිතේ උපකාරය ඇතිවයි කරන්නේ. හිතේ තියෙන අධිෂ්ඨාන ශක්තිය පෙරදැර කරගෙන. එකකොට ශීලයේ වටිනාම දේ තමයි සමාදන් වෙනවා කියල කියන්නේ. අධිෂ්ඨාන කරගැනීම. මේ අධිෂ්ඨානය තුළින් යම්කිසි ස්ථාවර බවක් ඇති කරගන්නවා. ඒ තහවුරු බවක් නැතිව සමාධියක් ගොඩනගා ගන්න බෑ. වෛත්‍යයක් ගොඩනගන්න බැරුව වගේ හරි පදනමක් නැතුව මේ සිත සමාධියකට ගොඩනගා ගන්න බෑ, අවම මට්ටමෙන් පංචශීලයවත් නැතුව. පොතේ එන උපමාවක් නොවෙතත් මේක තේරුම් කරගන්න ගත්තු උපමාවක් වශයෙන් කියන්න පුළුවන්.

අපි මේ සංසාරයේ විවිධාකාර ජීවිත අනන්ත කාලයක් මේ විදියට ගත කරලා තියෙනවා. යක්‍ෂයින් ප්‍රේතයින් තිරිසනුන් හැටියට වැඩි වශයෙන්, ඉඳහිටලා දෙවිවරුන් බ්‍රහ්මයින් හැටියට මනුෂ්‍යයින් හැටියට. එකකොට අපේ මේ විඤ්ඤාණයේ, අපේ හිතේ, තැන්පත් වෙලා තිබෙන හොඳ නරක ගොඩක් තිබෙනවා. බොහෝවිට නරක පැත්තයි වැඩිපුර තියෙන්නේ. මේවා කර්ම විපාක වශයෙන් නිරන්තරයෙන් අපේ සිත්වල මතු වෙනවා.

අර ලිපි උඩ තියෙන වළඳක ඇති ඒවා පැසෙන කොට විටින් විට එක එක දේවල් උඩට එන්න වගේ කර්ම උඩට එනවා. මේවා යටට දමලා තමන්ගේ හිත තහවුරු මට්ටමකට ගේන්න උපකාර වෙන්නේ මේ ශීල අධිෂ්ඨානයයි.

දැඩි අධිෂ්ඨානයක් යම් අවස්ථාවක් ගත්ත නම් - මෙතෙක් සතුන් මරමින් හිටපු, සතුන් මැරීම රක්ෂාවක් හැටියට කරමින් හිටපු, විනෝදයට හෝ රැකියාවක් හෝ හැටියට කරමින් හිටපු, කෙනෙක් දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ගත්තා නම්, අද මේ මෙහෙයන හිට මම කිසිම කෙනෙකුට හිංසාවක් කරන්නේ නෑ කියලා - ඒ අධිෂ්ඨාන ශක්තිය තුළින්ම අර ඒකට අදාල අතීත කර්ම වේග බොහෝ දුරට යටපත් වෙනවා. ඒවාට මතු වෙන්න ඉඩ දෙන්නේ නෑ අර හිත, ඒවා මතු වෙනකොට. මේකයි ඒ ධර්මතාව. හොරකම පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඇතැම් කෙනෙකුට උත්පත්තියෙන්ම හොරකම පුරුද්දක්වෙලා තියෙනවා. ඒකෙන් පෙන්වුම් කරනවා අතීත වර්ත ලක්ෂණ. නමුත් දැඩිව අධිෂ්ඨාන කළොත්, ඒ අධිෂ්ඨානය පෙරමුණේ තබා ගන්නේ අන්න අර සරණ ගමනයයි, තුණුරුවත් සරණ යාමයි. ඒක ඒ අධිෂ්ඨාන ශක්තිය. හොරකම පිළිබඳවත් අනිකුත් ඒව පිළිබඳවත්. කොටින්ම කියතොත් මේ පංචශීලයට අදාලව තිබෙන්නේ අපි මේ අනන්ත කාලයක් සංසාරයේ ධර්මය මුණනොගැසුන අවස්ථාවල කරපු වැරදි ටිකයි. පංච ශීලය කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගොනු කරල දැක්වුවේ. මේවාට අදාලවයි අපි අනන්තකාලයක් මේ සංසාරයේ වැරදි කරලා තියෙන්නේ.

එතකොට දැන් නිවන් බලාගෙන යනවා නම්, ආරම්භක වශයෙන් මෙන්ම මේ පහවත් නිත්‍ය ශීලය හැටියට රකින්න ඕනෑ. ඕකයි පංච ශීලයේ වටිනාකම, සුළුපටු දෙයක් නොවෙයි එතනත්. ඒවා ආවට ගියාට නෙවෙයි, දැඩිව අධිෂ්ඨාන කරගෙන. ඊට අමතරව තමයි ඔය පොහොස අටසිල් ආදී වශයෙන් තව තවත් තියෙන්නේ. ඊළඟට හික්කුශීලය ඊටත් වඩා පුළුල්. යම් ප්‍රමාණයකට පදනම ශක්තිමත් නම් - දැන් මේ පින්වතුන් දන්නවා ඔය අහස්මාලිගා වගේ හදන ගොඩනැගිලිවල ගොඩනැගිල්ලේ උඩහරිය විතරක් ගොඩ නගනව නොවෙයි. ඊට කලින් කොච්චර - මේ ඉංජිනේරු මහත්තුරු දන්නවා ඇති - අර පදනම දමාගන්න කොයි තරම් වෙහෙස වෙනවාද? වැලිගොඩක හැදුවොත් කඩාගෙන වැටෙනවා නේ. අන්න ඒක නිසා තමයි අර සංඝයා වහන්සේලාට ඒ ඉහල මට්ටමකින් ඉහල ඉලක්කයන් තබාගෙන නිවන් දකින්න බලාපොරොත්තුවෙන් වැඩ කරන සංඝයා වහන්සේලාට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊටත් වඩා සියුම් අන්දමින් විශාලවූ ප්‍රාතිමෝක්ෂසංවර ශීලයක් වදාලා.

දැන් සංඝයා වහන්සේලාට අයිති සිවු පිරිසිදු ශීලය කියල කියන ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර ශීලය ඉන්ද්‍රිය සංවර ශීලය, ආජීව පාරිශුද්ධි ශීලය, ප්‍රත්‍යයසනනිශ්‍රිත ශීලය කියන ශීලයක් දක්වලා තියෙනවා. ඒ විදියට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් වැඩෙන ශීලයක් මේ ශාසනයේ තියෙනවා. ඉතිං හිතාගන්න තියෙන්නේ මේ සංසාරය කියන්නේ එහෙම පිටින්ම මඩ ගොහොරුවක්. මේ මඩ ගොහොරුව මත අපි භාවනාවට ඉදගන්නව නම් ඉදගන්න ඕනෙ යම්කිසි වේදිකාවක් හදාගෙන. පොඩි වේදිකාවක් හදාගන්න වෙනවා. ඒ වේදිකාව කණු පහක් හිටවලත් හදාගන්නත් පුළුවන් පංච ශීලය හැටියට. කණු අටක් හිටවලත් හදාගන්න පුළුවන්, පොහොස අටසිල් හැටියට. දහයක් හිටවල දසසිල් හැටියට. අන්න ඒ විදියටයි, හිතා ගන්න තියෙන්නේ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ශීලයේ පිහිටලා සමාධිය වඩන්නෙයි කියන්නේ. සිත යම්කිසි අරමුණක නොසෙල්වෙන අන්දමින් පවත්වා ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ පසු තැවිලි ආදිය නැති තත්ත්වයක් හිතේ ඇති කරගත්තොත් තමයි. ඒකට උපකාර වෙන්නේ යම්කිසි විශේෂ කාල සීමාවක් තුළ රැක්ක සීලයයි. ඒ කාල සීමාව දික්වුන පමණට ඒ ශීලය ශක්තිමත්. නමුත් අවම මට්ටමින් හරි යම් කිසි අවස්ථාවක අධිෂ්ඨාන කරගන්නවා. අද ඉඳලා, මේ මොහොතේ ඉඳලා මම වෙන මනුෂ්‍යයෙක්, මගේ වර්තය, මගේ ජීවිතය, පූර්ණ පරිවර්තනයකට හැරවීමේ ආරම්භක අවස්ථාවටයි මේ මුල්ගල තැබුවේ, කියල අර ඡන්ත මානවකයා වගේ ශීලයක් අධිෂ්ඨාන කර ගත්ත නම් එද ඉඳල අන්න ඒ තැනැත්තාට නිරවද්‍ය සුඛය - අර නිරාමිස සැපය - ඇතිවෙනවා. එතන ආවර්ජනා කිරීමෙනුයි ඒ සැපය ලැබෙන්නේ.

ශීලයේ තියෙනවා අධිෂ්ඨානයත් ආවර්ජනාවත් කියලා දෙපැත්තක්. අධිෂ්ඨානය ඉබේටම අර සමාදානය තුළ තිබෙනවා. කවුරුවත් කිව්වට බයේ නොවෙයි. 'සමාදන්වේම්' කියලා තමන්ම ඒක මුළු හිතින්ම පිළිගෙන ඒ ප්‍රතිපත්තිය අධිෂ්ඨාන කරගන්නවා. ඊළඟට එහෙම අධිෂ්ඨාන කරගෙන ඒක රැකීම තුළින්, ඒ රැක්ක බව ආපසු හැරලා බලන කොට - ආවර්ජනය කලා කියල කියන්නේ නැවත සලකා බලනවා ආපසු හැරලා - උදේ අධිෂ්ඨාන කරගත්තු ශීලය රැ ආපසු හැරලා බලන කොට ඒක හරියට රැකිලා තියෙනවා නම්, දවසේ නොයෙකුත් එදිනෙදා ජීවිතයේ කරදර මධ්‍යයේත් මේවා මම රැකගත්තා කියල ඒ තැනැත්තාට ලොකු සතුටක් දැනෙනවා. සතියකට පස්සේ ආවර්ජනය කරලා බැලුවත් මේක නොකඩවා රැක්ක කියල ඊටත් වඩා ලොකු සතුටක් ඇති වෙනවා. මාසෙකට පස්සේ, අවුරුද්දකට පස්සේ, අවුරුදු විසිතිස් ගණනක් තිස්සේ යම්කිසි ශික්ෂාපදයක් හරියට රැක්කා නම්, ඒක තුළින් විශාල චිත්ත ශක්තියක් සතුටක් ඇතිවෙනවා.

ඒ සතුවම තමයි සමාධියට උපකාර වෙන්නේ කියලා ධර්මයේ දක්වල තියෙනවා. සිල්වත් කෙනාට අමුතුවෙන් උත්සාහයක් කරන්න ඕනේ නෑ. 'මට ප්‍රමෝදයක් ඇති වේවා' කියලා සතුවක් ඇති වේවා' කියලා. ඒක ධර්මතාවමයි ශීලවන්තයාට අර පසු තැවිල්ලක් ඇති නොවීම නිසා ප්‍රමෝදයක් ඇතිවෙනවා. ඒ ප්‍රමෝදය ඇතිවුනාම ඒක ප්‍රීතියට හරවා ගෙන ඒ ප්‍රීතිය තුළින් ඊළඟට සිත තැන්පත් වෙලා කායික මානසික සුවය තුළින් සමාධියක් එනවා ගත්තු කර්මස්ථානය අනුව. ඕකයි ධර්මතාව. එකකොට ශීලයේ වටිනාකම එහෙමයි.

ඉතින් ඒවගේම තමයි ඒ ශීලය පිහිට කරගෙන ඊළඟට සමාධිය. සමාධිය කියල කියන්නේ සිත එකඟකර ගැනීම. එකඟ කරගත්තු සිතේ තත්ත්ව තමයි ධ්‍යාන සමාපත්ති වශයෙන් දැක්වෙන්නේ. ඒවා උපකාර කරගෙන අර බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ දක්වා වදාළ ඉතාම ගැඹුරු දේ වන ජීවිතයක යථාර්ථය, වර්තයත් හිතත් පිළිබඳ යථාතත්වය ඒ ගැඹුරු ධර්මය අවබෝධ කරගන්න ශක්තිය ලැබෙනවා.

ඉතිං මේ ඔක්කොම කරන්නේ - පළමුවෙන්ම හිතා ගන්න තියෙන්නේ- සරණ සමාදානය පිහිට කරගෙනයි. මේ තුණුරුවන් කියල කියන්නේ මොනවාද? කියල අපි හිතලා බලන්ට ඕනෑ. ත්‍රිවිධ රත්නය - ඇයි මේවාට රත්න කියලා කියන්නේ? දැන් ඔය ධර්මයේත් සඳහන් වෙනවා.

- යං කිඤ්චි රත්තං ලොකෙ** - **විජ්ජති විවිධා පුටු**
- රත්තං බුද්ධ සමං නඤ්චී** - **තසමා සොඤ්චී භවන්තු තෙ**
- රත්තං ධම්ම සමං නඤ්චී** - **.....**
- රත්තං සංඝ සමං නඤ්චී** - **.....**

කියලා ඒ විදියට ඔය ආශීර්වාද ගාථාවල එහෙම සඳහන් වෙනවා ලෝකයේ යම්තාක් රත්නයන් විද්‍යාමාන වෙනවානම්, දකින්න ලබනවානම්, ඒ හැම රත්නයකටම වඩා බුද්ධ රත්නය ශ්‍රේෂ්ඨයි. ධර්ම රත්නය ශ්‍රේෂ්ඨයි, සංඝ රත්නය ශ්‍රේෂ්ඨයි කියලා. ඉතින් ඒ විදියටම ඒ රත්න උපමාව අතීතයේ ඉඳලා එන්නේ. ඒ රත්නය කියලා කියන්නේ, මෙතනින් හිතාගන්න තියෙන්නේ යම් කෙනෙකුගේ වටිනාකමක් එන්නේ තමන්ගේ හදවතේ තැන්පත් කරගත්තු මේ ත්‍රිවිධ රත්නය නිසයි.

අතීතයේ කොයි කොයි විදියේ ජීවන තත්ත්ව තිබුනත් ලෝකයේ ඉතාමත්ම දුර්ලභ වශයෙන් පහළවන බුද්ධ, ධම්ම සංඝ කියන ඒ ත්‍රිවිධ වස්තූන් හැදින්වූයේ රත්න වශයෙන්. රත්න වලටයි උපමා කළේ. නමුත් මේ මෑත

යුගයේ නොයෙකුත් සමාජ විපර්යාස නිසා අපේ බෞද්ධ උපාසකයින් තමන්ගේ සරණ ගමනය කෙලෙසගන්නව. දෙරුවන් පිළිබඳ සංකල්පයක් ඇතිකරගෙන එක රත්නයකට රත්න තත්ත්වය දෙන්නේ නැති සංකල්පයක් දැන් රටේ යනවා. එකකොට ඒක තමන්ගේ සරණ ගමනය කෙලෙසා ගැනීමක්. ත්‍රිවිධ රත්නය මිසක් රත්න දෙකක් පිළිබඳ සරණ යාමක් මේ ශාසනයේ නැහැ. ඒක නිසා අපි අර අෂ්ටායි පුද්ගල මහා සංඝරත්නය කියන ඒ රත්න සංඥාව නිතර ඇති කරගන්ට ඕන. රත්න සංඥාව උඩයි අපි මේ ශීලය රකින්නේ. ඒක අර ඡන්ත මානවක කථාවෙන් පෙනෙනවා. ඒ දෙන වටිනාකම අනුව තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ශාස්තෘන් වහන්සේ උන්වහන්සේගේ ධර්මය ප්‍රතිපදවයි. ඒ ප්‍රතිපදවේ නෛරීයාණීකත්වය, සාර්ථකත්වය පිළිබිඹු කරන පිරිස තමයි සංඝයා වහන්සේ. ඉතින් ඒකම තමයි ඔය අගගජ්ජසාද ආදී සූත්‍රවල ඉතාමත්ම අලංකාර අන්දමින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වල තියෙන්නේ, ඒ ශ්‍රද්ධාවන්තයාට ඉතාමත්ම අර්ථවත්වන අන්දමින්. යම්තාක් සත්ත්වයින් සිටිනවානම් අපා දෙපා, සිවුපා බුහුපා, රූපී, අරූපී, සඤ්ඤී, අසඤ්ඤී, නෙවසඤ්ඤී, නාසඤ්ඤී ඒ සියලුම සත්ත්ව කොට්ඨාශ අතර තථාගත අර්හත් සම්මා සම්බුද්ධ කෙනෙක්ම ශ්‍රේෂ්ඨය අග්‍රය. යම් කෙනෙක් අග්‍ර වූ ඒ බුදුකෙනෙක් පිළිබඳව ප්‍රසාදයක් ඇතිකර ගන්න නම් ඒ ඇතිකර ගන්නේ ලෝකයේ අග්‍රමවූ කෙනෙකු පිළිබඳවයි. යම් කෙනෙක් අග්‍රවූ පුද්ගලයකු පිළිබඳව ප්‍රසාදයක් ඇති කරගන්න නම්, ඒකේ විපාකයත් අග්‍රයි. අන්න ඒ විදියට බුද්ධ රත්නය ගැන කියවෙනව.

ඒ වගේම ඊළඟට කියනවා යම්තාක් හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් ධර්මයන් තිබෙනවා නම් ඒ සියලු ධර්මයන් අතර ආර්ය අෂ්ටාංගික මාභීය කියල කියන ඒ ප්‍රතිපදාවම, ඒ ධර්මයම, තමයි ශ්‍රේෂ්ඨ. ධර්මය කෙරෙහි යම්කෙනෙක් ප්‍රසාදයක් ඇති කර ගන්නා නම් ඒ ප්‍රසාදයෙහි ආනිශංසත් ඒ වගේම අග්‍රයි. ඊළඟට දක්වනවා යම්තාක් සංඛත අසංඛත ධර්මයන් තියෙනවානම් ඒ අසංඛත නම් වූ හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටනොගත් ඒ නිව්‍යාණය කියල කියන උතුම් ධර්මයම ඒවා අතර ශ්‍රේෂ්ඨයි. යම් කෙනෙක් නිර්වාණ ධර්මය පිළිබඳව ප්‍රසාදයක් ඇති කර ගන්නා නම් එහි ආනිශංසයත් වගේමයි. ඊළඟට කියනවා යම්තාක් ලෝකයේ සමුභයන්, පිරිස්, සිටිනවානම් ලෝකයේ යම්තාක් සමුභපිරිස් වශයෙන් කොටස් දකින්න ලැබෙනවා නම් ඒ පිරිස් අතර තථාගත සංඝයා, අෂ්ටායි පුද්ගල සංඝ රත්නයම ශ්‍රේෂ්ඨයි. ඒ නිසා යම්කෙනෙක් සංඝරත්නය පිළිබඳව ප්‍රසාදයක් ඇතිකර ගන්නවා නම් එහි ආනිශංසයත් ඒවගෙයි.

ඔන්න ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථාවල මේ ත්‍රිවිධරත්නයේ සරණයාම, ඒ රත්න සංඥාවේ වටිනාකම, ලෝකයාට

හඳුන්වල දීල තියෙනවා. එකකොට අපි ඒ ගැන නිතර කල්පනා කරන්න ඕන. මෙන්න මේ අපි කරන ක්‍රියාවලිවල, ඒ හැම එකකම, වටිනා කමක් ඇති වෙන්නේ අපේ හදවත තුළ ඇතිකර ගත්තු, අර ශ්‍රද්ධාව තුළින් ඇතිකරගත්තු, ඒ ශක්තියයි. ඒකම තමයි කියන්නේ,

'සද්ධාය තරතී ඔසං කියලා'

මේ සංසාර සැඟවුණු වතුරේ - සංසාරය කියල කියන්නේ, කාම, භව, දිට්ඨි අවිජ්ජා කියන මහා භයානක සැඟවුණු වතුරු හතරක් - මේකෙන් එහාට එතරවෙනවා කියා භික්ෂුවන් බැහැ. ඒ තරම් පුදුම විදියේ මේ අපි අනන්ත කාලයක් මේවායේම ගැලීල මේවා ඔස්සේම ගසාගෙන යන සැඟවුණු වතුරු හතරකින් එතරවීමයි, සසරන් එතෙරවීම කියලා කියන්නේ. එකකොට මේ කාර්යයට අපි මුහුණ දෙන්නනම් ඒකට සැහෙන ශ්‍රද්ධා ශක්තියක් තියෙන්න ඕන. ඒ ශාස්තෘන් වහන්සේ බොරුවක් කියන්නේ නෑ කියල තථාගතයන් වහන්සේගේ සම්බෝධිය පිළිබඳව ශ්‍රද්ධාව ඇති කර ගන්නවා.

"සද්දහති තථාගතස්ස බෙධිං" තථාගතයන් වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධ යයි කියල පිළිගැනීම, ඊළඟට උන්වහන්සේගේ ප්‍රතිපදාව තේරියාණිකයි කියලා පිළිගැනීම. ඊළඟට ඒ තේරියාණික ප්‍රතිපදාවේ තේරියාණිකත්වය ඔප්පු කළ පිරිසකුත් සිටියා කියන ඒ හැඟීම ඇතිකර ගැනීම.

ඕක තුළින් තමයි අන්ත අර කෙනෙක් ශ්‍රද්ධාවෙන් අර **'සද්ධාය තරතී ඔසං'** කිව්ව විදියට සැඟවුණු වතුරෙන් එතෙර වෙන්නේ. ඒ වගේම තවත් අවස්ථාවල මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහල තියෙනවා - මේ ශාසනික ගුණ ධර්ම ගොවිතැනක් හැටියට ගත්තොත්, ශ්‍රද්ධාව බීජය හැටියට දැක්වෙනවා. ඊළඟට ගුණධර්ම පිළිබඳව දැක්වෙන හැම තැනකම වගේ ශ්‍රද්ධාව ඉන්ද්‍රිය හැටියට බල හැටියට මුලින්ම මතුකරලා දක්වන්නේ. මේ සත්ත්වයා තුළ තිබෙන ශක්තිය-කායික, මානසික ශක්තිය-යම්කිසි අරමුණක් කෙරෙහි යොමුකරන්න නම් ඇත්ත වශයෙන් ඒ තැනැත්තා තුළ විශාල කැපවීමක් තියෙන්න ඕන. ඒ කැපවීමයි මේ සරණ ගමනය තුළ තිබෙන්නේ. ඇතැම් කෙනෙකුට මේක දැන් තේරුම් ගන්නත් බෑ. ඇතැම් පණ්ඩිතයින්ට තේරුම් කරලා දෙන්න වෙනවා. මොකක්ද මේ සරණයාම?

ඇතැම් කෙනෙකුට හිතාගන්නත් බෑ. මොකටද මේ අපි බුදුන් සරණ යන්නේ? සභුන් සරණ යන්නේ? ඇයි කියලා තියනවානේ තමන්ට තමන්මය කියලා. ඒකෙ අදහස එහෙම පිටින්ම වරද්දගෙන. තමන්ම තමයි මේ එතෙර වෙන්න ඕනෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේට අරගෙන යන්න බෑ මේ එක එක්කෙනා මෙගොඩ ඉඳලා එගොඩට. නමුත් තමන් යන්නේ - අන්ත අර

කෙනෙක් ඉන්නවා මේ කියන පාර හරි. මේ කියන විදියට උත්සාහ කළොත් හරි මේ විදියට ක්‍රියා කළොත් හරි. ඒ ටිකටයි අපි සරණ යන්නේ. බුදුන් සරණ යනවා දහම් සරණ යනවා සභුන් සරණ යනවා කියල කියන්නේ කෙනෙකු අර විදියට සමහර ආගම්වල තියෙන්නා වගේ වෙන කෙනෙක් ඇදගෙන යනවා නෙවෙයි, මෙතන. ඒ, එපමණකට තමන්ගේ ඇතුළත තිබෙන චීර්යය මතුකර ගැනීමට. ඒකයි ශ්‍රද්ධාව අනුව ඊළඟට තියෙන්නේ, චීර්ය සති සමාධි පඤ්ඤා. ශ්‍රද්ධාව ළඟම චීර්යය එන්නේ ඒකයි.

සද්ධාය තරතී ඔසං - අප්‍යමාදෙන අණණවං
චිරියෙන දුක්ඛං අවෙච්චි - පඤ්ඤාය පරිසුඡකධි

ඔය විදියට ඇතැම්විට දක්වලා තිබෙනවා. ශ්‍රද්ධාවෙන් තමයි එතෙර වෙන්නේ. අප්‍රමාදයෙන් ඒ වගේම. අප්‍රමාදීව සසර සයුරෙන් එතෙරවන්න ඕනෑ. ඊළඟට චීර්යයෙන් - චීර්යය මතු වෙන්නේ අන්ත අර ශ්‍රද්ධාව පිහිටකර ගෙනයි. ඒ නිසා ශ්‍රද්ධාව යම් පමණකට දැඩි වන්නේ ඒ වස්තුවන්ට දුන්න වටිනාකම අනුවයි. එකකොට අපි මේ රත්තවලට අඩු දේකට මේ එකක්වත් සමාන කළොත් ත්‍රිවිධ රත්තයෙන් - මේ කියාපු එතෙර වෙන්න පුළුවන් ශක්තිය අප තුළ ඇතිවෙනවද කියල සිතලා බලන්න ඕන.

එක්තරා කෙනෙක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඇසුවා. මේ ශාසනයේ උපාසකයෙක් වෙන්නේ කොහොමද? කියලා බුදු පියාණන් වහන්සේ කිව්වා. **"බුදුන් සරණ යනවා දහම් සරණ යනවා, සඟ සරණ යනවා"**. කිව්ව පමණින් උපාසකයෙක් වෙනවා කියලා. කොයිතරම් ලේසිද බැලුවහම. අමුතුවෙන් අයදුම්පත්‍ර පුරවන්න වත්, ගාස්තු ගෙවන්නවත් මොකක්වත් ඕන නැහැ. බැලුවහම හරි ලේසි වගෙයි. බුදුන් සරණ යනවා, දහම් සරණ යනවා, සභුන් සරණ යනවා. ඕක කිව්ව පමණින් උපාසකයෙක් වෙනවා. නියම උපාසකයෙක් වෙන්න නම් අන්ත අර කියාපු විදියට **'නඤ්ඤි මෙ සරණං අඤ්ඤං බුද්ධො මේ සරණං වරං - එතෙන සච්ච වජ්ජන භොතුමෙ ජයමංගලම්'** කියලා සත්‍යක්‍රියා කරන්න පුළුවන් තත්වයට සරණයාම. **නඤ්ඤි මෙ සරණං අඤ්ඤං** මට වෙන පිහිටක් නැත බුදුන්ම මට උතුම් සරණයි ඒ සත්‍යයෙන්ම ජයමඟුල් වේවා! කියලා. ඒ ගාථාවෙන් කියන්නේ. අන්ත ඒ මට්ටමටයි. ඒක ඇතිකර ගන්නයි අන්ත ඒ සරණයාම උපකාර වෙන්නේ. ඉතින් ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට මේ තුණුරුවත් සරණයාම සුළුකොට තැකිය යුතු දෙයක් නෙවෙයි. තුන් සැරයක්ම ඒක කියන්නේ අර විදියට තමන්ගේ හිතට කාවද්දා ගැනීමටයි.

ඒ සරණයාම තුළින් ඇතිවන කුශල ශක්තිය අර විදියේ දිව්‍ය ආත්මභාව ලබාදීම පමණක් නොවෙයි. ඒක පිහිට කරගෙන රිළිඟට ශීලය පුරනවා. ශීලය පිහිට කරගෙන සමාධිය පුරනවා. සමාධිය පුරලා යම් අවස්ථාවක ඒ සමාධිය පිහිට කරගෙන, අතීත කුශල ශක්තියක් උපකාර කරගෙන තමයි කෙනෙක් සෝවාන් සකදගාමි, අනාගාමි, අර්හත් යන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් ඒ උතුම් නිර්වාණ ධර්මය පවා සාක්‍ෂාත් කරගන්නේ.

එතකොට අපිත් කල්පනා කරගන්න ඕනෑ අපේ මේ ජීවිතය ගැන. විශේෂයෙන්ම අපි අර කුඩා දරුවන් ගැන කිව්ව කාරණය වගේ කුඩා දරුවන් පමණක් නොවෙයි ලොකු දරුවන් උනත් හිතන්න තියෙන්නේ අපි මේ දවස ගතකරන්න ඕන මේ කුණුරුවන් සිහිපත් කරගෙනයි. මොකද ඒ කුණුරුවන් සිහිපත් කරගත් පමණින් අපට හැම උපද්‍රවයකින්ම මිදීමට මරණයෙන් මිදී සදාකාලිකව ජීවත්වීමට ලැබෙනවා නොවෙයි. නමුත් අර කියාපු 'ආසන්න සිතින්' අපි සිටිනවා නම් යම් අවස්ථාවක මරණය සිද්ධවුනොත් ඒ අවස්ථාවේදී දුගතියට නොගිහිත් හොඳ තත්ත්වයක් ලබාගන්න පුළුවන්. මොකද, මේ අපේ නැවත උත්පත්තිය කියන්නේ කොටින්ම කියනොත් අපේ මේ හිතේම ඡායාරූපයක්. පිංතූරයක් ගන්න ලැස්තිවෙලා ඉන්න වෙලාවේ අපි නියෙව්වොත් මොකක්ද වෙන්නේ? ඒ පින්තූරේ කොහොමද වැටෙන්නේ?

ඒවගේ තමයි එතකොට මරණ අවස්ථාවේ අපේ හිත දුෂිතවෙලා තිබුනොත් අන්න ඒ අවස්ථාවේ ඒ විදියටම ප්‍රේත, යක්‍ෂ තිරිසන් ආදී තත්ත්වයක උත්පත්තිය ලබනවා. එතකොට යම්කිසි විදියකින් අර සුගති තත්ත්වයක උත්පත්තිය ලැබුවොත් විශේෂයෙන්ම අර දැන් කියාපු දේවතාව වගේ, ආපසු ආචර්ජනය කරලා බලන කොට අපි මේ තරම් පොඩ්දෙයක් හැටියට ලෝකයා හිතුව දෙයක් තුළින් මේ තරම් අපට ආනිශංසයක් ලැබුණොත්, මේ ධර්ම මාගීය සම්ප්‍රණී කරනව නම්, කොයි විදියේ ආනිශංස ඇද්ද කියලා ඒ විදියට කල්පනා කරන්න පුරුදු වෙන්න ඕන.

එතකොට විශේෂයෙන්ම මේ අද මාතෘකාව වශයෙන් බැලුවහම අර ශාසනයේ ආරම්භක පියවර. නමුත් ඒක හරියාකාරව තේරුම් ගත්තේ නැත්නම් මේ ශාසනයේ ගුණධර්ම පිරිම දුෂ්කර වෙනවා. ගැඹුරු දේවල්, ලොකු දේවල්, කියල බදාගත්ත දේවල් සමහරවිට තමන්ගේ ඇතුළට ඇතුල් වෙන්නේ නෑ මූලික කාරණා හරි ආකාරව තේරුම් ගත්තේ නැත්නම්. ඒ නිසා මේ ඡන්ත මාණවක කථාන්තරය ආදියෙන් අපි මේ ශාසනයේ අර කියාපු ත්‍රිවිධරත්නයේ වටිනාකම තේරුම් ගත්තා නම් ඒක උපකාර කරගෙන තමයි අපේ අනිකුත් ඒ ප්‍රතිපත්ති පිරිමි ආදිය කරගන්න පුළුවන්

වෙන්නේ. එතකොට මේ පින්වතුන් කල්පනා කර ගන්න ඕන තමන්ගේ ජීවිතයේ දවසක් - එදිනෙදා කොයි තරම් වැඩ තිබුණත් - පොහොය දවස විරාමයක් හැටියට යොදාගෙන ඒ අවස්ථාව තුළ ආචර්ජනය කරලා තමන්ගේ ජීවිතයේ අඩුපාඩු කම් හරිගස්ස ගනිමින් ඉදිරියට මේ සංසාරයෙන් එතෙරවීම සඳහා තමන්ගෙන් ඉෂ්ටවිය යුතු, තමා විසින් කළ යුතු, දේවල් ගැන නිස්කලංකව කල්පනා කරලා මේ පොහොය දවසක, ඒක අනුවම ඒ ශීලයක පිහිටලා ඒ අනුව බණ භාවනා කරලා මේ කටයුතු කරගැනීමෙන් තමයි සංසාරදුක මේ බුද්ධෝත්පාද කාලයේදීම කෙළවර කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. එතකොට කල්පනා කරගන්න ඕන. අද දවසේ මෙතෙක් මේ තමන් සීල සමාදානාදියෙන්, භාවනාදියෙන් රැස්කර ගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරයක් මේ ධර්මශ්‍රවණයෙන් රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරයක් උපකාර කරගෙන මේ ජීවිතය තුළදීම හැකිතාක් උත්සාහ කරලා අර සෝවාන් සකදගාමි අනාගාමි අර්හත් යන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් මේ ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණාදි සංසාරදුක කෙළවර කරගැනීමට මේ කුශල ශක්තියත් ඒකාන්තයෙන් උපනිශ්‍රය වේවා! කියල පුර්වනා කර ගන්න.

ඒ වගේම ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බ්‍රහමරාජයින් ඇතුළු යම්තාක් අවිච්ඡේ සිට අකනිටා දක්වා සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත්නම් අපේ ඥාතීන් ඇතුළු, හැම කෙනෙක්ම මේ ධර්මදේශනාමය ධර්මශ්‍රවණමය කුශලය අනුමෝදන් වීමෙන් තමන්ගේ ප්‍රාථමික බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගන්නවා කියන ප්‍රාථමික ඇතිව මේ ගාථා කියන්න.

"එතතාවතාව අමෙහි....."

27 වන දේශනය

27 වන දේශනය

"නමො තසස හගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධසස"

අප්පමාදරතො හිකඛු

පමාදෙ භයදසසිවා

සකෙඤ්ඤාජනං අඡුං ථුලං

ඩහං අගභිව ගච්ඡති

- අප්පමාදවග්ග - ධම්මපද

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

සම්බෝධිය ලබාගැනීමෙන් අද වාගේ වෙසක් පූර පසළොස්වක පෝය දවසක තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදු පියාණන් වහන්සේ සොයා ගත්තේ හවයෙන් එතෙරවීමේ මාර්ගයයි. ආර්ය පර්යේෂණයක් තුළින් ඒ කළ සොයාගැනීම තමයි ලෝකයේ ඉතාමත්ම උතුම්ම සොයාගැනීම- හවයෙන් එතෙරවීමේ මාර්ගය සොයාගැනීම. අනන්ත කාලයක් සංසාරයට බැඳීල හිටිය ලෝක සත්වයාට ඒ සසර හවයට බැඳසිටි බැව් මොනවාද කියල තේරුම් ගැනීමටත් ඒ බැව් සිදලා දලා විමුක්තිය ලබාගැනීමටත් උපකාරවන ඒ අවබෝධය බුදුපියාණන් වහන්සේ එදා ලබාගත්තා.

අද අපි මාතෘකාකරගත්තු ගාථාවෙහුත් ඊට අදාල කථාවෙහුත් කියවෙන්නේ අන්ත ඒ සංයෝජන පිළිබඳ කථාන්තරයයි. ඒ බැව් පිළිබඳ කථාන්තරයයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් කමටහන් ලබාගෙන ඇත කැලෑවකට භාවනා කරන්න වැඩිය එක්තරා ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් මුල්කරගෙනයි මේ ගාථාව දේශනාකරන්න යෙදුනේ. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ අර්හත්වය දක්වාම කමටහන් ලබාගෙන කැලේකට ගිහිල්ලා භාවනා කළ නමුත් යම්කිසි අධිගමයක් ලබාගන්න බැරවෙලා කල්පනා කළා "කමටහනේ මොකක් හරි අඩුවක් ඇති. මම ගිහිල්ලා කමටහන සුද්ද කරගන්න ඕනෑ නැවත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවෙලා" කියලා හිතාගෙන එහෙම ජේතවනාරාමයට එන බලාපොරොත්තුවෙන් පිටත්වෙලා එන අතරමගදී ලැවිගින්නක් දකින්න ලැබුණා. ඒ ලැවිගින්න පැතිරෙනකොට මේ භාවුදුරුවෝ

ඉක්මණින්ම ඒ කිට්ටුව තිබුණ උස පර්වතයක් උඩට නැගල ඒ ගින්නෙන් බේරුනා. නමුත් බලාගෙන හිටිය මේ ලැවිගින්න පැතිරෙන හැටි. ඒ බලාගෙන ඉන්න අතරෙ යම්කිසි ලොකු සංවේගයක් තුළින්, කල්පනාකරනවා දැන් මේ මම බලාපොරොත්තු වන අර්භත් මාර්ගඥානයෙන් ලෝකයෙන් එතරවීම සඳහා කරන උත්සාහයේදී මතුකරගතයුතු විදර්ශනා ඥානවලින් කෙරෙන්නේ මෙන්න මේ වගේ උපාදානයන් - මේ ගින්න උපාදානයන් කියල කියන මේ දර එහෙම නැත්නම් අහුවෙන අහුවෙන ඒ හැම දෙයක්ම - දව දවා යන්නා වගේ අර්භත් මාර්ගඥානයෙන් ලෝකයට බැදිල තියෙන ඒ බැමි ඒ ඥාන ගින්නෙන් දැවිල යනවා ඇතෙයි කියල ඒ විදියට යම්කිසි අදහසක් ඒ භාමුදුරුවන්ගේ සිත තුළ ඇතිවුනා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේ ඉඳල මේ භාමුදුරුවන්ගේ සිතිවිලි පරම්පරාව දැකල ඒක නිවනට යොමුකිරීම සඳහා තමයි මෙන්න මේ ගාථාව - එතන කියවෙන හැටියට 'ඕභාස ගාථා' හැටියට හැඳින්වෙන ගාථාව - වදළෙ. එබඳු සිද්ධි බොහෝ අවස්ථාවල කියවෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සෘද්ධියෙන්ම තමන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ ඉදිරියේ පෙනීසිටින හැටියට පෙන්නුම් කරල උන්වහන්සේට ඇහෙන හැටියට මේ ගාථාව වදළා.

**"අප්පමාදරතො හිඤ්ඤා
පමාදෙ භයදසසිවා
සංකප්පාපනං අණුං ථුලං
ඛනං අගභීව ගවජනි. "**

අප්පමාදය ඇලුම්කරන්නා වූ, ප්‍රමාදයේ බිය දක්නාවූ, හිඤ්ඤාව ලොකු කුඩා සියලු බැමි, සංයෝජන, හැකිලි, ඒ සියල්ල ගින්නක් මෙන් දවමින් ඉදිරියට යනව කියල. ඒ විදියේ අර විදර්ශනා ඥානයන්ට තුඩු දෙන අන්දමේ, රුකුල්දෙන අන්දමේ ගාථාවක් වදළ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේගේ චිත්තාවාරය අනුමත කරමින් එසේම හිඤ්ඤාව, ඔහොම තමයි ඒ ගින්න දැවෙනවා වාගේ විදර්ශනා ඥාන ඒ සංයෝජන දවාගෙන යනවා කියල තමයි ඒ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේ. ඒක අහල, එතැන කියවෙන හැටියට ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ අර්භත්වයම ලබාගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ දකින්න වැඩම කරල ඒ තමාගේ විමුක්තිය ප්‍රකාශ කළා කියල කියවෙනවා.

ඉතින් මේ කථාන්තරය ගැන කල්පනා කරල බලනකොට අර හිඤ්ඤා වහන්සේට ලැවිගින්න දර්ශනයක් - දර්ශන මාත්‍රයක් - පමණක් වුනේ නැහැ. අපට ලැවිගින්න දර්ශනයක් පමණයි. ඒක විදර්ශනාවට අරමුණක් වුනා. ලැවිගින්න කියන එක - ඒ වචනය මේ හැමදෙනෙක්ම අහලත්

නැතුව ඇති සමහරවිට - ඒ කියන්නෙ ඔය කැලෑවල බොහෝවිට ලැවිගින්න ඇතිවෙන්නෙ ස්වාභාවික වශයෙන් සිදුවෙනව නම් දැඩිව පායන කාලේ ඔක්කොම ගස් වේලිලා තියෙන අවස්ථාවක කුණාටුවක් ආවාම ගස් දෙකක් ඇතිල්ලෙනවා. ඇතිල්ලි, ඇතිල්ලි, ඇතිල්ලි ගිහිල්ලා ඔන්න ගිනි ගන්නවා. ගිනි අරගෙන අර ගස් දෙකක් දැවිලා යනවා. ඊළඟට ඒ අවට තියෙන ගස් කොළන් පඳුරු ඔක්කෝම ගින්නට අහුකරගෙන ක්‍රම ක්‍රමයෙන් භයානක අන්දමින් පැතිරිලා යනවා අහුවෙන අහුවෙන හැම දෙයක්ම ගොදුරු කර ගනිමින්. ඉතින් ඔන්න ඕක එක්තරා සංවේග ජනක දර්ශනයක්. ඒක නිවන් පැත්තට යොමු කරලයි අර හික්කුන් වහන්සේ අර විදියට විදර්ශනා ඥාන මතු කර ගත්තේ.

දැන් අපි ටිකක් කල්පනා කරලා බලනවා නම් බුදුපියාණන් වහන්සේට මුළු මහත් ලෝකයම පෙනුනේ ගිනි ගත්තු තැනක් හැටියටයි. සමහර සුත්‍ර දේශනා තියෙනවා, මහ පුදුම දේශනා. සංවේගය උපදවන විදියේ දේවල් ආදීත්ත පර්යාය, කියන ඒ විදියේ සුත්‍ර තියෙනවා. සමහර ඒවා මහා ආශ්චර්යාවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගයා ශීර්ෂයේදී බුද්ධ ගයාවේදීම හික්කුන් වහන්සේලා දහසක් නමකට දේශනා කළ සුත්‍රයක් තියෙනවා, සුත්‍රය නම් ඉතාම කෙටියි නමුත් ඒක අවසාන වෙන්නේ ඒ දහස් නමම රහත්වුනා කියලා. මහා බලසම්පන්න සුත්‍රයක්. ඒක පටන් ගන්නේ.

"සබ්බං හික්ඛවෙ ආදිත්තං"

"මහණෙනි සියල්ල ගිනි අරගෙනයි තියෙන්නේ." හැම එකක්ම ගිනි අරගෙන දැවෙනවා. ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ විග්‍රහ කරනවා "මොකක්ද? මහණෙනි ඒ සියල්ල කියලා කියන්නේ?" ඔන්න ඊළඟට සියල්ල කියන එක - එතැන 'සබ්බං' කියලා කියන්නේ - සියල්ල කියන එක විග්‍රහ කරනවා.

- ඇසයි - රූපයයි**
- කණයි - ශබ්දයි**
- නැඟැයයි - ගඳ සුවඳයි**
- දිවයි - රසයි**
- කයයි - ස්පර්ශයයි**
- සිතයි - සිතුවිල්ලයි**

ධම්ම කියන වචනය එතන යෙදෙන්නේ සිතට එන දේ. මේ හැම එකක්ම ගිනි අරගෙන තියෙන්නේ. ගිනි අරගෙන දැවෙනවා. මොනවායින්ද මහණෙනි ගිනි අරගෙන තියෙන්නේ? ඔන්න ඊළඟට කියනවා මේ පින්වතුන්

අභලා ඇති. එකොලොස් ගින්න පිළිබඳවයි ඊළඟට කියවෙන්නේ. රාග දෝස මෝහ කියන ගිනි වලින්. ඒ තුන පමණක් නොවෙයි. ඊළඟට එතන කියවෙනවා ජාති, ජරා, මරණ, සෝක පරදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාස කියලා කියන මේ දුක් ගිනි රාශියක් කියවෙනවා. මේ ගිනි වලිනුයි මේ ඇසත් - රූපයත්, කණත් - ශබ්දයත් ආදී වශයෙන් අවසාන වශයෙන් සිතත් - සිතුවිලිත් කියන මේ හැම එකක්ම. ලෝක සත්ත්වයා තුළ මහා ගින්නක් කියෙනවා කියලා. හැම තැනම ගිනි අරගත්තු හැටියටයි බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුනේ.

ඉතින් මේ මුලු මහත් භවයම ගින්නක් කියලා කියන කියමන සමහර විට කෙනෙකුට තේරුම් ගන්න අමාරු වෙන්න පුළුවන්. ඊළඟට අපි මෙන්න මේ ගින්න ගැන ටිකක් කල්පනා කරලා බලනවා නම් එදිනෙදා අවබෝධය අනුව දැන් අපි ගින්දර කියලා වචනයක් පාවිච්චි කරනවා. ගින්න දර අල්ලා ගන්නවා. දර ගිනි ගන්නවා. ඉතින් අපි ගින්දර කියන ඒ වචනය තුළ ඒ දෙකම තියෙනවා. අපි ටිකක් කල්පනා කරලා බැලුවොත් මේ දර කියන එකට පාලි භාෂාවේ යෙදෙන්නේ 'උපාදන' කියන වචනය. උපාදන කියන වචනය ඔය ධර්ම විග්‍රහවල අපට කියන්න පුළුවන් අර්ථ දෙකකින් යෙදෙනවා කියලා. අල්ල ගැනීම කියන අර්ථයත් තියෙනවා. අල්ලා ගත්තු දේ කියන අර්ථයත් තියෙනවා. අල්ලා ගැනීම කියන එකයි මූලික අර්ථය. එතකොට දැන් පංච උපාදනස්කන්ධය උපාදන ගොඩක්. උපාදන ගොඩක් තමයි මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුන්වන හැටියට මේ අපි මමය මාගේය කියලා කියන්නේ. රූප ගොඩක් රූප උපාදනස්කන්ධය කියලා කියනවා. වේදනා ගොඩක් - මේ හැම එකක්ම උපාදන නමින් හඳුන්වනවා. එතකොට උපාදන කියන කොට අර විදියට අල්ලා ගැනීම වාගේම අල්ලා ගන්න දේ. අල්ලා ගන්න දේ කියන අර්ථයෙන් තමයි දර, දර හෝ යම් කිසි ඉන්ධන ද්‍රව්‍යයක්. එතකොට ගින්නකට උපාදනයන් අල්ලගෙන. අල්ල ගන්නට පස්සේ මොකද වෙන්නේ? ඒකෙ අන්තිමට ගින්නයි දරයි අතරෙ වෙනසක් නැහැ.

ඉතින් අර දුක්ගිනිවලින් දැවෙන මේ සත්ත්වයා පිළිබඳ කථාන්තරය අපට තේරෙන සරල කවියකින් මේ අපේ රටේ ඒ අතීතයේ හිටිය ඒ වීද්‍යගම මහා ස්වාමීන් වහන්සේ ලෝචුඩ සභරාවේ දක්වලා තියෙනවා. බොහොම සරල කවියකින්.

**දර රූප ගිනි ඇවිලුනු කල
ගිනි මිස දර යයි යන නම
එම ලෙස එක්කොට වදහල
දුක මිස කයකැයි යන නම**

**නිබදේ
නොයෙදේ
මුනිදේ
නොයෙදේ**

දර රූප ගිනි ඇවිලුනාට පස්සේ ඒකට ගිනි මිසක් දර කියන නමක් ගැලපෙන්නේ නැහැ. 'නොයෙදේ'. එම ලෙස ඒ විදියටම අර බුදුපියාණන් වහන්සේ ගින්නයි ගින්නට අනුවෙන දරයි එකතු කරලා අරගෙන තමයි 'දුක මිස කය යැයි යන නම නොයෙදේ' මේකට කයක් කියලා කියන්න වටින්නේ නැහැ. දැන් අර ඇස කණ නාසය ආදිය තියෙන්නේ මේ ශරීරයේ නේ. ඔය ආයතන - ආයතන කියලා ධර්මයේ සඳහන් වෙන්නේ- ඔය ආයතන භයම තියෙන්නේ මේ ශරීරය තුළයි. එතකොට මේ ආයතන භයම ගිනි ගන්නවා කියලා කියන්නේ අන්ත අරකයි. මුළු කයම ගිනි අරගෙන. ඒකයි එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වතුරාර්ය සත්‍යය ගැන අපි කවුරුත් කථා කරනවා. 'දුක්ඛ සත්‍යය' 'දුක්ඛ සත්‍යය' කියලා කියනවා සමහරු කියනවා මට දැනටම තේරලයි කියලා. නමුත් දුක්ඛ සත්‍යය සම්පූර්ණයෙන්ම තේරලා නැහැ. දුක්ඛ සත්‍යය තේරුන අවස්ථාවේදී තමයි අන්ත අර දරයි ගිනියි දෙක එකතු වෙන්නේ. එතෙක් දර ගොඩක් කියලා වෙන්කරගත්තු එක සම්පූර්ණයෙන්ම දැවෙනවා කියලා අවබෝධ කරගන්නට පස්සේ එතන තියෙන්නේ ගිනි විතරමයි. ඒකට දරෙයි කියලා කියන්න බැහැ. නමුත් මේ ලෝකයේ නොයෙකුත් කරදර අරව මේවා දැකල මට දුක තේරුනා කියලා සමහර කෙනෙක් කියනවා. සම්පූර්ණ අවබෝධය එතකොට ඒක වෙන් කරලා ගන්න බැරි තත්ත්වයටම තනිකර දුකක්. තනිකර දුකක්. කෝවල දුඃඛ ස්කන්ධය කියලා බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ ඔය දුක ගැන විග්‍රහ කරන කොට. සැකෙවින් කියනොත් මුළු මහත් පංච උපාදනස්කන්ධයම, මේ බදුගත්තු ගොඩවල් පහම, දුකක් කියලා කියන්නේ අන්ත අර දර්ශනයට අනුවයි.

ගින්න දර අල්ලගන්නට පස්සේ යම් අවස්ථාවක් එනවා දර වෙන්කරලා ගන්න බැ. තනිකර ගිනි ගොඩක් විතරමයි තියෙන්නේ. ඉතින් ඔන්න ඕකයි. එතෙන්නට යන මාර්ගය තමයි විදර්ශනා මාර්ගය. මේක පිළිබඳව ඔය අවබෝධය ලබා ගන්නේ කොහොමද එතකොට? මේ අවබෝධය කරා යන මාර්ගය මොකක්ද? ඒකටත් ඉඟියක් අපට ලැබෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේම දක්වන තවත් සූත්‍ර වලින්. අර කියාපු ආයතන භය පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරනවා.

හිඤ්ඤන් වහන්සේ නමක් අහනවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන්, කමටහනක් වශයෙන් ඉල්ලනවා කොහොමද මේ දුක නැති කරගන්නේ කියලා - මේ සසර දුක කෙළවර කර ගන්නේ කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. "මේ අනිත්‍යතාව තේරුම් ගන්න ඕන."

ඇසත් අනිත්‍යයි - රූපයනුත් අනිත්‍යයි.

කණක් අනිත්‍යයි - ශබ්දක් අනිත්‍යයි. මේ හැම එකක්ම අනිත්‍යයි. නමුත් අනිත්‍ය සංඥාව සාමාන්‍ය ලෝකයා තුළ නැහැ. ඒ වෙනුවට තියෙන්නේ නිත්‍ය සංඥාව

**ඇස වෙන්කරලා ගන්නවා
රූපය වෙන් කරලා ගන්නවා**

මේවා ඇත්ත වශයෙන්ම තියෙන දේවල් හැටියට. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දර්ශනයට අනුව මේ හැම එකක්ම මොහොතක් මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා. ඒ වචනේ නොයෙකුත් විදියට යොදල තියෙනවා. ඒක සලක වෙනවා 'වලං' - 'වයං' ගෙවීයනවා. හැම එකක්ම සලක වෙනවා ගෙවී යනවා සැලෙනවා. අන්‍ය ආකාරයකට පත්වෙමින් තියෙනවා. ශිෂ්‍යයන්. නමුත් ඒක ලෝකයාට දැනෙන්නේ නැහැ. ඒක නිසා ඒවා වෙන් කරලා ගන්නවා.

ඇසයි - රූපයයි

කණයි - ශබ්දයයි කියලා වෙන් කරලා අරගෙන ඕක තුළ තමයි ඔන්න බැසියා ඇතිවෙන්නේ. ඉතින් මේ බන්ධනය ගැනත් හොඳ වටිනා උපමා කතාන්තරයක් එනවා. ශාරීපුත්‍ර අග්‍රශ්‍රාවක මහ රහතන් වහන්සේත් මහා කොට්ඨික මහ රහතන් වහන්සේත් අතර සංවාදයක්. මහා කොට්ඨික ස්වාමීන් අහනවා ශාරීපුත්‍ර ස්වාමීන් වහන්සේගෙන්, ඇසට රූපයද බන්ධනය? එහෙම නැත්නම් රූපයට ඇසද බන්ධනය? කණට ශබ්දයද බන්ධනය, එහෙම නැත්නම් ශබ්දයට කණද බන්ධනය? බන්ධනයක්, සංයෝජනයක් ගැන කියවෙනවා නේ? එකකොට මොකක් ද මෙතන සංයෝජනය? ඇහැට රූප බන්ධනයක් වෙනවද රූපවලට ඇහැ බන්ධනයක් වෙනවද? කණට ශබ්ද බන්ධනය වෙනවද? එහෙම නැත්නම් ශබ්දවලට කණ බන්ධනය වෙනවාද? ඔය විදියට අර හය ගැනම අහනවා. අන්තිමට සිතට සිතිවිලි බන්ධනයක් වෙනවද එහෙම නැත්නම් සිතිවිලිවලට සිත බන්ධනයක් වෙනවාද? එකකොට ශාරීපුත්‍ර ස්වාමීන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා නැහැ, ඇවැත්නි, කොට්ඨික. ඇසට රූප බන්ධනයක් නොවේ. රූපවලට ඇස බන්ධනයක් නොවේ. කණට ශබ්ද බන්ධනයක් නොවේ. ශබ්දවලට කණ බන්ධනයක් නොවේ. ඒ දෙක අතර, ඒ දෙක හේතු කරගෙන, ප්‍රත්‍ය කරගෙන, ඇතිවෙන ජන්දරාග කියලා කියන කැමැත්ත අනුව ගිය ඇල්මයි මෙතන බන්ධනය. එකකොට අපි සාමාන්‍යයෙන් බන්ධනය හැටියට සළකන්නේ ඒ ඇහැට පෙනෙන රූපය. නමුත් මෙතන දක්වනවා ඒ දෙක නිසා ඇතිවෙන ජන්දරාග කියලා කියන කැමැත්ත අනුව ගිය ඇල්මයි මෙතන බන්ධනය. එකකොට ඒක පෙන්වුම් කරන්න ඔන්න හොඳ උපමාවක් දෙනවා.

ඇවැත්නි, කොට්ඨික, දැන් කළු ගොනකුයි සුදු ගොනකුයි යම් කිසි යොතකින් හෝ දම්වැලකින් හෝ බැඳලා ඉන්නවා නම්, ඔය බානක් වගේ බැඳලා ඉන්නවා නම්, යමෙක් කිව්වොත් කළු ගොනාට සුදු ගොනා බන්ධනයක් කියලා. එහෙම නැත්නම් සුදු ගොනාට කළු ගොනා බන්ධනයක් කියලා - ඒ කියමන හරිද? එකකොට කොට්ඨික භාමුදුරුවෝ කියනවා "නැහැ, එය වැරදියි, මොකද?" කළු ගොනාට සුදු ගොනා බන්ධනයක් නොවෙයි. සුදු ගොනාට කළු ගොනා බන්ධනයක් නොවෙයි. නමුත් ඒ දෙන්නා බැඳල තියෙන යොතයි, ඒ බැම්මයි, එතන තියෙන නියම බන්ධනය.

අන්න ඒ වාගේ ඇසට රූපය බන්ධනයක් නොවෙයි රූපයට ඇස බන්ධනයක් නොවෙයි. ඒ දෙක නිසා ඇතිවෙන ජන්ද රාග කියලා කියන ඇල්ම, තණ්හාව, එතනයි ඒකේ බන්ධනය. අන්න ඒක නිසා තමයි දුක කෙළවර කිරීමට තණ්හාව නැති කරන්න, ජන්ද රාගය නැති කරන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ. සාමාන්‍යයෙන් ඔය ගැඹුරු හැටියට අපි හිතුවට මොකද ඇතැම් අයට වැටහීම් - භාවනා කරන කෙනෙකුට - මේ තුළින් එනවා. මොකද? මේ මුළු මහත් ලෝකයෙන් එතෙර වීමේ අවබෝධය ලබා ගන්නේ අපි මෙතෙක් මේ ලෝකය හැටියට ගත්තු මෙන් මේ සලායතන ලෝකයෙන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකය හැටියට හඳුන්වන්නේ මේ ආයතන හය. සලායතනය කියලා කියන්නේ. ඇස, කණ නාසය දිව කය මන කියන ආයතන හයයි අපට තියෙන්නේ. එකකොට දැන් ආයතන කියන එකේ මේ කාලේ නොයෙකුත් අර්ථ තියෙන්න පුළුවන්. ඇත්ත වශයෙන් කියනවා නම් කියන්න තියෙන්නේ, අපට කරන්න තියෙන්නේ, මෙන්න මේ ආයතන හය ජිලිබද **කළමනාකරණයයි.** නමුත් බොහෝවිට කෙරෙන්නේ **නොකළමනාකරණයක්.** ඒක නිසයි මේ සසරට බැඳිලා ඉන්නේ. **කළමනාකරණය** මොකක්ද? මේ ආයතනයන්ගේ අනිත්‍යතාව වටහා ගැනීම, අර බුද්ධ වචනයට අනුව. ඇස අනිත්‍යයි. මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා. වෙනස් ස්වභාවයට පත්වෙනවා. රූපයනුත් එහෙමයි කියන එක, ඒ ගැඹුරු අවබෝධය, සතිය යෙදීම තුළින් මේ ශරීරයේ අර භාවනා කරන යෝගාවචර පිංචතුන් එහෙම දන්නවා සති සම්පජ්ඣය කියලා කියන සිතිය නුවණ යෙදීමෙන් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ගැඹුරින් තේරුම් ගන්නවා. මේ හැම එකක්ම මොහොතක් පාසා වෙනස්වන බව. එකකොට ඒක තුළින් තමයි අර තණ්හාව, එහෙම නැත්නම් ජන්දරාග බන්ධනය, ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ලිහිලා යන්නේ. යම් ප්‍රමාණයකට ඒ අනිත්‍යතාව හිතේ තැන්පත් වෙනවා නම්, හිතට වැටහෙනවා නම්, ඒ ප්‍රමාණයට අවබෝධය එනවා මෙතන ඇල්මට හෝ ගැටීමට

දෙයක් නෑ කියලා. ඡන්දරාග කියලා කියන්නේ කැමැත්ත අනුව ඇති කර ගන්නා ඇලීම.

ඉතින් ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තියෙන්නේ. මේ ආයතන හය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන ධර්ම දේශනා රාශියක් තියෙනවා. දැන් මේ කාලෙ පවා යෝගාවචර පින්වතුන්ට නුවණ යොදනවා නම්, මේ ආයතන කළමනාකරණය හරියට කරනවා නම්, මේවාට ගොදුරු වශයෙන් එන අරමුණුවල යථා තත්ත්වය අවබෝධකර ගැනීමට යම් උත්සාහයක් දරනවා නම්, අන්ත ඒවායේ වලන ස්වභාවය අවබෝධ වෙනවා. දැන් ඔය වලන විත්‍ර ආදියෙදී කෙරෙන්නේ සේයා රූ පටක් වේගයෙන් යැවීම තුළින් යම් කිසි මෝහනයක් ඇති වෙනවා. නිත්‍ය සංඥාවක් ඇතිවෙනවා. ඒ දර්ශන කෙරෙහි, රූප කෙරෙහි. සමහර විට යාන්ත්‍රික දෝෂයකින් හර ප්‍රමාදයකින් හර, හිටි ගමන් අවබෝධ වෙනවා මෙතන මේ රූප සමුහයක් යන්නේ කියලා. නමුත් අර ඝන සංඥාව ඇති කරවන මායාවක් මේ විඤ්ඤාණයේ තැන්පත් වෙලා තියෙනවා. මායාකාරී ස්වභාවයක්

ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ සමහර අවස්ථාවල දක්වන්නේ ඇසත් අනිත්‍යයි, රූපයනුත් අනිත්‍යයි. ඊළඟට ඒ දෙක නිසා ඇතිවෙන වක්ඛු විඤ්ඤාණය කියලා කියන ඇස පිළිබඳ විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍යයි. ඇස තිබුන පමණටම කෙනෙක් දකිනවා නොවෙයි. රූප තිබුන පමණටම දකිනවා නොවෙයි. ඇසත් රූපයත් මෙනෙහි කිරීම තුළින් එකතු වුන අවස්ථාවේ ඇස පිළිබඳ විඤ්ඤාණයක් ඇතිවෙනවා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඇස පිළිබඳ විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍යයි. ඊළඟට ඇස පිළිබඳ විඤ්ඤාණයක් ඇතිවෙලා ඒක තුළින් ස්පර්ශයක් මතු වෙනවා. යම් කිසි ගැටීමක් ඇතිවෙනවා. ඒකත් අනිත්‍යයි. ඊළඟට ඒ ගැටීම නිසා යම් වේදනාවක් ඇතිවෙනවා. ඒකත් ඒ වගේම අනිත්‍යයි. ඔන්න ඔහොම ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ මතක් කරල දෙනවා. ඒ සිදුවන ක්‍රියා දුමයම, ඇසත් රූපයත් ගැටීම නිසා ඇතිවෙන ක්‍රියාදුමය තුළම, තියෙන්නේ අනිත්‍යතාව. සසලවෙන, වෙනස්වෙන, අන් ආකාරයට පත්වෙන විපරිතභාවයට පත්වෙන, තත්ත්වයක් තියෙන්නේ. එතකොට ඒවා නිසා ඇතිවෙන වේදනාවන් කොහොමද නිත්‍ය වෙන්නේ? අවසානයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා නිදසුනක් වශයෙන් කියනවා නම් ඇසත් රූපයත් ගැටීමෙන් ඇතිවෙන විඤ්ඤාණයත් අනිත්‍යයි. ඒ විඤ්ඤාණය නිසා ඇතිවන ස්පර්ශයත් අනිත්‍යයි. ඒ ස්පර්ශය මුල් කරගෙන ඇතිවෙන වේදනා ආදිය කොහොමද නිත්‍ය වෙන්නේ. සූප දුක් හෝ මධ්‍යස්ථ හෝ වේදනාවක් වේවා හැම එකකම අර විදියටම වෙනස් වන ස්වභාවයක් තියෙනවා. ඒ විදිහට ඒ අවබෝධය එතකොට තමයි අන්තිමට අන්ත අර ඇල්ම ගිලිහිලා යන්නේ.

පොත පතේ නම් සාමාන්‍යයෙන් සංයෝජන කියන එක තෝරන්නේ බොහොම සරල හැටියට. නිවන් දකින්න ඕන නම් දස සංයෝජනයක් කඩා ගන්න ඕන කියලා එක පාරට ඔය දහය කියාගෙන යන්න පුළුවන්. මොනවද දහය ? සමහර විට මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති. නිවන කරා යන ඒ ලෝකෝත්තර මාර්ග තුළින් සසරට බැඳිලා තියෙන බැමි දහයක් කඩන්න තියෙනවා.

1. සක්කාය දිට්ඨිය	6. රූප රාගය
2. විචිකිච්ඡාව	7. අරූප රාගය
3. සීලබ්බක පරාමාසය	8. මානස
4. කාමරාගය	9. උද්ධච්චය
5. ව්‍යාපාදය	10. අවිජ්ජා

කියලා සංයෝජන වශයෙන් ඒවා දක්වනවා. සක්කාය දිට්ඨි කියලා කියන්නේ අර කියාපු රූප වේදනා සඤ්ඤා සංඛාර විඤ්ඤාණ කියන ඒ පංචස්කන්ධය ආත්ම වශයෙන් ගැනීම. එක එකක් හතර ආකාරයකින් ආත්ම හැටියට සලකනවා. එතනත් තියෙන්නේ ඒ ඝන සංඥාව. ඊළඟට ඒවගේම විචිකිච්ඡාව. 'මා' කියන එක දැඩිව ගන්නවා. මේ තමන්ගේ ශරීරය අනුව 'මා' කියලා කෙනෙක් ඉන්නවා. කියලා හිතා ගෙන මම අතීතයේ හිටියාද? අනාගතයේ ඉන්නවාද? ඔය ආදි වශයෙන් විචිකිච්ඡා දෙහිඩියා ගොඩක පෙරළි පෙරළි ඉන්නවා. ඒක තුළින් දුෂ්ටි මවාගන්නවා. ඒකත් සසරට බැඳෙන බැමීමක්. ඊළඟට, සීලබ්බක පරාමාස කියලා කියන්නේ ඔය ඇතැම් කෙනෙක් කල්පනා කරනවා ඔය දුෂ්කර වුන ආදිය තුළින් - සමහර බමුණෝ එහෙම ශීතල වතුරේ ගැලිලා ඉන්නවා. එහෙම නැත්නම් නිගණ්ඨයෝ නානාප්‍රකාර කයට දුක් දීම් ආදිය තුළින් ඒවා දැඩිව ගැනීම තුළින් විමුක්තිය ලැබෙනවා කියලා. ඒකත් බන්ධනයක් අන්තිමට.

ඊළඟට. කාමරාග කියලා කියන එක කවුරුත් දන්නවා අන්ත අර කියාපු හවයට, පහලට, අදින බලවේගයක්. ඒවගේම ව්‍යාපාදය කියලා කියන්නේ ද්වේශය. ඇලීම් ගැටීම් දෙක.

ඊළඟට කියන්නේ වඩාත් සියුම් වූ ඒ තණ්හාවෙම ස්වරූපයන් තමයි. රූප රාග, අරූප රාග, වශයෙන් කියවෙන්නේ. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ

ගතකිරීම නිසා සත්ත්වයාගේ සිත්තුළ නොයෙකුත් විදියේ චිත්තජ රූප මවන ශක්තියක් තියෙනවා. ඒවා අන්තිමට අල්ලන්නේ, අර බාහිර දේවල් අතහැරියත්. ඒක නිසා තමයි දැන් ඒ ලොකු ධ්‍යාන තත්ත්ව ලැබුවත් ඒ අයට තියෙනවා යම් කිසි ඇතුළතින්ම එන ආශාවල්, සියුම් ආශාවල් වගයක්. ඒවට අනුරූප හැටියට තමයි ඔය බ්‍රහ්ම ලෝක ආදිය මැවෙන්නේ. ඔන්න ඔය වගේ මහා භයානක තත්ත්වයක් මේ භවය තුළ තියෙන්නේ. ලේසියෙන් මිඳෙන්න බෑ. සමහරු ඒවායේ ගිහිල්ලා හිරවෙනවා. රූප, අරූප ආදී වශයෙන් සියුම් තණ්හාවන්. ඊළඟට ඒ සියල්ලේම ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මානය උඳාවචය අර දෙකක් කියලා ගන්න මානය, දරයි ගින්නයි වෙන්කරලා ගන්න වගේ. ඒ නිසාම ඇතිවෙන උද්ධවචය නොසන්සුන්තාව. අවසානයේ අවිද්‍යාව කියන එක. ඒක තුළම තමයි තියෙන්නේ, සක්කාය දිට්ඨියෙන් පටන් ගන්න නිත්‍ය සංඥාවේ අවසාන කෙළවර. ඒ නිත්‍ය සංඥාව සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කළ අවස්ථාවේ තමයි ලෝකයේ ශුන්‍යත්වය, හිස්බව, වැටහෙන්නේ.

ඉතින් අන්න ඒ විදියට සංයෝජන දහය ගැන කථා කරනවා නම් ඒක අර මාර්ගඥන වලදී නැතිවෙන දෙයක් හැටියට පෙන්නුම් කරන්නේ. නමුත් ඊට වඩා යෝගාවචරයාට ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් භාවනාවට උපකාර වන වචනයක් හැටියට ගත්තොත් මේ සංයෝජනය කියන එක අන්න දැන් අර බුදුපියාණන් වහන්සේ කිව්ව ආකාරයට මෙතෙක්දී මේ සුත්‍රවල

ඇසයි - රූපයයි

කණයි - ශබ්දයයි

නැහැයයි - ගඳ සුවඳයි

දිවයි - රසයි

කයයි - ස්පර්ශයයි

සිතයි - සිතුවිලියයි

කියන ඒ දෙකක් අතර තියෙන බන්ධනයයි. තවත් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයා වහන්සේලා අමතලා ප්‍රකාශ කරනවා.

"මහණෙනි, මම නුඹලට දෙකක් කියනවා". මේ දෙකක් කියනවා කියලා කිව්වහම නොයෙකුත් විදියේ දේවල් හිතන්න පුළුවන්. නමුත් මෙතනත් ඒ විදියටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව ඉදිරිපත් කරන්නේ. 'මහණෙනි, මම නුඹලට දෙකක් කියනවා "මොකක්ද දෙක?"' ඇසයි

රූපයයි - කණයි - ශබ්දයයි, නැහැයයි - ගඳ සුවඳයි, දිවයි - රසයි, කයයි - ස්පර්ශයයි, මනසයි - සිතුවිලියයි.

එහෙම කියලා නවත්වන්නේ නැහැ. මහණෙනි, ඔය දෙක හැර වෙන දෙකක් ඇතෙයි කියල යම් කිසි කෙනෙක් ලෝකයේ කියනවා නම් ඒ කෙනාගේ ඒ කතාව එහෙම පිටින්ම නිෂ්ඵල කථාවක්. ඒකට සාධක දක්වන්නත් එයාට බැහැ. එයින් පෙන්නුම් කරන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ නියම දෙක මෙව්වරයි. ද්වයතාවක් හැටියට දෙකක් කියලා ගත්තොත් ඔන්න ඔය දෙකකට බේදීමයි.

ඇස - රූපයෙන් වෙන්කර ගන්න

කණ - ශබ්දයෙන් වෙන්කර ගන්න

නැහැය - ගඳ සුවඳින් වෙන්කර ගන්න

ඒ එක එකක් 'දේවල්' හැටියට ගන්නා. ඔන්න ඔය 'දේවල්' කියන හැඟීම - දැන් මේ කියන ටික මේ පින්වතුන්ගේ ඉගෙනීමේ මට්ටම කොච්චර හෝ වේවා, අර කියාපු දස සංයෝජන කථාව සමහර විට පොතපත කියවු අයට තේරෙන්න පුළුවන්. නමුත් මේ කථාව - මේ හැම කෙනාම අර කියාපු ආයතනවල කළමනාකරණය කරන අය නේ. එකකොට ඒ අර නොකළමනාකරණය අතහැරලා කළමනාකරණය කරන්න නම් මෙන්න මේ අවබෝධය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න බලන්න. ඒ කියන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ යම්තාක් කාලයක් අපි ඇසත් රූපයත් වෙන්කර ගන්නවා නම්, කණත් ශබ්දත් වෙන්කර ගන්නවා නම් ඒතාක් අර බැඳිතය, ඒතාක් අර ගැටීම පිළිබඳ අදහස තියෙනවා. ඉතින් ඒකයි අර 'දෙකක්' කියලා කිව්වේ. ලෝකයේ 'දෙකක්' කියලා කියනවා නම් ඔන්න ඔය විදියේ දෙකට බේදීමක් තියෙන්නේ. ඉතින් ඒ බේදීම තුළ තමයි දැන් අපි කිව්ව ලැව් ගින්නත් ඇතිවෙන්නේ. වේලිච්ච ගස් දෙකක් ගැටීමෙන්. ගැටිලා ගැටිලා ගැටිලා ගැටිලා යම් අවස්ථාවක ගින්නක් පහළ වෙනවා.

ඒ විදියටමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ විඤ්ඤාණය කියන එක ගැන ප්‍රකාශ කළේ. නිකම්ම විඤ්ඤාණයක් කියලා දෙයක් නැත. විඤ්ඤාණය කියල අමුතුවෙන් වෙනම දෙයක් නැත. එක්කෝ ඒක වක්කු විඤ්ඤාණය වෙන්න ඕනෑ. ඇස පිළිබඳ විඤ්ඤාණය වෙන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් සෝත විඤ්ඤාණය කියල කියන කණ පිළිබඳ විඤ්ඤාණය වෙන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් ඝාණ විඤ්ඤාණය කියලා කියන නැහැය පිළිබඳ

වික්කාණය වෙන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් දිව පිළිබඳ වික්කාණය වෙන්න ඕනෑ. පිටහා වික්කාණය. එහෙම නැත්නම් කාය වික්කාණය කියලා කියන කය පිළිබඳ වික්කාණය වෙන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් මනෝ වික්කාණය වෙන්න ඕනෑ.

ඔය විදියේ වික්කාණ හයක් තියෙනවා. නිකම් වික්කාණය කියලා එකක් නැහැ. ඒකත් එක අවස්ථාවක උපමාවකින් දක්වනවා. දැන් නිකම් ගින්න කියලා එකක් නැහැනේ. එක්කෝ ඒකට අපිට කඩදාසි ගින්නක් කියලා කියන්න පුළුවන්. දර ගින්නක් කියන්න පුළුවන්. ඒ විදියට යම් යම් උපාදනයක්, යම් යම් දර ආදී ඉන්ධනයක්, ආශ්‍රයෙන් ගින්නක් ඇතිවෙනවා නම් ඒකට ඒ නම ව්‍යවහාර වෙනවා. නිකම් ගින්නක් කියලා දෙයක් ලෝකයේ නැහැ. ගිනිකුර උනත් ගිනි ගත්තට පස්සේ ඒකට ගිනිකුරු ගින්නක් කියලා ඊළඟට ගන්න වෙන්නේ. ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තියෙන්නේ. ඉතින් ඒ වික්කාණය කියලා කියන්නේ අන්න ඒ විදියටයි. ලෝකයා තුළ තියෙනවා ඔන්න ඔහොම වෙන්කර ගැනීමේ ස්වභාවයක්. ඒ වෙන් කර ගැනීම තුළින් තමයි ඔන්න ඊළඟට ගැටීම තියෙන්නේ. එතකොට යම් අවස්ථාවක තේරෙනවා නම්, අර ගස් දෙක ගැටිලා ගිනිගත්තට පස්සේ ගස් දෙකත් පිවිටිලා ඉවරයි ඊළඟට ඒකට අහුවෙන අහුවෙන දෙයක් ඉදිරියට යන්නේ පුළුස්සා පුළුස්සා. ඒ හැම එකක්ම පුළුස්ස පුළුස්සා යන්නේ. ඊළඟට තනිකර ගිනි ජාලාවක්. හොඳ හොඳ ලස්සන මල් ගස් තියෙන්න ඇති. හොඳ පළතුරු තියෙන්න ඇති අර කැලේ. නමුත් ඒ ඔක්කෝම අන්තිමට දර. ගින්න ඉදිරියට ඒව ඔක්කෝම දර. ඒවගේ දව දවා, දව දවා, යනවා. ඕක දැකලා වෙන්න ඕන අර සංඝයා වහන්සේ ඊළඟට කල්පනාවේ වැටුනේ.

මේ ගින්න වගේම තමයි මේ 'විදර්ශනා ඥාන' කියන එකත්. අහුවෙන අහුවෙන ඔක්කෝම 'සංස්කාර' පුළුස්ස පුළුස්සා යනවා. අහුවෙන අහුවෙන දේවල් ඉදිරියට පුළුස්ස පුළුස්සා යනවා. පුළුස්සන්නේ මොකකින්ද? අන්න අර අනිත්‍ය සංඥාවෙන්. අනිත්‍ය සංඥාව තුළින්. ඒක හරි ප්‍රබලයි. ඒ මේ හැම එකක්ම අනිත්‍යයි අනිත්‍යයි කියලා අපට හොඳට හිතට කාවැදුන අවස්ථාවේ ඔන්න අර දෙකක් කියලා ගන්නේ නැතුව මෙතන එහෙම පිටින්ම ගිනිගොඩක්. අර කවියේ කියවුනා වගේ

**දර රැස ගිනි ඇවිලුණු කල
ගිනි මිස දර යයි යන නම
එම ලෙස එක්කොට වදහළ**

**නිබඳේ
නොයෙදේ
මුනිදේ**

දුක මස

මේක තනිකර දුකක් හැටියට තේරෙනවා. එතකොට වෙන් කරලා ගන්න තාක් අර දෙක, ඊළඟට ප්‍රිය මනාප ආදී වශයෙන් බෙදලා නොයෙකුත් විදියට ඇලුම් හෝ ගැටුම් ඇති කර ගන්නවා. ඒකෙම ප්‍රතිඵලයක් තමයි දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ඒ නිසා ඇති කර ගන්න කුසල් හෝ අකුසල් හෝ වේවා, පින් හෝ පවි හෝ වේවා, ඒවා තුළින් ලෝක මව මවා මේ සත්ත්වයා අනන්ත කාලයක් සංසාරයේ යනවා.

අර සංයෝජන දහයෙන්ම මුල් පහ දක්වන්නේ මිරම්භාගිය සංයෝජන කියලා. පහලට අදින බලවේග ඔක්කොම. අපායවලට, ඒ විදියේ පහත් හවවලට අදින සංයෝජන ගොඩකුත් තියෙනවා. ඉහලට, බ්‍රහ්ම ලෝකවලට, අදින විදියේ නුල් සුත්තරයකුත් තියෙනවා. ඉතින් මේවාට ඇදී ඇදී දීර්ඝ කාලයක් සත්ත්වයා සංසාරයේ ගත කරනවා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මේ ගින්න පිළිබඳ දර්ශනය ඉදිරිපත් කළා. එතකොට මේ ගින්න පිළිබඳ දර්ශනයෙන් සාමාන්‍ය ලෝකයා හයවෙනවා. දැන් අර ලැවිගින්නෙන් බේරුනා කියලා ඒ හිඤ්ඤත් වහන්සේ එතනින් සතුටු වුනේ නැහැ. අර ගල උඩට නැගල දැන් මං ලැවි ගින්නෙන් බේරුනා කියල එතනින් සතුටු වුනේ නැහැ. තමන් ආව වැඩේ කල්පනා කළා. මේක තුළින් ප්‍රයෝජනයක් ගන්න **අර දර්ශනය විදර්ශනාවක් බවට හරවා ගත්තා.** දැන් මේ ගින්න අහුවෙන අහුවෙන හැම දෙයක්ම දවා දවා යන්න වගේ තමයි විදර්ශනා ඥානය ඒකට අහුවෙන අහුවෙන හැම සංස්කාර කොටසක්ම අනිත්‍යයි, වෙනස්වන සුළුයි, සැලෙන සුළුයි අන්‍ය ආකාරයට පත්වෙන සුළුයි, කියන ඒ අවබෝධයේ ගැඹුරට යන්න යන්න, අන්න අර 'ගැමීම' නැතිවෙනවා. අර බන්ධනය නැතිවෙනවා.

ඉතින් මෙන්න මේ අවබෝධයට උපකාර වෙන භාවනා මාර්ගය මොකක්ද? ඊළඟට ප්‍රශ්නය තියෙන්නේ - විවිධ භාවනා මාර්ගත් තියෙනවා. ඇතැම් කෙනෙක් කල්පනා කරනවා දැන් මේ හිත යන යන හැටියට අපි බලාගෙන හිටියාම අපට මේ හිතේ තත්ත්වය අවබෝධ කර ගන්න පුළුවන් කියලා. හිත දුවන හැටියට හිතට ඔහේ දුවන්න අර්ථනවා. දුවන්න ඇරලා ඒක අපිට කවදහරි අවබෝධ වෙයි කියලා. ඒක හරි ක්‍රමය නෙවෙයි. ඒකටත් කදිම උපමාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා. ඉතාම වටිනා උපමාවක්. ඇත්ත වශයෙන්ම හිතන්න හිතන්න ගැඹුරුයි ඒක. බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමාවක් දෙනවා මෙහෙම:

මහණෙනි, යම් කෙනෙක්, යම් මනුෂ්‍යයෙක්, බොහෝම හයිය ඇති රැහැනකින් බඳිනවා නයෙක්. නයෙක් බඳිනවා දැඩිව රැහැනකින්. ඊළඟට කිඹුලෙකුත් බඳිනවා. ඒ වාගේම ඊළඟට පක්ෂියෙකුත් රැහැනකින් බඳිනවා බල්ලෙකුත් ඒ වගේ රැහැනකින් බඳිනවා. හිවලෙකුත් ඒ වගේ රැහැනකින් බඳිනවා. ඊළඟට වඳුරෙකුත් අර වගේම රැහැනකින් බැඳල ඒ හය දෙනාගේම අර රැහැන් හය එකතු කරලා ගැටයක් ගහනවා. මැදින් ගැටයක් ගහලා ඔහේ අතහරිනවා. අතැරියාට පස්සේ මොකද්ද වෙන්නේ? අර හය දෙනා හය පැත්තකට අදිනවා.

- නයා හුඹහට අදිනවා**
- කිඹුලා වතුරට අදිනවා**
- පක්ෂියා අහසට අදිනවා**
- බල්ලා ගමට අදිනවා**
- හිවලා අමු සොහොනට අදිනවා**
- වඳුරා කැලයට අදිනවා**

හය පැත්තකට අදිනවා, දැන් මේ රැහැන් හයෙන් බැඳලා ඉන්න සත්තු, ටිකකට හිතාගන්න, මේ හය දෙනා අදිනවා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා ඔහොම ඇඳලා ඇඳලා වෙහෙස වෙලා - එක එක පැත්තට ඉතින් ඇදී ඇදී යනවා ඇති. ඔහොම වෙහෙස වුනාට පස්සේ ඔය හය දෙනාගෙන් යම් සතෙක් වඩා ශක්තිමත් නම් ඒ සතාට අනුව අර ඔක්කෝම ටික ඇදීලා යනවා. අපි හිතමු කිඹුලගේ ශක්තියට අර ඔක්කෝම යටවුනා කියලා. ඔන්න කිඹුලා අර ඔක්කෝම වතුරට ඇඳගෙන යනවා. ඔන්න ඔහොම උපමාවක් මේ දෙන්නේ. ඉතින් ඊළඟට අන්න ඒවගේ තමයි දැන් එතැන කියන්නේ ඒ සත්ත්වයින් හය දෙනාට අයිති වෙනම ගොදුරු බිම් තියෙනවා. ගෝවර විසය කියලා කියන්නේ. ඒ ගෝල්ලන්ගේ ගොදුරුබිම් වෙනයි. ගොදුරු බිම් හෝ වේවා ඒ ගෝල්ලන්ගේ වාසස්ථාන වෙනස්. ඒ නිසා ඒ පැතිවලට අදිනවා. මේ දීපු උපමාව මොකක්ද? අර ආයතන හය ගැනයි මේ කියන්නේ. ඇස කණ, නාසය, දිව, කය, මන. ඒවට උපමා හැටියට මේ දෙන්නේ. ඉතින් ඔන්න උපමාව එතනින් ඉවර වෙන්නේ නැහැ. එහෙම ඇඳගෙන ගිහාම ඔය තත්ත්වයයි ඇති වෙන්නේ.

කොටින්ම කියතොත් ඉන්ද්‍රිය අසංවරයේත් ඉන්ද්‍රිය සංවරයේත් වෙනස දැක්වීමටයි ඒ උපමාව පෙන්වුම් කරන්නේ. ඉන්ද්‍රිය අසංවරය පිළිබඳව තමයි අන්න අර කියාපු උපමාව. ඔහේ යන්න ඇරයොත් මැදින් ගැටයක් ගහලා මේ හයම බැඳලා, අන්තිමට ඒ අතට මේ අතට ඇඳල එක්කෙනෙක් කවුරුහරි දිනනවා. ඒ ඔස්සේ ඇදීලා යනවා. අර හිත දිහා බලන්

හිටියොත් වෙන්නේ ඔන්න ඔකයි. එතන ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ අන්න කායගතාසනිය නොවැඩු කෙනාගෙ තත්ත්වයයි. කායගතා සනිය යම් කෙනෙක් නොවැඩුවා නම් ඒ තැනැත්තාගේ අර ආයතන හයේ ක්‍රියාකාරීත්වයයි අර කියාපු උපමාවෙන් දක්වන්නේ.

ඔන්න ඊළඟට දක්වනවා කායගතාසනිය වැඩු කෙනා ඒ තුළින් ඇති කරගන්න සංවරය පිළිබඳ උපමාව. ඒත් තරමක් දුරට අර උපමාවම තමයි ගෙනියන්නේ. යම්කිසි කෙනෙක් අර වගේම නයෙක් රැහැනකින් බඳිනවා. කිඹුලෙක් පක්ෂියෙක්, බල්ලෙක්, හිවලෙක් ඊළඟට වඳුරෙක් ඔය හයදෙනා රැහැන් වලින් බැඳලා මැදින් ගැටයක් ගහනවා වෙනුවට මොකක්ද කරන්නේ? හොඳට හයිය ඇති කණුවක බඳිනවා. හොඳ හයිය ඇති කණුවක බඳිනවා. ඉතින් අර හය දෙනා අදිනවා අදිනවා අදිනවා. මහන්සි වෙනකම් අදිනවා. ඇඳලා ඉවරවෙලා මොකක්ද කරන්නේ? හයදෙනාම ඇවිල්ලා ලගිනවා කණුවට හේත්තු වෙලා. එතන ලස්සන වචන කීපයක් දක්වනවා. ඒ කියන්නේ කණුවට ඇවිල්ලා හේත්තු වෙලා ඒ ළඟ හයදෙනාම ලගිනවා, මහන්සි වෙලා ඇවිල්ලා. ඔන්න වෙනස හිතාගන්න එතකොට. එතන කියන්නේ අන්න ඉන්ද්‍රිය සංවරය.

එතකොට ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. ඔය දෙවන උපමාව අනුව කායගතා සනිය වැඩු පුද්ගලයාගේ තත්ත්වයයි. අර ඉන්ද්‍රිය කොයි පැත්තට ඇද්දත් අන්තිමට ඇවිල්ලා කමටහන් කණුව ළඟට ඇවිල්ලා නවතිනවා.

අන්න ඒකයි පින්වතුනි, දැන් ඔය ඇතැම් කෙනෙක් අර කියාපු විදියට හිත යන්න ඇරලා ඔහේ එන එන සිතුවිලිවලට ඉඩදීලා මේක කවදහර් අපට අවබෝධයක් එයි කියලා හිතාගන්න ඒ පිළිවෙල තමයි මුලදී කිව්වේ. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ මේ කායගතා සනිය - කොටින්ම කියතොත් කායගතා සනියට අනුවෙන භාවනා රාශියක් තියෙනවා. සාමාන්‍යයෙන් අපි දෙතිස් කුණප කොට්ඨාස ගැන කියනවා. ඒ ඇරෙන්න සමහර තැන්වල ඒ කායගතා සනියට ඇතුල් කරන්න පුළුවන් ඔය කයේ ස්වභාවය දැක්වෙන දස අසුභ ආදී කොයිවත්. මේ කුමක් හෝ වේවා යම්කිසි ස්ථාවරයක්. ඔන්න ඔතැන වෙනස හිතාගන්න. යම් කිසි ස්ථාවරයක් තියෙන්න ඕන.

මේ විසිරෙන සිත, ඉන්ද්‍රියයන් ආශ්‍රයෙන් විසිරෙන්න බලන සිත රඳවා ගන්න යම් කිසි කමටහනක් අවශ්‍යයයි. 'කමටහන' කියන වචනය පවා - දැන් මේ කාලයේ පැරණි වචනවල අර්ථය ඒ තරම් නොතේරෙන නිසා

අපි ඒක කාලනුරූපව ඇතැම් අවස්ථාවල සිංහල කරලා දක්වලා තියෙනවා. 'කර්ම' කියන්නේ වැඩ නම්, 'ධාන' කියන්නේ තැන නම් - තැන හෝ පොළොයි කියලා කියමු - එකකොට කමටහන කියලා කියන්නේ, කම්මට්ටිමාන කියලා කියන්නේ - වැඩපොළ, **ආධ්‍යාත්මික වැඩපොළ.**

වැඩපොළක්, වැඩක්, රක්ෂාවක්, නැති කෙනා අයාලේ යන පුද්ගලයෙක් නේ. ඒ වෙනුවට වැඩ පොළ තියෙන කෙනා වැඩපොළ ගැන නේ හිතන්නේ. වැඩපොළට නේ හිත යොදන්නේ. වැඩපොළට නේ යන්නේ. අන්න ඒ වාගේ එකකොට අපේ නිවන් සඳහා වැඩ කරන යෝග්‍යවරයාට අයිති වැඩපොළ තමයි කර්මස්ථානය, කායගතාසනිය. එකකොට කායගතා සනිය වැඩු කෙනාට අන්න අර කියාපු ඉන්ද්‍රිය සංවරය ඇති කරගන්න පුළුවන් බවයි මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සංකීර්ණ උපමාවෙන් දක්වන්නේ. සංකීර්ණ කියලා කිව්වේ ඒකේ අර්ථය ගැඹුරු නිසයි. නමුත් බැලුවහම සරලයි. ඒ සතුන් හය දෙනාගේ උපමාවෙන් දක්වන්නේ ඇස කණ නාසය දිව කය මන. අපි දැන් පංච ඉන්ද්‍රිය ගැන නේ බොහෝදෙනා කථා කරන්නේ. සමහරු පහකට පමණක් සීමා කරලා ලේසි කරගන්න බලනවා. සාමාන්‍ය ලෝකයා ඇතැම් රටවල්වල ඉන්ද්‍රිය කියලා ගන්නේ මේ පංච ඉන්ද්‍රියයි. ඉන්ද්‍රිය පහයි. බෞද්ධ දර්ශනයේ තියෙන විශේෂත්වය තමයි ඉන්ද්‍රිය හයක් ගැන කථාව. පහක් නොවෙයි හයක්. එකකොට මනස අතහරින්න බැහැ. මනස තුළ තමයි ඔක්කොම තැන්පත් වෙලා තියෙන්නේ. කොයිතරම්ද කියලා කිව්වොත් එතනදිත් යම් කිසි අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ උපමාවක් දෙනවා. ඒකට ගැලපෙන අන්දමේ උපමාවක් දෙනවා.

ඇස, කණ, නාසය, දිව කය කියන ඉන්ද්‍රිය පහ ඒවාට අනුරූප වූ ගොදුරු අනුභව කරනවා.

ඇස - රූප අනුභව කරනවා
කණ - ශබ්ද අනුභව කරනවා.

ඇස ශබ්ද අනුභව කරන්නේ නැහැ නේ. එක එකකට අදාල ආවේණික ගොදුරු බිම් තියෙනවා. නැහැය ගඳ-සුවඳ අනුභව කරනවා. නමුත් ඔක්කොම අනුභව කරපු ඒවා ගෙනල්ලා තැන්පත් කරන්නේ මැදින් තියෙන මනින්ද්‍රියෙයි. මනසට ඔක්කොම එකතු වෙලා එනවා. එකකොට අනන්ත කාලයක් අපි මේ සංසාරයේ ගතකලා නම් ඒ හැම අත්දැකීමකම සංඥාවල්, සියුම් සංඥාවල්, ආසව අනුසය ආදී නොයෙකුත් සියුම් වචනවලින් දක්වන ඒ ටික, අපේ මේ විඤ්ඤාණය තුළ ගැබ් වෙලා තියෙනවා. අපේ

සිත තුළ ගැබ්වෙලා තියෙනවා. මනස තුළ ගැබ් වෙලා තියෙනවා. ඉතින් අන්න ඒක ඉතාමත්ම සියුම් බන්ධනය

මනසයි - ධර්මයයි

සිතයි - සිතිවිල්ලයි අතරේ පෙරලෙනවා එකකොට ඉන්ද්‍රිය වශයෙන් බලනකොට, ආයතන වශයෙන් බලනකොට, හයක් තියෙනවා මෙතන බෞද්ධ දර්ශනයට අනුව. ඒක නිසා පහට විතරක් සීමා කරලා මේ ප්‍රශ්නය විසඳන්න බැහැ. ඇතැම් කෙනෙක් මේ ලෝකයේ තිබෙන ඒ පහ විතරක් අරගෙන පහෙන් බේරාගන්න බලනවා. එහෙම ලේසි නැහැ මේක. සියුම්ම එක තමයි මේ මනස. අනන්ත කාලයක් තිස්සේ අනික්වායින් ලබාගත්තු දේවල්, ඒ ඒ ගොදුරු අනුභව කරලා ඇවිල්ලා ඒවායින් ලබාගත්තු සංඥා මට්ටම් ඔක්කොම, 'අනුසය' ආදිය, ඇවිල්ලා හිතේ තැන්පත් වෙලා තියෙනවා. මනස ඒ අතින් ඉතාමත්ම සියුම්. ඒක තමයි මනස හැම එකකටම මූලෙයි කියලා කියන්නේ.

"මනො පුබ්බංගමා ධමමා"

අවසාන වශයෙන් ඒ අර මනසත් - සිතිවිල්ලත් අතර පුදුම පෙරළියක් තියෙනවා. මේ හැම එකක්ම අවබෝධ කරගන්න නම් අන්න අර අනිත්‍ය සංඥාව මෙතෙක්ට ගෙනෙන්න ඕන ශරීරයේ අර කියාපු විදිහට.

ඇසත් - රූපයත්
කණත් - ශබ්දයත්

හැම එකකම මෙතෙක් ගත්තු නිත්‍ය සංඥාව වෙනුවට අනිත්‍ය සංඥාව වැඩෙන හැටියට තමන්ගේ මනසිකාරය යොමු කරන්න ඕන. අර නොකළමනාකරණය තුළින් තමයි අසංවරය එන්නේ. නියම කළමනාකරණය කරනවානම් මේ ආයතන පිළිබඳව, එකකොට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් - අර විදර්ශනා ඥන ආදිය ගැන කියන කොට මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති මේ අනිත්‍යතාව කියන එක ඊට වඩා සවිස්තරව කියනවා නම් එතන තියෙන්නේ ඇතිවීමයි නැතිවීමයි. 'උදයබ්බය' කියලා කියනවා. ඇතිවීම් නැතිවීම් රාශියක්. මුලු මහත් ලෝකයේම තියෙන්නේ ඇතිවීම් නැතිවීම් විතරයි. ඒක පෙනෙන්නෙ නැහැ අර ඝන සංඥව නිසා. ඝන සංඥව කියලා කියන්නේ නිත්‍ය සංඥව. හැම දෙයක්ම නිත්‍යයි කියලා කියන හැඟීම අනුව ලෝකය දිහා බලන අවිද්‍යාවෙන් වැසුනු මූලාවූ පුද්ගලයාට මේවා හැම එකක්ම තියෙනවා කියන හැඟීම එනවා. මේ ශරීර කුඩුවත් තියෙනවා කියනවා. රූපය තියෙනවා ශබ්දය තියෙනවා. ඒ විදිහේ හැඟීමක් තියෙනවා. නමුත් ගැඹුරින් සතියත් සම්පජ්ඤයත් යොදලා සමාධිමත්ව ඒ එක එකක් ගැන

මෙතෙහි කිරීම කුලින් යම් අවස්ථාවක අවබෝධ වෙනවා මෙතන තියෙන්නේ වලන රාශියක්. අර වලන චිත්‍රය ගැන කිව්වා වාගේ වලන රාශියක්. සියුම් වලන රාශියක්. එක තැනකවත් මේකේ නිත්‍ය හැටියට ගන්න දෙයක් නැහැ. ඇතුළත තියෙන්නේ වලන රාශියක්. පිටත තියෙන්නේ වලන රාශියක්. අපේ අවිද්‍යාව නිසා ඒවා වෙන්කර ගන්නේ. ඇසෙයි කියලා රූපයෙයි කියල. ඒ හැම එකක්ම මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ මිරිඟුව ආදී නොයෙකුත් උපමා දෙන්නේ ඒකයි. ඒ හැම එකක්ම මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා. නමුත් අවිද්‍යාව නිසා - ලෝක සත්ත්වයා දීර්ඝ කාලයක් තුළ බැඳුණු අවිද්‍යාව නිසා - මේ හැම එකක්ම ඝන සංඥාවෙන් දැඩිව ගන්නවා. ඒක තුළින් අන්ත රිළඟට තමයි ඒකේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අර විදියට ගැටිලා ගිනිගන්න පටන් ගන්නවා. මේ අවබෝධය එකකොට ඔන්න යම්කිසි අකාරයකින් තේරෙනවා මෙතන තනිකර ගිනිගොඩක් මිසක් වෙන්කර ගන්න දෙයක් නැහැ.

ඉතින් ඒක කරා යන මාර්ගයයි ඔය කමටහන කියලා අපි කිව්වේ. යම්කිසි, හිත තැන්පත් කර ගැනීමට මහක්. දැන් අර කණුවක් කියලා කිව්වේ. හරකෙක් කණුවක බැඳලා කුඹුරක්, කෙතක්, ළඟ ඉන්න කොට හරකා කොච්චර ඇද්දත් එහා කුඹුරට ඇදෙන්න බැහැ නේ. ආයෙත් ඇවිල්ලා එතන ලගිනව. දැන් කමටහන ගැන පොත්පත්වල තියෙන්නේ ඒකයි. කමටහන කියන එක කණුව හැටියට ඇතැම්විට දක්වනවා. ඒ කණුව උපකාර වෙනවා ස්ථාවරයක් වශයෙන් අර දුවන හිත මෙල්ල කරගන්න. කුළු ගොනෙක් දුවන කොට ඒ රැනේ එල්ලනොත් කිසි ගැම්මක් නැතිව ඒ තැනැත්තාට මහ විපත්තියකට පත්වෙන්න සිද්ධ වෙනවා. යම් කිසි ගැම්මක් අවශ්‍යයි. අන්ත ඒ ගැම්ම තමයි අර සමාධිය. හිත සමාධිමත් කරගන්න උත්සාහයක් දරන්න ඕන. ඒකට උපකාර වෙනවා යම් කිසි කමටහනක්.

අර කයේ යම් කිසි කොටසක්- කෙස්, ලොම්, නිය, දත් ආදී යම්කිසි කොටසක් හෝ වේවා එහෙම නැත්නම් අසුභ , ඔය ඉදිමුණු ආදී ශරීරය පිළිබඳ යම් කිසි තත්ත්වයක් හෝ වේවා, - කමටහනක්, කර්මස්ථානයක් හැටියට ඒකට හිත ශේන්ත බලන්න ඕන දුවන හැම වෙලාවකම. එතකොටයි අන්ත අර කියාපු දෙවන උපමාවේ කිව්ව ආකාරයට අර භය දෙනා ඒ අතට දුවනවා, මේ අතට දුවනවා, දුවල දුවල වෙහෙසවෙලා අන්තිමට කොහොම හරි කණුව මුලටම ඇවිල්ලා ලැගලා තැන්පත් වෙනවා. එහෙම නැත්නම් වෙන්තේ අන්ත අරවිදියට නිකන් ගැටියක් ගහල අත හැරියොත් ඒ අතට මේ අතට දුවල ඒ ශක්තිමත් කෙනා - ඇහැ ශක්තිමත්

නම් අන්තිමට ඒකට ඇදිලා යනවා. ඒ පෙළඹුම් රාශියක් තිබෙද්දී යම්කිසි කෙනෙක් තමන්ගේ වර්තානුකූලව යම් කිසි පෙළඹවීමකට යටවෙලා අන්තිමට තමන්ගේ බණ භාවනාත් විනාශ කරගන්නවා. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඔන්න මේකයි ක්‍රමය. සමාධිය සඳහා යම්කිසි කම්ප්ථානයක් අවශ්‍යයි. එතකොට ප්‍රායෝගික වශයෙන් මෙන් මේ අපි ඉදිරිපත් කළ කථාව තුළින් තේරුම් ගන්න ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දර්ශනයට අනුව මෙතන නිත්‍ය කිසිවක් නෑ. නිත්‍ය හැටියට ගතයුතු දෙයක් නෑ. නිත්‍ය සංඥාව ලෝකයා තුළ තියෙන්නේ අර අවිද්‍යාව නිසයි. මහ භයානක අන්දමින් ලෝකයේ මේතාක් කාලයක් මේ ඉන්ද්‍රියයන්ගේ සීමා සහිත ක්‍රියාකාරීත්වය නිසා ලෝකයා මේ විදියට දෙකක් හැටියට වෙන් කර ගෙන තියෙනවා. නමුත් මෙතන හැම පැත්තෙන්ම බලන කොට ඇතුළතින් බැලුවත් තියෙන්නේ ධාතු හතරක්.

බුදු පියාණන් වහන්සේ පමණක් නොවෙයි ශාරිපුත්‍ර මහා ස්වාමීන් වහන්සේත් දක්වනවා - ඇතුළු තියෙන්නේ පට්ඨ ධාතුව. ඇහැ, කණ නාසය ආදී දේවල්වල තියෙන්නේ පට්ඨ ධාතුවයි. බාහිර ලෝකයේ තියෙන්නේ පට්ඨ ධාතුවයි. පට්ඨ, ආපේ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු හතරෙන් නිර්මිත එකක් තමයි මේ ශරීරය කියන එක. ඒ වාගේම බාහිරව තියෙන්නේ ඒ හතරයි. නමුත් මේක තුළින් අර ගත්තු අවිද්‍යාව නිසා, ඒ තණ්හාව නිසා, ඒකට තමයි 'තණ්හා උපාදාන' කියලා කියන්නේ. තණ්හාව නිසා ගත්තු 'ගැම්මයි' මෙතන තියෙන්නේ. තණ්හාව නිසා අන්ත කාලයක් මේ සංසාරයේ ඇති කරගත්තු තෘෂ්ණා වේගය නිසා සත්ත්වයා යම් කිසි ගැම්මක් ගන්නවා. මේ ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් ඇතුළත තිබෙන මේ ශරීරය පිළිබඳව දැඩිව ගත්තේ ඒකයි. මේ ශරීරය ජීවත් කරගන්න තමයි මේ හැම එකක්ම අපි උපකාර කරගන්නේ.

දැන් තිරිසන් සතුන්ගේ ජීවිතය ගැන බලනකොට හැම සතාම ගොදුරු සොයාගෙන යනවා. ඒ ගොදුරු පණ පිටින් හරි ඇතුළට යනවා ශරීරය ඇතුළට. දැන් ඒක ඉතින් තිරිසන් සතුන් පමණක් නොවෙයි මනුෂ්‍යයින්ට උනත් ඒක සමානය කියලා කියන්න පුළුවන්. පණපිටින්ම උනත් ඇතුළට දාගන්නවා. මොකද, මේ 'උපාදාන' කියලා දැඩිව ගත්තු මෙන් මේ ශරීරයට තියෙන ඇල්ම නිසා. මේකයි අපි දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයට ගෙනියන්නේ. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ ඔන්න ඕකයි කඩා ගන්න තියෙන්නේ. තණ්හාවෙන් ගත්තු මේ ගැම්ම. ඒ ගැම්මේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් තමයි අපට එක් එක් භවයක් මැවෙන්නේ. අපේ සිතිවිල්ල තුළින් භවයක් මවනවා කියන්නේ ඕකයි.

දැන් අපි දුටු සත්‍යය ගැන කිව්වා උපමා කරලා තනිකර ගින්නක් කියලා. ඒක යට තියෙන්නේ තණ්හාව බව අපට එකකොට පැහැදිලි වෙනවා. තණ්හාවටම තමයි අර 'ජන්දරාග' කියලා කිව්වේ. කැමැත්ත අනුව ගිය ඇල්ම. ඒක වෙන වචනයකින් කියනවා නම් තණ්හාව. එකකොට ඒ තණ්හාව ඇතිතාක් අර දැඩි උපදානයක් නිසා අර ධාතු හතරේ යම්කිසි කොටසක් ලෝක සත්ත්වයා දැඩිව ගන්නවා. දැන් අපි අපේ මනුෂ්‍ය ශරීරය ලොකු දෙයක් හැටියට සලකාගෙන මේක නොයෙකුත් විදියට වාත්තු කරගෙන, ප්‍රතිසංස්කරණය කරගෙන, කැලි පුරුද්දගෙන, මේක දීර්ඝ කාලයක් ජීවත් කරගන්න බලනවා. නොමැරී තබාගන්න බලනවා. ඒ වගේම තමයි අනිත් සත්ත්වයින් තමන්ගේ දැඩිව ගත්තු ශරීරය පවත්වා ගැනීම සඳහා ගොදුරු කරගන්නවා. නමුත් ඒ තුළින් ඇති කරගන්න විත්ත වේග රාශිය නිසා, ඒකේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, තව තව හව මැවෙනවා. ඕකයි සංසාර තත්ත්වය.

ඉතින් මෙන්න මේ භයානක තත්ත්වයෙන් අත්මිදෙන්න කියෙන එකම ක්‍රමය නම් අන්න අර ගින්නට උපකාර උන ගස්දෙක විදර්ශනා ඥාණයෙන්ම දවලා දාන එකයි. අර ගස්දෙක ගැටීම නිසා නේ මේ ඔක්කොම වුනේ. ඒක ගැටුනේ නිත්‍ය සංඥාව ගැනීම නිසයි. ඒකට විදර්ශනාවේ ව්‍යවහාර වෙන්නේ 'ඝන සක්ඛාව' කියලයි. ඊළඟට යෝගවචරයා තුළ කිබිය යුත්තේ 'රාසි සක්ඛාව'. ඝන සක්ඛාව කියලා කියෙන්නේ අර තණ්හා ලාටුවෙන් අලවලා මඩගොඩක් ගුලියක් කරලා ගන්නවා වාගේ එකක් හැටියට ගැනීම. 'රාසි සක්ඛාව' කියලා කියන්නේ - අපි හිතමු දැන් කාන්තාරයක තත්ත්වය. දැන් ඔන්න මඩ ගොඩකින් අපට පුළුවන් අතට මඩගුලියක් අරගෙන බෝලයක් වගේ හදන්න. නමුත් කාන්තාරයේ නම් කාන්තාරයේ වැල්ල හොඳටම වේලිලා වේලිලා තියනවා නම් - අර අතීත පොත්වල කියෙනවා 'මිටින් ගත් වැලි මීට නොසිටිනේය' කියලා. වැලිමීටක් ගත්තට ඒක හිටින්නේ නැහැ. ඔහේ ගලාගෙන යනවා, මොකද? අන්න රාශිය. එතන සමුහයක් හැටියට කියෙනවා. ඉතින් අපි ලෝකයේ අර තණ්හාව නිසා හැම එකක්ම අර විදිහට ගුලිකරලා එකක් හැටියට, ඝන හැටියට, ගන්නවා. ඔන්න ඕකයි ඝන සක්ඛාව කියන්නේ. රාසි සක්ඛාව කියන්නේ විදර්ශකයාට වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා බලන බලන හැම දෙයක්ම සියුම් අන්දමින්. 'පැදුරක්' කියන්නේ අපි එකක් කියලා ගන්නවා. ඒකේ රටාවේ හිත බැඳෙනවා. නමුත් විදර්ශකයාට අමුතු විදිහේ වැටහීමක් එනවා. මෙතන පැදුරක් නෙවෙයි මෙතන කියෙන්නේ රටාවෙන් මුළා කරලා ගන්නක්. එකක් හැටියට ගත්වන එකක් මේ රටාව. ඇත්ත වශයෙන්ම මෙතන කියෙන්නේ එක මට්ටමකින් බලනවා නම් ඒ අතට මේ

අතට දුවන මේ පන්ගොඩක්. මේ පන් ගොඩක් විතරයි මෙතන කියෙන්නේ. රාශියක්. මේ රාශිය අපි යම් ආකෘතියක් අනුව, රටාවක් අනුව, හැදූ අවස්ථාවේ අපි මේක පැදුරෙයි කියලා ගන්නවා. පැදුරෙයි කියලා ගන්නවා විතරක් නෙවෙයි. ඒ පැදුර හොරකම් කළොත් එහෙම, ඒක ගැන, ඒක නැතිවුන එක ගැන, තණ්හාවෙන් ක්‍රෝධය පවා ඇතිකර ගන්නවා. එකක් හැටියට ගැනීම නිසා දැඩිව තණ්හාව ඇති කර ගන්නවා. විදර්ශකයාට වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා මෙතන එකක් නැහැ. මෙතන රාශියක්. ඒ පැදුර ගැන කිව්වා වාගේ තමයි තම තමන්ගේ ඇතුළතත් - ඇතුළතත් අර විදියමයි. වෙන එකක් කියා එතන දක්වනවා ඒ සන්නතිය සමුහයක් හැටියට පෙනීම නිසා සමහර විට ඒකට ගන්න අරමුණ එකක් හැටියට පේනවා. ඊළඟට ඒ ක්‍රියාවලිය පවා එකක් හැටියට පේනවා. ලෝකයා ඒ හැම එකක්ම එකක් හැටියටයි ගන්නේ. 'යනවා' 'එනවා' ඒ හැම එකක්ම. නමුත් සතිසම්පජ්ඣය අනුව සතිය පවත්වන යෝගාවචරයාට ක්‍රමක්‍රමයෙන් වැටහෙනවා - වෙන එකක් කියා මේ ආශ්වාසය ප්‍රාශ්වාසය කියලා අපි දෙකක් හැටියට ගන්න එකේ පවා ආශ්වාසය කියලා කියන්නේ එතනත් මහා ක්‍රියාවලියක්. ක්‍රියාදමයක් එතන කියෙන්නේ. හුස්ම රැලි ගොඩක්. හුස්ම රැලි ගොඩක් උඩට යන්නේ. හුස්ම රැලිගොඩක් පහලට යන්නේ. දැන් ඔය මහලු කෙනෙක් මොකක් හරි බර දෙයක් ඔසවනකොට වේවුල වේවුලා නේ ඒක කරන්නේ. එතන අර වලන රාශියක් නේ කියෙන්නේ. අන්න ඒ වගේ හිතාගන්න. එකකොට ඒ වගේ තමයි මේ අපේ ක්‍රියාවලිය තුළත් ඒ විදියේ ඝන සක්ඛාවක් බලපවත්වනවා. 'මා ගියා' 'මා ආවා' ඒ හැම එකක්ම අපි එකක් හැටියට ගන්නවා.

නමුත් අර විදර්ශකයාට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් වැටහෙනවා මේ හැම එකක් තුළම කියෙන්නේ සංස්කාර. ඒවාට තමයි 'සංස්කාර' කියලා කියන්නේ. සංස්කාර ගොඩක්. සකස් කිරීම් ගොඩක්. සකස්කිරීම් ගොඩක් තුළිනුයි දැන් අර වලන විත්‍රයක් උනත් ඇති වෙන්නේ. සකස් කිරීම් ගොඩක් තුළින් නේ. ඒ වලන විත්‍රය දැකලා මුළාවෙන පුද්ගලයාට ඒ අවබෝධයක් නැහැ. මෙතන හොඳ ලස්සන නළු නිලියන්ගේ රැහුම්. ඒවා තුළ අපේ හිත පෙළඹෙනවා. නමුත් අන්තිමට බලන කොට අර යන්ත්‍රය තුළින් වෙන්නේ යම්කිසි මෝහනයක් ඇති කිරීම. යම්කිසි මෝහනයක් ඇති කරනවා, විත්‍ර රාශියක් ශීඝ්‍රයෙන් ධාවනය කරලා. අන්න ඝනසක්ඛාව ගන්නවා නම් එතනත්, අර ක්‍රියාවලිය තුළ. ඔය විදිහට අපේ ක්‍රියාවන් තුළත් අපට අරමුණුවන දේවල් තුළත් ඝන වශයෙන් ගැනීමේ සිරිතක් කියෙනවා, තණ්හාව නිසා, ආශාව නිසා, අපට මේක එකක් හැටියට පේනවා වැටහෙනවා. අර මුඛය අර පොපියන දර්ශණය වතුරෙයි කියලා ගත්තා වගේ.

ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ හැම එකක්ම මර්භවක්ය කිව්වේ. ඇසින් දකින සංඥාව හෝ වේවා! කණින් ගන්න සංඥාව, ශබ්දය, සංගීතය, මේ අපි සංගීතය කියලා ගන්න එක, සමහර විට ඔය ඉතාමත්ම මිහිරි සංගීතයක් වෙන්න පුළුවන්. ඕක අර යන්ත්‍රයේ යම්කිසි දෝෂයකින් හරි එහෙම නැත්නම් දැන් අලුත් ක්‍රම කියෙනවා - ඒක හෙමිහිට ධාවනය කරනවා නම් - ඒ පටියක්, ලෝකයේ ඉතාමත්ම දක්ෂම ගායකයාගේ ඉතාමත්ම ප්‍රියජනක සංගීතය පවා අන්තිමට වැළපීමක්, ඇඬීමක්. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ගීතයක් ඇඬීමක් කියලා කිව්වේ. ඇත්ත වශයෙන්ම ඇඬීමක් එතන කියෙන්නේ. ඒ වගේම තමයි නැටීමත්. නැටීම පවා, නෘත්‍යය පවා, උමතු වීමක්. උමතුවෙලා දහලනවා වගේ කියලා කියන්නේ. හැම එකකම වලන රාශියක් මෙතන කියෙන්නේ. නමුත් ඒ දකින කෙනා, රාගය ද්වේශය ඇතිව මේව බලන කෙනාට මේව, 'එකක්' 'දෙයක්' වෙනවා. ඉතින් අරක නෘත්‍යයක් කියලා හිතීන් මවාගන්නවා. හිතතුළ ඇතිවන මෝහය නිසයි මේ හැම එකක්ම එකක් හැටියට ජේන්නේ. එකකොට ක්‍රමක්‍රමයෙන් අන්න ඒ අවබෝධය කරා යන එකයි මෙතන බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ.

යම් අවස්ථාවක අර අනිත්‍ය සංඥාව ගැඹුරට ගියොත් එතන සියල්ලම ඉවරයි. කාම රාගයත් ඉවරයි. භව රාගයත් ඉවරයි. අවිද්‍යාවත් ඉවරයි. ඔය විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේ අනිත්‍ය සංඥාවේ වටිනාකම දක්වලා කියෙනවා මහා බල සම්පන්න අන්දමින්.

මහණෙනි, මේ අනිත්‍ය සංඥාව ගැඹුරින් වැඩු කෙනාට වැඩු අවස්ථාවේදී සියලුම කාම රාගය මුලසුන් කරනවා ඊළඟට භව රාගය, අන්තිමට අවිද්‍යාව සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ කරනවා කියලා. ඒ විදියට අනිත්‍ය සංඥාව පිළිබඳ බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා කියෙනවා. එකකොට ඒ අනිත්‍ය සංඥාවේ ප්‍රතිඵලයක් හැටියට තමයි දුඛ සංඥාව ඇතිවන්නේ.

'යදනිවඩං තං දුකං'

යමක් අනිත්‍යද එය දුකක්. මේක සංස්කාර, සකස් කිරීම් ගොඩක් නම් හැම තිස්සෙම පිළිසකර කර කර යන්න කියෙන දෙයක් නම්, මේ ශරීර කුඩුව ගැන හිතනකොටත් ඒකයි යෝගාවචරයට දැනෙන්නේ. මේක රැක බලාගන්න ගන්න වෙහෙස තුළ සිත යොදන්න යොදන්න, මේ හැම එකක්ම, ගන්න ආහාරයට යන කල දසාව, බොන වතුර ටිකට යන කල දසාව - මේ හැම එකක්ම ගෙවී ගෙවී යන ආකාරය, අර කියාපු සැලෙන, ගෙවෙන ආකාරය ප්‍රකට වෙන්න පටන් ගන්නවා. බාහිර ලෝකයේ

කියෙන ඒ තමන් ඇලුම් කරන දේවල් පිළිබඳවත් ඒ තත්ත්වය දකිනවා. එකකොට තමයි අන්න අර 'දර රැස ගිනි ඇවිලුණු කල' කිව්වා වාගේ මේක තනිකර දුක් ගොඩක් කියන අවබෝධය එන්නේ. එතෙක්දීයි වතුරාර්ය සත්‍යයේ පළවෙනි සත්‍යය හරියට අවබෝධ වෙන්නේ. විදර්ශනා ඥාන මේරු අවස්ථාවේදී ඇතිවීම් නැතිවීම් වලින් පටන්ගෙන භංග, භය, ආදීනව වශයෙන් ඔය විදර්ශනා ඥාන පද්ධතියක් දක්වනවා. ඒ විදිහට ඇතිවීම් නැතිවීම් සමූහයක් පෙනෙමින් තිබිලා ඊළඟට බිඳෙනවා ජේනවා. දැඩිව ජේනවා. භංග ඥානය කියලා හැම තැනම බිඳෙනවා ජේනවා. බිඳී බිඳී යනවා. ඒක නිසා භයක් ඇතිවෙනවා. පුදුම අන්දමේ භයක්. මේ හැම එකකම අල්ලන්න දෙයක් නැහැ. හැම එකක්ම අල්ලන තැන බිඳෙනවා. ඒ භය නිසා ඊළඟට ආදීනවයත් වැටහෙනවා. මේක මොකක්ද? මේක මහා භයානක තැනක්, මේ සංසාරය කියන එක. ආදීනව ඤාණය කියලා කියනවා. ඊළඟට ආදීනවය නිසා නිබ්බිදු කියලා කියන සසර කල කිරීමක් ඇතිවෙනවා. මේකෙන් කොහොම හරි බේරෙන්න ඕන කියලා. බොහොම ශීඝ්‍රයෙන් මේවා ඇතිවෙන්නේ. ඒ නිබ්බිදුව නිසා ඊළඟට බලනවා කොහෙක්ද මම බේරෙන්නේ? කොයි පැත්තටද බේරෙන්නේ?

ඔන්න ඊළඟට ඒකට උපකාර වෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දුන්න අනිත්‍ය දුඛ අනාත්ම සංඥාවත් තවදුරටත් ගැඹුරින් වැඩීම. ඉතින් ඔන්න ඔය විදිහට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ඉදිරියට යන විදර්ශනා ඥාන පද්ධතියක් තුළින් තමයි කෙනෙකුට අර මුලින් අපි කියාපු භවයෙන් එතරවීමේ හැකියාව ලැබෙන්නේ. එකකොට සංයෝජන පිළිබඳ කතාවයි මුල ඉඳල අගටම කියෙන්නේ. සංයෝජන කියන එක - අර කියාපු දස සංයෝජන කැඩෙන්නේ පහුවෙලයි. ඒකේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, නමුත් අපට මූලික වශයෙන් කරන්න කියෙන්නේ අර කියාපු ආයතන පිළිබඳව, අපේ මේ ආයතන භයට අදාළව කියෙන සංයෝජන ටික තේරුම් අරගෙන මේ කියාපු උපමා ආශ්‍රයෙන් - ඒකට අර ඉන්ද්‍රිය සංචරය ආදිය උපකාර කරගෙන, කර්මස්ථාන උපකාර කරගෙන, අපේ බණ භාවනා දියුණු කර ගන්නොත් අර කියාපු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ වගේ වෙසක් පෝය දවසක මේ භවයෙන් එතරවීම පිළිබඳ දීපු පණිවිඩය ඔන්න අවබෝධ කරගන්න පුළුවන්.

සාමාන්‍යයෙන් අපි වෙසක් පෝය දවසක බුද්ධ වර්තය විතරක් කියලා සද්ධාව විතරක් වඩවන දේශනායි බොහෝවිට අහන්න පුරුදු වෙලා කියෙන්නේ. නමුත් අපි මේ අවස්ථාවේ කල්පනා කළා, දැන් එන්න එන්නම නිවනයි හැංගෙන්නේ. මේ බුද්ධ ශාසනයේ ගැඹුරුම කොටස එන්න එන්නම ගිලිහිලා යනවා. එබඳු අවස්ථාවක අපි මේ වටිනා පොහොය දවසේ අර බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්බෝධි ඤාණයෙන් මතුකර

ගත්තු මෙන් මේ භවයෙන් එතරවීමේ පණිවුඩයයි මේ අවස්ථාවේ මේ පිංවතුන්ට දෙන්නේ මේ වචන කීපයකින්. එතකොට මෙතෙක් මේ ධර්ම ශ්‍රවණය කිරීමෙන් මේ පිංවතුන් ඒ වගේම උසස් ශීලයක පිහිටලා බණ භාවනා කිරීමෙන් මෙතෙක් රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරය, තමතමන්ගේ ඒ සංසාරකව දියුණු කරගත්තු විදර්ශනා ශක්තීන් තව දියුණු කරගැනීමටත්, හැකිතාක් ඉක්මණින් සෝවාන් සකදගාමී, අනාගාමී, අර්හත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්ෂාත් කරගැනීමටත් උපනිශ්‍රය වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරගන්න.

එසේම ධර්ම ශ්‍රවණය කිරීමට හෝ ඒ වගේම ධර්ම දේශනා පිළිබඳ ඒ පින් අනුමෝදන් වීමට හෝ බලාපොරොත්තු වන අවිච්ඡේ පටන් අකනිටා දක්වා යම්තාක් සත්ත්වයින් ඇතොත් මේ පින්වතුන්ගේදැනින් ඇතුළු, ඒ හැම දෙනෙක්මත් මේ පින් අනුමෝදන් වීමෙන් හැකිතාක් ඉක්මණින් තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනා පරිදි උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා කියල ප්‍රාර්ථනා කරන්න. දැන් මේ විදියට ගාථා කියල පින් අනුමෝදන් කරමු.

"එතතාවතාව අමෙහි"

28 වන දේශනය

28 වන දේශනය

'නමො තසං භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස'

යො අපච්චාදියං නරස්ස දුස්සති

සුඛස්ස පොසස්ස අනඛිනනස්ස

තමෙව බාලං පච්චෙති පාපං

සුබ්බමො රජො පට්ඨාතංව බිතො

- පාපවග්ග, ධම්මපද

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

වර්තමාන ලෝකයේ ව්‍යවහාර වර්ෂ ක්‍රමය අනුව අලුත් අවුරුද්දක් ආරම්භ කරනු මේ පින්වතුන්ට දුරුතු පෝය දවසක් සිත් අලුත් කරගැනීමේ අවස්ථාවක් කරගන්න පුළුවන්. පුදුමාකාර විද්‍යාත්මක නිෂ්පාදන නිසා අප අවට පරිසරය දිනෙන් දිනම අලුත් වෙනව පේනවා. අලුත් අලුත් උපහේග පරිහේග ද්‍රව්‍ය භාණ්ඩ පරිහරණය කිරීමේ අවස්ථාව අපට සැලසෙනවා. භෞතික දියුණුව අතින් දිනෙන් දිනම නවීන යුගයක් උදාවෙන බවක් පේන්න තිබුණට මොකද ආධ්‍යාත්මික අතින් ඉතාමත්ම වේගයෙන් ආපස්සට මිලේච්ඡ යුගය කරා යන බව මේ පින්වතුන්ට නුවණැසින් මේ රට, ලෝකය, දිහා බලන කොට පේනව ඇති. ඉතාමත්ම කෲර අන්දමින් කරන මනුෂ්‍ය ඝාතනය, සත්ත්ව ඝාතනය සුලු දෙයක් හැටියට සැලකෙන යුගයක් මේක. අන්ත ඵලදායී යුගයකට හොඳ ධර්ම දේශනාවක් හැටියට අපි අද මේ මාතෘකා කරගත්තු ගාථාවෙහි ඒ නිදහන කථාවෙහි පෙන්වුම් කෙරෙන්නේ අර මිලේච්ඡ ප්‍රතිපත්තියේ ආදිනව පක්‍ෂයයි.

බුදු පියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේදී මේ මාතෘකා කළ ගාථා ධර්මය දේශනා කර වදාළේ කෝක කියන නම ඇති බලු වැද්දක සම්බන්ධ සිද්ධියක් නිසයි. මේ කෝක කියන නම ඇති වැද්දා බලු රැළක් එක්ක එකදවසක්දා උදෑසන දඩයමේ පිටත්වෙලා ගියා කැලේට. ඒ යන අතරමගදී සංඝයා වහන්සේ නමක්, හික්කුන් වහන්සේ නමක්, පිණ්ඩපාතෙ වඩිනවා හමුඋනා. මේ වැද්ද කල්පනා කළා, කාලකණ්ණියෙක් දකින්න ලැබුණා, දැන් ඉතින් අද මට දඩයමක් අහුවෙන්නේ නෑ කියල හිතේ කෝපය

ඇතිකරගෙන, ද්වේෂය ඇතිකර ගෙන, කැලේට ඇතුළේ උනා. ඊළඟට ඒ සංඝයා වහන්සේ පිණිසාක කරගෙන දානෙ වළඳලා ආපසු විහාරයට වඩින අවස්ථාව වෙන කොට මේ වැද්දා කැලේ පුරා ඇවිදලා දඩයමක් ලැබුණේ නැතුව එලියට එනවා. එන අතරේ මේ සංඝයා වහන්සේ, මේ හමුදුරුවෝ, දැකලා තවත් කිපිලා මේ කාලකණ්ණි පුද්ගලයා මට හමුවුණා. ඒක නිසා යමක් ලැබුණේ නෑ අද. ආයින් හමුවුණා. බල්ලන් ලවා කවන්න ඕන කියලා බල්ලන් උසිගන්නවන්න සුදුනම් උනා. හිඤ්ඤන් වහන්සේ කිව්වා, උපාසකය ඒක කරන්න එපා කියලා. ඒ උනාට එහෙම කිව්වට මොකද, මේ මනුෂ්‍යයා කියනවා "මට අද මේ පිටත්වෙන වෙලාවෙන් නුඹ මුණ ගැහුනා. දැනුත් මුණ ගැහුනා. කාලකණ්ණිකම නිසා මේ කාලකණ්ණියෙක් නිසා මට අද යමක් ලැබුණෙත් නෑ. මං මේ බල්ලන් ලවා කවනවා" කියල බල්ලන් උසි ගන්නුවා.

මේ හිඤ්ඤන් වහන්සේ, ළඟ තිබුණු ගසකට නැග්ගා. ඒ නැග්ගට මොකද බුදුපියාණන් වහන්සේගේ විනය නීතියකට අනුව සංඝයා වහන්සේලාට ගස් නැගීම සුදුසු නෑ කියල දේශනා කරල තියෙනවා. ඇවැත්ක හැටියට. නමුත් වණ්ඩමාගයන් එළවා ගෙන එන වෙලාවේ මනුෂ්‍යයෙකුගේ උසට ප්‍රමාණයට ගහට නගින්න අවසර දීල තියෙනවා. අන්න ඒ අනුව මේ සංඝයා වහන්සේත් ගහේ ඉහළටම නැග්ගෙන නෑ. මනුෂ්‍යයෙකුගේ උස ප්‍රමාණයට නැගලා අත්තක් උඩ ඉන්න අතරේ අර බල වැද්දා ඇවිල්ලා, ඔහොම බේරෙන්න හම්බවෙන්නෙ නෑ නුඹට කියලා. වට්ට බල්ලෝ පිරිවරාගෙන ඉන්නවා. මේ මනුෂ්‍යයා ඊතලෙන් මේ ස්වාමීන් වහන්සේගෙ පයට පතුළට අනිනවා. ස්වාමීන් වහන්සේ ඒ කකුල උඩට අරගෙන අනික් කකුල පහත් කරන කොට ඒකට අනිනවා. ඔය විදියට අනින්න පටන් ගත්තා. මේ ස්වාමීන් වහන්සේට කියන්න බැරි තරම් බොහොම වේදනා ඇතිවෙලා ඒ නිසාම තේරුණේ නෑ සිවුර ගැලවිල වැටුනා. සිවුර වැටුනෙ අර බල වැද්දගෙ හිසත් වහගෙන බල වැද්ද උඩට. මේ බල්ලන් හිතුවා මේ හිඤ්ඤන් වහන්සේ වැටුනා කියලා සිවුර ඇතුළට රංගල අර තමන්ගෙම ස්වාමියා කාල දැම්මා. කාලා ඇට විතරක් ඉතුරු කරල බල්ලෝ ටික එලියට එනකොට අර ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ ගහේ වේලිව්ව අතු කැල්ලක් කඩලා බල්ලන් දිහාවට විසිකලා. ඒ බල්ලන් උඩ බලනකොට මේ සංඝයා වහන්සේ ඉන්නවා. ඉතින් හිතුවා මේ අපි අපේම ස්වාමියා තමයි කා දැම්මෙ කියල කැළේට වැදුනා.

මේ ස්වාමීන් වහන්සේට සෑකයක් ඇතිවුණා 'දැන් මගේ සිවුර වැටීම නිසා නේද මේ තැනැත්තට ජීවිත භානිය සිද්ධ වුණේ? මගේ ශීලය අපිරිසිදු වුණාද? මගේ මහණකම තවම තියෙනවද?' කියලා විනය කුකුසක්

ඇතිවෙලා ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවට ගිහිල්ලා මේ සිද්ධිය ප්‍රකාශ කලා මුල හිටලම. මගේ ශීලය මෙයින් අපිරිසිදු වුණාද? මගේ සිවුර නිසා නේද මේ මනුෂ්‍යයාට මේ හිංසාවක් වුනේ කියලා. බුදු රජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා "නෑ මහණ, නුඹගේ ශීලයට මොකක්වත් වුණේ නෑ. මහණකමත් පිරිසුදුයි, ඒ මනුෂ්‍යයා ද්වේෂ නොකරන කෙනෙකුට ද්වේෂ කරලා ඒ විදියට ඒකෙ විපාකය වින්දා. දැන් පමණක් නෙවෙයි අතීතයෙන් ඒ විදියෙ සිද්ධියක් මේ පුද්ගලයාට මේ වගේ උනා" කියලා අතීත කථාවකුත් ඇදලා බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා.

අතීතයේ එක්තරා වෙද මහත්මයෙක් මේ තැනැත්තා. ඒ වෙද කෙනෙක් වෙලා ඉපදිලා ගමින් ගමට ගමට යනවා ලෙඩුන් ඉන්නවනම් සුව කරන්න. සුව කරල යමක් හම්බකරගන්න. එහෙම ගිය දවසක කිසිම ලෙඩෙක් ඉදිරිපත් වුනේ නෑ. ඉතින් මේ මනුෂ්‍යයාට රස්සාව නැතුව බඩගින්නෙම ගමින් එලියට එන අතරේ ගම් දොරටුව ළඟ ළමයි වගයක් සෙල්ලම් කරනවා. ඒ කිට්ටුව ගහක බිලයක සර්පයෙක් ඔලුව එලියට දගෙන ඉන්නවා. මේ මනුෂ්‍යයා කල්පනා කරනවා - මේ වෙද මහත්තයා කල්පනා කරනවා - දැන් ඉතින් පොඩි රස්සාවක් හැටියට කරන්න තියෙන්නෙ මේ ළමයින්ට සර්පයා දෂ්ට කරන්න සළස්සලා ඒකට වෙදකම් කිරීමෙන් කියක් හරි හම්බ කරගන්න එකයි කියල අර ළමයින්ට කියනවා, "ළමයින් මෙන්න සැලලිහිණි පැටියෙක් ඉන්නව මේ ගස් බෙන්. අල්ල ගන්න" කියලා. එයින් එක ළමයෙක් ගිහිල්ල අර සර්පයාගේ බෙල්ලෙන් අල්ලලා සර්පයා බව දැනගත්තහම දුටගෙන ඇවිල්ලා අර වෙද මහත්තයාගෙ ඇඟ පිටම දැම්මා. ඒ සර්පයා දෂ්ට කරල වෙද මහත්මයා මරණයට පැමිණියා. මන්න ඕකයි කතන්නරේ. බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා අතීතයෙන් මේ මනුෂ්‍යයා ඒ විදියට අහිංසක කට්ටියට හිංසා කරන්න ගිහිල්ල අමාරුවේ වැටුණා කියලා. ඊළඟට අර අපි මාතෘකා කළ ගාථා ධර්මය වදලා.

**"යො අපද්ධාසස නරසස දුසසති
සුඤ්ඤස පොසසස අනඞගනසස
තමෙව බාලං පච්චති පාපං
සුබ්බමො රජො පට්ඨාතංව බිතොනා"**

යම් කිසි කෙනෙක් ද්වේෂයක් නොමැති පිරිසිදු නිකෙලෙස් - එහෙම නැත්නම් වරදක් නැති - කෙනෙකුට, මනුෂ්‍යයෙකුට, ද්වේෂ කරයිද ඒ තැනැත්තා කරා ඒ පාපය ආපස්සට එනවා. කොහොමද? උඩුසුළඟට

විසිකළ සියුම් දූවිල්ලක් තමා කරාම එන්නා වගේ. උඩුසුළඟට දූවිල්ලක් විසි කළාම තමන්ගේම ඇස්වලට වදින්නා වගේ තමා කළ ඒ පාපකම්ගේ විපාකය තමා කරාම එනවා කියල ඒ උපමාවකින් බුදුපියාණන් වහන්සේ පාපකම්වල ආදීනව පක්ෂය ඒ අවස්ථාවේ කෙටියෙන් හෙළිකර වදාලා. ඒ ධර්මදේශනාව අහල අර සංඝයා වහන්සේත් රහත් උනා කියල සඳහන් වෙනවා.

කථා ප්‍රවෘත්තිය මේකයි. මේ පොඩි කතා ප්‍රවෘත්තිය තුළින් අපට යම් යම් දේවල් මතුකරගන්න පුළුවන්. දැන් අර බලු බැද්දට පිණිට්පානෙ වඩින සංඝයා වහන්සේ කෙනෙකුගේ දර්ශනය කාලකණ්ණියෙකුගේ දර්ශනයක් හැටියටයි පෙනුනේ. ඒ විදියට ඒ මිලේච්ඡ ජීවිතයක් ගතකරන නිසා වෙන්ට ඕන. නමුත් එද පමණක් නොවෙයි අදත් සමහර බෞද්ධයින් අතර මිථ්‍යා දෘෂ්ටියක් තියෙනවා, උදැසන සංඝයා වහන්සේ කෙනෙක් දකින්නට ලැබීම අසුභ දර්ශනයක් හැටියට. ඉතින් ඒ විදියටයි අතන අර ඒ බලු වැද්ද ද්වේශය ඇතිකර ගත්තු නිසා, ඊ ළඟට දෙවනිවර හමුඋනාම පලිගැනීම් හැටියට වගේ තමයි අර නිර්දෝෂී සංඝයා වහන්සේ බල්ලන් ලවා කවන්න උසිගැන්වුවේ. ඊ ළඟට අර බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ උපමාවේ හැටියටම තමා උසිගැන්වූ බල්ලන් විසින් තමාම කා දමනු ලැබුවා. ඒ සිද්ධිය එක්තරා විදියක නාට්‍යාකාරයෙන් වගේ අපට පෙන්වනවා මේ කමීය ආපස්සට කැරකිල එන ආකාරය. සමහර කෘෂි ක්‍රියාවල විපාකය පුදුම විදියට නාට්‍යාකාරයෙන් ආපස්සට හැරිල එනවා. දැන් මෙතනත් ඒ විදියේ දෙයක් සිද්ධ උනේ. අන්තිමට තමාම උසිගැන්වූව බල්ලන් විසින් තමාව කා දමනු ලැබුවා. වැද්දාගේ ප්‍රවෘත්තිය එහෙමයි.

අනික් පැත්තට හැරිල ගහ දිහා බලනකොට මේ සංඝයා වහන්සේගේ ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රතිපත්ති ඒ තුළින් අපට පෙනවා. අනතුරක් වෙලත් බුද්ධ වචනය අනුව විනය නීතිය කැඩුවේ නෑ. ගහේ උඩටම නැග්ගෙන නෑ. ඒ වගේම අර තමන්ගේ පතුල හිල්කරන මනුෂ්‍යයා කෙරෙහි ද්වේෂයක් ඇතිකර ගත්තේ නෑ. එහෙම ද්වේෂයක් ඇතිකර ගත්තනම් ඒ මනුෂ්‍යයාට විපත්තිය වෙනකොට, දැන් මේ කාලේ සමහර කෙනෙක් කරන්න වගේ "හොඳ වැඩේ, අනුන්ට කළ දේ තමන්ට පලදේ" කියල සතුටු වෙනවා.

ඒ වෙනුවට මේ සංඝයා වහන්සේ කුකුසක් ඇති කරගත්තා. "අනේ මගේ සිවුර නිසානෙ මේ මනුෂ්‍යයාට වරදක් වුනේ මගෙන්. ඒක නිසා සමහරවිට මගේ ශීලයක් අපිරිසිදු වෙන්න ඇති" යි කියලා. මේ කාලේ අපි කාටත් ඒක හොඳ ආදර්ශයක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ අර්භන් ධර්මය හැටියට දක්වල තිබෙන මේ චීවරය අවිහිංසාවේ සංකේතයක්. හිංසාවේ

කොඩියක් නෙවෙයි. ඉතින් ඒ සංඝයා වහන්සේ ඒ ගුණධර්මය ආරක්ෂා කිරීම වශයෙන් තමන්ගෙන් ගැලවිල වැටුන සිවුරෙන්වත් කෙනෙකුට හිංසාවක් නොවේවා කියන ඒ මෙහි සිත ඇතිව ජීවත් වුනු බව අපට පෙනවා මේ කථාන්තරය තුළින්. ඉතින් ඒ ගුණ සම්පත්තිය නිසා වෙන්න ඇති ඒ වගේම තමන් වින්ද වේදනාව තුළින් ඒ සංඝාර තත්ත්වය තේරුම් අරගෙන හෝ - ඒ දේශනාව අවසන් වෙන්කොට රහත් උනා කියලත් සඳහන් වෙනවා. කොයි අත්දැකීම් තුළත් තියෙන්නෙ මේ සංඝාර දුක පිළිබඳ කථාන්තරය අඩංගු වෙලා - නුවණින් ඒ ගැන විමසල බලන කොට.

කථාන්තරය තුළින් අපි ඒ කාරණා මතුකරගන්නා වගේම ඊ ළඟට අපි බලමු බුදුපියාණන් වහන්සේ ගාථාවෙන් දෙන ඉභිය. ඇත්ත වශයෙන්ම කමීය පිළිබඳ අදහසක් එතන කියන්නේ. මේ යුගය දැන් අපි අර කලින් කියාපු මිලේච්ඡ යුගයක් කරා ආපස්සට හැරිල යන්න මොකද? ප්‍රධාන කාරණයක් තමයි, බෞද්ධයින් අතර පවා කමීය කියන ඒ ධර්මතාව පිළිබඳ හරි අවබෝධයක් නැති කම. ඒ ගැන විශ්වාසයක් නැතිකම. ශ්‍රද්ධාවක් නැතිකම. විදේශිකයින්, අවරදිගුන් පවා, ඒ කියන්නේ ඊශ්වර නිමාණවාදය කියල කියන දෙවියන් විසින් මවන ලද ලෝකයක් ගැන කතා කරන අය පවා - නොයෙකුත් මනෝවිද්‍යාත්මක සාධක ආශ්‍රයෙන් කමීවාදයට අවදිවන යුගයක අපේ බෞද්ධයින් මේ කමීය ගැන අවිශ්වාස කිරීම එක්තරා මෝස්තරයක් කරගෙන තිබෙනවා. මේක ගැන සැකකිරීම. මේ විපාක තමා කරා කොහොමද එන්නේ? ඔය විදියට. නමුත් මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ නොයෙකුත් අවස්ථාවල්වල මේ කමීය පිළිබඳ ධර්මතාව විග්‍රහ කරල තියෙනවා. විශේෂයෙන්ම කමීවිපාක කියන එක. දැන් මෙතන නම් ඒ අවස්ථාවේම - දිට්ඨධර්ම වේදනීය කියල කියනවා. එහෙම නැත්නම් මෙලොව වශයෙන් විදින්න සිද්ධ උනා. මේ කාලේත් අපට අප්‍රකට නමුත් ඉඳහිටල අහන්න ලැබෙනව සිද්ධි. ඉතාමත්ම කෘෂි අන්දමින් සත්ත්ව ඝාතනය, එහෙම නැත්නම් මනුෂ්‍යඝාතනය, කරන අයට යම් යම් නාට්‍යාකාරයෙන් පුදුම අන්දමේ විපාක මොන හේතුවකින් හරි එන බව. නමුත් එතනින් කෙළවර වෙන්නේ නෑ. ඇතට විහිදිල යනවා. ජාති ගණන්, ආත්ම ගණන්, ඒ විපාක විදින්න සිද්ධ වෙනවා.

මේක පිළිබඳ සාමාන්‍ය ධර්මතාවන් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කමීය කාල වශයෙන් විපාක දෙන ආකාරය කෙටියෙන් දක්වල තිබෙනවා. මේ පින්වතුනුත් සමහරවිට අහල ඇති. දිට්ඨධර්ම වේදනීය, උපපජ්ජ වේදනීය, අපරාපරිය වේදනීය කියල තුන් ආකාරයකින් කාල වශයෙන් කර්මය පැහෙනව කියලා. කර්මයක් විපාකයක් කියල කියනකොට විපාකය කියන එක තුළ තියෙන්නේ පැසීම කියන අර්ථයයි. කර්මය

කාලයත් එක්කමත් පැයෙනවා. ඔය ගහක් මෝරලා පලදාව හටගන්නව වගේ. ඒ වගේ පැසීමක් සිද්ධ වෙනවා. ඒක පිළිබඳ මූලික ධර්මතාවල් කෙටියෙන් දක්වලා තිබෙනවා. මෙතන දිට්ඨධර්ම වේදනීය කියන්නෙ මෙලොවම විපාක දෙනවා, ඇතැම් කර්ම. තවත් කර්ම තිබෙනවා ඊළඟ ජීවිතයක එහෙම නැත්නම් නැවත ප්‍රතිසන්ධියක් ලබා දෙනවා. ඊළඟ ආත්මභාවයේ. තවත් කර්ම තිබෙනවා, ඊළඟ ආත්මභාවයේ නෙවෙයි ඊට මතු ඊට පස්සේ ආත්මභාව රාශියක කවර හෝ ආත්මභාවයක විපාක දෙනවා. ඉතින් ඔය විදියට දිට්ඨධර්ම වේදනීය, උපපජ්ජ වේදනීය, අපරාපර්ය වේදනීය, කියලා ඒවා විපාක දෙන, ඒවා විදින්න වෙන - ආකාරය ගැන බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ විදියට කෙටියෙන් දක්වල තිබෙනවා. මේ ගැන තවත් සියුම් අන්දමින්, එහෙම නැත්නම් ගැඹුරු අන්දමින්, අවබෝධයක් ලබා ගන්න උපකාරවත් වන සුත්‍ර දේශනා ඒ ඒ තැන්වල තිබෙනවා. එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයා වහන්සේලාට ප්‍රකාශකරනවා මේ කර්මය කියන එක නියතිවාදයක් නොවේය කියන අදහස දෙන විදියේ දේශනාවක්. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙක් කිව්වොත්, යම් පුරුෂයෙක් යම් යම් ආකාරයකට කර්ම කරනවනම් ඒ ඒ ආකාරයටම විපාක විදිය යුතුයි කියලා, ඒකාන්ත වශයෙන් එහෙම කිව්වොත් මේ නිවන් සඳහා දරන ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය, ඒ බ්‍රහ්මචර්ය වාසය, සාර්ථක කරගන්න බැර වෙනවය, දුක් කෙළවරකරගන්න බැරවෙනවය කවදාවත්. ඒ කියන්නෙ, ඒ තරමට අපි සංසාරයේ පාපකර්ම ආදිය කරල ඇති. මේ හැම එකකටම ඒ විදියටම විපාක ගෙවල නිවන් දකින්න හිතුවොත් කවදාවත් ඒක කරන්න බැර දෙයක්. ඒකයි මෙතන බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ. කම්මයක, දැන් ප්‍රාණඝාත අකුසලයක් අපායගාමී කර්මයක් කියල කියනවා මිසක් ප්‍රාණඝාත අකුසලය කරන හැම කෙනෙක්ම අපායට යනවා කියල ඒකාන්ත වශයෙන් කියන්න බෑ. ඒ විදියේ සියුම් තත්ත්වයක් තිබෙනවා.

ඒ කාරණය බුදු පියාණන් වහන්සේ මෙන්න මේ විදියට හෙළි කරනවා. ඉස්සෙල්ල ප්‍රභේලිකාවක් වගේ බුදු පියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නෙ. මෙලොව ඇතැම් කෙනෙක් සුදු පාපකර්මයක් කරල, අල්පමාත්‍ර පාප කර්මයක් කරල, නිරයට යනවා. තවත් කෙනෙක් ඒ ප්‍රමාණයේම අල්පමාත්‍ර පාපකර්මයක් කරලා මෙලොවම සුදු වශයෙන් විපාක විඳල එතනින් බේරෙනවා. ඊට එහාට යන්නෙ නෑ ඒ පාපකම්මය. මොකද මෙහෙම වෙන්නෙ කියල ඊළඟට බුදු පියාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරනවා. අර මූලින් කියාපු පුද්ගලයා - ඒ කියන්නෙ සුදු පාප කම්මයක් කරල නිරයට යන පුද්ගලයා - ගතකරන ජීවිතය ගැන මෙන්න මෙහෙමයි දක්වන්නෙ.ඒ තැනැත්තා සීල, සමාධි, ප්‍රඥ වඩන්නෙ නෑ. හිත දියුණු කරන්නෙ නෑ.

ප්‍රඥව වඩන්නෙ නෑ. ඒ වගේම ඒ තැනැත්තාගේ සිත බොහොම පටුයි. අල්පාත්මයක් හැටියට හඳුන්වනවා, ඒ තැනැත්තාගේ ඒ ජීවිතය බොහොම පටු අදහස් වලින් පෝෂණය වෙච්ච එකක්. ඒක නිසා ඒ තැනැත්තාට අර සුදු පාප කම්මයක් කළත් නිරයට යන්න සිද්ධ වෙනවා. සුදු පාපකම්මය ඒ ජීවිතයේම යන්නමින් ගෙවල බේරෙන තැනැත්තා ගැන කියනවා ඒ තැනැත්තා නම් ශීල, සමාධි, ප්‍රඥාව වඩන මහාත්ම ගුණ ඇති පුද්ගලයෙක්. එබඳු පුද්ගලයාට අර කම්ම වේගය බරපතල අන්දමින් බලපාන්නෙ නෑ. ඊළඟටයි ඔන්න බුදු පියාණන් වහන්සේ උපමාව ඉදිරිපත් කරන්නෙ. කාටත් ඒක මතක තියාගන්න පහසු වටිනා උපමාවක්.

"මහණෙනි" - ඒක සංඝයා වහන්සේලාගෙන් උත්තර ලබාගන්නයි අහන්නෙ "දැන් යම්කිසි ලුණු කැටයක් යම් කෙනෙක් කුඩා දිය බඳුනක, තලියක, දියකළාම ඒ දිය ලුණුරස ගැන්වෙනවද? බොන්න බැරිතරමට" කියල අහනවා. සංඝයා වහන්සේලා කියනවා, "එසේය ස්වාමීනි" මොකද ඒකට හේතුව? අර ඒ පොඩි භාජනයේ දිය ටිකයි. ඊළඟට ඒ ලුණු කැටයම ගංගානම් ගහේ දියකරල ඉවරවෙලා ඒ වතුර රස බැලුවහම ඒකෙ ලුණුරස තිබෙනවද ? නැත ස්වාමීනි. මොකද ඒකට හේතුව? ඒ ගහේ දිය වැඩියි. දිය ප්‍රමාණය වැඩියි. අන්න ඒ උපමාව අනුව දක්වනව අර කලින් කියාපු විදියට සුදු පාපකර්මයක් කළ, හිත නොදියුණු, පටු සිතක් ඇති, සීල, සමාධි, ප්‍රඥා, නොවඩන පුද්ගලයාට අර පාප කම්මයේ විපාක බරපතල අන්දමින් විදින්න සිද්ධ වෙනවා නිරයෙදි. හොඳ ජීවිතයක් ගතකරන සීල, සමාධි, ප්‍රඥා, වඩන මහාත්ම පුද්ගලයෙකුට එම පාපකම්මය මෙලොවම සුදු වශයෙන් විපාක විඳලා එතනින් කෙළවර කර ගන්න පුළුවන්. එතකොට පුද්ගල විශේෂයක් මෙතන තිබෙනවා. විපාක දීමේ නානත්වයක් තිබෙනවා එතකොට එයින් තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ යම් යම් ආකාරයකට කර්ම කළාම ඒ විදියටම විදිය යුතුයි කියල නෑ. ඒවා විදින ආකාරය, විදීම පිළිබඳව යම් විශේෂ ධර්මතාවක් තිබෙනවා. පුද්ගලයින් පිළිබඳව වෙනස් වෙන්න පුළුවන් තවත් වෙනස් හේතූන් නිසා.

දැන් ඒක අපි කෙටියෙන් කිව්වොත් - අර ගහේ උපමාව ගත්තොත් දැන් යම්කිසි බීජයක් පැලකරාම ගහක් වැඩෙනවා. නමුත් ඒ ගහේ පලදාව එන්න කලින් ඒකට හොඳට පොහොර දැම්මොත් ඔන්න පලදාව හුඟක් තිබෙනවා. පොහොර අඩු කළොත්, පෝර නොලැබෙන ආකාරයක් සැලැස්සුවොත්, පලදාව අඩුවෙනවා. අරකෙ පලදාව වැඩිවෙනව පෝර දැම්මොත් පෝර අඩුකළොත් පලදාව අඩුවෙනවා. ඒ වගේ මෙතනත් ඒ පාපකම්මය කළාට මොකද හොඳ ජීවිතයක් ගතකරන නිසා පාපකම්මයේ

විපාක ගෙවිල යනවා. ඒ තුළින් යම්කිසි සහනයක්, ලෝකයාට මේ කර්මයෙන් බේරීම පිළිබඳ සහනයක්, බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරල දෙනවා. ඊළඟට එතනින් නැවැත්වුවේ නෑ. තවත් උපමා දෙකක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙනවා මේ කාරණය වඩාත් ඒත්තු ගන්වන්න. දැන් ඇතැම් කෙනෙක් කහවණු භාගයක්, කහවණුවක්, කහවණු සීයක් ගෙවාගන්න බැරුව - තමන්ට දඩ ගැහුවහම කහවණුවක් හෝ කහවණු සීයක් හෝ - එය ගෙවා ගන්න බැරුව, සුලු මුදලක් දඩ ගැහුවහම ඒක ගෙවා ගන්න බැරුව හිර බත් කන්න වෙනවා. හිරේට යන්න වෙනවා. ඇතැම් කෙනෙක් ඒ විදියේ දඩ ගැහුවහම හිරේට යන්න නෑ. එයින් බේරෙනවා. ඒකට හේතුව දක්වන්නේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ පළමු කී පුද්ගලයා දිළින්දෙක් යමක් කමක් නැති. වත්කමක් නැති පුද්ගලයාට දඩයක් ගැහුවහම ඒක ගෙවාගන්න බැරුව හිරේට යනවා. ධනවත් කෙනාට බේරෙන්න පුළුවන් හිර ගෙයින්. අන්න ඒ වගේ එතනත්. ඒ දෙවෙනි උපමාව. තුන්වැනි උපමාවකුත් දෙනවා.

බැටළු රැක අයිති කාරයකුගේ බැටළුවක් යම්කිසි කෙනෙක් භාරකම් කරනවා. ඇතැම්විට ඒ විදියේ භාරකම් කළ කෙනෙකුට ගහල බැනල උදුරගන්න පුළුවන්. මරන්න උනත් පුළුවන් අර ඒ බැටළු අයිති කාරයාට. තවත් සමහර කෙනෙක් භාරකම් කළාම ඒ විදියට දැඩි ප්‍රතිපත්තියක් අරගෙන ඒ බැටළුවා ආපහු හිමිකරගන්න ලැබෙන්නේ නෑ. එතෙක්දීත් ඒ හේතුව දක්වන්නේ ඒ බැටළුවා භාරකම් කළ තැනැත්තා දිළින්දෙක් නම්, සාමාන්‍ය පුද්ගලයෙක් නම්, ගහල බැනල නඩු කියල හරි බන්ධනාගාරයට යවල හරි ඒ තමන්ගේ නැතිවුනු බැටළුව ලබාගන්න පුළුවන්. නමුත් රාජ රාජමහාමාත්‍ය කෙනෙක් වගේ ධනවත් කෙනෙක් නම් ඇදිලි බැඳගෙන වැදගෙන "අනේ, මට මේ බැටළුව හරි බැටළුවාගේ වටිනාකම හරි දෙන්න" කියල යාඥ කරන්න වෙනවා. එතෙක්දීත් පෙන්නුම් කරන්නේ අර මහේශාකාශ බව. අල්පේශාකාශ පුද්ගලයාට - අපි මේ අල්පේශාකාශ කියන්නේ ලෝකික අර්ථයෙන් නෙවෙයි. එහෙම නැත්නම් සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන අර්ථයෙන් නෙවෙයි. අර පින්දහම් පිළිබඳව - සීල, සමාධි, ප්‍රඥ ආදියෙන් අල්පේශාකාශ පුද්ගලයාට පාපකර්මයේ විපාක දැඩිව විදින්න වෙනවා. මහේශාකාශ පුද්ගලයාට, නියම මහත්මයාට - දැන් අපි මේ කාලේ නම් හැමෝටම 'මහත්තය' කියල කියනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ නම් මහත්තය කියල කිව්වේ අර සීල සමාධි ප්‍රඥ වඩන කෙනාට. 'මහත්තා' කියන වචනය එතන යෙදෙනවා. අපි අර 'මහත්මයා' කියල කිව්වේ. එතකොට නියම මහත්මයෙක් නම් සීල, සමාධි ප්‍රඥ වඩන්න ඕන. අන්න, ඒ විදියේ මහත්වරුන්ට අර පාපකර්මය සුලු වශයෙන් ගෙවිල යන්නේ. මොකද අර ගංගානම් ගහේ දියවගේ'.

ඒක තුළින් අර ලෝකයාට දෙන පණිවිඩය මොකක්ද? මේ කර්මය කියන එක නියතිවාදයක් නොවෙයි. ඒ කර්මයත් විපාකයත් අතර පරතරයෙදි තමන්ට යමක් කරල එයින් බේරෙන්න පුළුවන්. ඒක නිසා තමයි මේ සසරින් ගැලවීමක් තිබෙන්නේ. ඒක ඉතාමත්ම වටිනා කාරණයකි. බුදු පියාණන් වහන්සේ එහෙම දක්වන්නේ මොකද? ඒ කාලේ හිටියා ඇතැම් ශාස්තෘවරුන් අර විදියේ නියතිවාදී අදහස් ප්‍රකාශ කළා. ඒ වගේම ඇතැම් කෙනෙක් පාප කම්මයක් කළොත් ඒක අවශ්‍යයෙන්ම ඒ විදියටම ගෙවන්න ඕන කියල දැඩිව ප්‍රකාශ කළා. ඒකට හේතුව බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. සමහරවිට ඒ අයට දකින්න ලැබෙනවා මේ ජීවිතය නරක විදියට ගෙවාපු කෙනෙක් ගිහිල්ල උපදිනව දිව්‍යලෝකේ. ඒවගේම හොඳ ජීවිතයක් ගතකරපු කෙනෙක් ගිහිල්ල අපායේ උපදිනවා. ඕක දකිනව අර ශාස්තෘවරයා. යම් කිසි කෙනෙක් දිවුස - ඒ කියන්නේ අභිඤ්ජාණී- දිවුස දියුණු කරගත්තු කෙනෙකුට අර විදියේ සිද්ධියක් දකින්න ලැබෙනවා. යම්කිසි කෙනෙක් මේ ජීවිතය ගතකරනව නරකට. නමුත් දිව්‍යලෝකේට යනවා. ඒ කියන්නේ 'නරකට' කියල දක්වන්නේ, දස අකුසල් කර්මින් ප්‍රාණඝාත අදත්තාදාන, කාමමිථ්‍යාවාර, මුසාවාද පිසුණාවාවා, ඵරුසාවාවා, සම්ඵප්‍රලාප ඊළඟට අභිඤ්ජාණී කියල කියන්නේ විසම ලෝභය, ව්‍යාපාදය කියල කියන්නේ ද්වේෂය, මිථ්‍යාදාෂ්ටිය ඔන්න ඔය නරක විදියට ජීවිතය ගෙවන පුද්ගලයා. නමුත් ගිහිල්ල උපදිනව හොඳ තැනක. ඒක නිසා ප්‍රභේලිකාවක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නේ. ඇතැම් කෙනෙක් අර විදියට නරක විදියේ ජීවිතයක් ගතකරල අපායට යනවා. ඇතැම් කෙනෙක් දිව්‍ය ලෝකයට යනවා. ඊළඟට හොඳ ජීවිතයක් ගෙවාපු කෙනාගෙන් දෙපැත්තක් තිබෙනවා. ඇතැම් කෙනෙක් හොඳ ජීවිතයක් ගෙවනවා. ලෝකයේ බලනකොට හොඳ ජීවිතයක් ගෙව්වේ. නමුත් ගිහිල්ල අපායේ උපදිනවා. ඔය කාරණය මේ කාලේත් බොහොම දෙනෙක් තර්ක හැටියට ඉදිරිපත් කරනවා. අපි මේ හොඳ ජීවිතයක් ගතකරනවා, ඇයි අපට මෙහෙම වෙන්නේ කියලා.

ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා - බුද්ධ ඥානයට මේකේ ගැඹුර තේරුණා. මේකේ සියුම් පැත්ත තේරුණා. බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වනවා දැන් අර ඇතැම් අය ඒ විදියට තර්ක කළාට මොකද බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා ඒ යම් කෙනෙක් දස අකුසල් කර්මින් ඉඳලා ගිහිල්ලා ඊළඟ ආත්මේ දිව්‍යලෝකේ උපදින්නේ මොකද? ඒකට හේතුව දක්වනවා, එක්කො ඊට කලින් ඒ තැනැත්තා කුසල් කර්ම කරල තියෙනවා. එහෙම නැත්නම් ඊට පසුව කුසල් කරල තියෙනවා. නැත්නම් ආසන්න අවස්ථාවේ මරණාසන්න අවස්ථාවේ. දැන් ඔන්න අපි හිතමු නරකවිදියට ජීවත් වුනු

කෙනා කලින් හෝ කුසල් කරල තියෙනවා. පස්සෙ හෝ කුසල් කරනවා. එහෙම නැත්නම් මරණ වෙලාවෙ සමයක් දෘෂ්ටියට අනුව හිත සකස් කර ගන්නවා. ඔය කියන ඒ වෙනස නිසයි එදිනෙදා ජීවිතය අර විදියට ගෙව්වත්, විශේෂයෙන්ම ආසන්න අවස්ථාවේ අර වෙනස නිසා ඒ තැනැත්තා ගිහිල්ල සුගතියේ උපදින්නෙ. ඒ වුනාට මොකද කවද හරි අරවයෙන් විපාක විදින්න වෙනවා. මෙලොව හෝ ඊළඟ ආත්මයක හෝ ඉදිරි ආත්මයක හෝ. අන්න ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ විග්‍රහකරල දක්වනවා. ඒකාන්ත වශයෙන් නිගමනයක් ගන්න සුදුසු නෑ අර විදියෙ එක සිද්ධියක් දැකලා. ඒක තුළ තිබෙන ධර්මතාව බුදු ඇසටයි පෙනෙන්නෙ. ඉතින් ඒකෙම අතික් පැත්ත දක්වනවා. හොඳ ජීවිතයක් ගෙවන, ඒ කියන්නෙ දස අකුසල් වලින් වෙන්වෙලා ජීවත්වෙන, කෙනෙක් ඒ විදියට එහෙම හොඳ ජීවිතයක් ගෙවලත් නිරයට යන්නෙ මොකද? ඒ තැනැත්තා සමහරවිට ඊට කලින් නරක දේවල් කරල තියෙන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් ඊට පස්සෙ අකුසල් කරන්න පුළුවන්. එහෙමත් නැත්නම් අර අවසාන අවස්ථාවේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටියට වැටෙනවා. ඔය විදියෙ හේතුවක් නිසයි ඒ සාමාන්‍ය රීතියට වඩා වෙනස් දේවල් සිද්ධ වෙන්නෙ කමිය පිළිබඳව.

මේ තුළින් අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ මේ කම්සාගරයකයි අපි ජීවත් වෙන්නෙ. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ සංසාරයේ එක්රැස් කරගත්තු කර්ම. මේවා ඔක්කොම ගෙවල නිම කරන්නත් බෑ. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කර්මවල විපාක මර්දනය කරන ක්‍රම පෙන්වුම් කරනවා. ඒ තමයි ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියල කියන්නෙ. අන්න එතෙක්දියි අපට මේ කාරණය ඉතාමත්ම වැදගත් වෙන්නෙ. මේ කර්මය කියන එක පින්වතුනි, මේ අපේ විඤ්ඤාණයේ තැන්පත්වෙලා තියෙනවා. අපි මේ දීර්ඝ කාලයක් කරපු කර්ම. ඒවා විටින් විට මතුවෙලා එනවා මේ විඤ්ඤාණය තුළින්. ඔය කර්ම ආකර්ෂණය කියල කියන්නෙ. දැන් සමහරවිට මේ කාලෙ උනත් සමහර සිද්ධි තියෙනවා. ඇතැම් කෙනෙකුට හිත් දෙනවා යම්කිසි අනතුරක් සිදුවන තැනකට යන්න. හිත් දෙනවා, හිත කියනව යන්න කියලා. යවනවා එතෙක්ට. යම්කිසි කර්ම ආකර්ෂණයක් තියෙනවා. මේවා මේ විඤ්ඤාණය තුළින් කෙරෙන්නෙ. මේවා මතුවෙනවා. මේ එබඳු සිද්ධිවලින් විතරක් ප්‍රකටවන එකක් නෙවෙයි. එදිනෙදා ජීවිතයේ හැම අවස්ථාවකදීම, කොටින්ම මේ අපේ විඤ්ඤාණයේ කර්ම මතුවෙනවා මොහොතක් පාසා. එතකොට මේ මතුවෙන කර්ම සාමාන්‍ය පුද්ගලයා - පෘථග්ජන පුද්ගලයා - මමය, මාගේය කියලා ඒ ආත්මදිට්ඨිය ඒ සක්කායදිට්ඨිය දැඩිව තිබෙන නිසා ඒ සිද්ධිය තුළින් තවතවත් කම් රැස්කරගන්නවා. නුල්බෝලෙ අවුල් කරගන්නවා. මේ සංසාරය අවුල් වුනු

නුල්බෝලයක් කියලා බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ ඒකයි. සාමාන්‍ය පුද්ගලයා දන්නෙ නෑ මේක මේ යම්කිසි අතීතයේ කරපු කර්මයක් කියලා. අපි හිතමු ප්‍රාණඝාත අකුසලයක් කියලා. සමහරවිට ඒ තමන් මැරූ පුද්ගලයාම මේ ආත්ම භාවයේදී ඉදිරිපත්වෙලා තමාව මරන්න එනවා. ඒක අපි හිතන්නෙ නෑ. ඊ ළඟට ඒක අලුත් දෙයක් හැටියට හිතල අර පුද්ගලය එක්ක ගැටිලා තව කර්ම රැස් කරගන්නවා. ඉතින් අන්න ඒ විදියෙ අවස්ථා වළක්වන්නයි බුදු පියාණන් වහන්සේ මෙතන මේ ශීලය හඳුන්වල දීල තියෙන්නෙ.

මේ ශීලය තුළ තිබෙන්නෙ කල්තබාම ස්වේච්ඡාවෙන්ම, සිය කැමැත්තෙන්ම, යම් අධිෂ්ඨානවල් ඇතිකර ගන්නවා. සතුන් මරන්නෙ නෑ, සොරකම් කරන්නෙ නෑ, කාමයෙහි වරදවා හැසිරෙන්නෙ නෑ බොරු කියන්නෙ නෑ, මත්පැන් බොන්නෙ නෑ ආදී වශයෙන්. ඉතින් මේවාට අදාළ කර්මවේග, කර්මාවේග, අපේ විඤ්ඤාණය තුළින් මතුවෙනවා. අපි නිදසුනක් ලෙස කියනවනම්, ප්‍රාණඝාතයේ යෙදිව්ව කෙනා සංසාර පුරුදු වශයෙන් ඒකට යොමු වීමක් තිබෙනවා. හිත කියනවා ඒක කරන්න කියලා. හොරකමට පුරුදු වෙව්ව පුද්ගලයා - සමහරු ඔය පොඩිකාලෙ ඉඳලම හොර කමට ලැදිවෙන්නෙ, ඒ අතීතයේ පුරුද්දක්. සංසාර පුරුද්දක් නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නෙ ඒකට යටවෙන්න නෙවෙයි.

කර්මය කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුන්වන්නෙ චේතනාව හැටියට. ඒක අපි බොහෝ අවස්ථාවල දක්වල තිබෙනවා. 'චේතනාහං හික්ඛවෙ කමමං වදුම් 'කියන එක හැමෝම දන්න කාරණයක්.' චේතයිතවා කමමං කරොති කායෙන වාචාය මනසා' බුදුපියාණන් වහන්සේ කමිය චේතනාව හැටියට හඳුන්වන්නෙ, සලකන්නෙ, මොකද, චේතනාව අනුව තමයි ඊළඟට කය, වචනය, මනස හසුරුවන්නෙ. කය, වචනය, මනස කියන තුන්දොරන් තමයි අපි කම් රැස් කරන්නෙ. ඒ අලුත් කම් රැස් කරන්න යටින් ඉඳගෙන උපකාරවත් වෙනවා අතීත කර්මාවේග. ඒවා සංසාර පුරුදු හැටියට මතුවෙනවා හැම කෙනෙකුගෙම. මොකද, අපට උත්පත්තිය ලබා දුන්නෙත් කර්මයක්. ඒක නිසා කොටින්ම කම් සාගරයක් වගේ මේවා උතුර උතුර මතුවෙනවා. මේ මතුවන ඒවා අර පුද්ගලයා සක්කායදිට්ඨිය නිසා අමුතම සිදුවීම් හැටියට හිතලා 'මේ මගේ විරුද්ධකාරයා' එහෙම නැත්නම් 'මේ මට හොරකම් කරන්න දෙයක් හම්බුලා' ඔය ආදී වශයෙන් ඒවාට අනුව ක්‍රියා කරනවා. ඒ හිත ආවා. ඊළඟට හිතට අනුව වචනය යෙදුවා. ඊළඟට ඒ වගේම ක්‍රියාව කලා. ඒක තුළින් වෙන්නෙ තවත් කර්ම රැස්වීමක්. ඒ කමියට තව එකතු වීමක්. ඒ එකතුවෙලා ඒවත් විඤ්ඤාණයට කිඳා බහිනවා. ඕක තමයි මේ සංසාර

කෙළවරක් පේන්නේ නැත්තේ. සාමාන්‍ය පුද්ගලයා මේ නුල් බෝලේ අවුල් කරගන්නවා - කර්ම නුල්බෝලේ.

එකකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඕකට දෙන විසඳුම අන්න අර ශීල ශික්‍ෂාපදය. ඒක දැඩිව අධිෂ්ඨාන කරගන්න නම් - මොන හේතුවකින්වත් මම සකෙක් මරන්නේ නෑ. මොන හේතුවකින්වත් භොරකමක් කරන්නේ නෑ කියල ඒ විදියට අධිෂ්ඨාන කරගන්නවා. තමන්ට පේන්නේ නෑ මේ කර්මාවේග යට තියෙන බව. නමුත් දන්නව මේක. බුද්ධ වචනයට අනුව මේ ප්‍රතිපත්තිය රකිනවා. නමුත් දැන් කාලේ නම් තෝරන්නේ සමාජය ගැන හිතල විතරක් කරන එකක් හැටියට. නමුත් ඊට වඩා ගැඹුරක් තියෙනව මෙතන. මේ ශීල සමාදානය කියන එකේ. මේ සමාජය කියල කියන්නේ තමනුත් අයිති එකක් මේක. එකකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන මේ දක්වන ධර්මතාව ඊට වඩා ගැඹුරට යනවා. සමාජය වෙනුවෙන් පමණක් නෙවෙයි මේක මේ මුළුමහත් සංසාරයේ සත්ත්වයා විෂම ජීවිත ගෙවල තියෙන්නේ මේ පැස්විලිය ගැන නොතකා හැරීම නිසා. මේක මතුකරල දෙන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන්ම අන්න අර විදියේ කර්මාවේග ආපු අවස්ථාවල්වල තමන්ගේ හිත පාලනය කර ගන්න ශක්තිය ලබා දෙන්න. ඒ අධිෂ්ඨානය තුළින්, ප්‍රඥාවට අණ කිරීම තුළින්, ඒ විදියට ශීල මට්ටමෙන් ඒක ජයගන්න පුළුවන්. ශීල මට්ටමෙන් මහේශාකාශ වෙන්න පුළුවන්. පොහොසත් වෙන්න පුළුවන්. ඒක නැති පුද්ගලයා තමයි අර කියාපු දිළින්දා. අර කියාපු උපමා දැන් මෙතෙක් කිට්ටු කරගන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් අර ලුණු කැටය මෙතෙක් කිට්ටුකරගන්න පුළුවන්. අර බුදු පියාණන් වහන්සේ දෙන උපමාවල අර්ථයයි අපි මේ ධර්ම විග්‍රහ තුළින් දක්වන්නේ.

ඉතින් ඒක ඒ ශීල මට්ටමින් ඒ විදියට ජයගන්න පුළුවන්. ඊටත් වඩා ඉහළට ගිහිල්ලා සමාධි වශයෙන් යම්කිසි කෙනෙක් පවේන්ද්‍රියයන්ගෙන් එන අරමුණු වලින් තාවකාලිකව හරි මිදිලා ඊ ළඟට සිත සමාධි කරගෙන සමාධි තත්ත්වයක ඉන්නවනම්, ඒ කෙලෙස් වලට යන්න නොදී, ඒ අවස්ථාවේ අන්න කර්ම වේග බොහෝදුරට පාලනය වෙනවා. අරව මතු වෙච්ච ආවට ඒවාට අවනත වෙන්නේ නෑ. ඒවාට යට වෙන්නේ නෑ. ඒ සමාධි ශක්තිය උඩ. ඒවා යට ඔබාගෙන ඉන්නව වගේ. ඊටත් වඩා ගැඹුරින් දක්වන එක තමයි 'ප්‍රඥාව' කියන එක. මාර්ගඵල අවබෝධ ආදියෙන් මේවායේ යථා තත්ත්වය අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් දැකලා මෙනෙහි කිරීම තුළින් මේවා ජයගන්න ක්‍රමයයි අවසාන වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ - ඒ නිවන් මාගීය හැටියටත්, මේ මුළුමහත් කම් කෂය කිරීමේ මාගීය හැටියටත්. ඒ එන සිතිවිලි ඒවා ඒ ඒ

තැන්වලම මෙනෙහි කරල අනිත්‍ය හැටියට, ඒවා යන්න අරිනවා. කොටින්ම කියනොත් උපේක්‍ෂාවට ගේනව හිත. ඒ එන කාරණා පිළිබඳ උපේක්‍ෂාවට ගෙනෙමින් ඒවා පාලනය කිරීම. ඒක විදර්ශනා පැත්තට යනවා. ඔන්න ඕක නිසයි අර පොහොසත් පුද්ගලයා අර 'මහාත්මයා' අර කියාපු 'මහත්තයා' සීල සමාධි ප්‍රඥ වඩනවා කියල කිව්වේ. ඒ මහත්මයා අර කර්මාවේගවලට යටවෙන්නේ නෑ. ඉතින් ඔන්න ඒ පැත්තත් ඒකෙන් හිතා ගන්න පුළුවන්.

ඊළඟට තවත් පැත්තකින් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කමීය විග්‍රහ කරනවා ඉතාම සියුම් ආකාරයකින්. විග්‍රහය කෙටියෙන් දක්වනවනම්, දැන් අපි කිව්ව කර්ම රාශියක් අපේ මේ සන්නානයේ විඤ්ඤාණයේ ගැබ්වෙලා තියෙනවා කියලා. මේ කර්ම විපාක දීමේදී කර්ම එකිනෙකට නොයෙකුත් ආකාරයෙන් බලපානවා. සමහරවිට අනුබල දෙනවා. සමහරවිට බාධා කරනවා. සමහර විට එක කමීයක ශක්තිය තව කමීයකින් බිඳලනවා. ඔය කාරණා ප්‍රකාශකරන වචන තුනක් තිබෙනවා. කොටින්ම, පළමුවෙන්ම අපි කියනවනම් කෙනෙකුට උත්පත්තිය ලබා දෙන කර්ම හඳුන්වනවා ජනක කර්ම කියලා. මේ කර්මවල තිබෙනවා ප්‍රතිසන්ධියක් එහෙම නැත්නම් උත්පත්තියක් ලබාදෙන ශක්තියක්. යම් කෙනෙකුට ප්‍රතිසන්ධියක් එහෙම නැත්නම් උත්පත්තියක් ලබාදෙන්න සමහරවිට මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවය ලබාදෙන්න හේතුවනේ අපි සුදු හැටියට හිතන කුසල හිතක්. ඒක තුළින් ඒ උත්පත්තිය ලබා දෙනවා. නමුත් ඒ උත්පත්තිය ලබා දුන්නට මොකද ඒකට තවත් අදාළ කම්, අපි හිතමු සමහරවිට තවත් කමීයක් ඇවිල්ල හේත්තු වෙනවා උපකාරක වශයෙන්. ඒකට කියනවා උපස්ථම්භක කර්ම කියලා. උපස්ථම්භනය කරනවා කියල කියන්නේ තවත් දේකට උපකාර කරනවා. උදව් කරනවා. ඒක කුසල් අකුසල් දෙපැත්තටම තියෙනවා. ඒ කියන්නේ කුසල් කර්මයකට හෝ අකුසල් කමීයකට උදව් දෙන කර්ම වර්ගයකුත් තියෙනවා. ඉතින් උපමාවකට කියනවානම් දැන් ඔන්න යම්කිසි ජනක කමීයක් කියල කියන ඒ ප්‍රතිසන්ධිය ලබාදෙන කර්මයකින් කෙනෙක් සමහරවිට පහළ නිරයක උපදින්න සුදුසුයි. නමුත් ඒකට තවත් කර්මයක් ඇවිල්ල හේත්තු උනොත් ඊට උදව් දුන්නොත් ඊට වඩා දුක් ඇති නිරයක උපදින්න වෙනවා. ඊ ළඟට අනික් පැත්තට කුසල කර්මයක් නම් සමහරවිට පහළ දෙව්ලොවක උපදින්න ඉඩදෙන ජනක කර්මයකට උපස්ථම්භක වශයෙන් තවත් කර්මයක් ඇවිල්ල හේත්තු උනොත් ඉහළ දිව්‍ය ලෝකේ උපදින්න පුළුවන්. ඒ වගේම ඒ උත්පත්තිය ලැබුවට පස්සෙන් පැවැත්ම තුළදී ඒ ස්කන්ධ වලට ඒවායේ පැවැත්ම තුළදී විදින්න වෙන සැප හෝ දුක් පිළිබඳවත් වෙනසක් කරන්න පුළුවන් අර උපස්ථම්භක කර්මයට. තවත් කමීයක් ඇවිල්ල අපි හිතමු ඔන්න දැන් දිළිඳු පවුලක කෙනෙක්

උපන්නා යම්කිසි අක්‍රමයක් නිසා. නමුත් ඒකෙ සැප විපාක ගෙනදෙන සිද්ධීන් ඇවිල්ල තව කර්මයක් හේත්තු වීම නිසා සැප විපාක ගෙන දෙනවා. නිර්සන් සතෙක් නිර්සන් උත්පත්තිය ලැබුවානම් දුක් විදින්න සිද්ධ වෙනවා. නමුත් යම් යම් ආකාරයෙන් සැප විපාක ගෙන දෙන්න උපකාර වෙනවා උපත්ඵම්භක කර්මයක් ඒකට එකතු උනොත්. ඔය විදියට ඒ උපත්ඵම්භක කර්මය ගැන දක්වනවා. මේ තුළින් පෙන්නුම් කරන්නේ ඒ කර්ම අතරත් යම් යම් අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාවල් තිබෙන බවයි.

ඊ ළඟට උපපීළක කමීය කියල තවත් කර්ම තිබෙනවා අර ඒ උප්පත්තිය ලබාදෙන කර්මවල ශක්තිය හීන කරන, අඩුකරන. ඒකෙ අර හිතා ගන්න කියෙන්නේ, සමහර විට උත්පත්තිය ලැබුවොත් රජකුලයක, ඒකට අර උපපීළක කර්මය ආවහම ඒ රජකුලයෙදි උනත් නොයෙකුත් විදියේ රෝග පීඩා, සතුරු උවදුරු, ආදිය නිසා දුක් විපාක විදින්න වෙනවා. ඊ ළඟට ඒ වගේම සමහරවිට අනික් පැත්තට බැලුවොත් දුක් වැඩි නිරයක උපදින්න ඉන්න කෙනෙකුට ඒ කමී ශක්තිය හීනකරන තව කමීයක් ආවොත් ඊට වඩා දුක් අඩු නිරයක උපදින්න පුළුවන්. ඔය විදියට කොහොමහර් හිතාගන්න කියෙන්නේ මේ ඇතැම් කර්ම තිබෙනවා අනික් කර්මවලට උදව් දෙන. තවත් කර්ම තිබෙනවා ඒවාට බාධා කරන. තවත් කමී තිබෙනවා ඒ උත්පත්තිය ලබාදෙන කමීය මූලිත්ම සිදලන. අර ජනක කමීය කියල කියන උත්පත්තිය ලබාදෙන කමීයේ ශක්තිය එහෙම පිටින්ම සිදලන කමී කියෙනවා. ඒකට කියනවා උපසාතක කියලා. උපසාතක, උපච්ඡේදක කියල කියනවා. ඒ විග්‍රහවලදි දක්වනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම ඔය අකාල මරණය කියල කියන්නේ අන්ත ඒ විදියට ඒ උපසාතක කර්මය ඉදිරිපත් වෙලා කෙනෙකුගේ ජීවිත ප්‍රවෘත්තිය එහෙම පිටින්ම සිදලන අවස්ථාව. අපි දැන් කාටත් ඔය අඩු වයසේ මැරුණාම කියනව අකාල මරණය කියලා. නමුත් ධර්මානුකූලව අකාල මරණය කියල කියන්නේ අන්ත අර කමීයක් ඉදිරිපත් වෙලා උත්පත්තිය ලබා දුන්න කමීය එතනින්ම සිදලන අවස්ථාවලයි. ඒක සාමාන්‍ය පුද්ගලයාට විෂය වෙන්නේ නෑ. අභිඤ්ඤාභීන් ආදීන් තමයි ඒකෙ තත්ත්වය දකින්නේ. නමුත් ඒ විදියේ තත්ත්වයක් මේ කර්ම පිළිබඳව තිබෙනවා. අපට හිතාගන්න කියෙන්නේ - කමීවල මේ උපකාරක ස්වභාවයකුත්, උපපීළක නැත්නම් ඒවාට බාධාකරන ස්වභාවයකුත් කියෙන බව දැනගෙන අපි අපේ පැවැත්ම තුළදි දුක්විපාක දෙන අක්‍රමය කමීවල ඒ විපාක ශක්තිය බිඳෙන ආකාරයට ජීවත් විය යුතුයි. ඒකයි අපට මේකෙන් ඉගෙන ගන්න කියෙන්නේ.

සමහර කෙනෙක් යම්කිසි අක්‍රමයක් කලා කියලා මුළු ජීවිතයම ඒ ගැන තැවෙමින් සිටිනවා. ඒක නෙවෙයි කළ යුත්තේ. ඒ පාපකමීයේ විපාකය තුනී වෙන අන්දමට තමන් අර කියාපු විදියට ශීල සමාධි ප්‍රඥ වලින් ශක්තිමත් වෙන්න ඕන. මහාත්මයෙක් වෙන්න උත්සාහ කරන්න ඕන. ඒකයි එතන අපට බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරල දෙන්නේ මේ කමීවාදය තුළින්. කමීය පිළිබඳ ඉගැන්වීම් වලින්, යම්කිසි සහනයක් මතුකරල දෙනවා. ඇතැම් කෙනෙක් මේක නියතිවාදයක් හැටියට සළකනවා කෙනෙක් සතෙක් මැරුවොත් ඒකාන්තයෙන්ම අපායට යායුතුයි කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ එහෙම කියන්නේ නෑ. බුදුපියාණන් වහන්සේ මධ්‍යස්ථ ප්‍රකාශයක් කරන්නේ. ප්‍රාණඝාතය අපායගාමී අක්‍රමයක් නමුත් යම් කෙනෙක් කිව්වොත් ප්‍රාණඝාතය කරන හැම කෙනෙක්ම අවශ්‍යයෙන්ම, අනිවාර්යයෙන්ම, අපායට යායුතුයි කියල ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිගන්නේ නෑ. අන්ත අර කියාපු කාරණය නිසා. මොකද, ඇතැම්විට අනෙක් කර්ම ඇවිල්ල ඒ කමීයේ ශක්තිය බිඳිනවා. මේක කිව්වට වරදවල තේරුම් ගන්න එපා. දැන් සමහරවිට හිතන්න පුළුවන් ඒක නිසා අපි කොයි විදියට පවි කළත් කමක් නෑ. ඉදහිටල දානයක් මානයක් දීල එහෙම ඒකෙන් බේරෙන්න බලමු කියලා. මේක වරදවල ගන්න එපා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන මතුකරල දෙන්නේ, යම්කිසි ධර්මතාවක්. මේ සංසාරයේ අනන්තකාලයක් කරපු කර්ම අපේ මේ විඤ්ඤාණය ගැබ්වෙලා තිබෙනවා. ඒවා මතුවෙනවා. එතකොට ඒවායේ විපාක පක්‍ෂය අඩුකර ගැනීමේ ක්‍රමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතෙක්දි මතුකරල දෙන්නේ අර උපමා කීපයෙන්. මේ කියාපු මේ ධර්ම විග්‍රහය ආශ්‍රයෙනුත් අපට හිතාගන්න කියෙන්නේ කමී අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් බලපවත්වනවා. කොටින්ම කමීවාදය හේතුළල ධර්මයට අදාළ දෙයක්. මේක නියතිවාදයක් නොවෙයි. ඒක නිසාමයි අපට මේකෙන් ගැලවිල්ලක් තිබෙන්නේ.

අතීතයේ - ඒ කාලේ හිටිය ඔය නිගණ්ඨයින් එහෙම - ඒ අය කල්පනා කලා මේ ඔක්කොම කර්මයන්ගෙන් බේරීමට නම් ශරීරයට දුක්දීලා, දුක්පීඩා දෙන කර්ම අපේ විඤ්ඤාණයේ තිබෙනවා කියලා හිතාගෙන කෙළවරක් නැති දුක් පීඩා දීලා, ඒ කර්ම ගෙවා දමනවා. ගෙවා දමල අලුතින් අපි කර්ම රැස්කරන්නේ නැතුව ඉන්නවා. ඒ විදියේ පැවැත්මකින් පුළුවන්ය මේ සංසාරයෙන් බේරෙන්න කියලා, නිවන් දකින්න කියලා, ඒ විදියටයි කල්පනා කළේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවා ඒක නිෂ්ඵල ප්‍රයත්නයක්. ඒ අය ගෙන්වල ඇහුවොත් දැන් ඔය කරපු කායික පීඩා තුළින්, ඔය උල් උඩ නිදාගැනීම් තව නොයෙකුත් ශරීරයට දුන්න පීඩා වලින් කොච්චර ප්‍රමාණයක් තමන්ගෙ කමී, අතීත කමී, ගෙවිල

නියෙනවද කියලා ඒ පිළිබඳ ගණනයක් දෙන්න සංගණනයක් දෙන්න බෑ මේ අයට. උත්තරයක් දෙන්න බෑ. කොවිචර ගෙවිල නියෙනවද? ඊ ළඟට තව කොවිචර ගෙවන්න නියෙනවද කමී? ඒකටත් උත්තරයක් දෙන්න බෑ. කොවිචර ගෙවුනමද මේකෙන් මිඳෙන්නේ ? ඒකටත් උත්තරයක් දෙන්න බෑ. ඒ විදියට තමන්ට මේ කමිය පිළිබඳව ගණන් හිලව් දක්වන්න බැරිනම් අරවිදියට තමන්ගේ ශරීරයට දුක් දීමෙන් කමී ගෙවාදැම්මට උත්සාහ කිරීම නිෂ්පල ප්‍රයත්නයක් කියල බුදු පියාණන් වහන්සේ නිගණ්ඨයින්ට එක් අවස්ථාවක ප්‍රකාශකර වදාලා.

ඒක නිසා අපට හිතාගන්න නියෙන්නෙ බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ කමී වක්‍රයෙන් ගැලවීමේ ක්‍රමය දැක්වුවේ ඉතාමත්ම සුදුසුම අන්දමේ ශීල සමාධි ප්‍රඥ කියන මේ ධර්ම මාභීය තුළින්. දැන් අර ශීලයෙන් එක මට්ටමකින් ඒ මතුවෙලා එන කර්ම ආවේගය කයට වචනයට යන්න නොදී සිත තුළින්ම ඒක උපේක්‍ෂාවට හරවල එතනින් බේරෙනවා. එහෙම නැත්නම් ඒක අර කයට, වචනයට යන්න නොදී එතන විරකි සංකල්පය වෙන්වීමේ අධිෂ්ඨානය - තුළින් ඒක ජයගන්නවා. මොකද, කයත් වචනයත් සම්බන්ධ කරගන්නොත් ඒක අලුත් කර්මයක් වෙනවා. වෙන එකක් තබා මනසෙහි පවා ඒක හුඟක් වෙලා වැඩ කරන්න ගියොත් ඒකත් කර්මයක් වෙනවා. ඒක නිසා යම් කිසි ඒ වගේ තත්ත්වයක් ආවහම ඒ ශික්‍ෂාපදය සිහිපත් කරල එයින් වෙන් වෙනවා - කය වචනය ක්‍රියා කිරීමෙන්. ඊ ළඟට සමාධියෙදී ඊටත් වඩා ඉහළ මට්ටමක්. ප්‍රඥාව වෙන කොට ඔන්න අන්තිමටම මේවායේ යථා තත්ත්වය දැකලා, මෙතන නියෙන්නෙ සංස්කාර ගොඩක්. මෙතන මමෙක් කියල දෙයක් නෑ. මමෙක් කියල කරපු දෙයක් නෙවෙයි නියෙන්නෙ. එතන සංස්කාර ගොඩක් හැටියට දැකල ඒ තුළින් ඒ පිළිබඳ උපේක්‍ෂාවක්, මැදිහත් බවක්, සිතේ ඇති කරගැනීමෙන් තමයි ඒ කර්ම පටලැවිල්ලෙන් බේරෙන්නේ.

ඔය විදියටයි බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ කමිය පිළිබඳව විග්‍රහ දක්වලා තිබෙන්නේ. ඒවා අපි හරියාකාරව තේරුම් අරගෙන, එදිනෙද පීචිකයෙදී දැන් යටත් පිරිසෙයින් පංචශීලයටවත් හිස නොනමන ගරු නොකරන විදියෙ සමාජයක් - අපි අර මිලේච්ඡ යුගය කියල කිව්වේ - ඒ විදියේ යුගයක් උදවෙලා නියෙන නිසා අපි නුවණින් කල්පනා කරන්ට ඕන. මේවාට අපි වගකියන්න ඕන. ඇතැම් කෙනෙක් කියනවා මේ හැම එකක්ම අනාත්මයි. දැන් ඊළඟ උත්පත්තිය උපන්නට පස්සෙ මම දන්නවද? මේ මං කරපු කර්මවලට නෙද මේ විදින්නෙ කියලා. ඒ දැනගන්නා හෝ නොදැනගන්නා හෝ ඒ විපාක විදින අවස්ථාවෙදී "අනේ කවුරු කරපු දෙයක්ද?" කියල ඒ විදියට තැවිල්ලට පත් වෙනවා. එතකොට අපි

ඇතැම්විට උපමාවට දක්වන්නෙ තමන් නොදැන වසක් විසක් පානය කළහම, ඒ වගේම ආහාර අරගත්තොත් ශරීර ගතඋනාම තමන් දන්නෙ නෑ ඒ ආහාරයත් එක්ක ගන්න ඇති විෂ දේ. ඒක වෛද්‍යවරයායි දන්නේ. නමුත් ඒකට දුක් විදින්න වෙනවා. ඒ වගේම තමයි තමන් පානය කරන ලීදකට වස විස දැම්මොත් තමන් ඒකෙන් බොනකොට තමන්ටම දුක් විදින්න වෙනවා. අපි හිතන්න ඕන මේ අපේ චිත්ත සන්තානයත් ඒ වගේ දෙයක් කියලා. අපේ චිත්ත සන්තානයට දමන දෙවල්වල විපාක පක්‍ෂයක් තිබෙනවා. ඒක පැසිල ආපහු කරකැවිල එනවා. විපාක වාර හැටියට හඳුන්වනව ඒක. විපාකවාර සුදුම විදියට මේ වික්‍ෂේපණය තුළ කරකැව් කරකැව් යනවා දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ. ඔය ඇතැම් ධර්ම කතාවල තිබෙනවා. සමහරවිට ඒකාකාරවම ඒ විපාකදීල නියෙනවා, සියක් වාරයක් පන්සිය වාරයක්. ඔහොම ඔහොම සිද්ධි තිබෙනවා. ඒ කර්මයේ බලගතුකම අනුව. ඇතැම් කර්ම - සම්පූර්ණයෙන්ම ඒ චේතනාව දැඩිවම ඒ පාප කර්මයට යෙදුන නම් - නිරයටම අරගෙන යනවා. ඊට අඩුවෙන් යෙදුන නම් ඒ ඒ අවස්ථාවලදී අර කියාපු විදියට ඒ ආත්මභාවයෙම එහෙම නැත්නම් ඊට පස්සෙ ආත්ම භාවයක යන්තමින් විපාක දීලා ගෙවිල යනවා.

කොයිහැටි හෝ වේවා, මේ කර්මවල විපාක පක්‍ෂය පාලනය කරන ක්‍රමයක් තිබෙන බව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාලා ධර්මයට අනුව. ඒක තමයි අපි කිව්වේ අර ධර්ම වක්‍රයෙන් කර්ම වක්‍රය බිඳින්න පුළුවන් කියලා. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේලා පමණයි දක්වා වදාරන්නේ. එතෙක් ලෝකයා මේ කම්වක්‍රයේම හිරවෙලා මේකෙන් බේරෙන්න බැරුව සංසාරයේ අනන්ත කාලයක් ගමන් කරනවා. මේ කර්මවල ස්වභාවය, වික්‍ෂේපණයට ඇතුල් උනාට පස්සෙ ඒවා නැවත නැවත මතුවෙනවා. මේ සත්ත්වයාගේ ප්‍රවෘත්තිය කියල කියන්නේ, පැවැත්ම කියල කියන්නේ ලෝකයාත් එක්ක ගත කරන පැවැත්මක් මේක. ඒ ලෝකයා එක්ක හැසිරීමේදී පංචේන්ද්‍රියයන් තුළින් ඒ කර්ම නැවත නැවතත් මතුවෙලා ඊ ළඟට ඒවාට අවනත වීම නිසා බොහෝ විට අකුසල් රැස් කරගන්නව. කුසල් හෝ අකුසල් හෝ ඒවා රැස්කරගැනීම තුළින් නැවත නැවතත් උත්පත්තිය ලබනවා. කෙළවරක් නෑ ඒ ආත්මභාව වල කොයි විදියෙ උප්පත්තියක් ලැබුවත්. ඊළඟට ඒ ධර්මයේ ගැඹුරු හරියයි බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ. ඒ කම්වල නියෙන ව්‍යාකූලත්වය නිසා, ඒ වගේම සත්ත්වයා තුළ තිබෙන කෙලෙස් ස්වභාවය නිසා, ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ නිසා, මේ කර්ම පටලැවිල්ල බොහෝ විට අකුසල පැත්තටමයි යන්නේ. අපාය, තිරිසන් ලෝක, ජ්‍යෙෂ්ඨ ලෝක ආදී ඒවායේ අනන්ත කාලයක් දුක්

විදින්න සිද්ධ වෙනවා. ඊ ළඟට කුසල් පැත්ත බැලුවත් ඒකත් ඒ දිව්‍යලෝක, බ්‍රහ්මලෝක ආදී ඒවායේ කල්ප ගණන් අර කර්මවල විපාක විදින්න සිද්ධ වෙනවා. බුදු කෙනෙක් තමයි පෙන්නන්නෙ මේ සංසාර පැවැත්ම-අපාය ආදියේ පමණක් නෙවෙයි දිව්‍යලෝක බ්‍රහ්මලෝක ආදියේ පවා සංසාර පැවැත්ම - දුකක් කියලා.

මොකද ඒක දුකක් වෙන්නෙ? අන්න අර කියන සංස්කාරවල අනිත්‍යතාව නිසා. ඒ කිසිම පැවැත්මක ස්ථිර, නිත්‍ය, සුඛ ස්වභාවයක් නෑ. සද්කාලික තත්ත්වයක් නෑ. සැනසීමක් තෘප්තියක් නෑ. ඒක නිසා තමයි බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ මුළු මහත් පැවැත්මම දුකක් හැටියට දැක්වුවේ. පංච උපාද්‍යන්සකන්ධය කියල කියන රූප, වේදනා, සංක්ඛ්‍යා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියල අපි මේ හඳුන්වන, අපි මේ පැවැත්මක් හැටියට ගන්න, හැම එකක් තුළම දුක ගැබ්වෙලා තියෙනවා කියල බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ මේවායේ අනිත්‍ය ස්වභාවය නිසයි. යමක් අනිත්‍යනම් ඒක ඒ නිසාම නිතර ප්‍රතිසංස්කරණය කරන්න වෙනවා. ගෙවී යනවා. තමන් බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ මේක හැම කල්ම ඒ විදියට තියාගන්නයි. ගෙවී යනකොට, බිඳිල යනකොට, ඒ එක්කම තමන්ගෙ හිතේ දුක, දොම්නස සන්තාපය ආදිය ඇති වෙනවා. ඊළඟට ඒ ප්‍රයත්නය නිෂ්ඵල වෙනවා. ඒක නිසාම අර මමය, මාගේය කියන ඒ සංකල්පයට ගැලපෙන්නෙ නෑ. මමය මාගේය කියල අල්ල ගෙන හිටියට ඒවා දන්නෙම නැතුව ගෙවිල විනාශවෙලා යනවා. ඔය තත්ත්වය නිසයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර සැප-දුක් ගෙන දෙන දිව්‍ය ලෝක අපාය ආදිය සහිත මේ මුළුමහත් සංසාර පැවැත්මම දුකක් හැටියට දැක්වුවේ.

එතකොට ඒක ගැඹුරින් තේරුම් ගන්නනම් - ඒක ගැඹුරින් තේරුම් ගන්න උපකාර වෙන්නෙ විදර්ශනාවයි - අර විදියට ශීලාදී ගුණධර්ම රැ කලා එයින් තැන්පත් කරගත්තු හිත විදර්ශනා වශයෙන්, මනසිකාර වශයෙන් යොමු කිරීමෙන් මේ පැවැත්ම තුළ ක්‍රියාත්මක වන සංස්කාරවල යථා ස්වභාවය තේරුම් ගන්නවා. ඒ හැම එකක්ම ඇවිත් පැවතිල නැතිවන දේවල් බව. ඒ තුළින් ඇති කරගන්න නොඇල්ම, විරාගය උපකාර වෙනවා මේ සංසාරයෙන් සිත මැත්කර ගැනීමට. මේ සිතේ තිබෙන කම් ඔක්කොම ගෙවීමෙන් නෙවෙයි කරන්නෙ. නමුත් මේ කර්මයන් සිද්ධ කරන, කර්මයන් සිදු කිරීමට හේතු වෙන, මිථ්‍යාදෘෂ්ටිත් එහෙම නැත්නම් වැරදි දෘෂ්ටිය, විශේෂයෙන් සක්කාය දිට්ඨි කියල කියන අර රූප, වේදනා ආදී පංචස්කන්ධය මමය, මාගේම කියල ගැනීම, ඒක ඉවත් කරනව පළමුවෙන්. ඊටත් වඩා ගැඹුරට ගිහිල්ල අන්තිමට මුළු මහත් පැවැත්ම තුළ අර මම ඉන්නවා, එහෙම නැත්නම් 'වෙමි' කියන මාන්තය

පවා ඉවත් කිරීමෙන් තමයි අන්තිමටම මේ කර්ම රැස් කිරීමේ බීජය නැති වෙන්නෙ. කර්ම රැස්කිරීමේ බීජය මමය මාගේය කියන හැඟීමයි. මට ඕන හැටියට පවත්වා ගැනීම කියන හැඟීමයි. ඒක තුළින් ලෝකයා බොහෝ විට අධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරමින් පාප කර්ම කරමින් තව තවත් කර්ම පටලැවිල්ලේ බැඳෙනවා. බුදු පියාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කරනවා, එතකොට මේක. පළමුවෙන්ම ශීල මට්ටමෙන් කය වචනය හසුරුව ගන්නවා. ඊ ළඟට සමාධි මට්ටමකින් තාවකාලිකව හරි අර කර්මාවේග එක්ක බැඳිල යන ගතිය අඩු කරනවා. ගැඹුරින්ම බලන කොට ප්‍රඥාවෙන් මේක විනිවිද දැකලා, මේකෙ යථා තත්ත්වය විනිවිද දැකල, උපේක්ෂාව ඇතිකරගෙන සිත මැත් කර ගන්නවා. ඔන්න ඔය විදියේ ධර්ම මාර්ගයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වල තිබෙන්නෙ.

ඒක නිසා අපි කල්පනා කරගන්න ඕන, මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වපු ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය තුළ තියෙන්නෙත් ඒකයි. අපි සමහර අවස්ථාවල්වල මතක් කරල දීල ඇති බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය තමයි ලෝකයේ තියෙන ලොකුම වැරද්ද කියලා. මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය ඇති පුද්ගලයා තුළ යම් සංකල්ප ඇති වෙනව නම්, සංකල්පනා අදහස් ඇති වෙනව නම්, ඒවත් මිථ්‍යා. ඒවත් වැරදි පැත්තටයි යන්නෙ. ඒ සිතූම අනුව පාවිච්චි කරන වචනත් ඒ පැත්තටමයි යන්නෙ. ක්‍රියාවත් එහෙමයි. ජීවිතාවත් එහෙමයි. ඒ ගන්න උත්සාහය, ඒ සදහා හිත යෙදීම, සමාධියක් කියල සිත තැන්පත්කර ගැනීමක් - නැත්නම් එකඟ කිරීමක් - තියෙනවනම් ඒ ඔක්කොම, වැරදි පැත්තටයි යන්නෙ. ඒකට දක්වන උපමාව කොහොඹ ඇටයක් හෝ තිත්ත ලබු ඇටයක් හෝ පැල කළොත් ඒකට ඇදගන්න පෘථිවිසාරය, දියසීරාව ඔක්කොම තිත්ත එලයක්ම ලබා දෙනවා. ඒ වගේම මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් පටන්ගත්තු ගමන මිථ්‍යා සමාධිය කියල කියන වැරදි සමාධියක් කරා යනවා. අපි මේ වැරදි සමාධිය කියල කියන්නෙ ඔය දැන් කෙනෙකුට ඔය ගිනි ආයුධයක් එහෙම එල්ල කරනකොට ඒත් එක්තරා සමාධියක් අවශ්‍ය වෙනවා. ඉතින් ඒවත් මිථ්‍යා සමාධි තමයි. ඒ විදියට අනික් පැත්තට පෙන්වුම්කරනවා. සමයක් දෘෂ්ටිය ඇති කෙනා හරි දැක්ම ඇතිකර ගන්නනම් ඒ තැනැත්තාගේ සිතූම් පැතුම් හරි පැත්තට යනවා. ඒවගේම වචන, ක්‍රියාව, ජීවිතාව, උත්සාහය, ඊළඟට සිහිය, එයින් ඇති කරගන්න සමාධි මේ හැම එකක්ම සම්මා - සමයක් - පැත්තට යනවා. ඒකට දක්වන උපමාව තමයි අඹ ඇටයක් උක් බීජයක් එහෙම පැල කළොත් ඒකට ඇදගන්න දියසීරාව මිහිරි පලයක්ම ලබා දෙනවා. ඔය විදියේ නොයෙකුත් උපමාවලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ අර කම්යත් එලයත් අතර, කර්මයත්

විපාකයක් අතර ඒ සම්බන්ධතාවමයි. දැන් මෙතන ලුණු කැටෙන් දක්වනු, කෙටියෙන් දක්වනු, කාරණයමයි නොයෙකුත් විදියේ ධර්ම විග්‍රහ වලින් පෙන්වනුම කරන්නේ. අපට බුදු පියාණන් වහන්සේ මතුකරල දෙනවා, මේ කර්ම සාගරයෙන්, එහෙම නැත්නම් මේ සංසාර සාගරයෙන්, එතෙර වෙත ආකාරය. මේක, මේවා අතර මේවා එක්ක එකතුවෙලා පටලැවිලා, එහෙම නැත්නම් මේවා ගෙවා දැමීම සඳහා ශරීරයට දුක් දීලා, ඒ විදියට ගෙවා දමන්න බෑ. යථා තත්ත්වය අවබෝධ කරගන්නට ඕන. එතකොට ඒකට උපකාරවන දෙය තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාගීය කියල කියන්නේ. පළමුවෙන්ම හරි දැක්ම ඇතිකර ගන්නනම් ඒ හරි දැක්ම තුළින් කෙනෙකුට මතු කරගන්න පුළුවන් හරි සිතූම් පැතුම්. ඒ විදියට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් තමන්ගේ චිත්තන ක්‍රමය. දැන් ශීල සමාධි, ප්‍රඥ කියන තුනම තමයි මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාගීයේ ඇතුළත් වෙන්නේ. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ වැඩීම කියන එකම තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාගීය වැඩීම කියල කියන්නේ, එක පැත්තකින් බලනකොට. ඒ ධර්ම එකකට එකක් සම්බන්ධයි. ඒක තුළින් වෙන්නේ අර පුද්ගලයා පිළිබඳ සම්පූර්ණ පරිවර්තනයක්.

ඊළඟට ඒ සම්මා සමාධිය කියන හරි සමාධිය පැමිණිය නම් ඒ තැනැත්තා එතන ඉඳල කරන්නේ අන්ත තමන්ගේ පංචස්කන්ධයට ඒක යොමු කරල මේකේ යථා තත්ත්වය දකිනවා. අනිත්‍ය, දුක්ඛ අනාත්ම වශයෙන්. ඒ දැකීමේ ප්‍රතිඵලය, යථාභූත හැටියට යමක් දකිනවනම් ඒක ඉබේටම කලකිරීමට හැරෙනවා. සංසාරය ගැන කලකිරීම. සංසාරය ගැන ප්‍රාර්ථනා කියාගෙන සසරින් මිඳෙන්න බෑ. ඒ සංසාරය ගැන කලකිරෙන මාර්ගයයි බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වල තිබෙන්නේ. ඒක භංගන්න බෑ. ඒක රහසක් කරගන්න බෑ. ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා යම් කෙනෙක් සංසාරයෙන් මිඳෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනව නම් තමන්ගේ සිත ගේන්ට ඕන අන්ත අර බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය දකින්න පුළුවන් මට්ටමකට. ඒකටයි මේ ඇත්ත වශයෙන් ගැඹුරින් බලනවනම් ශීලාදී ගුණධර්ම උපකාර වෙන්නේ. සමාජය හැමදාම යහතින් පවත්වා ගැනීම නෙවෙයි. ඇත්ත වශයෙන් මේක මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවක් වෙන්නේ අර ශීලාදී ගුණධර්ම තමාටත්, අනුන්ටත් දෙපක්‍ෂයටම හිතකර නිසා. තමාත් අනුනුත් අතර තියෙන හේදය සමහන් වෙනවා මේ බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන පුදුම අන්දමේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙන්. ප්‍රාණඝාතය තමන්ටත් අනුන්ටත් හිංසාකාරීයි. අනුන්ට හිංසාකාරීබව අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නෑ. තමාට හිංසාකාරී වෙන බව දැන් මේ කතාවෙන් ජේනවා. අපි දේශනාවට මුල් කරගත්තු ඒ කථාන්තරයෙන් යටත් පිරිසෙයින් ජේනවා. එබඳු සාධක බොහෝවිට

ලැබෙන්නේ නෑ. නමුත් මේ කාලේ අප්‍රකට සිද්ධි සමහරවිට අහන්න ලැබෙනවා. කෲර මනුෂ්‍යඝාතන, සත්වඝාතන කරන අයට බලාපොරොත්තු නැති අන්දමට ආපස්සට කරකැවිල එනවා. අර සිහින් දූලියක් උඩු සුළඟට දැමීම වගේ. මෙතන උනෙන් ඒකයි තමන්ම උසිගැනවු බල්ලන් ඇවිල්ල තමන්ම කා දැමීම. එතකොට එයින් ජේනවා ප්‍රාණඝාත අකුසලය අන්ත එතන එතනමත් විපාක දෙනහැටි. එහෙම විපාක නොදී ඊ ළඟ ආත්ම භාවයේ විපාක දුන්නා හෝ වේවා, ඊට පසු ආත්මභාවයක විපාක දුන්නා හෝ වේවා, ඒවා පෙනුනා හෝ වේවා, නොපෙනුනා හෝ වේවා එහෙම විපාක - සංසාර තත්ත්වය ඕක බවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. බුදු ඇසට ඒ හැම එකක්ම පෙනුන නිසයි.

දැන් කාලේ ඉන්න ඔය නොයෙකුත් විදියේ මනෝ විද්‍යාඥයින්ට ඒවායින් ඉතාම සීමිත ප්‍රදේශයක් විතරයි ජේනනේ. ඒක තුළින් නොයෙකුත් විදියේ තර්ක විතර්ක මතුකරගෙනයි ඇතැම් බෞද්ධයින් නොමග යන්නේ. නමුත් අපට බුද්ධ වචනය තිබෙනවා, ඒවා කියවල බලන කෙනාට. ඉතාමත් සියුම් ආකාරයෙන්, වෙන කිසිම, ඒ කාලේ හිටපු කිසිම ශාස්ත්‍රාචාර්යෙකුට නොපෙනුන අන්දමින් මේ කමිය පිළිබඳ ගැඹුරු ධර්මතාව බුදු පියාණන් වහන්සේ හෙළිකර දුන්නා පමණක් නෙවෙයි මේ මුළු මහත් කර්ම වක්‍රයෙන් මිඳෙන මාගීයත් මතුකරල දුන්නා. එතකොට එයින් අපි තේරුම් ගන්න ඕන මේ කර්ම වක්‍රය කියන එක හැම කෙනාටම බලපානවා. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වූ මේ පංචශීලය තුළ තිබෙන්නේ තමන්ටත් අනුන්ටත් දෙපක්‍ෂයටම හිතකර දේ. දැන් ඇතැම් කෙනෙකුට කියන්න පුළුවන් ඒවා කෙසේ වෙතත් මත්පැන්. අපි මත්පැන් පානය කරල නිදා ගත්තහම කාටවත් හිංසාවක් කරන්නේ නැතුව මොකද කියලා, කාටද වරද, කියලා. නමුත් ඒකේ හිංසාකාරීබව සමහරවිට මේ ආත්මභාවයේදීම රෝගපීඩා ආදියෙන් දැනුනේ නැතත් ඊ ළඟ ආත්මභාවයකදී සමහරවිට මානසික දුර්වලතාවන් ඇතුළු උපදිනවා. තවත් නොයෙකුත් විදියේ නරක තැන්වල උපදිනවා. ඒ විදියේ අපි අර හිංසාව කියන එකම නෙවෙයි එතන තියෙන්නේ. ඒ පරහිංසාව පමණක් නොවෙයි. ආත්ම හිංසාව. ආත්ම වධය. ඒ මේ හැම ශික්‍ෂාපදයක් තුළම. ඒක ගැන හිතලා එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකය ගැන බලාවදුරල මේ මහාකරුණාවෙන් අර විදියේ සමාජයේ තිබෙන තමන් අනුන් කියල කියන ඒවා ඔක්කොම ඉක්මවල ගියා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මේ මහා කරුණාව. මේ හැම සත්වයින් ගැනම හිතලයි ඒ ශීල, සමාධි ප්‍රඥ කියන ඒවා පෙන්වුවේ. ඒක නිසා අපි හිතන්න නරකයි මේක මේ සමාජය කියල වෙනම දෙයක් තියෙනවය, මම කියල වෙනම කෙනෙක්

ඉන්නවය කියල. මේ හැම දෙයක්ම අතික් පැත්තට හිතනකොට තමනුත් සමාජයට අයිතියි. ඉතින් ඔය කොයි හැටි හෝ වේවා කය, වචනය, පළමුවෙන් හික්මවා ගෙන එයින් හිත තැන්පත් කර ගැනීමෙන් තමයි අපට මේ සත්‍යය දකින්න පුළුවන් වෙන්නෙ. ඒකමයි අපට මේ ශීලාදී ගුණ ධර්ම ඕන වෙන්නෙ.

ඉතින් දැන් මේ පින්වතුන් මේ වටිනා දවසෙ ක්‍රම ක්‍රමයෙන් තමන් එදිනෙදා රකින පංචශීලයට අමතරව තවත් ඉහළ ශික්ෂාපද රැකීමට උත්සාහයක් දැරුවා. ඒ වගේම බණ භාවනා ආදියෙ යෙදුනා. මේ හැම එකකම ඉලක්කය මොකක්ද? මේ බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන ජාති, ජරා ව්‍යාධි මරණ ආදී මේ සංසාරයෙන් මිදීමේ මාර්ගයට අවතීර්ණ වීමයි, ප්‍රතිපදාවට අවතීර්ණ වීමයි. අවසාන වශයෙන් මේ සංසාර ගමන කෙළවර කරන්නෙ අර කම් වේග බලපවත්වන ජීවිත ගණන ක්‍රම ක්‍රමයෙන් අඩු කිරීමෙන්. හතට බස්සනවා සෝවාන් වීමෙන්. ඊ ළඟට අර නැවත වරක් මෙලොවට එන ප්‍රමාණයටම ඒ කම් ශක්තිය බිඳිනවා සකදගාමී වීමෙන්. අනාගාමී වීමෙන් ඒ ඉතුරු කම් ටික. ඒත් කල්ප ගණනක් බ්‍රහ්ම ලෝකවල ගෙවනවා, සුද්ධාවාසවල. මෙලොවම සියලුම කර්ම වලින් මිදිලා නැවත උත්පත්තියක් නොලැබෙන තත්ත්වයකට පැමිණෙන්න පුළුවන් රහත් උනොත්. අර බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන උතුම්ම තත්ත්වය ඒකයි. ඒ අර්හත්වයයි.

අන්ත එකකොට අපි කල්පනා කරන්න ඕන අපේ මේ ඉලක්කය බෞද්ධයෙකුගෙ - ගිහියෙකු හෝ වේවා පැවිද්දකු හෝ වේවා - හැම කෙනෙක්ම බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ දුකින් මිදීමයි. එකකොට 'දුක' කියන එක විග්‍රහ කිරීමේදී ඔය කියාපු සමාජ මට්ටමින් නවත්වන්න බෑ. හැම කෙනෙක්ම ඇතුළතින් විඳින්නෙ මහා දුකක් බව බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. ඊ ළඟට කොයි විදියෙ ජීවිත ගෙවුවත් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි මරණ ආදී ඒ දුක්වලට මුහුණ දෙන්න සිද්ධ වෙනවා. ඒකයි සංසාරයෙන් එකෙරවීම ගැන හිතන්න වෙන්නෙ. ඒ නිසා මේ පින්වත් පිරිස කල්පනා කරන්න ඕන අද වගේ වටිනා දවසක ශීලාදී ගුණධර්මවලට උපකාරවන ඒ කමිය පිළිබඳ තමන් තුළ හොඳ අවබෝධයක් ඇතිකර ගැනීමට උපකාරවත් වන බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු උපමා ආදිය හිතේ තැන්පත් කරගන්න ලැබුනා. ඒ වගේම තමනුත් මේ ශීලාදී ගුණධර්ම රැකීමට උත්සාහයක් දැරුවා. ඒ වගේම බණ භාවනා කරමින් විදර්ශනා භාවනාව කරමින් විශේෂයෙන්ම අර කියාපු මාර්ගඵල තත්ත්වයට පැමිණෙන්නට උත්සාහවත් වෙන්නට.

එකකොට මේ ලැබු අලුත් අවුරුද්දෙ තමන්ගෙ ලෞකික ඉලක්ක වෙනුවට ලෝකෝත්තර ඉලක්ක වලට වඩා තැනක් දෙන්න ඕන. මොකද මේ බුද්ධ ශාසනය පරිහානි යුගයට යන්නෙ. තව සමහරවිට ඊ ළඟ ආත්මභාවයෙ තව පරම්පරා කීපයක් යනකොට 'නිවන කියන්නෙ කන දෙයක්ද?' කියල අහන්න පුළුවන්. ඒ තරමට මේ නිවන හැගෙන්න පුළුවන්. ඒ විදියෙ ආකල්පයක් ක්‍රමක්‍රමයෙන් මේ රට තුළ යන්නෙ. අන්ත ඒක නිසා නුවණින් කල්පනා කරල මේ ශීලාදී ගුණධර්ම වැඩිමට වැඩියත් අධිෂ්ඨාන කරගෙන මේ පින්වතුන් මෙනෙක් මේ රැස් කරගත්තු ධර්මශ්‍රවණාදියෙන් උපදවා ගත් කුසල ශක්තිය තුළින්, ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ වැඩිම තුළින්, ශ්‍රද්ධා, චිරිය, සති, සමාධි ප්‍රඥ දියුණු කරගෙන හැකිතාක් ඉක්මණින් මේ අති භයානක සංසාරයෙන් මිදීම වශයෙන් සෝවාන්, සකදාගාමී, අනාගාමී, අර්හත් කියන මාගීඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහනිවනින් සැනසීමට මේ කුසල් ශක්තිය හේතු වාසනා වේවා කියල ප්‍රාර්ථනා කර ගන්න. ඒවාගේම තමන්ගේ නමින් නැසී මිය පරලොව ගියා වූ ඥතිනුත් ඇතුළු ඒ වගේම දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම මණ්ඩලයත් මේ ධර්ම දේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වීමෙන් තම තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමා මහනිවන් සාක්ෂාත් කර ගනිනවා කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ විදියට ගාථා කියල පින් පමුණුවන්න.

"එක්තරා වන අමෙහි"

29 වන දේශනය

29 වන දේශනය

'නමෝ තසං භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස'

උධාන කාලමහි අනුධානානො

යුවා බලී ආලසියං උපෙතො,

සංසන්ත සංකප්ප මනො කුසීතො,

පඤ්ඤාය මග්ගං අලසො න විජුති ති

- මගචගග, ධම්මපද

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

ජීවිතයක් සාර්ථක කරගැනීමට උධාන වීයසීය අත්‍යවශ්‍ය බව තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතරම අපට මතක් කර දෙනවා. ගිහි හෝ වේවා! පැවිදි හෝ වේවා! අලසව කුසීතව ගෙවන ජීවිතයට උන් වහන්සේ බොහෝවිට නිග්‍රහ කළා. අලසකමින් සිත නැගිටුවාගෙන අවදිමත්ව කටයුතු කිරීමේ අගය වණිනා කළා. දැන් අද අපි මාතෘකා කළ ගාථාවත්, ඊට අදාළ කථාවත්, කුසීතකමේ ආදීනව වගේම උධාන වීයසීයේ අගය මතුකර දක්වනවා.

මේ ගාථා ධර්මය බුදු පියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේදී දේශනා කොට වදාලේ 'තිස්ස' කියන එක්තරා හික්කුචක් සම්බන්ධයෙනුයි. සැවැත් නුවර කුලපුත්‍රයින් පන්සියයක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ධර්මය අහලා පැහැදිලිව ගාසනයේ මහණවුනා. මහණවෙලා ඒ මහණකමට අවශ්‍ය මූලික කටයුතු කරගෙන ඊළඟට ප්‍රධාන වශයෙන්ම පැවිදි පරමාථීය නිවන් පරමාථීය නිසා, ඒක ඉෂ්ට කරගැනීමට බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් කමටහන් අරගෙන ඇත ප්‍රදේශයකට ආරණ්‍ය ගතවෙලා භාවනා කරන්න පිටත් වෙලා ගියා. එහෙම යන අතරේ එක නමක් කල්පනා කළා 'මේ ආරණ්‍ය ජීවිතය බොහොම කරදර සහිතයි. මම නතර වෙන්න ඕනෑ, බුදු පියාණන් වහන්සේ ලඟම' කියල පසු බැස්සා.

එතකොට අතින් භාරසිය අනුනව නමම ඇත ප්‍රදේශයක ආරණ්‍යගතව වස්කාලයක්ම මුළුල්ලේ බොහෝම උග්‍රව භාවනා කරලා, රහත් බව ලබාගෙන, තමන් ලබාගත්තු ඒ තත්ත්වය බුදු පියාණන් වහන්සේට ප්‍රකාශ කිරීමට ආපසු ජේතවනාරාමයට වැඩම කළා. වැඩම කරන අතරේ ඊට

යොදනක පමණ ඇත ගමක පිණිසපාතයේ වඩින අතරේ එක් උපාසක මහත්මයෙක් ඒ සහ පිරිසට දානය පුජා කරලා, අනුමෝදනා බණ අහලා පැහැදිලි, හෙට දවසෙත් ස්වාමීන් වහන්සේලා මෙහාට වඩින්න' කියලා ආරාධනා කලා.

ඉතින් මේ සංඝයා වහන්සේලා හැන්දෑ යාමයේ ජේතවනාරාමයට වැඩම කරලා බුදු පියාණන් වහන්සේ දකින්න ගිහින් වදිනකොට බුදු පියාණන් වහන්සේ බොහෝම සතුටින් මේ සංඝයා වහන්සේලා එක්ක පිළිසඳර කපා කරනවා. මේක දැක්කා අන්න අර නැවතුනු කුසීන හික්කුව. අලස හික්කුවට මේක දැකලා ඊර්ෂ්‍යාවක් වගේ දෙයක් සිතේ ඇතිවුනා "ජෙනවා නේද? බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ අයත් එක්ක කපා කරලා කෙළවරක් නෑ. මට මාගී එලයක් නැති නිසා මා එක්ක කපා කරන්නේවත් නෑ. මම අදම රහත් වෙලා බුදු පියාණන් වහන්සේ මා එක්ක පිළිසඳර කපා කරන තත්ත්වයකට කටයුතු කරනවා" කියලා හිතාගන්නා.

අර සංඝයා වහන්සේලාත් බුදු පියාණන් වහන්සේට දැන්වුවා "අපට මෙන් මෙහෙම මගදී ආරාධනාවක් ලැබුණා. අපට හෙට දවසේ ඒ ගමට පිණිසපාතේ යන්න අවසර" කියලා අවසරත් ලබාගෙන ආවාස වලට වැඩම කලා. ඉතින් අර කියාපු කිස්ස හික්කුව මුළු රාත්‍රියේම දැඩිව භාවනා කරන්න හිතාගෙන සක්මනට ගිහිල්ලා - අන්තිමට මේ නුපුරුදු වැඩක් කරන්නේ, - නිදිමනේ සක්මනේ ගලක් උඩ වැටිලා කලවා ඇටය බිඳගන්නා. ඊළඟට විලාප කියලා කැගහනකොට අර සංඝයා වහන්සේලාට ඇවිල්ලා, මේ හික්කුන් වහන්සේට උපස්ථාන කරන්න, ප්‍රථමාධාර දෙන්න සිද්ධ උනා. ඒවා කරන අතරේ එළිවුනා. අරුණ නෑගා. ඉතින් මේ සංඝයා වහන්සේලා කල්පනා කරනවා. "දැන් පරක්කු වුනා වැඩියි අර ඇත ගමට පිණිසපාතේ වඩින්න" කියලා ඒ ගමන එහෙමම අත්හිටවුනා.

ඊළඟට බුදු පියාණන් වහන්සේට වන්දනා කරන්න ගිය අවස්ථාවේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා "ඇයි? මහණෙනි, ඊයේ කිවුවානේද මෙහෙම පිණිසපාතෙට වඩිනවා කියා. ඇයි වැඩියේ නැද්ද?" එතකොට මේ සංඝයා වහන්සේලා ප්‍රකාශ කලා "අපට මෙහෙම පටලැවිල්ලක් වුනා අපේ අර අහවල් ආයුෂ්මකුන් වහන්සේ රැ කිස්සේ භාවනා කරන්න ගිහිල්ලා වැටිලා තුවාල කරගන්නා. අපට උපස්ථාන කරන්න ගිහින් එළිඋනා ඒක නිසා යන්න බැරි උනා", කියලා. එතකොට බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා. "එහෙම තමයි මහණෙනි, දැන් පමණක් නෙවෙයි අතීතයේදීත් ඔන්න ඔය නම නිසා ඔය පිරිසට තමන්ට ලැබෙන යම්කිසි ලාභයක්, අවස්ථාවක්, නැතිවෙලා ගියා" කියලා ඒකට අදාළ ජාතක කථාව වදාලා.

අතීතයේ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් හැටියට හිටියා. ඒ දිසාපාමොක් ආචාරීවරයාගේ ගෝල පිරිසක් හිටියා, පන්සියයක්. මේ ගෝල පිරිස දවසක් දර කඩන්න කැලයට ගියා. ඒ අතර හිටියා එක්තරා අලස මානවකයෙක්. ඒ කැලයට ඇතුළුවන තැන ලුණුවරණ ගහක් දැකලා හිතා ගන්නා. "මොකටද? මේ කැලේට රිංගන්නේ. මට දැන් දර ගහක්ම හම්බලනා නේද?" කියලා "මේ කාණ්ඩේ කැලේට ගිහින් දර එකතු කරගෙන එනකම් මට ටිකක් නිදාගන්න පුළුවන්" කියලා, උතුරු සඵව ගහයටම එළලා නිදාගන්නා. අර පිරිස, අර භාරසිය අනුනව දෙනාම දර මිටි එකතුකරගෙන එනකොට අර මානවකයා ගොරව ගොරවා බුදි. ඉතින් පිටිපල්ලෙන් ගහලා කුද්දවලා, ඒ මානවකයෝ ආශ්‍රමයට ගියා. ඉතින් කලබලේට නිදිගැට පිසිමින්ම අර මානවකයා, ලුණුවරණ ගහට නැගිලා අත්තක් කඩන කොටම, ඒක ඇවිල්ල ඇහේ ඇතිලා, ඇහැන් තුවාල වුනා. ඒ තුවාල වුනු ඇහැන් වහගෙනම, අර අමු ලුණුවරණ දඩු ටික එකතුකරගෙන දර මිටිය වගේ ඒක ගෙනිහින්, අර කුස්සියේ අතින් අය ගෙනාපු දර ගොඩ උඩට දැමීමා. ඉතින් ඒ අතරේ අර දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ කියනවා මේ ගෝලයින්ට "අද මට ආරාධනාවක් ලැබුණා අසුවල් ගමෙන්. ටිකක් ඇත ගමේ මිනිස්සු ඇවිල්ලා ශාන්තිකර්ම කරවාගෙන දක්ෂිණාවක් දෙන්න එහෙම බලාපොරොත්තු වෙනවා. ඒක නිසා හෙට උදෑසනම එහේ යන්න. මගේ පංගුවත් අරගෙන එන්න." පංගුව කීවේ ලැබෙන පිරිකර ආදිය. ඉතින් උදේ හිස් බඩම පිටත් වෙන්න අපහසු නිසා කැඳ ටිකක් උයවාගෙන අනුභව කරලා යන්න කීවා.

මේ ගෝලයින් උදෑසනම දාසිය නැගිටිටවලා අපට කැඳ පිසින්න කියල කීවා. මේ දාසියත් අර දර ගොඩේ උඩින්ම තිබුණු ලුණුවරණ දර ලිපට දාලා පිඹිනවා පිඹිනවා. ලිප දැල්වෙන්නේ නැහැ. ඔහොම ඔහොම ගිහිල්ලා අන්තිමට එළිවුනා. ඉතින් 'දැන් පරක්කු වැඩියි' කියලා අර මානවකයෝ ඒ යන්න තිබුණු ගමන නතර කලා. ඉතින් අර ආචාර්යීයන් වහන්සේ ළඟට ගියාම, "ඇයි? ගියේ නැද්ද?" කියලා ඇහුවාම ඔන්න කාරණය කීවා. "අපේ මේ අහවල් යාලු මානවකයා දර කඩන්න ගිහිල්ලා, කුසීන කම නිසා මේ විදියේ පටලැවිල්ලක් කර ගන්නා. අන්තිමට ඒකේ විපාකයක් හැටියට. අපට යන්න බැරිවුනා" කියලා කථාන්තරය කීවා. එතකොට ඒ දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ හැටියට හිටි බෝධි සත්ත්වයින් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ, ගාථාවක් වදාලා:

**යො පුබ්බෙ කරණියානි
පච්ඡා සො කාතුමිච්ඡති
වරණ කට්ඨකභඤ්ජාව
ස පච්ඡා මනුකප්පති**

යම් කෙනෙක් කලින් කරන්න තියෙන දේ, පස්සෙ කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා නම් ඒ තැනැත්තා හරියට අර ලුණුවරණ කෝටු කඩන්න ගිය මෙන් මේ මානවකයා වගේ පසුකැට්ටලට පත්වෙනවා කියලා. ඉතින් මේ ප්‍රවෘත්තිය ප්‍රකාශ කළ බුදු පියාණන් වහන්සේ ඒ අතීතයේ ආවායඝීයන් වහන්සේ මමයි. ඒ පන්සියයක් නම ඔය පිරිසයි. ඔය තිස්ස හික්කුළු තමයි අන්න අර ලුණුවරණ ගහයට නිදාගත්තේ කියලා.

ඒ කථාන්තරය ප්‍රකාශ කරලා ඊළඟට ඒක අනුවම දැන් වතීමානයට අදාළ හැටියට අන්න අර අපි කලින් ප්‍රකාශ කළ ගාථාවක් වදාලා.

**උට්ඨාන කාලමිහි අනුට්ඨානානො
යුවා බලි ආලසියං උපෙනො
සංසන්න සංකප්ප මනො කුසිනො
පඤ්ඤාය මග්ගං අලසො න විඤ්ඤි**

"නැගිටිය යුතු අවස්ථාවෙහි, නැගිටිය යුතු කාලයෙහි නොනැගිටින්නාවූ, තරුණ නමුත්, ශක්තිමත් නමුත්, අලස බවින් යුක්තවූ, කිඳා බැස්ස සිතුම් පැතුම් ඇත්තාවූ, කුසිත අලස තැනැත්තා ප්‍රඥාවේ මාඝීයට නොවැටේ. ප්‍රඥාවේ මාඝීය නොලබයි," කියන එකයි ඒ ගාථාවේ අදහස.

ඉතින් මේ කථාන්තර දෙකක්ම අපි දැන් කිවුවා. මේ කථාන්තරවල තියෙන සාරය අපි මේ මෙතන ඉන්න ඔය පුංචි උපාසක මහත්වරුන්ට තේරෙන ළමා කථාවකින් දැන් කියමු.

හා හාමි කෙනෙකුයි, ඉබ්බාමි කෙනෙකුයි යාලු වෙලා හිටියා. එක දවසක් හා හාමි ඉබ්බාමිට කියනවා, "යාලුවේ, අපි තරඟ දිවුමක් දුවමු," කියලා. ඉබ්බාමිත් කිවුවා 'හා' කියලා. ඉතින් ඔන්න දෙනනා ඊළඟට කියනවා 'අන්න අර ඇත පෙනෙන ඇහැළ කණුව තමයි දිනුම් කණුව. අපි මේ ගහ ළහින් පිටත් වෙමු. හරිද ?... එකයි දෙකයි..... තුනයි ඉබ්බාමි දනි පනි ගාලා පිටත් උනා. පස්ස බලන්නෙත් නැතිව ඔහේ බොහෝම අමාරුවෙන් අර පොඩි කොට කකුල් වලින් දුවනවා .. දුවනවා... දුවල ගිහිල්ලා අර ඇහැළ කණුව ළඟට ගිහිල්ල ආපසු හැරලා බලන

කොට, හා හාමි බුදි. මොකද ? හා හාමි කල්පනා කලා "මට පුළුවන් ඔය ඉබ්බාමි ඔතෙන්ට යනකොට එක පිම්මට දෙකට යා ගන්න" කියලා. ඉතින් හා හාමි බුදි. ඉතින් ඔන්න ඔය විදිහේ කථාන්තරත් තියෙනවා.

මේක අනුව අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ දැන් එකකොට අර සහ පිරිස අතුරින් භාරසිය අනුනව දෙනෙක්ම - පැවිදි බවේ කළයුතු ප්‍රධානම පරමාර්ථය මොකද? සියලු දුක් කෙළවර කිරීම සඳහා නේ පැවිදි වුනේ. නිවන් දැකීම සඳහා නේ. ඒකට මුල් තැන දීලා දුෂ්කර නමුත් කැලේ භාවනාවට පිටත් වෙලා ගියා. මොකද? බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා, "මහණෙනි, මේ ශාසනයේ අලුතින් පැවිදිවන නවක හික්කුළුත් සතර සතිපට්ඨානය පුරුදු කිරීමට යෙදවිය යුතුයි. ඊට අනුශාසනා කළ යුතුයි" කියලා. ඒ විදිහට එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාරලා තිබෙනවා.

ඒක අනුව පෙනෙන්නේ සතර සතිපට්ඨානයයි අලුතින් පැවිදිවුනු සංඝයා වහන්සේලාට දියයුතු ශික්ෂණය. ඉතින් සතර සතිපට්ඨානයට අදාළවම තමයි භාවනා කර්මස්ථානයක් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අරගෙන ඒ සතර සතිපට්ඨානය වැඩිමටයි අර සංඝයා වහන්සේලා පිටත් වෙලා ගියේ.

නමුත් සමහර විට අර තිස්ස හික්කුළු කල්පනා කරන්න ඇති, "මේ කට්ටිය වගේ මේ කැලේට වැදිලා තේරුමක් නෑ. බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙනතමයි ඉන්නේ. මට හිතනු වෙලාවට රහත්ව ගන්න පුළුවනි." එහෙම හිතාගෙන තමයි, අර සංඝයා වහන්සේලා මාස තුනකින් කරපු දේ, එක රැයින් කරන්න ගිහිල්ලා වැටිලා උකුල් ඇටෙත් කඩා ගත්තේ. ඒ එතන.

ඉතින් ඒ වගේම තමයි, අර අනිත් තැන. අර කථාන්තරයේ, අර ජාතක කථාවේ, කුසිත මානවකයා කල්පනා කලා, කැලේට ගිහිල්ල දර කඩන්න වෙහෙසෙන්න ඕන නෑ. දැන් මේ දර ගහක් මට හම්බ වෙලා තියෙනවා. ඒ එකකොට මට නැගිටින්න පුළුවනි. එකකොට ගහට නැගලා ඒ කටයුතු කරගන්න පුළුවන් කියල තමයි අර නිදා ගත්තේ. ඒකේ විපාකයයි ඒ සිද්ධවුනේ.

ඉතින් ඔන්න ඔහොම අපට හිතාගන්න පුළුවන් අර උට්ඨාන වීයඝීය අතහැරලා, කුසිත කමට ඉඩදීලා, අලසකමට ඉඩදීලා - අලසයාට දිවැස් තිබෙනවා කියලා කීමක් තිබෙනවා නේ. කල් දැමීම... ප්‍රමාදය. ඒවා අලසයාට අයිති දේවල්. අද වහිනවා. අද බැහැ. අද උණුසුම වැඩියි. අද බැහැ. ඔය විදිහට. ඒක අලසයාගේ ස්වභාවය. ඉතින් හැමදේකටම නිදහසට කරුණක් තියෙනවා. මොකක් හරි නිදහසට කරුණක් ඉදිරිපත්

කරලා අලසකමට තැන දීලා හිටියොත්, පසුතැවිල්ලට පත්වන බවයි මේ කථානකර තුනෙන්ම අපට පෙනෙන්නේ. ඉතින් ඒක අනුව දැන් තව ටිකක් මේ ගාථාවේ කියෙන වැදගත් වචන ගැන එහෙමත් හිත යොදලා බලමු.

අපි කිව්වා උට්ඨාන වීයඝීය ගැන. දැන් මේ ගාථාවේ කිබෙනවා උට්ඨාන කාලයක් ගැන. උට්ඨාන කාලය ගැන කියනකොට, අපි දවසක් ගැන හිතලා බලනකොට, උට්ඨාන කාලය මොකක්ද? නැගිටින වෙලාව මොකක්ද? අතීතයේ ඒ නැගිටින වෙලාව හැඳින්වූනේ 'බ්‍රහ්ම මුහුර්තය' කියලා. බ්‍රහ්ම මොහොතින් නැගිටින්න කියලා. එලිවෙන්නත් කලින් ඇරුණ නැගෙන අවස්ථාවේ. දැන් සංඝයා වහන්සේලාට කියලා කියෙන්නේ, ඇරුණටත් කලින් නැගිටින්න කියල. හිමිදිරි පාන්දරින් නැගිටීම ජීවිතයේ වටිනා ප්‍රතිපත්තියක් විය යුතුව තිබෙනවා. මොකද? අර අතීතයේ ඉඳලාම කියන්නේ, බ්‍රහ්ම මුහුර්තයෙන්, බ්‍රහ්ම මොහොතින්, නැගිටලා කරන කටයුතු සාර්ථක වෙනවා කියලා. ඉගෙන ගන්න කට පාඩම් කරන දේ හොඳට මතක හිටිනවා. ඒක නිසා විශේෂ නැකතක් වගේ වටිනා අවස්ථාවක්. ඒ වෙනුවට 'උස්සුර සෙය්‍යා' කියලා බුදු භාමුදුරුවෝ දැක්වූවා අර ඉර පායනකං නිදා ගැනීම. අන්ත ඉතාමත්ම කුසිත ප්‍රතිපත්තියක්. ඒකේ ආදීනව බුදු පියාණන් වහන්සේ බොහොම අවස්ථාවල දක්වලා තිබෙනවා. ඇරුණට කලින් නැගිටින්න ඕන.

ඒ වගේම - ගිහි හෝ වේවා! පැවිදි හෝ වේවා! - දැන් ගිහි ජීවිතය පිළිබඳව, මේ පින්වතුන් නිතර අහලා තිබෙනවා. ගිහි ජීවිතයක, මෙලෝ සැප යහපත සලසා ගැනීමට නොයෙකුත් කාරණා බුදු පියාණන් වහන්සේ දැක්වූ අවස්ථාවක්, ඔය දීඝජාණු කෝලිය පුත්‍රයාට ව්‍යන්ඝපජ්ජ සුත්‍රයේ. ඒ කාරණා අතර පළමුවැනි කාරණය මොකක්ද? උට්ඨාන සම්පදා - උට්ඨාන සම්පත්තිය. අන්ත අර තමන්ගේ රැකී රක්ෂාවල් ආදිය කල්දාන්නේ නැතිව දක්ෂව අතලස්ව වෙලාවට කිරීමයි. ඒ ගිහි ජීවිතය පිළිබඳව. ඊළඟට එපමණක් නොවෙයි. පරාභව සුත්‍රයේ කියලා තිබෙනවා, - පරාභව සුත්‍රයේ දැක්වෙන්නේ පරිභානියට හේතු. පිරිහීමට හේතු. 'නිද්දාසීලී' නිද්දාසීලී තැනැත්තා, 'අනුට්ඨාතා' වෙලාවට නැගිටින්නේ නැති තැනැත්තා, 'අලසො' අලසයා, ඔය විදිහට වචනවලින් දක්වනවා, එබඳු තැනැත්තා පරිභානියට පත්වෙනවයි කියලා. ඉතින් ඔය වගේ අර අලසකමේ, කුසිත කමේ ආදීනව බුදු පියාණන් වහන්සේ බොහෝ තැන්වල දක්වලා තිබෙනවා.

විශේෂයෙන්ම සංඝයා වහන්සේලාට කියා තිබෙනවා - දැන් සම්භර විට ගිහි පින්වතුන් කල්පනා කරනවා ඇති, "අපට තමයි වැඩ කියෙන්නේ. සංඝයා වහන්සේලාට නම් ලැබෙන දානේ ටික වලඳලා කොහොම හර

දවස ගෙවන එකයි කියෙන්නේ අලසව", කියලා. එහෙමයි සංකල්පය කියෙන්නේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ගිහියන්ටත් කලින් නැගිටින්න ඕනෑ හැටියට, ඇරුණටත් කලින් නැගිටින්න ඕනෑ හැටියට සංඝයා වහන්සේලාට දක්වලා තිබෙනවා. එපමණක් නොවෙයි. විශේෂ සුත්‍රයක් කියෙනවා. 'උට්ඨාන සුත්‍රය' කියලා. ඒ සුත්‍රය කියනකොට බුදියගෙන ඉන්න කෙනාට උනත් අවදිවන්න තරම් ශක්තියක් එනව. ඒක කියන කොට හිතෙන්නේ බුදු පියාණන් වහන්සේ ඒ කාලේ තිබුණු පන්දමක්, අපි හිතමු, මොකක් හරි පන්දමක් අරගෙන, මේ නිදාගන්න භාමුදුරුවරු ළඟට ගිහින් 'නැගිටිවි' කියන්න වගේ,

**උට්ඨහථ නිසීදථ - කො අපොඨා සුපිතෙන වො
ආතුරානං හි කා නිද්දා - සලලවිඤ්ඤාන රුප්පතං**

ඔන්න ඔය විදිහටයි කියවෙන්නේ 'උට්ඨහථ නිසීදථ' නැගිටිවි හිඳගනිවි. 'කො අපොඨා සුපිතෙන වො' තොපට නින්දෙන් කවර වැඩක්ද? 'ආතුරානං හි කා නිද්දා' - සලල විඤ්ඤාන රුප්පතං' තණ්හා උල ඇතිල පීඩා විදින නුඹලාට මොන නින්දක්ද? බුදු පියාණන් වහන්සේ නැගිටිවනවා සංඝයා වහන්සේලාව. තව ගාථා කීපයක් තිබෙනවා. ඒවා බොහොම ප්‍රාණවත්. යෝගාවචර සංඝයා වහන්සේල පුබුදුවන්නයි ඒ කියන්නේ. මොකද මේ යෝගාවචර සංඝයා වහන්සේලාට නින්ද කියන එක මහ බාධකයක්. අපි සංසාරේ වැඩි හරියක් කරලා කියෙන්නේ නිදාගැනීමයි. ඔය බල්ලන්, බුරුවන්, ගවයින්, දවසින් වැඩි කාලයක් බුදි. තිරිසන් ලෝකයේම සිරිත වැඩි හරිය බුදිය ගන්න එක. ඉතින් ඔය සිරිත අපට මතුවෙනවා මේ මනුෂ්‍ය ජීවිතයේදීත්. ඒක කඩන්න බුදු පියාණන් වහන්සේ බොහොම අවස්ථාවල්වල, ඒ කුසිත කමේ ආදීනව දක්වමින්, ඒකට හේතු දක්වමින්, ඒවා නැති කරගන්න උත්සාහවත් වෙන්න කියලා නිතර ප්‍රකාශ කළා.

එක තැනක කුසිත කමට, නින්දට, තුඩුදෙන කාරණා දක්වලා තිබෙනවා. එහෙම නැත්නම් අපි කියමු වීයඝීය අඩුවෙන්න, උට්ඨාන වීයඝීය අඩුවෙන්න හේතු:

**නිද්දා තජ්ඣ විජමහිකා
අරති භත්තසම්මදො
එතෙන නප්පකාසති
අරියමග්ගොධ පාණීනං**

ඒ කියන්නේ මේ ආයඝී මාර්ගය - ප්‍රඥාවට උපකාරීවන ආයඝී

මාගීය- සම්පූර්ණ කරන්න බැරවෙන්නේ මේ සත්වයින්ට මෙන් මේ මේ කාරණා නිසාය කියලා. නින්ද, අලසකම, විජම්භිකා කියන්නේ ඇතවිලි අර්මින් සිටීම. ඊළඟට අර්කි කියලා කියන්නේ ශාසන පිළිවෙත පිළිබඳ නොඇල්ම, හත්ත සම්මදො කියන්නේ බන්මත. බන් මත කියලා කියන්නේ වැඩිපුර ආහාර ගත්තොත්, ඊළඟට අර උරා වාගේ පැත්තකට වෙලා නිදාගන්න සිද්ධ වෙනවා.

අර කොසොල් රජ්ජරුවන්ගේ කපාන්තරය එහෙම අහලා ඇති නේ ඔය පින්වතුන්. ගිහි හෝ වේවා! පැවිදි හෝ වේවා! පමණට වැඩියෙන් ආහාර ගැනීම, කුසිත වීමට හේතුවිය හැකි බව. විශේෂයෙන් සංඝයා වහන්සේලාට ඒක නිසා බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා, දානය කොච්චර තිබුණත්, දායකයින් කොයින්ම බෙදන්න ගියත්, බන් පිඩවල් හතරක් පහක් විතර නොවලදා ඉතුරු හරියට වතුර ටිකක් වළඳන්න කියලා. අන්න අර යෝගාවචරයින්ට කියාපු විශේෂ පිළිවෙතක් ඒක. ඒකේ අදහස තමයි පමණ දැනගෙන වළඳන්න කියන එක. අර පමණට වැඩිය, සම්පූර්ණ සීමාවට, උගුරට එතකල්ම වළඳන්නේ නැතිව පිඩු කිපයක් අඩුකරල ඉතුරු හරියට වතුර වළඳන්නය කියලා. ඒ විදියට අන්න අර වියඝීය දරන්න බලාපොරොත්තු වන අයට බුදු පියාණන් වහන්සේ කියාපු "හත්ත සම්මද" කියන බන්මත ඉවත්කරන්න පිළිවෙතක් දක්වලා තියෙනවා.

ඉතින් ඒ වගේම කුසිත කමේ ආදීනව තවත් නොයෙකුත් අවස්ථාවල දක්වලා තිබෙනවා. එක උපමාවක, බුදු පියාණන් වහන්සේ කුසිතයන් ඇසුරු කිරීමේ ආදීනව පවා දක්වා තිබෙනවා.

එක උපමාවක තියෙන්නේ මෙහෙමයි. මහා සමුද්‍රයේ, මහමුහුදේ - අපි හිතමු කෙනෙක් මහ මුහුදට වැටුනා. ඉතින් මේකෙන් බේරෙන්න බලාපොරොත්තුවෙන් මේ පුද්ගලයා ලැලි කැල්ලක් උඩට නැගෙනවා. පොඩි ලැලි කැල්ලක් උඩට නැගෙනවා. අන්න ඒ වගේ ඒ උපමාවෙන් බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ, මහ මුහුදේ පොඩි ලැලි කැල්ලක් උඩට නැංග මනුෂ්‍යයා එහෙමම කිඳා බහිනවා වගේ තමයි කුසිතයා ඇසුරු කිරීම. ඒ වගේ තමනුත් ඒ එක්කම ගිලා බහිනවා. ඒක නිසා අලසයින් ඇසුරු කරන්න එපාය. දුරින්ම දුරු කරන්නය. ඒ වෙනුවට උධ්‍යාන වීයඝීය ඇති, අරඹන ලද වීයඝීය ඇති අයම, සත්පුරුෂයින්ම, ඇසුරු කරන්න කියලා. ඒ විදියටත් දක්වලා තිබෙනව.

බුදු පියාණන් වහන්සේ නොයෙකුත් ආකාරයෙන් උධ්‍යානය, සතිය, අප්‍රමාදය ඔය කියන වචන මතු කරලා දක්වනවා. මේ දුර්ලභ මනුෂ්‍ය

ජීවිතයේ, දුර්ලභ අවස්ථාවේ. අර 'බණ්ඩුවො ලොකො', කියන්නේ. මේ ලෝකය කියන්නේ වෙලාවට වැඩකරන තැනක්. වෙලාවට වැඩ කරන එක ගිහියන් නම් හිතා ගන්නේ ගිහි කටයුතු පිළිබඳව. නමුත් ශාසනය ගැන හිතල බලන කොට වෙලාවට වැඩ කළේ නැත්නම් පසුතැවෙන්න සිද්ධ වෙනවා.

අතීතයේ ඉඳලම කියන දෙයක් තමයි අෂට දුෂ්ටකෂණයෙන් විමුක්තවු මේ කෂණ සම්පතිය ලබලා තියෙනවා කියලා. ඔය නොයෙකුත් ආකාරයෙන් කියනවා. ඒක ඉතින් කවුරුත් අහලා තියෙනවා. නමුත් ඒකට අමතරව අපට කියන්න වෙන්නේ දැන් මේ "ශාසන පහන" කියන එකේ අන්තිම තෙල් බිංදුවයි කියලා හිතාගන්නයි කියලා. මේ පින්වතුන්ට කියන්න වෙනවා මේ ශාසන පහනේ අන්තිම තෙල් බිංදුවයි දැන් ඉතුරු වෙලා තියෙන්නේ. මේ තෙල් බිංදුවෙන් ප්‍රයෝජන නොගත්තොත් ඉදිරියට එන්නේ මහා විපට්ඨාස සහිත, මහා අන්ධකාර යුගයක්. මහා අන්ධකාර යුගයක් ඉදිරියට එන්නේ. ඊට කලින් ඔය කියාපු අර අවසාන තෙල් බිංදුවෙන් ප්‍රයෝජන ගත්තේ නැත්නම් පසුතැවිලි වෙන්න සිද්ධ වෙනවා. අර කියාපු තිස්ස හික්කුටට වගේ අර මානවකයාට වගේ අර භාවට වගේ.

ඉතින් ඔය විදියේ තත්වයක් තිබෙනවා. කාරණේ ඇත්ත තමයි. නිදිමත කියන එක හැමෝටම බලපාන දෙයක්. කොයි තරම්ද කියනොත්, මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේටත් බලවත් බාධකයක් හැටියට ඉදිරිපත් වුනා. උන්වහන්සේගේ අතීත කම් ප්‍රබලයි. අහල තියෙනව නේ, මවුපියන් මැරීම ආදී දේවල් තිබුණා නේ. බොහොම අමාරුවෙන්. සැරියුත් ස්වාමීන් වහන්සේ තරම් පහසුවෙන් නෙවෙයි ඒ තත්වය ලැබුවේ. නමුත් උන්වහන්සේගේ පාරම් ශක්තිය කොයි තරම් දියුණුද කියනොත්, බුදු පියාණන් වහන්සේ නිරන්තරයෙන්ම මුගලන් ස්වාමීන් වහන්සේ පිළිබඳව නිරීක්ෂණය කලා. නිතරම නිරීක්ෂණය කලා ඇත ඉඳගෙනම. මොකද හේතුව? ඉදිරියට බරපතල වගකීමක් පැවරෙන කෙනෙක්. ඒ ප්‍රාර්ථනාව අනුව අග්‍රශ්‍රාවක වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි සෘද්ධිමතුන් අතර අග්‍ර තනතුර ලබන්න සුදුසුයි. එතකොට ඒ සුදුසුකම්වලට ගැලපෙන හැටියට බුදු පියාණන් වහන්සේ මේ ගෝලයා සකස් කලා. ඇත ඉඳලම නිරීක්ෂණය කලා.

එබඳු අවස්ථාවක් මෙහෙම සඳහන් වෙනවා. මේ මුගලන් ස්වාමීන් වහන්සේ මගධ රටේ කියන ගමේ එක් වනයක භාවනා කරනවා. බුදු පියාණන් වහන්සේ ඇත "හග්ග" රටේ "භේසකලා" වනයේ ඉඳගෙන බලාගෙන ඉන්නවා, දිවැසින් මේ ගෝලයා භාවනා කරන හැටි. මුගලන්

ස්වාමීන් වහන්සේ නිදි කිරනවා. මේක දැක්ක හැටියේ බුදුපියාණන් වහන්සේ අර දික්කල අතක් වක් කළ සැණින් කියන්නා වගේ සෘඤ්ඤාව මඟින් වැඩිම කළා. මුගලන් ස්වාමීන් වහන්සේ ආසනය පැනවුවාම ඒකේ වැඩ ඉඳලා බුදු පියාණන් වහන්සේ අහනවා "මොගලලාන, නිදි කිරනව නේද?"

"එසේය, ස්වාමීනී", කීවා

"හොඳයි එහෙනම් මොගලලාන මෙන් මම කියන්නම් ප්‍රතිකම් කීපයක්. මේවා කරලා බලන්න".

දැන් මේ පින්වතුන්ට නිතර අහන්න ලැබෙනවා නිදි පෙනී ගැන. නිදි පෙනී. මේ කියන්නේ නිදිපෙනී නෙවෙයි. 'අවදි පෙනී' බුදු පියාණන් වහන්සේ මෙතෙක්දී මුගලන් ස්වාමීන් වහන්සේට දෙන්නෙ අවදි පෙනී 7 ක්. ඔන්න එකින් එක අහගන්න. මතක තියා ගන්න උත්සාහ කරන්න විශේෂයෙන්ම යෝගාවචර පින්වතුන්. අනිත් අයට පවා මෙන් මේ කියාපු පියවර වල් වලින් කීපයක් වත් යටත් පිරිසෙයින් ප්‍රායෝගිකව අත්හදා බලලා, බුදු පියාණන් වහන්සේගේ ඒ බුද්ධ ඥානයේ අගය තේරුම් ගන්න. මේ කාලයේ ඔය මනෝ වෛද්‍ය විද්‍යාඥයින්ට පවා අධ්‍යයනය කරන්න, ගැඹුරින් හිතන්න පුළුවන් විදියේ, පුදුම විදියේ පියවරවල් හතක් මේ බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ.

පළමුවැනි පියවර මේකයි, "මොගලලාන දැන් ඔය නිදිමත එන වෙලාවේ යම් සිතිවිල්ලක් තිබුන නම්, යම් සංඥාවක් තිබුනා නම්, ඒ සංඥාවට හිත යොදන්න එපා. ඒ සංඥාව ගැන වැඩිය හිතන්න යන්න එපා". ඒක පළමුවැනි පියවර. එතනින් පෙන්නුම් කරන්නේ, අන්ත සිහි නුවණ යෙදුවා. මෙනෙහි කිරීම යෙදුවා. "මොකක්ද මම මේ හිත හිත ඉන්නේ. ඒ සිතිවිල්ල නිසා නේ මට මේ නිදිමත ආවේ," අන්න ඒක ඉවත් කරනවා. එහෙම කළාම සමහර විට නිදිමත යන්න පුළුවන්. නිදිමත යන්නත් පුළුවන්, හැබැයි සමහර විට නොයන්නත් පුළුවන්. නිදිමත ඒ තරමට බලවත් නම්, ඔන්න එකකොට දෙවෙනි පියවර. දැන් දොස්තරලත් දෙනවා නේ මේ පෙත්ත අහන්නේ නැත්නම්, ඊළඟ පෙත්ත ගන්න කියලා. ඒ වගේ මේ දෙවැනි පෙත්ත දෙනවා. මොකක්ද?

එහෙම නම් මොගලලාන තමන් ඉගෙන ගෙන තියෙන, අහල තියෙන ධම් කොට්ඨාශයකට හිත යොදන්න. ඒකේ හිත පවත්වන්න ඒ පිළිබඳව විතර්ක වශයෙන්. මොකද? හිත අවදි කරගන්න පුළුවන්. දැන් සිතිවිලි යනකොට අන්ත අර නිදිමත කඩාගෙන යනවා. ඉතින් ඒක නිසා යම්කිසි

ධම් කොට්ඨාශයකට සිත යොදවන්න. එකකොට එයින් නිදිමත යයි. නිදිමත යන්නත් පුළුවන් නොයන්නත් පුළුවන්. නොගියොත් ඔන්න තුන්වැනි පෙත්ත දෙනවා. මොකක්ද තුන්වෙනි පෙත්ත?

ඒ ධම් කොට්ඨාශය සජ්ඣායනා කරන්න. මොකක්ද එතන අදහස? සජ්ඣායනා කරනවා කියන්නේ හඬ නගා කියන එක. කන් දෙකත් අවදිවෙනවා. තමන්ගේ කටහඬට සවන් දෙනකොට හිත අවදි වෙනවා. ඔන්න තුන්වැනි මනෝ විද්‍යාත්මක ක්‍රමය, හිත අවදි කරන්න. තමන් කැලේක හිටියත් කමක් නැහැ. ගාථා කොටසක් හරි, මොකක් හරි හයියෙන් කියනවා. සජ්ඣායනා කරන්න. එකකොට නිදිමත යන්න පුළුවන්. නොයන්නත් පුළුවන්. එහෙම නොයනවා නම් ඔන්න ඊළඟට හතරවැනි පියවර කියනවා. ඒ පියවර නම් මේ පින්වතුන්ට, මේ පොඩ් ළමයින්ට පවා, දැන් කාලේ ඉස්කෝලෙන් ඒක ලැබෙන්නේ නැති නිසා තම තමන්වත් කරගන්න බලන්න ඕනෑ. මොකක්ද?

"එහෙනම් මොගලලාන, කන් දෙකෙන් අදින්න. කන් පෙනී දෙක අදින්න." ඉස්සර හොඳට රත්වෙලා එන්න කන්පෙත්ත අදින කොට ගණනේ උත්තරේ එනවා නේද? දැන් ඒවා කරන්න බැහැ ගුරුවරුන්ට. ඒක නිසා මේ ළමයි තම තමන්වත් කන්දෙක ඇදගන්න ඕනෑ. එකකොට ඔන්න අවදිවෙනවා. රත් වෙනවා. මේක මේ විහිළුවට කියන එකක් නොවෙයි. මෙතන මේ ගැඹුරු අදහසක් තියෙන්නේ. එතන කාරණා දෙකක් දක්වනවා. "කන් දෙක අදින්න, මොගලලාන. ඒ වගේම අල්ලෙන් අහපසහ පිරිමදින්න".

ඒකෙන් කියන්නේ ඇහ රත් කරන එක. ඇහ රත්කර ගැනීම. කන්දෙක අදින කොට එතනත් රත්වෙනවා. ඊළඟට අල්ලෙන් ශරීරය පිරිමදිනවා. ඔන්න එකකොට නිදිමත යයි. යන්නත් පුළුවන්. නොයන්නත් පුළුවන්. ඒකටත් නිදිමත යන්නේ නැත්නම් ඔන්න ඊළඟට පස්වෙනි පෙත්ත දෙනවා. මොකක්ද එතෙක්දී කියන්නේ?

"එහෙනම් මොගලලාන, ආසනෙන් නැගිටලා ගිහිල්ලා මුහුණේ වතුර ටිකක් ගා ගන්න". ඊළඟට ඒ එක්කම තව කීපයක් තියෙනවා. මුහුණේ වතුර ගාගන්න. ඔන්න දැන් ඊළඟට ඇස්දෙක අවදි කරගන්න බලනවා නිදිමත ගතිය යන්න. ඒක නම් කවුරුත් දන්නවා මුහුණේ වතුර ගාගන්න එක. තවත් ඒකට අදාළව දක්වනවා "දවල් කාලයේ නම් ඇත බලන්න. ඇත දිසාවක් දිහා බලන්න. මේ කියන්නේ ඇස් දෙකට ව්‍යායාමයක්. නිදිමත නිසා පියවෙන්න යන ඇහැ හොඳට ඇරලා ඇත බලන්න. ඊ කාලයේ නම් අහසේ තරු දිහා බලන්න. මේක තුළින් කරන්නේ ඇස්

දෙකට ව්‍යායාමයක් දෙනවා. එකකොට නිදිමක යයි. එහෙමත් නිදිමක යන්නේ නැත්නම්, ඊළඟට කියනවා - එතන විශේෂ දෙයක් කියනවා - භාවනාවක් හැටියට වගේ.

"එහෙනම් මොග්ගල්ලාන ආලෝක සංඥාව මෙනෙහි කරන්න". ඒක සාමාන්‍යයෙන් බොහෝ දෙනා අභලවත් නැතිව ඇති. ආලෝක සංඥාව කියන එක. භාවනානුයෝගීන්ට බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වපු එක්තරා උපක්‍රමයක්, හිත අවදිමත් කර ගැනීමට. අපි හිතමු දහවල් කාලයක හොඳට ඉර එළිය තියෙන වෙලාවක ජනේලයකින් හරි කවුළුවකින් හරි ඔන්න ටික වෙලාවක් බලාගෙන ඉඳලා ආලෝක සංඥාව හිතට දා ගන්නවා. මම අහවල් වෙලාවේ මෙහෙම බලන් හිටියා. එකකොට හොඳට හිතට ඒ ආලෝක සංඥාව රවුමක් හරි හතරැස් එකක් හරි හිතට වදිනවා. රාත්‍රී කාලයේ නම් පහනකින් උනත් ගන්න පුළුවනි ආලෝක සංඥාව. මේ ආලෝක සංඥාව හිතට දාගෙන තියෙන එක අර වෙලාවට මතුකර ගන්නවා, හිතෙන්. නිදිමක එකකොට අර කියාපු ආලෝක සංඥාවට හිත යොදන කොට හිත අවදිමත් වෙනවා. ඒක ඉතාම සියුම් ක්‍රමයක්. ඒ ආලෝක සංඥාව තුළින් - ඒක කොයිතරම් ගැඹුරු එකක්ද කියනොත්, සමහර තැන්වල දක්වනවා ඥාන දර්ශනය මතු කරගන්න උපකාරී වන සමාධි භාවනාවක් හැටියට මේ ආලෝක සංඥාව. ඒ ආලෝක සංඥාව හරි ආකාරයෙන් වැඩුවොත් මෙහෙමයි දක්වන්නේ.

**" යථා දිවා - තථා රතනිං
යථා රතනිං - තථා දිවා"**

රැකාලයක් දවල්කාලය වගේ වෙනවා. දවල් කාලයක් රැකාලය වගේ වෙනවා. රැට අඳුර මැදින් පෙනෙනවා වගේ. එහෙම පිටින්ම ඝන අතඛාරය. නමුත් අර යෝගාවචරයාට ඇස් දෙකෙන් ජේතව වගේ නිදිමකක් නෑ... පළාතකවත් නිදිමකක් නෑ. ඒ තරම් අවදිමත්. කොයි තරම් අවදිමත්ද කිවුවොත්, අඳුර මැදින් පෙනෙන තරමට. මේක මහ ප්‍රබල අවදි බවක්. එතන තියෙන්නේ, "රැ කාලය යම් සේද දවල් කාලයද එසේය. දවල් කාලය යම්සේද රැ කාලයද එසේය." කියල. ඒකට තවත් වචන දක්වනවා. "විචටෙන වෙතසා අපරියොනදෙධන සප්පභාස විතං භාවෙති" විවෘත සිතකින්.... විවෘත අවුල් ස්වභාවයක් නැත්තාවූ, ප්‍රභාසූර සිතක්. ඒ වචන ඉතාමත් වටිනවා - "සප්පභාසං විතං" ප්‍රභාසූර සිතක් ගොඩ නගා ගන්න, මොග්ගල්ලාන". ඔන්න ඒක තමයි හයවෙනි පියවර. ඉතින් එහෙම කරලත් ඒත් තවදුරටත් නිදිමක එනවා නම් ඔන්න හත්වැනි පියවර දෙනවා.

"එහෙමනම් මොග්ගල්ලාන, සක්මනට යන්න. "ඔන්න ඊළඟට අවසර දෙනවා ඉරියවුව මාරු කරන්න. එහෙනං සක්මනට යන්න. සක්මනට ගිහිල්ලා ඒ කරන ටික. ඒකත් මහ පුදුම විදියේ වචන කීපයකින් තෝරනවා. ඇතැම් කෙනෙක් ඒක දැන් නා නා විදියට විචරණය කරනවා. අපට වැටහෙන ආකාරය අපි කියමු. සක්මනට ගිහිල්ලා 'පඤ්චා පුරෙසඤ්ඤි කියන වචන යොදනවා. 'පසු පෙර සංඥාව' ඇතිව සක්මන් කරන්න අධිෂ්ඨාන කරගන්න. 'පසු පෙර සංඥාව' කියන එක නා නා විදියට තේරුවත් අපට නම් හැඟෙන හැටියට, දැන්, සක්මන් කිරීමේදී පතුල් දෙක ඉස්සරහ අඩියයි පස්සේ අඩියයි, යන දෙක නේ තියෙන්නේ. අර පසු පෙර සංඥාව කියන්නේ, හිත යොදන්නේ පිටිපස්සේ තියන අඩියටත් ඉස්සරහින් තියන්න බලාපොරොත්තුවන අඩියටත්. එව්වරයි හිත යොදන්නේ. ඒ විධියට හිත හොඳට පිටට යන්න නොදී පවත්වනවා. එපමණක් නොවෙයි. තව වචන යොදනවා. "අනෙතාගතෙහි, ඉන්ද්‍රියෙහි" කියලා කියනවා. ඉන්ද්‍රියයන් ඇතුළට හරවාගෙන. සක්මනට ගිය පලියට වටපිට බල බලා, සතුන් දිහා බලබලා එහෙම යාමක් නොවෙයි මේ කියන්නේ. ඉන්ද්‍රියයන් ඇතුළට හරවනවා. පුණී අවධානය යොමු කරගෙන සක්මන් කරන්න කියන එකයි මේ කියන්නේ. 'අබහිගතෙන මානසෙන' "හිතට පිටට යාමට, බැහැරට යාමට, නොදී. 'එකකොට මේ කියන්නේ:

"පසු පෙර සංඥාවෙන් යුක්තව
ඉන්ද්‍රියයන් ඇතුළට හරවාගෙන
බැහැරට නොගියාවූ සිතකින් යුක්තව සක්මන් කරන්න."

ඉතින් ඔන්න හත්වැනි පියවර. ඔය විදියට පියවර හතක්ම දුන්නා. පෙති7 ක් දුන්නා. ඒ පෙති හත දීලත් අපි හිතමු ඒත් දැඩිවම නිදිමක එනවා කියලා. අන්න ඒ අවස්ථාවේදී බුදු පියාණන් ඒකටත් විසඳුමක් දුන්නා.

"එහෙම නම් මොග්ගල්ලාන සති සමපජඤ්ඤයෙන් යුක්තව, සිහියෙන් සහ නුවණින් යුක්තව, සිංහ සෙය්‍යාවෙන් සැතපෙන්න". ගිහිල්ලා ඇදේ වැටෙන එක නොවෙයි මේ කියන්නේ. සිංහ සෙය්‍යාව කියන්නේ මේ පින්වතුන් දන්නවා, සැතපෙන පිළිමයක් දිහා බැලුවාම පෙනෙනවා, බුදු පියාණන් වහන්සේ සැතපෙන ආකාරය. දකුණු අත්ල උඩ හිස තියෙනවා. දකුණු පාදය උඩ වම් පාදය තිබෙනවා. ඉතාම සන්සුන් ඉරියවුවක්. ඒක තමයි සංඝයා වහන්සේලාට, යෝගාවචරයින්ට, කියලා තිබෙන්නේ, දකුණු ඇලයෙන් සිංහ සෙය්‍යාවෙන් සැතපෙන්න කියා. එකකොට බුදු පියාණන්

වහන්සේ මුගලන් භාමුදුරුවන්ට කියනවා. "එහෙනම්, මොගගලාන මම අවසර දෙනවා මේ පෙනි අහන්නේ නැත්නම් සැතපෙන්න". ඒකක් හැබැයි මේ විදිහට. ඒකටත් කියෙනවා නීති රාශියක්, ඔය කියාපු විදිහට සිහි නුවණින් යුක්තව සිංහ සෙය්‍යාවෙන් පාදයක් උඩ පාදයක් තබාගෙන සැතපෙන්නෙ නිකම්ම නොවෙයි. "උධානසංඤ්ඤං මනසිකර්තවා" නැගිටින වෙලාව හිතට දාගෙන. දැන් මේ කාලේ නම් ඔය එලාම් ඔරලෝසුවක් තියලා නිදාගන්නේ. හැබැයි ඒක වදින කොට නම් දන්නේම නැතිව ඒක වහනවා. ඒ කාලේ ඒවා තිබුනේ නැහැ. මොකක් නමුත් ක්‍රමේකින් හිතට දාගන්නවා "අරුණට කලින් මම නැගිටිනවා", එහෙම නැත්නම් "කුකුළා අඩලන වෙලාවට නැගිටිනවා", කියලා හරි මොකක් හරි කියෙන්න ඇති ඒ කාලේ සංඥාවක්. කොහොම නමුත් නැගිටීමේ සංඥාව අවසාන සිතිවිල්ල හැටියට තියාගෙන නින්දට යන්න. ඊළඟට ඒකේ ප්‍රතිඵල හැටියට තමයි කියන්නේ. එතනින් ඉවර කරන්නේ නැ. මොගගලාන, නැගිටිටට - පස්සේ අපි මේ නැගිටිටයි කියන එක තුළ කාරණා දෙකක් සිදු වෙනවා. උදේට නැගිටිනවා කියලා අපි ලේසියට කියනවා. අර යෝගාවචරයනුයි ඒක අත්දකින්නේ හරියට. ඉස්සෙල්ලා කෙරෙන්නෙ හිත අවදි වෙනවා. හිත අවදිවුනාට පස්සෙයි ඇස් දෙක ඇරෙන්නේ. දැන් මෙතන අර හිතට අත්තිමට දැමීමේ මොකක්ද, 'හිත අවදිඋන හැටියේ මම හෙට දවසේ නැගිටින්න ඕනෑ' කියන එකයි. ඒකයි උධාන සංඥාව ඇතිව සැතපීමේ වටිනාකම.

ඉතින් ඔන්න, හිත අවදිවුන හැටියේ ඊළඟට කියනවා, "මොගගලාන එහෙම අවදිවුන හැටියේ ඇදේ පෙරළි පෙරළි ඉන්නේ නැතිව, එතන කියනවා "එසු සුඛං මිඳු සුඛං" කියලා කොතැනක හෝ ඇදේ හෝ සපර්ශයේ ඇලිලා එහාට මෙහාට පෙරළි පෙරළි ඉන්නේ නැතිව, නිදිමතෙන් කෙදිරිගගා එහාට මෙහාට හැරී හැරී ඉන්නේ නැතිව, වහාම නැගිටින්න ඕන. වහාම නැගිටින්න ඕන. ඔන්න ඒ විදිහට කාරණා රාශියක් ඇතිවයි, විශේෂ උපදෙස් සමූහයක් ඇතිවයි, නින්දට පවා බුදු පියාණන් වහන්සේ අවසර දුන්නේ. එහෙම ඒ කියාපු නිරික්ෂණය, ඒ කියාපු උපදෙස් පිළිපැදල තමයි, මුගලන් ස්වාමීන් වහන්සේ අග්‍රශ්‍රාවක කෙනෙක් හැටියට අපට මේ අත්තිමට හමුවුනේ. ඒ තරමට අර 'ථීන මිඳු' කියලා කියන නිදිමත. දැන් ඒක ගැන කියන්න කියෙන්නේ මේ පින්වතුන් අහල ඇති මේ අපේ සමාධියටත්, ප්‍රඥාවටත් දෙකටම බාධා වෙන නිවරණ ධර්ම කියලා පහක් කියෙනවා. නිවරණ කියන්නේ ආචරණය කරන ස්වභාවයක්. අපේ හිතේ එකඟ වීමටත් බාධාවක් වන, අර ප්‍රඥාව කියන දැකීමටත්, අවබෝධයටත් බාධාවන කාරණා 5 ක් තිබෙනවා. කාමච්ඡද, ව්‍යාපාද, ථීනමිඳු,

උඳුච්ච, කුකුළුව, විචිකිචිතා කියන ඒ පාලි වචන වලින් හඳුන් වන්නෙ. කාම සිතුවිලි, දෝෂ සිතිවිලි, නිදිමත, අලසගති, ථීනමිඳු කියන එකයි. ඔන්න දැන් අපේ මාතෘකාව: කයෙත්, කය හැකිලෙනවා වැඩට උනන්දු වෙන්නේ නැ. හිතක් ඒවගේමයි. සිතෙන් අකර්මණ්‍ය බව. හිත බොහෝම අලසයි. නින්දට නැඹුරුයි. ඔය දෙක ථීනමිඳු කියල කියන්නේ. ඔය දෙක එකට යන්නේ - කයෙත් සිතෙන් අකර්මණ්‍ය බව. අනිත් එක ඉතින් උඳුච්ච කුකුළුව කියල කියන්නේ නොසන්සුන් බව හා පසුතැවිල්ල. විචිකිචිතා කියලා කියන්නේ දෙගිඩියාව. මේවායි නිවරණ පහ.

තුන්වැනි එක ගැනයි අපේ කථාව. මේ ථීනමිඳු නිවරණය විශේෂයෙන්ම සංඝයා වහන්සේට, භාවනානුයෝගීන්ට කියෙන බාධාව. ඒක ජයගන්තයි අර බුදු පියාණන් වහන්සේ, නොයෙකුත් විදියට- දැන් මෙතනදිත් මුගලන් ස්වාමීන් වහන්සේට කිවුවා වගෙ - උපක්‍රම දක්වලා කියෙන්නේ නිදිමත කඩාගන්න. මොකද? නිදිමත ආව හැටියේ ඒකට යටඋනොත් අර අවසාව ගිලිහෙනවා. යන්නම් ඇස් දෙක පියවෙන කොට ගිහිල්ලා ඇදේ වැටුනොත් කවදාවත්ම නිවන් දකින්න බැහැ. ඒක නිසා තමයි අර පෙනි 7 ක්ම පාවිච්චි කරලා, ඒවා අහන්නේ නැතිවෙනකොට විතරක් ඔන්න සැතපෙන්න අවසර දුන්නෙ බුදු පියාණන් වහන්සේ. ඒතරම් පුදුමයි මේ ශාසනයෙ. උට්ඨාන වීයඝීය. මේ අලස සංඝයා වහන්සේලා කියලා හිතන ජාතිය දානේ වළඳමින් සැහෙන පමණටත් වැඩිය දානේ වළඳලා පෙරළි පෙරළි නිදනවා කියලා හිතන සංඝයා වහන්සේලාගේ ජීවිතය නියම ජීවිතය නම් අන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ අර උට්ඨාන සුත්‍රයේ කියාපු 'නැගිටිවු, ඉඳගනිවු' අන්න ඒ සටන් පාඨය අනුව හික්මෙන ඒ ජීවිතයයි. ඒකයි වටිනා ජීවිතය. එහෙම කරලයි සංසාරයෙන් මිදෙන්න පුළුවන් වෙන්නේ. අර ක්ෂණ සම්පත්තියෙන් ප්‍රයෝජන ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඉතින් ඒ විදිහට කළේ නැත්නම් වෙන්නේ මොකක්ද? අන්න වෙලාව ගිලිහිලා අර කියාපු තිස්ස භාමුදුරුවෝ වගේ, අර මානවකයා වගේ, අර භාවා වගේ, පසුතැවෙන්න සිදු වෙනවා, කළයුත්ත වෙලාවට කරන්නේ නැතිව. ඉතින් ඔය තත්වයයි කියෙන්නේ. ඉතින් ථීන මිඳු නිවරණය ජය ගැනීම, ගිහි හෝ වේවා! පැවිදි හෝ වේවා! හැම කෙනාගේම වීයඝීය මතු කරගෙන ජීවත් වීමට උපකාර වෙනවා.

ඊළඟට අපි දැන් කල්පනා කරමු, මේ ථීනමිඳු නිවරණය වගේම තමයි, දැන් අපි මුලින්ම ප්‍රකාශ කලා පැවිදි කෘත්‍යය ගැන - පැවිදිවුනාට පස්සේ බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා කියෙන්නේත්, පැවිදි වීමේ වාක්‍යය අනුව කියෙන්නේත් මේ සසර දුක් කෙළවර කිරීමයි. ඒ කෘත්‍යය සඳහා සතර සතිපට්ඨානයේ යෙදෙන්න කියලා. එපමණක් නොවෙයි බුදු

පියාණන් වහන්සේ පරිනිව්‍යාණ අවස්ථාවේ දක්වා වදාළා, මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කරගන්නා ක්‍රමය. දැන් හැමෝගේම වගේ කථාව මේ ශාසනය කොහොමද අපි ආරක්‍ෂා කරගන්නේ කියලා. නොයෙකුත් විදියේ උපද්‍රව තිබෙන බව අහන්න ලැබෙනවා. ඉතින් මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා කර ගැනීම ගැනයි කාගෙන් කථාව දැන්.

ඉතින් බුදු පියාණන් වහන්සේත් ඕක ගැන හිත යොදලා තිබෙනවා. පරිනිව්‍යාණ අවස්ථාවේ හිත යොදලා මේ විදිහට ප්‍රකාශ කරනවා. "මහණෙනි, මවිසින් අභිඤ්ඤාවෙන් දැන වදාළ යම් ධම්මයෝ වෙත්ද? මොනවද ඒ ධම්මී?"

- සතර සතිපට්ඨාන
- සතර සම්මප්පධාන
- සතර ඉඳ්ධි පාද
- පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය
- පඤ්ච බල
- සත්ත බොජ්ඣංග
- අරිය අට්ඨංගික මග්ග

මෙන්න මේ කියන සත්තිස් බෝධි පාක්‍ෂික ධම්ම - මහණෙනි, ඒවායේ යෙදිය යුතුයි. ඒවා පුරුදු කළ යුතුයි. බහුල වශයෙන් කළ යුතුයි. කුමක් සඳහාද? මේ සම්බුද්ධ ශාසනයේ විරසුතිය උදෙසා. සම්බුද්ධ ශාසනයේ විරසුතිය උදෙසා එකකොට බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ ක්‍රමය නම් ඔන්න ඔය කියාපු සත්තිස් බෝධි පාක්‍ෂික ධම්ම පුහුණු කිරීමයි. මේක කිවුවට කවුරුවත් පිළිගන්න එකක් නම් නැහැ. නමුත් බුදු පියාණන් වහන්සේ අදහස් කළ ශාසනය ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා ශාසනය නිසාත්, ඒක ඔය බාහිරව වෙන තැන්වල තියෙන, ප්‍රදර්ශණය කරන, විදේශිකයන්ට පෙන්වන, කැකෝ ගහලා මාන්තයෙන් කැගහන දෙයක් නොවෙයි. චිත්ත සන්තානය තුළ තමා පැලපදියම් කරගන්න මෙන්න මේ ගුණ ධම්ම සමුහයයි. ඒක යම් අවස්ථාවක නැති වුනොත් බුද්ධ ශාසනය එතන නැ.

හිතල බලන්න, ධාතු කරඬුවක් ගැන. ඒ තියෙන ධාතු කරඬුවක ලිය හොඳමදී කියලා සඳුන් ලී කරඬුවක ඒක දමන්න පුළුවනි. ඔය කරඬුවට තවත් කෙනෙක් රිදී කරඬුවක් දාන්න පුළුවනි. තව කෙනෙක් රන් කරඬුවක් දමයි. තව කෙනෙක් ඕකේ මැණික් ඔබ්බලා තබාවි. ඔක්කෝමත් කරලා ඉවර වෙලා, අපි හිතමු, ධාතු ප්‍රදර්ශණයක් තියලා විශාල පිරිසක් ඇවිල්ලා මේ කරඬුව අරින දවසේ ඇරලා බලන කොට - ධාතුන් වහන්සේලා නෑ. **අතුරු දහන් වෙලා. අතුරු දහන් වෙලා.** අර කරඬුව

ලස්සනට තියෙනවා. ඉතින් - "අපොයි, කරඬුවේ නෑ නේ ධාතුන් වහන්සේලා." කියලා මිනිස්සු යනවා. ඔය විධියේ දෙයක් මේ ශාසනයට වෙන්න පුළුවනි අන්න අර කියාපු බුදු පියාණන් වහන්සේ පිරිනිව්‍යාණ අවස්ථාවේ, බුද්ධ ඥානයෙන් දැන වදාළ අර කියාපු ගුණ ධම්ම අපේ චිත්ත සන්තානය තුළ දියුණු කර ගත්තේ නැත්නම්. ඉතින් කොච්චර කෑ කෝ ගැහුවත් ශාසන විරසුතිය බලාපොරොත්තු වෙනවා නම් - එතන 'විරසුතිය' කියන වචනයමත් යොදලා තිබෙනවා - කෙනෙක් ඔන්න ඔය කියාපු ගුණ ධම්ම වඩන්න ඕනෑ. ඒකත් කලට වෙලාවට කරන්න ඕන. ඒකයි අපි කිවුවේ, දැන් මේ ශාසන පහනේ අන්තිම කෙල් බිංදුවයි යන්නේ. ඒ කෙල් බිංදුවේ ආලෝකයෙන් තමන්ගේ ජීවිත සාර්ථක කරගත්තේ නැත්නම්, මේ පින්වතුන්ට හිතා ගන්න තියෙන්නේ ඊළඟට මහා අන්ධකාර යුගයකටයි මුහුණ දෙන්න තියෙන්නේ.

ඉතින් දැන් මේ ගිහි පින්වතුන් කල්පනා කරන්න ඕනෑ - හිත දුර්වල වෙන්න පුළුවන්. අපට මේ තරම් මේ වැඩ රාජකාරි, දරුවන්ගේ වැඩ, නඩුහබ, ලෙඩ රෝග, මේ ඔක්කෝමත් කියාගෙනයි අද දවසේ මෙතෙක්ට ඇවිල්ල බොහොම දෙනා මේ සිල් සමාදන් වුනේ. බොහොම අමාරුයි. අමාරු වැඩක් මේ නිවන් දක්වා යන ගමන. නමුත් - **නමුත්** - අර '**ඉබ්බමනින්**' හර මේ ගමන යා යුතුයි - පස්ස බලන්නේ නැතිව. අන්තිමට ඒ තරහ දිනුමේ වෙන කෙනෙක් පස්සෙන් ආවේ නැතත් ජය කණුවට ළංවුනු තරමටයි තමන්ට සැනසීම.

එහෙම නැතිව, ධන සම්පත්, නිලතල, බලතල, උපාධි, ගරු නම්බු, කොයිවත් එකතු කරගෙන තිබුනත්, මාරයා ඇවිල්ලා දොරට තට්ටු කරන වෙලාවේ කඳුළු බිංදුවක් එක්කයි ලෝකෙට ඇහැ වැහෙන්නේ. "අපොයි, මේ ඔක්කොම හිස් නේද? මේ ඔක්කොම කළා. කරන්න ඕන ටික කළේ නෑ, මේ ඉතාම දුර්ලභ බුද්ධෝත්පාද කාලයක, ඉතාම දුර්ලභ මනුෂ්‍යාත්ම භාවයක් ලබා ගෙන සසර දුක් කෙළවර කිරීමේ අවස්ථාවෙන් මම ප්‍රයෝජන ගත්තේ නැහැ නේද? කල් දැම්ම නේද? අර කියාපු යුවා-බලී ශක්තිය තියෙනවා ශරීරයේ. ශක්තිය තියනවා, තරුණයි. නමුත් ඒ කාලේ වෙන වෙන දේවල් කර කර හිටියේ. ඒක කල් දැම්මා. මේක මට ඕනෑ වෙලාවක කරගන්න පුළුවනි. මම දන්නවා ඔක්කෝම. තුන් පිටකයම මම දන්නවා. ඉතින් එහෙම කල්දො හිටියොත් අන්න අර පසුකැවිල්ලට පත්වෙනවා, කළයුතුදේ වෙලාවට කළේ නැත්නම්. "බණ්ඩිච්චො ලොකෝ" ගිහියන් නම් "බණ්ඩිච්චො ලොකෝ" කියන්නේ ගිහි ජීවිතය, ගිහි වැඩ, ගැන හිතලා ලෝකය කියන්නේ වෙලාවට වැඩ කරන තැනක්. මේ රටෙත් එහෙමයි. විශේෂයෙන් ඔය දියුණු කියන රටවල්වල - මේ පින්වතුන්

අහල ඇති - වාහනයක වෙලාවට නැංගේ නැත්නම් ඒ අවස්ථාව ගිලිහිලා යනවා. ඉතින් කොහොම හරි දුවලා දුවලා ගිහිල්ලා - වාහනේ තුළට තල්ලු කරන්නත් කට්ටිය ඉන්නවා. ඒ තරං ගිහි ජීවිතේ පිළිබඳව 'වෙලාව' සංකල්පය කොයි තරම්ද කිවුවොත්, වෙලාව වරදිනවට බයයි. වැඩ කරන තැනට වෙලාවට යන්න ඕන. මේ තරම් රාජකාරි ගොඩක් තිබෙනවා. මේකට වෙලාව වැරදුනොත් ඉවරයි. ගිහියාගේ සංකල්පය එහෙමයි.

පැවිද්දට ඒ සංකල්පය අඩුයි. බුද්ධිය ගන්නවා භාවා වගේ. අපට කවදා වුනත් පුළුවන් මේක. ඔය ඉබ් ගමන ගිහිල්ලා එනකොට අපට පුළුවන් මේක. අපි කල්දානවා. කල්දානන නිදහසට කාරණාත් තිබෙනවා. ඉතින් ඒ නිදහසට කාරණා කොයි හැටි උනත්, අන්න අර මාරයා ඇවිල්ලා දොරට තට්ටුකරන වෙලාවේ කල්පනා වෙනවා, අර කිස්ස හිඤ්චට වගේ අපි මේ කළ යුතුදේ වෙලාවට කළේ නෑ නේද? මේ තරම් වටිනා අවස්ථාවක්, මේ තරම් වටිනා පරමාර්ථයකින් ගිහිවිට ගමනක්. මේක හිස් දෙයක් නේද? කියලා.

ඒක නිසා කවුරු ආවත් නැතත් පිටිපස්ස බලන්නේ නැතුව මේ පින්වතුන් අර කියාපු ඉබ්ගමනින් හරි දිනුම් කණුවට ලංවෙන්න උත්සාහ කරන්න. මේ වෙලාවත් වැරදුනොත් ඊළඟට එන ඒ අත්ධකාර යුගය ගැන අපට කියන්න දෙයක් නැහැ. ඒක කොයි විදියේ, කොයි තත්ත්වයකින් කෙළවර වෙයිද කියලා. ඒ තරම් භයානකයී ලෝක තත්ත්වය. ඉතින් මේකටම උපකාරවෙනව දැන් අපි ටිකක් කිවුවා සත්තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්ම කියන වචන විතරක්. දැන් බොහෝ දෙනා ඒක දන්නෙත් නැහැ. 'බුද්ධ ධර්මය' කියන්නේ, බුදු පියාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ මොකක්ද කියලා ඇසූ හැටියේ, පොත් රාක්කයේ තිබෙන පොත්වල නම් ගොඩක් කියාගෙන කියාගෙන යනවා. නිකාය ග්‍රන්ථ අරවා මේවා. ඒ ලේඛනයක් කියාගෙන යනවා. බුදු පියාණන් වහන්සේ මොනවාද දේශනා කළ ධර්මය කියලා දන්නේ නැහැ.

නමුත් බුදු පියාණන් වහන්සේම පරිනිව්‍යාණ අවස්ථාවේදී ප්‍රකාශ කළේ, "මම දේශනා කරල තියෙන්නේ මෙව්වරයි. මෙන්න මේ කියාපු සත් තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්ම විතරයි මම දේශනා කරලා තියෙන්නේ". එනකොට අන්න ඒ ටිකයි අපි මතු කරල ගන්න ඕන. ඒවා නිකම් අර කිය කියා ඉන්න දේවල් නොවෙයි, ප්‍රායෝගික දේවල්. සතර සතිපට්ඨානය කියල කියන්නේ පුරුදු කළ යුතු දෙයක්. සතර සමායක් ප්‍රධානය කියන්නේ තමා තුළ දියුණු කර ගත යුතු දෙයක්. ඒ හැම එකක්ම එහෙමයි. ප්‍රායෝගික වශයෙන් අත් දකින්න ඕනෑ. කොයි තරම් වඩු උපකරණ තිබුණත් වඩුවැඩ

දන්නා කෙනෙක් නැත්නම්, උගන්වන්න කෙනෙක් නැත්නම්, ඒ වඩු පට්ටලෙන් ඇති වැඩක් නෑ ඒවා කරලා පළපුරුද්ද ඇති කෙනෙක් නැත්නම්. ඒ වගේ තමයි මෙන්න මේ කියාපු ධර්ම. ඒවා වඩන්නේ නැත්නම් අනිත් කෙනෙකුට කළයාණ මිත්‍ර ආශ්‍රයක් දෙන්න බැහැ. මේ අවස්ථාවේදී මේක කළ යුතුයි කියන්න තරම් ශක්තියක් නැහැ. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා කියල කියන ශාසනය එතනම ඉවරයි.

ඉතින් අපි කෙටියෙන් මෙතන කිවුවොත් සතර සතිපට්ඨානයම තමයි මූලික ශික්ෂණය. ඇත්ත වශයෙන්ම දැන් කෙලෙස් සටන මාර සටනක් කියල කිවුවොත්, එහෙම නැත්නම් මේ ශාසනයේ තිබෙන නිවන් සඳහා දරණ ප්‍රයත්නය මාර සංග්‍රාමයක් කියලා කිවුවොත්, මාර සංග්‍රාමයට යෝගාවචර සෙබලා මූලික ශික්ෂණය ලබන්නේ සතර සතිපට්ඨාන භූමියෙයි කියලා හිතාගත්තට වරදක් නෑ.

ඒක තුළ තියෙන්නේ 'සති සම්පජ්ඣය' කියල කියන සිහිය සහ මනා නුවණ, එහෙම නැත්නම් දැනුවත් බව. සිහියත් දැනුවත් බවත් ඇතිව, කය පිළිබඳව - තමන්ගේ කයත් අනුන්ගේ කයත් - වේදනාව පිළිබඳව, සිත පිළිබඳව, සිතට එන සිතිවිලි පිළිබඳව, ඔය සතර සතිපට්ඨානය කියන්නේ ඒකයි. ඉතින් ඒක ඒ ඒ එන එන හැටියට දකිනකොට සිහි නුවණ යොදාගෙන ඒවායේ ඇතිවීම් නැතිවීම් දෙකක් පෙනෙනවා. මෙතන ආත්මයක් නෑ කියන එක ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙනවා. කොච්චර කෑ ගහල කිවුවත් මේක අනාත්මයි අනාත්මයි කියලා ඒක කීම විදර්ශනාව නොවෙයි. අපි කලිනුත් අවස්ථාවක කියල ඇති විදර්ශනාව කියන්නේ දැකීමක් මිසක් කීමක් නොවෙයි. දැකීමක් නම් ඒකේ යෙදෙන්න ඕනෑ. ඒකේ යෙදෙනකොට පෙනෙනවා," අපොයි, මේ රූපය මෙහෙම දෙයක් නේද? වේදනාව මෙහෙම දෙයක් නේද?මේක පෙණ පිඩක් නේද? වේදනාව දිය බුබුලක් නේද? සංඥාව මිරිඟුවක් නේද? සංස්කාර කෙසෙල් කඳක් නේද? විඤ්ඤාණය මායාවක් නේද? කියන ඔය උපමා බුදු පියාණන් වහන්සේ ලස්සනට කියාපු කාව්‍ය උපමා නොවෙයි. ඕව යෝගාවචරයාට වැටහෙන සත්‍ය දේවල්. ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් එන දේවල්. නිකං බුදු පියාණන් වහන්සේ ලස්සනට කියාපු උපමාවල් නොවෙයි මේ. මේ එක එකක්ම බොහෝම අර්ථවත්. ඒවා ගැඹුරට හිතන්න හිතන්න මේ සද්ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙනවා කියලා බුදු පියාණන් ඒ එක්කම කියලා තිබෙනවා. මේ රූපය පෙණ පිඩක්, වේදනාව දිය බුබුලක්. මේක වැටහෙන්නේ අන්න අර කියාපු යෝගාවචරයා සිහි නුවණ යොදලා සමාධිමත් සිතින් ඒ කය දිහා, වේදනා දිහා බලනකොට. මෙතෙක් මමය, මාගේය කියල සන සංඥාවෙන් ගත්තු දේ පෙනෙන්න පටන් ගන්නවා ඇතිවීම් නැතිවීම් රාශියක් හැටියට.

ඇතිවීම නැතිවීම ස්වභාවය. ඒ තුළින් තමයි මේ කියාපු විදහිනා ප්‍රඥාව මෝරලා යන්නේ. ඒ එක්කම, සමාධියක් වැඩෙනවා.

ඉතින් මේක කරගෙන යනකොට තමයි අර සමයක් ප්‍රධාන කියලා කියන්නේ. කොතෙකුත් අවස්ථාවල අපි මේවා සවිස්තරව විග්‍රහ කරල තියෙන නිසා මේ සුදු වෙලාවේ ඔක්කෝම කියන්න බැහැ. කෙටියෙන් කියනොත් සතර සතිපට්ඨාන භූමියේ, ඒ භූමියට මේ යෝගාවචරයා යන්නේ, කම්ප්ථාන ආයුධයක් අරගෙන. කම්ප්ථානය ආයුධය කරගෙන ඒ ආයුධය තුළින් තමයි මේ ශික්‍ෂණය ලබන්නේ. ඒ ආයුධය හැසිරවීම තුළින් ඊළඟට සමමෂධාන කියන සතර ආකාර වියහිය,

- "නුපන් කෙලෙස් නුපදවීම සඳහා
- "උපන් කෙලෙස් නෙරපීම සඳහා
- "නුපන් කුසල් මතුකර ගැනීම සඳහා
- "උපන් කුසල් රැක ගැනීම සඳහා

කියල කියන සතර සමයක් ප්‍රධානය ඊළඟට. ඒක කෙරෙන අතරේ සතර ඉදි පාද කියලා කියන තමා තුළ තිබෙන ඡන්ද, චිරය, විතත වීමංසා - මේ "ඡන්ද" කියන වචනය වැරදියට තේරුම් ගන්න එපා. මේ කාලානුරූපව කියන අදහස නොවෙයි, ශාසනයේ නම් "ඡන්දය" කියලා කියන්නේ "කුසල ඡන්දය". නිවන් දැකීමට යොදා ගන්නා ඡන්දය. ඒක විශේෂයෙන් කියන්න වෙනවා. ඉතින් ඡන්ද විතත චිරය වීමංසා. ඔන්න ඔය "ඡන්දය." තමා තුළ බලවත් කැමැත්තක් තිබෙනවා මේ සසරින් මිඳෙන. ඒකයි මෙතන ඡන්දය. ඊළඟට ඒ අනුව යෙදෙන වීර්යය. ඊළඟට විතත කියල කියන්නේ ඒකට අධිෂ්ඨාන ශක්තිය. වීමංසා කියන්නේ ඒකට අවශ්‍ය ප්‍රඥාව. වීමංසන බුද්ධිය. ඔන්න ඕවා පිළිබඳව අවබෝධයක් එනවා. සතර ඉදිපාද.

ඔන්න ඕවා තුළින් ඊළඟට තමා තුළ මෙතෙක් නොතිබුණු අමුතු විදිහේ ඉන්ද්‍රිය පහක් මතු වෙනවා. සඤ්චා වියහිය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥාව. යෝගාවචරයා අර පිටින් තියෙන පංචේන්ද්‍රිය වහගෙන ඔය ඉන්ද්‍රිය පහයි මතු කරගන්නේ. මේ පංචේන්ද්‍රියයන්ට අසුවන මේ ගොදුරු - සොයන දේවල් - සංසාරේ කොතෙකුත් අපි බලලා තියෙනවා. රස බලලා තියෙනවා. මේ ඉන්ද්‍රිය පහයි දැන් දියුණු කරගන්න බලන්නේ. ශ්‍රද්ධාව වියහිය සතිය සමාධිය ප්‍රඥාව. ආධ්‍යාත්මික ඉන්ද්‍රිය කියලා ඕන නම් කිව්වට කමක්

නැ. ඉතින් ඒ ඉන්ද්‍රිය දියුණු කරගන්නකොට ඒ ඉන්ද්‍රියම යොදාගෙන, ඒ එන එන බාධක ජය ගන්න පුළුවන් ශක්තියක් එනවා. ඒක තමයි ඒ ඉන්ද්‍රිය පහම බල හැටියට දක්වල තියෙන්නේ. සඤ්චා බලය, වීර්ය බලය, සති බලය, සමාධි බලය, පඤ්ඤා බලය කියලා.

ඉතින් ඔය විදිහට ශක්තීන් දියුණු කරගෙන යනකොට ඔන්න ඊළඟ පෙළගැස්ම තමයි බොජ්ඣංග. 'බෝධි' කියලා කියන්නේ. පින්වතුනි, 'අවදිවීම', අවබෝධය කියන අදහසක් තිබෙනවා. මූලික වශයෙන් කියනොත් අවදිවීම. මොකද? සංසාරේ තියෙන්නේ නින්දක්. මහා අවිද්‍යා අන්ධකාරයේ සංසාරයේ අපි මෙව්වර කාලයක් නිදාගන්නා. එතකොට ප්‍රඥා ආලෝකය තුළිනුයි අපි අවදි විය යුත්තේ. ඒ ආලෝක සංඥාවයි අපි මතුකර ගන්න ඕනැ. ඒ ප්‍රඥා ආලෝකය මතුකර ගැනීමටයි මේ උත්සාහය. බෝධි පාක්‍ෂික ධම් කියලා කියන්නේ ඒකයි.

එතකොට බොද්ධයාට අයිති 'පක්‍ෂය' මෙන් මේ බෝධි පක්‍ෂයයි. බෝධි පක්‍ෂයට අයිති ධම් ගැනයි හිත යොදන්න ඕනේ. බෝධි පාක්‍ෂික ධම් නිස් හතක් (37) තියෙනවා. ඉතින් මේ පින්වතුන්ට නිතර හිතන්න තියෙන්නේ ඔන්න ඔය බෝධි පාක්‍ෂික ධම් ගැන, අනික් ඒවා කෙසේ වෙතත්. ඒකෙ සම්බොජ්ඣංග කියලා විශේෂ හතක් තිබෙනවා. "සති, ධම්ම, විචය, වීර්ය, පීති, පස්සඤ්ච, සමාධි, උපෙක්ඛා," කියලා ක්‍රම ක්‍රමයෙන් තමාගේ විත්ත සන්තානයේ සිහියෙන් පටන්ගෙන, ඔන්න පෙළගැස්මක් එනවා. සිතේ මහ ප්‍රබුද්ධ අවස්ථාවක් එනවා. ඒ ප්‍රබුද්ධ අවස්ථාවක් ඇවිල්ල අවසාන පෙළ ගැස්ම තමයි, අන්න හරියට ඒ සෙබලා අර පරික්‍ෂණ ඔක්කොම පාස් කරලා සම්පුණ්ණ ඇදුම් ආයුධයක් ඇතිව ඵලියට බහින අවස්ථාව වගේ තමයි ආයුධී අඡටංගික මාර්ගය. ඒක තුළිනුයි අර ඔක්කෝම කුළු ගැන්වෙන්නේ. මෙතෙක් සතර සතිපට්ඨාන භූමියේ සමයක් ප්‍රධාන ඉන්ද්‍රිය, බල, බොජ්ඣංග, ඕවා ඔක්කෝම සම්පුණ්ණ කරගෙන අන්තිමට කුළු ගැන්වෙන්නේ ලෝකෝත්තර තත්ත්වයෙන් මතු වන එක සිතක අර කියාපු අංග අටම පහළ වෙන අවස්ථාවක් තිබෙනවා. ප්‍රබල විදියට මාගී සමාධියක් හැටියට ලෝකයේ වෙන කිසිම සමාධියකට, වෙන කිසිම ලෞකික සමාධියකට සමකරන්න බැරි, පුදුම අන්දමේ සමාධියක් තුළින් තමයි මේ කෙලෙස් මට්ටම් කඩාගෙන ගිහිල්ලා මේ අපි කවුරුත් බලාපොරොත්තු වෙන, වචන හැටියට පමණක් දැන් කියාගෙන යනකොට සාධුකාර දෙන, සෝවාන්, සකදාගාමී අනාගාමී අභිත් කියන මාගීඵල ප්‍රතිවේදයෙන් අර කියාපු පැවිදිවීමේ හෝ ගිහි බොද්ධ ජීවිතයේ අවසාන ඉලක්කය හැටියට අපි හැමදාම මේ ප්‍රාථමා කරන නිවන, සසරින් මිදීම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ.

එකකොට පින්වතුනි, වැඩි විස්තර නැතත්, මේ ටිකෙන් කල්පනා කර ගන්න ඕනෑ තමන් කළයුත්තේ මොකක්ද? මේ අවස්ථාවේ කළ යුත්තේ මොකක්ද? කියන එක, "බණ්ඩාරාලෝකෝ" කියන නායක අනුව ශාසනය කියන එක මේ වගේ දෙයක් නම්, අපගේ චිත්ත සන්තොසයේ ඇතිකර ගත යුතු දෙයක් නම්, මේක හිස් ගෙඩි ගැනලා, ඒක අනුව ලෝකයාට කියාපාන දෙයක් නොවෙයි නම්, මේ ප්‍රතිපත්ති රකින අතලොස්සක් හරි මේ රටේ ඉන්නකම් බුද්ධ ශාසනය පවතිනව. එහෙමයි හිතාගන්න තියෙන්නේ. මේ ප්‍රතිපත්ති මොකක්වත් නැති, හිස් ගොඩක් පමණක්, කොයිතරම් විදියේ බාහිර ආධාරවලින් ශාසනයක් පවතිනවයි කියලා කැගුණුවත්, එතන ශාසනයක් නෑ. අන්න ඒකටයි අපි කිවුවේ අර ධාතු ප්‍රදර්ශන උපමාව. ධාතු කරඬුව ඇරිය දවසට පෙනෙනවා ධාතූන් වහන්සේලා නෑ එතන. ඒ වගේ තමයි අපේ චිත්ත සන්තොසයේ ඔය කියාපු, බුදු පියාණන් වහන්සේ පරිනිව්‍යාණ අවස්ථාවේ කියාපු, සත්කිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්ම නැත්නම් - එතන ශාසනයක් නෑ.

ඉතින් ඔය කාරණා හොඳට ධාරණය කරගෙන මේ පින්වතුන් මේ කියාපු ඉබ්බමන බොහෝම දුක් කරදර මධ්‍යයේ නමුත් හියොත්, දිනුම් කණුවට ලං පමණටයි, අවසාන අවස්ථාවේ තමන්ට සැනසීම තියෙන්නේ. ඒක නිසා වෙනදා වගේම මේ විශාල පිරිසක් තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයට යෙදෙන ශීලයටත් වඩා උසස් ශීලයක් සමාදන් වෙලා, නොයෙකුත් කරදර පීඩා මධ්‍යයේ මේ වටිනා දවසේ ශීල කියන ප්‍රතිපත්තියේ පිහිටලා තමන් කරගෙන යන බණ භාවනාවලට අනුව සමාධි ශක්තියක් මතුකරගෙන, ඊළඟට ප්‍රඥාවට අදාළවන, විදර්ශනාවට අදාළවන, ඒ සිතූම් පැතුම්, එහෙම නැත්නම් තම තමන්ගේ කමටහන් වැඩුවා. දැන් ඒ වගේම අපි මේ කියන බණක් - හැම තිස්සේම අපි මේ බණ කියන්නේ වෙන එහෙකට නොවෙයි, සංසාරය වඩන්න නොවෙයි, සංසාරයෙන් මිදෙන්නයි අපි මේ බණ කියන්නේ. එකකොට අන්න ඒ බණ ඇසීම තුළින් මේ පින්වතුන් අර කියාපු ශ්‍රද්ධාව වියහිය. සති, සමාධි ප්‍රඥා ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ට උපකාර වන දේවලුන් මේ චිත්ත සන්තොසයේ වැඩුණා. ඒක මේ ජීවිතයේදීම, හැකිතාක් ඉක්මණින් මේ ශාසන පහන නිවෙන්න කලින් අර කියාපු බලාපොරොත්තුවන සෝවාන්, සකදාගාමී අනාගාමී අර්හත් කියන මාභීඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් නිව්‍යාණ ධර්මය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඒකාන්තයෙන් උපනිශ්‍රය සම්පත්තියක්ම වේවා කියලා ප්‍රාර්ථනාකරගන්න. ඒ වගේම අපේ මේ ධර්ම දේශනාවෙන් ධර්ම ශ්‍රවණමය කුශලය අනුමෝදන් වීමට කැමති තම තමන්ගේ ඥාතීන් අතුව අවිච්ඡේ පටන් අකනිටාව දක්වා වූ යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් ඇතොත් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ කුසල්

අනුමෝදන් වීමෙන් තමතමන් බලාපොරොත්තුව වන උත්තමාර්ථයන් සාක්ෂාත් කර ගනිත්වා!

අපටත්, මේ හැමදෙනාටමත්, මේ බුද්ධ ශාසනයෙන් වැඩ ගැනීමට ශක්තිය බලය ලැබේවායි කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ ගාථා කියලා පින් අනුමෝදන් කරන්න.

"එතනාවතාව අමෙහි"

30 වන දේශනය

30 වන දේශනය

"නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධසස"

පණ්ඩුපලාසොව දානිසි
යම පුට්ඨසාපිව තමුපට්ඨිකා
උයොගාගමුබෙව තිඨ්ඨිසි
පාථෙයාමපිව තෙ න විජ්ජති

සො කරොහි දීපමනනො
බිජ්ජං වායම පණ්ඩිතො භව
නිඤ්ඤාමලො අනඛගණො
දිබ්බං අරියභූමිමෙහිසි

- මලචග්ග, ධම්මපද

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

සසර පැවැත්ම තුළ ක්‍රියාත්මක වන කම් වක්‍රයේ බලය බිඳින්න උපකාර වන්නේ ධම්ම වක්‍රයයි. කම් වක්‍රයටම යටත්වෙලා දුකෙන් දුකට පත්වන ලෝක සත්ත්වයාට විමුක්තියක් උදාවුනේ බුදුරජාණන් වහන්සේ මතුකරලා දුන්න ධම්ම වක්‍රයෙනුයි. කම් විපාකවල භයානක තත්ත්වය මෙනෙහි කිරීම තුළින් ධම්ම මාගීයට එළඹෙන්න අවශ්‍ය සංවේගය මතුකරගන්න පුළුවන්. දැන් අද මේ මාතෘකා කරගත්තු ගාථාවලට අදාළ නිදාන කථාවෙනුත් බරපතල කම්විපාක මෙලොව පඩිසන් දෙන හැටි, විපාක විඳින්න වෙන හැටි, පෙන්නුම් කෙරෙනවා.

සැවැත්නුවර හිටියා ගවඝාතකයෙක්. අවුරුදු පණස් ගණනක්ම ගවඝාතක රක්ෂාව කරමින් මරණ ගවයින්ගේ හොඳ මස් කොටස උයවාගෙන අඹුදරුවන් එක්ක අනුභව කරමින් ඉතිරිහරිය විකුණමින් ජීවත්වුනේ. එක දවසක්දා මේ මනුෂ්‍යයා ගව මස් විකුණලා ඉවර වෙලා නාන්ත යන්න ලැස්කිවෙලා භාර්යාවට කිව්වා අර හොඳ මස් කෑල්ල මට උයලා තියන්න කියලා ඒක දීලා ගියා. ඉතින් නාන්ත ගිය අතරේ මේ මනුෂ්‍යයාගේ යාලුවෙක් ඇවිල්ලා මේ භාර්යාවට කියනවා අපේ ගෙදරට කෙනෙක් ඇවිත් ඉන්නවා, විකුණන මස් ටිකක් ගන්න පුළුවන්ද කියලා. ඔබේ මිත්‍රයා මස් විකුණලා ඉවර වෙලා නාන්ත ගියා. දැන් විකුණන්න මස්

නැතෙයි කිව්වා. ටිකක්වත් නැද්ද කියලා ඇහුවාම ඔන්න අර උයන්න දීපු මස් කැල්ල විතරයි කියෙන්නේ කිව්වා. මේ පුද්ගලයා කල්පනා කළා කවදාවත් මේ මස් කැල්ල නම් දෙන්නේ නෑ කියලා බලහත්කාරයෙන් ඒක අරගෙන ගියා. ඊළඟට අර ගව ඝාතකයා ඇවිල්ලා ආහාර ගන්න පුද්ගානම් වෙන කොට මේ භාර්යාව පළා කොළ එක්ක බතක් ඉස්සරයිත් තිබ්බා. මේ මනුෂ්‍යයා ඇහුවා "කෝ මස්" කියලා. ඇය එකකොට මස් නෑ කිව්වා. "ඇයි මම දන්නා නේද මස් කැල්ලක්?" එකකොට ඔන්න භාර්යාව කිව්වා කතාන්තරය. ඔබේ යාලුවෙක් ඇවිල්ලා මස් ඉල්ලුවා මම එපැයී කියද්දී බලහත්කාරයෙන් අරන් ගියයි කියලා. "මට බත් කන්න බෑ" කිව්වා. නෑ නෑ දන් වෙන කරන්න දෙයක් නෑ. ඔය තියන හැටියට කන්නෙයි කිව්වා.

ඉතින් ඊළඟට තරහෙන්ම ඒ බත්ටික ආපසු ඇරලා මේ මනුෂ්‍යයා පිහියක් අරගෙන ගේ පිටිපස්සට ගිහිල්ලා ගේ පිටිපස්සේ හිටිය හරකාගේ කටේ අක දාලා දිව එලියට ඇදලා මුලින්ම කපලා අරගෙන ඇවිල්ලා අර ගිනි අඟුරුවල දාලා පුළුස්සලා කන්න ලැස්තිවුනා. ඉස්සෙල්ල බත් කටක් කාලා අර බැදපු මස් කැල්ල කටේ තියනවාත් එක්කම මේ මනුෂ්‍යයාගේ දිව එහෙමම කම් විපාක වශයෙන් කැපිලා - දිව කැඩිලා - බත් පිභානට වැටුනා. ඉතින් ලේ පෙර පෙරා හතර ගානෙන් මේ පුද්ගලයා ගේ එහා මෙහා දුවනවා. මේක දෑකලා භාර්යාව, ළඟ හිටිය පුතාට කිවුවා "පුතේ පේනවා නේද මේ කම් විපාකය. මේක නුඹ මත්තෙන් වැටෙවි. ඒක නියා මං ගැනවත් සොයන්නේ නැතුව පණ බේරගෙන යන්න කියලා." ඉතින් මේ ළමයන් මවට වැදලා ගෙදරින් පිටත් වෙලා ගියා. ඒ අතරේ අර ගවයන් මළා. අර මනුෂ්‍යයා විලාප කියමින් හරකෙක් වගේ හැසිරලා මැරලා නිරයේ උපන්නා.

එකකොට ඒ ගවඝාතකයාගේ කතාව එතනින් ඉවරයි. ඔතන ඉඳලා කියන්නේ ගවඝාතක පුත්‍රයා පිළිබඳ ප්‍රවාක්තියයි. ඉතින් මේ තරුණයා තක්සලාවට ගිහිල්ල - එතන කියැවෙන හැටියට- ස්වර්ණාභරණ හඳන ගුරුවරයෙක් ළඟ ඒක පුහුණු වුනා. ඉතින් ඒක හොඳට පුහුණු වෙලා එක දවසක් රත්කරු ගුරුවරයා - ආවාසීවරයා - ගමට යන්න අවශ්‍යතාවක් ඇති වෙලා යම්කිසි ආහරණයක් හඳුන්න මෙයාට පැවරුවා. ගිහිල්ලා එකකොට ඉතාමත් හොඳින් ඒක හඳලා තියෙනවා දෑකලා සතුටු වෙලා "දන් ඉතින් මෙයාට තමාගේ ජීවිකාව කරගෙන ඉන්න පුළුවන්" කියලා ඒ කාලේ ඔය දිසාපාමොක් ආවාසීවරුන්ගේ සිරිතක් තිබුනා උපාධිය දෙනවා වගේ හොඳම ගෝලයට දෙන්නේ තමන්ගේ දියණියයි. ඉතින් තමන්ගේ දියණියත් පාවා දුන්නා. ඒ ගවඝාතක පුත්‍ර රත්කරුවා මේ කාලේ කියන

හැටියට "සාථික ජීවිතයක්" ගත කළා දු දරුවන් ඇතිව. කල්යාණේදී මේ මනුෂ්‍යයාගේ පුතුන් නැවත සැවැත් නුවරට ගිහිල්ලා පදිංචි වුනා. නමුත් පියා තක්සලාවෙමයි හිටියේ.

සැවැත් නුවරට ගිය ගවඝාතක පුත්‍රයාගේ දරුවෝ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ධර්මය එහෙම අහලා හොඳට ශ්‍රද්ධාවන්ත වෙලා කල්පනා කළා "අපේ පියා, අපේ තාත්තා, දන් බොහොම වයස් ගත වෙලා. පිතක් දහමක් නොකර ඉන්නවා. ඒ වෙනුවෙන් අපි පිතක් කර ත්න ඕන කියලා ඒ තමන්ගේ පියා ගෙදරට ගෙන්වලා බුද්ධ ප්‍රමුඛ සංඝයාට දානයක් පුජා කරන්න සුදානම් වුනා. ඒ දානයට බුදුජියාණන් වහන්සේත් සංඝයාවහන්සේලාත් වැඩම කළාම හොඳ හැටි ඒ දානය පුජා කළා. ඒ විදියේ දානවලට කියන්නේ - දන් මේ පින්වතුන්ට නිතර අහන්න ලැබෙන්නේ "මතක හතත - මළබත" ගැනයි. මවිපියාදීන් මැරුණට පස්සේ දෙන දාන. නමුත් මෙතන කියන්නේ විශේෂ දානයක්. ඒකට කියනවා 'ජීවහත' කියලා. තමන්ගේ ජීවත්වන පියා වෙනුවෙනුයි මේ දානය දෙන්නේ. එකකොට අපි හිතමු ඒ වයස්ගත මනුෂ්‍යයා ඉන්නවා. අර ඒ දාන කළමනාදිය ඒ පියාණන්ට අත ගස්සවලා හරි මොකක් හරි ක්‍රමයකින් හිතට ඒක තමන්ගේ දානයක් කියන අවබෝධය දීලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සංඝයා වහන්සේලාට දානය පුජා කළා.

දාන පිංකමෙන් පස්සේ මේ පුත්‍රයෝ බුදුරජාණන්වහන්සේට ආරාධනා කළා මේ අපේ පියාණන් වෙනුවෙන් මේ දානය දුන්නේ, පියාණන්ට අනුමෝදනාවක් කරන්න කියලා. අන්න ඒ අවස්ථාවේ බුදුරජාණන්වහන්සේ යම්කිසි දේශනාවක් පැවැත්වුවා. සමහර විට බුදුරජාණන් වහන්සේට පේන්න ඇති මේ ගවඝාතක පුත්‍රයා තුළ යම්කිසි කුශල ශක්තියක් තියනවා කියලා. ඒකට එල්ල කරලා යම් දේශනාවක් පැවැත්වුවා. ඒ දේශනාවේ අවසානයට එන - අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ - දේශනා සාරය හකුළුවල දක්වන විදියේ ගාථා දෙකක් තමයි අපි දන් මේ දේශනාවේ මාතෘකාව හැටියට දක්වුවේ.

ඒ ගාථාවල සාමාන්‍ය අර්ථය මතුකරගන්න බලමු. 'පණ්ඩුපලාසොව දානිසී,- පණ්ඩුපලාස කියන්නේ, දන් ඔය ගස්වල කොළ වැටෙන්න ළංවුනාම පඩු පාටට හැරෙනවා නේ. දුඹුරු පාටට වගේ පඩු පාටට හැරෙනවා නේ. අන්න එකකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ උපමාවයි මෙතන මේ මහලු උපාසක උන්තැහෙට දෙන්නේ. ඔබ දන් අර ගහකින් වැටෙන්න සුදානම් වෙන පඩු පාටට හැරුණ කොළයක් වගෙයි. ඊළඟට - 'යම පුරිසා පිව තමුපධිතා'- යම පුරුෂයෝ ඔබ පිළිගන්න ලැස්තිවෙලා

ඉන්නවා. 'උයොගමුබෙව තිට්ඨසී' - උයොගමුබෙ කියලා කියන්නේ ගමනක් යන්න පිටත්වෙලා දොරකඩට ඇවිල්ලා ඉන්නවා වගේ පරලොවට පිටත්ව යන්න සුදානම් තැනට ඔබ දැන් ඇවිත් ඉන්නවා. 'පාටේයාමපීව තෙ නච්ඡජති' - ඔබට මහට බතක්, මහවියදමක් නැහැ. 'පාටේයා' කියලා කියන්නේ මග වියදම. එහෙම නැත්නම් මහට බත. බත් මුලක් නැ. ඔන්න ඒ මහලු මනුෂ්‍යයාට සංවේගයක් ඇතිවෙන විදියට මුල් ගාථාව.

ඔන්න ඊළඟ ගාථාව. - 'සො කරොහි දීපමකතො' - ඒක නිසා ඔබ තමාට දිවයිනක් හරිගස්සා ගන්න. පිහිටක් සකස් කර ගන්න. 'බිප්පං වායම පණ්ඩිතො භව' - ඉක්මණින් උත්සාහකරලා පණ්ඩිතයෙක් වෙන්න. 'නිද්ධකමලො අනචගණෝ' මළකඩ ඉවත්කරලා නික්ලේඟිවන්න. නික්ලේඟි වෙලා - 'දිබ්බං අරියභුමිමෙහිසී' - දිව්‍යමය ආසි භුමියට පැමිණෙන්න. දිව්‍යමය ආසිභුමිය කියන එක පොත්වල තෝරන්නේ නිකම් දිව්‍ය ලෝක නොවෙයි. ඔය අනාගාමී අය යන ඒ සුද්ධාවාස නමින් හඳුන්වන ඒ බ්‍රහ්මලෝකයි. අන්න ඒ ලෝකවලට යන්න කියලා ඔය විදියට ඒ ගාථාව වදාළ බව සඳහන් වෙනවා.

ඒ ගාථාව අහලා මේ මහලු මනුෂ්‍යයා - ගව ඝාතක පුත්‍රයා - සෝවාන් වුනා කියලා කියනවා. නමුත් එතන ඉඳලා තව ඉදිරියට කියනවා. ඉදිරි දවසටත් දානයට ආරාධනා කරනවා අර දරුවන් පියා වෙනුවෙන්. දෙවැනි දවසේත් අර වාගේම බුද්ධ පුමුඛ සංඝයා වහන්සේලාට දානය පුජා කරලා බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කළා අනුමෝදනාවක් කරන්න කියලා. ඒ අවස්ථාවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ ගාථා දෙක තරමක් දුරට අර කලින් කියාපු ගාථාවලට සමානයි. විශේෂ වෙනස් කමක් වශයෙන් අපට කියන්න කියන්නේ - ඒ මුළු ගාථාව නැතත් - දෙවැනි ගාථාව අවසාන වෙන්නේ - අර මුල් එකේ කිව්වේ "දිබ්බං අරියභුමිමෙහිසී" කියලා. මේකේ කිව්වේ "න පුත ජාති ඡරං උපෙහිසී" කියලා. මේ කියන විදියට වීථිය කරලා ඉක්මණින් පණ්ඩිතයෙක් උනොත් ඔබ නැවතත් උපතකට ඡරාවකට පැමිණෙන්නේ නැත. ඒක ඊට වඩා ගැඹුරු විදියට, හිත් කාවදින විදියට, ඒ ගාථාව. ඒ ගාථා සහිත දේශනාව අහලා - ඒ ගාථා දෙක පමණක් නොවේ, අපට හිතාගන්න කියෙන්නේ, ඒ ගාථා ගැන සඳහන් වුනාට, ඊට කලින් බුදු පියාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාශය අනුව "ආනුපුබ්බි කථා" කියලා කියන අනුපිළිවෙල කථා නමැති දාන කථා, සීල කථා සගග කථා ආදී අනුපිළිවෙල කථාවකින් පස්සේ සාමාන්‍යයෙන් බුදුපියාණන්වහන්සේ මේ විදියේ අවස්ථාවල දේශනා කරන්නේ. ඒ දේශනාව අහල අර මනුෂ්‍යයා අනාගාමී වුනා කියලත් කියනවා. මේ අර ගවඝාතක පුත්‍රයා.

ඔන්න කතාවේ දෙපැත්ත. ඉතින් අපි අර පටන් ගත්තේ කම් වක්‍රයයි, ධර්ම වක්‍රයයි කියලනේ. අර කම් වක්‍රයටම ඉඩ ලැබුන නම් ගවඝාතක පුත්‍රයා අපාගාමී වෙන්නයි තිබුනේ. දැන් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්ම වක්‍රය පිහිට කරගෙන අන්තිමට අනාගාමී වුනා. ඔන්න වෙනස. ඒක තුළමත් ගැඹුරු අදහස් කියෙනවා. දැන් ඔතන ඉඳලා අපි ටික ටික විග්‍රහ කරන්න බලමු මේ කථාව. දැන් මේ කථාවේ මුල හරියෙන් හොඳටම ජේනවා අර ගවඝාතකයා ඉතාමත් කෲර අන්දමින් තමාගේ ආහාරයට මස් රසය නැති නිසා තමාගේ දිව පිනවන්න අර ගවයාගේ දිව කැපුවා. ඒක කොයි තරම් කෲර දෙයක්ද? එතකොට අන්න ඒ කෲරත්වය නිසා ඒකේ විපාකය එතනම ලැබුණා. එබඳු විපාක සමහර ධර්ම කථාවල කොතෙකුත් සඳහන් වෙනවා. මේ කාලයේ පවා එබඳු දේවල් මේ පින්වතුන්ට අහන්න ලැබෙනවත් ඇති. ඒකට කියන්නේ "කමමසර්කක විපාක" කියලා - කර්මය හා සමාන වන විපාක. ගේ පිටි පස්සේ අර ගවයා දිව නැතිව එහාට මෙහාට දුවනවා. ගේ ඇතුළේ මේ ගවඝාතකයා දිව නැතිව එහාට මෙහාට දුවනවා ගවයා වගේ බෙරහන් දිදී. ඔන්න කොහොමද එතකොට කර්මය? හරියට ගැලපෙනව නේ. ඒ ගිහිල්ල ඊළඟට අන්තිමට නිරයේ. එතකොට නිරාදුක පිළිබඳ පුච්ච දර්ශනයක්, පෙර හුරුවක්, සංදර්ශනයක් තමාගේ භාර්යාවටත් පුතාටත් පෙන්වුවා.

එතකොට ඒ සංදර්ශනයෙන් භයවෙලා ඇතිවුන සංවේගය නිසා තමයි අර දරුවා අම්මාට වැදලා පිටත්ව ගියේ සඳහටම. ගිහිල්ලා තක්සලා නුවරටම ගියා. කොයිතරම් සංවේගයක් ඇතිවෙන්න ඇද්ද තමාගේ මවත් අතහැරලා යන්න. ඉතින් කොහොම හරි ඒක ඒ පැත්තෙන් ජේනවා. ඒක අනුව හුඟක් හිතාගන්න පුළුවන් මේ පින්වතුන්ට. සමහර විට මේ කාලයේ ඊටත් වඩා කෲර අන්දමේ සත්ත්ව ඝාතන වෙන බව මේ පින්වතුන්ට සිහියට නැගෙනවා ඇති. ඒ හැම එකකටම මේ විදියට විපාක නොවුනට. අපට හිතාගන්න කියෙන්නේ ඇතැම් විට ඒ මනුෂ්‍යාත්ම භාවය ලබා දුන්න කම් ශක්තියේ දඩ් බව නිසාම, ශක්තිය නිසාම, තාම ඔරොත්තු දෙනවා ඒ පාපකම් ඇතැම් අයට. නමුත් වැටෙන වෙලාවට වැටෙනවා. වැටෙන්නේ නිරයට. එහෙම නැත්නම් තිරිසන් යෝනි ආදියේ විපාක විදින්න සිද්ධ වෙනවා. ඒවා අපි කවුරුත් දන්නවා නේ ධර්ම කතාවල් ආශ්‍රයෙන්. එතකොට ඒකයි කතාවේ මුල හරියෙන් අපට ගන්න කියෙන්නේ.

කොයි තරම් භයානක තත්ත්වයක්ද මේ ගවඝාතක කම්මය වගේම මස්රසයට ලෝභවීම? ඒකේ ආදීනව අපට ජේනව. ඒ දෙක එකට යන්නේ. ගවඝාතනය කරන්නේ මාංශ සඳහායි. ඒවා කොච්චර කැවත් මදි නිසා තමයි මස් රස නැතිව කන්න බැරි තත්ත්වයකට අර ගවඝාතකයා පත්වෙලා

මස් නැතිව බතක් කන්න බැරුව අර ගවයාගේ දිව කැපුවේ. ඉතින් කාල ඇතිවෙන දෙයක් නොවෙයි මස් කියන එක. එහෙම නම් එපාවෙන්න ඕන ඉස්සෙල්ලම ගවඝාතකයටයි. ඉතින් ඔන්න ඕවා ගැන මේ පින්වතුන්ට ඒ ආශ්‍රයෙනුත් හිතා ගන්න පුළුවන්. අපි එතනින් නවත්තලා ඊළඟට යමු මේ කතාවේ අනිත් කොටසට, එයින් යම් යම් දේවල් ගන්න තියෙන නිසා මේ කෙටි කාලය තුළ.

දන් ඊළඟට බලමු අපි, අර පුතා අන්තිමට රන්කරුවෙක් වුනා. වැඩි විස්තර නැතත් දක්ෂ විදියට උපාධි ලත් රන්කරුවෙක් වෙන්න ඇති. ඊළඟට ඒ දරුවන් ගැන හිතල බලන කොට අන්න ඒ දරුවන්ගේ - අමුතුවෙන් සඳහන් නැතත් - ගුණවත් බව පියා වෙනුවෙන් කළ ඒ පින්කමෙන්ම අපට තේරෙනවා. කොයිතරම් වටිනා දෙයක්ද කියලා. දන් මේ කාලෙ ඇත්ත වශයෙන්ම මව් පියන්ට ජීවත්ව ඉන්න කාලෙත් හොඳට සලකලා මිය පරලොව ගියාම අවුරුදු ගණනක් තිස්සේ අනුමෙවෙනි බණකින් පින් අනුමෝදන් කරවීමේ අදහසින් දන්දීමේ වාරිත්‍රයක් තියෙනවා. සමහර අය ඇතැම්විට ජීවත්ව ඉන්දේදී මව් පියන් ගැන නොකතා තම තමන්ට කැමති හැටියට විදේශ ගතවෙලා හොඳට සැප විඳලා මිය පරලොව ගියා කියලා අහන්න ලැබුනාට පස්සේ ඇවිල්ලා ලෝකෙට පෙන්නන්න එහෙම දානෙ දෙනවා. නමුත් ඊටත් වඩා දුර්ලභ සංකල්පයක් තමයි - තමන්ගේ ජීවමාන මව් පියන් වෙනුවෙන් කරන්න පුළුවන් ඉහළම උපස්ථානය බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරලා තියනවා. මීට කලින් අවස්ථාවල මේ පින්වතුන්ට ඒ දේශනා කොතෙකුත් අහන්න ලැබිල ඇති.

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා ලෝකයේ දෙන්තෙක් ඉන්නවාය, පහසුවෙන් උපකාර කරලා, උපස්ථාන කරල නිම කරන්න බැර. ඒ කියන්නේ ප්‍රතිඋපකාර කරලා, කළගුණ සලකලා ඉවරකරන්න බැර, දෙන්තෙක් ලෝකයේ ඉන්නවා, ඒ කවුද? මවයි, පියයි. ඊළඟට ඒක සවිස්තරව බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනව බොහොම පුදුම අන්දමට. යම් දරුවෙක්, යම් පුතෙක්, අවුරුදු සීයක් ආයුෂ ඇති පුත්‍රයෙක්, තමාගේ මවත් පියන් දෙවුරේ හිඳුවාගෙන ඒ අයගේ සියලුම ඇඟ ඉලීම් මල මුත්‍රා ඇදීම් ආදී හැම එකක්ම කරමින් උපස්ථාන කරගෙන අරගෙන ගියත් ඒත් අර මවටත් පියාටත් ණය ගෙවලා නිම කරන්න බැරිය. ඒ වගේම යම් පුත්‍රයෙක් තමාගේ මවත් පියාත් සත්රුවනින් පිරුණු මේ මහ පොළොවේ අධිපතිකමට, රජඉසුරු ලබා දුන්නත් ඒත් ගෙවන්න බැරිය ණය. නමුත් යම් පුත්‍රයෙක් සඳාච නැති මව් පියන්ට සඳාචේ පිහිටෙව්වොත් - සඳාචාගුණයේ - ශීල ගුණය නැති දුශ්ශීල මව් පියන් ශීලයේ පිහිටෙව්වොත්, පරිත්‍යාග ගුණය නැති මව්පියන් ත්‍යාග

ගුණයේ පිහිටෙව්වොත්, ප්‍රඥාව නැති මව්පියන් ප්‍රඥාගුණයේ පිහිටෙව්වොත්, ඒ පුත්‍රයා අර මව් පියන්ට උපකාර කලා පමණක් නොවෙයි, සෑහෙන පමණ උපකාර කලා පමණක් නොවෙයි, පමණටත් වඩා උපකාර කලා වෙනවා කියලා බුදු පියාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙනවා.

ඇත්ත වශයෙන්ම බොහෝවිට ඕක සඳහන් වෙන්නේ ඔය පුත්‍රයෙක් ශාරීපුත්‍ර මහරහතන්වහන්සේ වගේ පැවිදි භූමියට පත්වෙලා අර කියපු ගුණ ධර්මවලින් සම්පූර්ණ වෙලා මවටත් පියාටත් ඔය කියපු ආකාරයෙන් උපකාර වීම තමයි උත්කෘෂ්ටම මට්ටම. දන් මෙතන මේ දරුවන් කළේ මොකක්ද? බුදු පියාණන්වහන්සේ හඳුනාගන්නා. තුණුරුවන් හඳුනාගන්නා. එතකොට ඒ සඳාච වගේම මව්පිය උපස්ථානය පිළිබඳ යම්කිසි ගැඹුරු සංකල්පයක් ඇතිවෙන්න ඇති. කෘතඥතා වශයෙන් එහෙම සිහිපත් කරගෙන තමයි පියාණන් ගෙන්වලා ඒ වෙනුවෙන් අර ජීව භක්තයක් දුන්නේ. මතක භක්තයක් නොවෙයි. මැරෙනකං හිටියෙ නෑ. ජීව භක්තයක් වශයෙන්. ඒකෙ ආනිසංස වශයෙන් ශ්‍රද්ධාව නැති ඒ ගවඝාතක පුත්‍රයා ශ්‍රද්ධාවෙන් වැඩුනා. ශීලය නැති තැනැත්තා ශීලයෙන් වැඩුනා. පරිත්‍යාග ගුණය නැති තැනැත්තා පරිත්‍යාග ගුණයෙන් වැඩුනා. ඊළඟට ප්‍රඥා සම්පන්නියේ කෙළවර තමයි අර අනාගාමී වුනේ.

ඉතින් ඔන්න ඔය ධර්මවක්‍රයේ ක්‍රියාකාරීත්වයත් අර දරුවන්ගේ මව්පිය උපස්ථානයත් - අපට හිතාගන්න පුළුවන් ඒවයි වටිනාකම. ඊළඟට අපි මේ ගාථාවල ගැඹුර ගැන කල්පනා කරලා බලමු. අපට පෙනෙන තරමින්. බුද්ධ ඥානයට ගෝචරවන දේවල් එක පාරට අපට කියන්න බෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේට පේන්න ඇති මේ ගවඝාතක පුත්‍රයා තුළ ඇති යම් උපනිශ්‍රය සම්පන්නියක්, කම් ශක්තියක්. මේ විදියේ පරිසරයක ඇති දඩ් වුනත් මෙහෙම එකක් තියෙනව කියල. අපට මේ ගාථාව ආශ්‍රයෙන් පේන්න තියන ටික විතරක් විවරණය කරන්න පුළුවන්. ඇත්ත වශයෙන් ගාථා යුගල දෙකක් බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කළ බවයි පේන්නේ මේ දවස් දෙක ඇතුළත. පළමුවෙනි දවසේ දේශනා කළ ගාථාවේ මුල් පදය මොකක්ද? ඒ උපමාව ඉතාම ගැඹුරු උපමාවක්. මේ මහලු උපාසක උත්තෘභෙ අමතල කියනවා "ඔබ දන් පඩු පාටට හැරුණු කොළයක් වගෙයි. දන් ගහකින් වැටෙන්න ලඟ විදියට පඩු පාටට හැරුණු කොළේ පොඩ්ඩක් හුළහක් ආව හැටියේ ගැලවිලා වැටෙනවා නේ. අන්න එතකොට ඒක අනුව තමන්ගේ මහලු වයසෙ තත්ත්වය තේරුම් කරලා දුන්නා. ඊළඟට එහෙම වැටුනට පස්සේ මොකද වෙන්නේ? එහෙම නැතිනම් යන නැන මතක් කරන්න තමයි "යමපුරිසාපිව තං උපධිතා" කියන දෙවෙනි පදය "යම පුරුෂයෝ ඔබ පිළිගන්න බලාපොරොත්තුව ඉන්නවා." අන්න

යන තැන පිළිබඳ යම් සංඥාවක් දුන්නා. අපට හිතන්න තියෙන්නේ අර ගවසානක පුත්‍රයා කැමැත්තෙන් හෝ අකමැත්තෙන් හෝ පියාගේ රස්සාවට උදව්වෙන්න ඇති. ඒ වගේම ගව මාංශ කමින් ඒ විදියටම ගත කරන්න ඇති. ජීවිතය ඒ විදියටම කෙළවර වුනානම් යන තැනයි අර කිව්වේ. යම දුකයෝ දන් ලැස්තිවෙලා ඉන්නවා ඔබ පිළිගන්න.

ඊ ළඟට ඒ වගේම "උයොගමුඛෙව තිධ්ධසි". දන් හරියට ගමනක් යන්න පිටත් වෙලා ගේ දොරකඩට ඇවිල්ලා ඉන්නවා වගේ දන් ඔන්න යන්න වෙලාවක් ඇවිල්ලා. හරියටම ඔබ සුදානම්වයි ඉන්නේ. ඊ ළඟට "පාටෙයාමපිච තෙ න විජ්ජති" ඔබට මහට බතක් නෑ මේ යන්න ලැස්ති වුනාට මොකද? සංවේගය ඇති කලා ඒ මුල් ගාථාවෙන්, බුදුපියාණන් වහන්සේ. ධර්ම සංවේගය ඇති වුනා තමාගේ තත්ත්වය ගැන. තමන් තුළ කුසලයක් නැති බව මතක් කරලා දුන්නා. ඒ එක්කම අර ගවසානක පුත්‍රයාට අතීතය මතක් වෙන්න ඇති. සංවේගවත්ව ගෙදරින් දිව්ව අවස්ථාව, පියාණන් කළ රක්ෂාව. ඒ ඔක්කොම මතක් වෙන්න ඇති, අර යමපුර්ස කතන්දරය තුළින්. ඔන්න එතකොට යම් සංවේගයක් ඇතිකලා. සංවේගය තුළින් තමයි ධර්මයට නැඹුරුවෙන්න ලැබෙන්නේ.

ඔන්න දෙවැනි ගාථාව- "සො කරොහි දීපමත්තනො". දෙවැනි ගාථාවෙන් අන්න උත්සාහවත් කලා. මුල් ගාථාවෙන් තමන්ගේ තත්ත්වය පෙන්නුම් කරල දුන්න. සංවේගය ඇති කලා. දෙවැනි ගාථාවෙන් උත්සාහවත් කලා. "සො කරොහි දීපමත්තනො" ඒක නිසා ඔබ තමාට දිවයිනක් කර ගන්න. ඔබේ ජීවිත ඔරුව පෙරළෙන්න ළඟයි. දිවයිනක් සොයාගන්න. පිහිටක් හොයාගන්න කියන එකයි. "බිප්පං වායම පණ්ඩිතො භව" ඉක්මණින් උත්සාහ කරලා පණ්ඩිතයෙක් වෙන්න. ඊ ළඟට - "නිදධනතමලො අනඩගණො" මලකඩ ඉවත්කරලා නොකිලිටිව එතකොට මේ මහලු මනුෂ්‍යයන් එක්තරා විදියක පණ්ඩිතයෙක්, රත්කරු උපාධිය ලබාගත්තු කෙනෙක්. ඉතින් ඒ පණ්ඩිතකම් උපකාර කරගෙන ඊ ළඟට මොකක්ද කරන්න තියෙන්නේ? නිදධනතමලො අනඩගණො - රත්කරුවෙකුට තියෙන තියෙන මලකඩ ඉවත් කරලා ආහරණ හැදීමේ දක්ෂතාව මේ පුද්ගලයා තුළ තියනවා. දන් කරන්න තියෙන්නේ ඒක නොවෙයි. සිතේ තියන මලකඩ ඉවත් කරලා නික්ලේගී වෙන්න. ඊ ළඟට "දිබ්බං අරියභූමිමෙහිසි" එහෙම කලොත් නම් ඔන්න අර දිව්‍යමය ආසි භූමියකට යන්න පුළුවන්" කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරලා දුන්නා. ඒක අහලා, ඒ තුළට හිත යවලා වෙන්ට ඕන අර මනුෂ්‍යයා සෝවාන් වුනා කියලා කියන්නේ. අපට එහෙමයි හිතාගන්න තියෙන්නේ.

ඉතින් ඊ ළඟට දෙවැනි අවස්ථාව. ඒ දවස ගතකළ ආකාරය අපි දන්නේ නෑ. ඒ මනුෂ්‍යයන් ඉතින් අර බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ආකාරයට උත්සාහවත්තව "දන් තියෙන්නේ මගේ හිත තනාගන්නයි" කියලා අර ගුරුවරයා සතුටුවන විදියේ රන් ආහරණයක් සාදා ගත්තා. ඒ හපන්කම සමහර විට මෙනෙත්ටත් යොදාගන්න ඇති. ඇත්ත වශයෙන්ම බුදු පියාණන්වහන්සේ හිත තැනීම පිළිබඳ කතාන්තරය කියන ඇතැම් සුත්‍රවල සඳහන් කරන්නේ රත්කරු උපමාවමයි. රත්කරුවෙක් යම්සේ ගින්නක් දල්වලා - ස්වර්ණාහරණ කර්මාන්තය ගැන දන්නා අය දකල ඇති නේ - අමුරන් කැල්ලක් ගින්නට අල්ලලා පිඹලා ඒක රත්කරමින් විටින් විට පොහවමින් වතුරේ දමමින්, විටින් විට ඒක නිවෙන්න අරමින් ඔය විදියට ක්‍රමානුකූල උත්සාහයකිනුයි රත්රන් ආහරණ හදන්නේ. ඒ වගේ ඒ උපමාව ආශ්‍රයෙන් බුදු පියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා, යම් කෙනෙක් හිත තනාගන්නවානම් නිවනට, විදර්ශනා ආදී ඒ භාවනා කටයුතුවලට සිත යොදනවානම්, ඒකට අවශ්‍යවන දේවල් තමයි සමාධිය, විෂය, උපේක්ෂාව. අන්න ඒ කරණාවලට උපමා හැටියට දක්වන්නේ, දිගටම සමාධිය වඩනවා නොවෙයි. දන් අර රත්කරුවා කඩින් කඩ, සැරෙන් සැරේට රත්කරනවා. සැරෙන් සැරේට වතුරෙන් පොහවනවා, සැරෙන් සැරේට අරක ටික වෙලාවක් නිවෙන්න හරිනවා. ඒ වගේ විටින් විට ක්‍රමානුකූලව සමාධිය වඩන්න. ක්‍රමානුකූලව විෂය වඩන්න. ක්‍රමානුකූලව විටින් විට උපේක්ෂාව වඩන්න. ඔන්න ඔය රත්කරු උපමාව ආශ්‍රයෙන්මත් බුදුපියාණන් වහන්සේ හිත තැනීම ගැන කියලා තියනවා.

අපි මේක අමතර කාරණාවක් හැටියටයි දක්වුවේ. නමුත් මේක ආශ්‍රයෙන් හිතා ගන්න පුළුවන් අර ඥානවන්ත ගවසානක පුත්‍රයා, එහෙම නැත්නම් රත්කරුවා තුළ දන් සංවේගයක් ඇතිවෙලා තියෙනවා, සෝවාන් ඵලයටත් පිවිසිලා තියනවා. ඉතිරි හරියට එදා දවසේ කොහොම ගත කලාද අපි දන්නේ නෑ. දෙවෙනි දවසේ බණ අහලා අනාගාමී වුනා කියලා තියෙනවා. ඉතින් මෙන්න මේක ආශ්‍රයෙන් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ අන්න අර ධර්ම වක්‍රය ගැන කල්පනා කරලා බලනකොට මෙහෙම ආශ්වසිවත් දෙයක් මේ ධර්ම වක්‍රයේ තියෙන්නේ. මේ ධර්මයේ ගුණ ගැන මෙනෙහි කරනකොට නිතර යොදන පද හයක් තියනවා, මේ පින්වතුන් කවදත් දිනපතාම වාගේ කියන. ස්වාක්ඛාත, සන්ධිධික, අකාලික, එහිපස්සික, ඔපනයික, පච්චිකං වෙදිතබ්බ. මේ ධර්මයේ තියන මහ පුදුම ගුණ එතකොට කම් වක්‍රය අරෙහෙම පෙරළෙන අතරේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙරලූ ධර්ම වක්‍රය කොතරම් ප්‍රබලද කියනොත් දන් කොතෙකුත් ධර්ම කථාන්තරවල මේ පින්වතුන් දන්නවා - සමහර විට බුදුරජාණන් වහන්සේ

පොඩි උපදෙසක් දීලා, ගාථාවක් කියලා සෝවාන් විතරක් නොවේ රහත්වුන අවස්ථාවලින් සඳහන් වෙනවා.

අන්න ඒ ධර්ම වක්‍රයේ ආශ්වසිය. මොකද, ඒක ස්වාකාමිකය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මුච්චිම ගිලිහෙනකොට ධර්මය හරියටම ස්වාකාමිකය. ආයී අඩුවක් පාවුවක් නෑ. ප්‍රත්‍යක්‍ෂ ඥානය තුළින් ඒ ඒ පුද්ගලයාගේ ආසාදනානුසය දනගන්නවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ බුද්ධ ඥානය යොමු කරන කොට ඒ හැම කෙනාගේම අතීත ප්‍රවෘත්ති ඔක්කොම පෙනිල ඉවරයි. අතීත කම් වේග, කම් ශක්තීන්, හොඳ නරක, ඔක්කොම පෙනිලා ඉවරයි. ආසාදනානුසය ඥානය. ඒ වගේම ඒ ඒ ජාතිවල භාවනා වැඩුවා නම් ඒවාට උපකාර කරගත්තු කමටහන් පවා බුදුන් වහන්සේට පෙනවා. ඒ අවබෝධය තුළින් බුදුපියාණන්වහන්සේ කෙනෙකුට බණ පදයක් දේශනා කරන්නේ. ඒකයි ඒ ස්වාකාමික ගුණය.

ධර්මය ස්වාකාමික නිසාම බුදුපියාණන් වහන්සේ ස්වාකාමික වශයෙන් දේශනා කරන ධර්මයේ සන්දිධික වශයෙන් මෙලොවම, ඇස්පනාපිටම, එහි ප්‍රතිඵල දැකිය හැකි තත්ත්වයක් තියෙනවා. මහ පුදුම දෙයක් ඒක මේ ධර්මය පිළිබඳව, ඒ වගේම අකාලික - කල්නොයවාම එතන එතනම විපාක දෙනවා. ආයී පරලොව ගිහිල්ලා බලන්න දෙයක් නෑ. මෙතනමයි. එකකොට සන්දිධික අකාලික. එහිපසික කියලා කියන්නේ මේ ධර්මයේ තියෙනවා "එව බලව" කියලා කියන ගතියක්. ධර්මය ක්‍රියාවට නඟනවත් එක්කම එහි ප්‍රතිඵල තමන්ට අත්දකින්න පුළුවන්. "මපනයික" කියලා කියන්නේ ධර්මයේ තියෙනවා එකිනෙකට තල්ලු කරගෙන යන ගතියක්. එකකට එකක් සම්බන්ධවෙලා යනවා. එක ගුණයක් පුරන කොට ඒකෙන් ගිහිල්ලා අනෙක් එකට සම්බන්ධ වෙනව. ඒවා ගැන අපි බොහෝ අවස්ථාවල මේ පින්වතුන්ට දීඬි වශයෙන් කියලා තියෙනවා. ඔය ආයී අෂ්ටාංගික මාගීයේ එහෙම සමාසක් දෘෂ්ටියත් සමාසක් සංකල්පයක් අතර එකිනෙකට පුදුම අන්දමේ සම්බන්ධතාවක් තියෙනවා. ආයී කෙනෙක් ඇවිල්ල තල්ලුකරන්න ඕන නෑ. එක තැනකට දම්මට පස්සෙ ඒක අනුව හරියට යනවා. පඩි පෙලක් නගින කෙනාට එක පයක් උස්සන කොට, ඒක තියල ඉවරවෙන කොට, අතින් පය ඉස්සිල ඉවරයි. ඒ වගේම සම්මා දිධියට යන කොට ඔන්න සමමා සංකල්පයට ලැස්ති වෙලා. ඒකට යනකොට සමමා වාවා, ඔය විදියට ධර්මයේ කොතනින් ගත්තත් ඕපනයික ගුණයක් තියෙනවා. ඉස්සරහට තල්ලු කරගෙන යන ගුණයක් තියෙනවා. සන්දිධික, අකාලික, එහි පසික, මපනයික. ඊ ළඟට ඒව නිසාම "පට්ටනං වේදිතබ්බො විඤ්ඤුහි" - ඥානවන්ත පුද්ගලයෙක් නම් වැඩි උගත්කමක් නැතත් - දන් මෙතන නම් උපාධිධාරී ස්වර්ණාභරණ

කාරයෙක්. එහෙම එකක් නැතත් සාමාන්‍ය ගොවියෙක් හෝ වේවා අතීතයෙන් අරගෙන ආපු පුණ්‍ය ශක්තිය තුළින්, විදේශිතා භාවනාව අතීතයේ එහෙම වඩලා තියෙනවා නම්, එබඳු කෙනෙකුට අන්න ඒ වගේ නුවණැත්තෙකුට "පට්ටනං වේදිතබ්බො" - තමාටම ඒ ධර්මයේ සත්‍යතාව දන ගන්න, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න පුළුවන්.

අන්න ඒ ගුණය නිසා වෙන්න ඕන මේ මනුෂ්‍යයා අපායට යන්න හිටිය කෙනෙක් නමුත් අනාගාමී වුනා. **අපාගාමී වෙනවා වෙනුවට අනාගාමී වුනා.** ඉතින් එයින් යමක් තේරුම් ගන්න පුළුවන්. මේ කතාන්තරයේ ඔය එක පැත්තක් - ධර්මයේ වටිනාකම. එකකොට අපි අර සාමාන්‍යයෙන් ගවඝාතක පුත්‍රයා කියලා කියන කොටම පුද්ගලයෙකුට හංවඩු ගැහුව වගේ සමාජයෙන් කොන්වෙන කෙනෙක් කියලයි හිතන්නෙ. මේ කථාව තුළ මහ පුදුම සාධාරණත්වයක් තියෙනවා. ඒ අර ගවඝාතක පුත්‍රයා බුදුපියාණන් වහන්සේට තමන් වෙනුවෙන් දානයක් පූජා කරපු දරුවන් වගේ කලින් ධර්මය ගැන යෙදිලා නැතත් අතීත පුණ්‍ය ශක්තිය අනුවත්, බුද්ධ දේශනාව හරියටම එල්ලකළ නිසාත් අර වාගේ තත්ත්වයකට පත්වුනා. ඒක නිසා අපි ඒ වගෙ කෙනෙකුට හංවඩු ගහන්න නරකයි. කෙනෙකුට හැදෙන්න ඉඩ තියෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සංවේගය මතුකරලා දුන්නට පස්සේ අර පුද්ගලයා තමන්ගේ අතීතයේ සංවේගකර අවස්ථාව සිහියට නඟාගෙන - තමන්ගේ මවක් අතහැරලා, ගෙයක් අතහැරලා ගියේ මේ විදිය දර්ශනයකින් කොයිතරම් සංවේගයක් ඇතිවද? ඒක අමතක වෙලා තිබුන එක මතක් වෙන්න ඇති. ඊළඟට අපාය භය ඇතිවුනා ඒ එක්කම. අපායභයත් සංවේගයත් එකතු වුනාට පස්සේ ඔන්න කරන්න තියෙන වැඩේ තේරුණා. දන් ඉතින් හෙටම මරණය වෙයිද දන්නෙ නෑ. අදම මරණය වෙයිද දන්නෙ නෑ. ලොකු සංවේගයකින් අර පුද්ගලයා බුදුපියාණන් වහන්සේ යම් ධර්ම න්‍යායක් මතු කළා නම් ඒක අනුව හිත යොදන්න ඇති. කොහොම හෝ වේවා ඒ තත්ත්වයට පත්වුනා.

ඉතින් ඊළඟට අපි ආයෙත් එමු අර කතාවේ මුල හරියට. ඒ කතාන්තරයේ තියෙන්නේ මිථ්‍යා ආර්ථයක් බව අපි කවුරුත් දන්නවා. මාංස වෙළඳාම මිථ්‍යා ආර්ථයක් වෙන්නෙ වසවිස වෙළඳාම, ආයුධ වෙළඳාම වාගේම සත්ත්ව හිංසාවට ඒක හේතුවන නිසා. සතුන් මැරීමට හේතුවන නිසා. ඒ එක පැත්තක්. ආර්ථය වශයෙන් බලනකොට ඒ ගවඝාතකයා කෙලින්ම අපාය මාර්ගයට යොමු වෙලයි තියෙන්නෙ. ඊට අමතරව දන් මේ මාංශ රසයට ඇතිවුන ඇල්ම ගැනත් කල්පනා කරන්න වටිනවා. මොකද? නොයෙකුත් විදියේ තර්ක ඉදිරිපත් කෙරෙනවා. ඒ තර්ක ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ දිවෙනුයි. නමුත් අන්න ඒ **දිව** ගැන ටිකක් අපි හිතලා බලමු. මේ දිව

කියන එක බොහොම සංවේදී ඉන්ද්‍රියයක්. අපේ ශරීරයේ තියෙන ඉතාමත්ම සංවේදී ඉන්ද්‍රියයක් මේ දිව කියන එක. දැන් හොඳ රස ආහාරයක් ගැන කියන කොට රස ආහාරය නැතත් දිව අගට මොකද වෙන්නේ? කෙළ උනනවා නේද? අන්න ඒ විදියේ දෙයක්. එතකොට ඒ තරම් සංවේදී ඉන්ද්‍රියයක් මේ දිව තුළ සැඟවීලා තියෙනවා. අතීත සංසාරයේදී අපි නොයෙකුත් ජාතිවල තිරිසනුන් වෙලා, යක්ෂ රාක්ෂසයින් වෙලා, රස කර කර මස් කාපු කර්ම වේග මේවායේ එකතුවෙලා තියෙනවා. ඒවා අවදි කරගන්න හොඳ අවස්ථාව තමයි මාංශය මේකට එකතු වීම.

මාංශ රසයත් එක්ක යන තව යාලුවෙක් ඉන්නවා. මත්පැන. ඔය දෙනෙකු එකට යනවනම් හුඟක් දුර යන්න පුළුවනි. සුරලෝකෙට හොර පාරකින් යන්න වුනත් ඇති. මාංශ රසයයි මත් රසයයි එකට යනකොට ආයී අඩුවක් නෑ. මෙතන මත් රසයක් නැතුවමයි මේ ගවඝාතකයා හොඳට නාලා කියලා ඇවිල්ලා හොඳට හිත තැන්පත්වුන අවස්ථාවෙයි අර තරම් කෲර දෙයක් කළේ. ඕකට මත් රසයත් එකතු වුනාම මොනව කරන්න බැරිද? එබඳු දේවල් කොතෙකුත් මේ සමාජයේ මේ පින්වතුන්ට අහන්න ලැබීලා තියෙනවා. ඒවා දැන් සාමාන්‍ය සිද්ධි බවට පත්වෙලා තියෙනවා. තරු පහේ හෝටල් ආදියේ සත්තේවද්‍යාන හෝටල් පිටිපස්සේ තියෙනවා. ඕන වෙලාවක සතෙක් තෝරා ගෙන ඕන හැටියට මේසට ගෙනැල්ලා ලුණු ඇඹුල් ඇතුළු හෝ නැතුව හෝ - හැබැයි හැදි ගැරුප්පු සහිතව - අනුභව කරන්නේ. ඔය විදියට ගිහිල්ලා යම් කිසි අවස්ථාවක අතීත මිලේච්ඡ යුගයකට ආපසු යන විදියේ ජීවිත රටාවක් දැන් යනවා.. ඒ වගේම ආර්ථික ගැන හිතලා බලනකොට ඉතාමත්ම ලේසි ගොවිතැන තමයි සත්ව ගොවිතැන, දැන් බොහොම සත්ව ගොවිපොළවල්වල සත්වයින් වපුරලා දිනගණනකදී කපා පාගා ගන්න - හොඳ අස්වැන්නක් ලබාගන්න - ක්‍රම විද්‍යාත්මකව දක්වලා තියෙනවා. ඉතින් ඒ විදියේ ආර්ථිකවලින් බොහොම ඉක්මණින් පොහොසත් වෙන්න පුළුවන්. හැම තැනින්ම ආධාර ලැබෙන්නේ, හැමෝම කතා කරනව අහන්න ලැබෙන්නේ, අන්න එබඳු අය ගැනයි. සමහරු පුදුමයට පත්වෙනව ඒ අය බොහොම දියුණු වෙනවා කියලා. මුදලින් එහෙම වෙන්න පුළුවන්. ගිහිල්ල වැටෙන්නෙ කොහෙද කියල අපි කල්පනා කරන්න ඕන.

ඉතින් අන්න ඒ හැම එකකටම, ඒ විදියේ ජීවිකාවලට අනුබලය ලැබෙන්නේ අපේ මේ දිවෙනුයි. අර කියාපු මස් රසයට තියන ලොල්බව නිසා අර තරම් කෲර දේවල් කරන්න පෙළඹෙනවා. ඒ වගේම මස් නැතිව කන්න බැරිකම. අර කුණු රහ නැතිව කන්න බැරි නිසාම ගව ඝාතකයට එහෙම නැත්නම් මස් වෙළෙන්දට අපේ අනුග්‍රහය දක්වනවා. ඒ ටික තමයි

ඔය ධර්මයෙන් කියලා තියෙන්නේ. ප්‍රාණඝාත ශික්ෂාපදය හරියට රකිනවා නම්-

**පාණං න භානෙ
නව ඝාතයෙයා
නවානුජ්ඣන්දා
හනතං පරෙසං**

පරපණ නොනසන්නේය, නොනසවන්නේය, අනුන්ගේ පරපණ නැස්මට අනුදන්මක්ද නොකරන්නේය. දනුවත්ව හෝ නොදනුවත්ව හෝ - අපට ඒක කියන්න බෑ - කොයි ආකාරයෙන් නමුත් අපට මස් ඕන ආහාරයට. ඉතින් ඒක කොතනින් හරි ලබාගන්නත් ඕන. කොහෙන් හරි ලැබෙන්නත් ඕන. එච්චරයි. නමුත් ඔන්න ඔය මසට තියන කැදරකම නිසා තමයි ඇත්ත වශයෙන්ම - අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ - මිථ්‍යා ආර්ථිකයට මේ තරම් රුකුළක් ලැබීල තියෙන්නේ. එතකොට තම තමන් කල්පනා කරල බලන්න ඕන විශේෂයෙන්ම ගවඝාතනය ගැන. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. "තයො රොගා පුරෙ ආසුං" ආදී වශයෙන් මුල් කාලයේ තිබුණේ රෝග තුනලු. ඉතාමත්ම ඇත අතීතයේ එහෙම කාල තිබුණ බව සඳහන් වෙනවා. දීඝී ආයුෂක මනුෂ්‍යයින් හිටිය කාල ගැන මහ පුදුම දේවල් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා මේ ලෝක ධාතුව පිළිබඳව. බුද්ධ වචනය වශයෙන් බලනකොට අපට ඒවා පිළිගන්න සිද්ධ වෙනවා. මුල් කාලයේ මනුෂ්‍යයින්ට රෝග තුනලු තිබුනේ. ආශාව,බඩගින්න, ජරාව. ඔච්චරයි තිබුනේ. ඕනෑකම් තිබෙනවා, බඩගින්න තිබෙනවා, ජරාවට පත්වෙනවා ඔච්චරයි ලෙඩ. නමුත් ඕවා අනු අටක් වුනාලු ගවයින් මරන්න පටන් ගත්තට පස්සේ. ඉතින් ගවයින් මරණ එක විශේෂයෙන්ම ඒ ඉන්ද්‍රියාවේ කොහොමත් ඒ බමුණන් අතර ඇත්ත වශයෙන්ම ගවයින් කියලා කියන්නේ - දැන් මේ කාලය අනුවත්, ඉන්ද්‍රියාවේ පරිසරය අනුව පමණක් නෙවෙයි මේ කාල මනුෂ්‍යයින්ගේ ජීවිතේ ගැන හිතල බැලුවත් - එළඳෙන කියන්නේ කිරිමවි. සමහරවිට මවගෙන් බොන්න කිරි නෑ දැන් කාලයේ. මුල ඉඳලම සමහරවිට බොන්නේ එළඳෙනගෙ කිරි. එතකොට ඒ කිරිමවි. කිරිමවි මරන්න තරම් කෲර වෙත එක පුදුමෙකුත් නෑ, සමහර විට, අතින් මවුත් මරණ නිසා මේ කාලයේ.

මේවායේ විපාක කොයිතරම්ද කියලා හිතන්න ඕන. ඒවාගේම ගවයා ඉතාම අභිංසක සතෙක්. ඒ ඔක්කොම බුදු පියාණන්වහන්සේ ධර්මයේ සඳහන් කරලා තියෙනවා. ගව ඝාතනය ඒ අතින් විශේෂයි. ධර්මයේත් සඳහන් වෙනවා ඇතා ගවයා ආදී සාමාන්‍යයෙන් දියුණු මනසක් ඇති

සතුන් මැරීම ඉතාමත්ම භයානකයි. එපමණකින් හිතන්න නරකයි මාලු කෑම හොඳයි කියලා. ඇතැම් කෙනෙක් මස් කන්නේ නෑ මාලු කනවා. මාලුවගේ මස් බව දන්නේ නෑ. මාලුව කියන්නේ වෙනම සතෙක් එකකොට. මස් කියන්නේ හරකා ආදී ලොකු සතුන්ගේ - මාලුවගේ මස් නොවේ, මාලු කන්නේ. ඉතින් කොයිහැටි හෝ වේවා ඒ සංකල්පයේ මුල තියෙන්නේ දිවෙයි. ඒ දිවම තමයි නොයෙකුත් විදියේ තර්ක ඉදිරිපත් කරන්නේ. ඔන්න ඔය විදියේ තත්වයක් තියෙනවා. අපි කල්පනා කරන්න ඕන අපි යන්නෙ කොහොටද කියලා. එකකොට මේ ලෝකේ කොයි තරම් සුම්බල වගේ මහා දියුණුවක් ඇති වුනාට, හිටිගමන් ආයෙත් ගසාගෙන යනවා මුහුදු වතුර හරි ඇවිල්ලා. අර ඔක්කොම සමෘද්ධි ඇතිවුනාට පස්සේ හොඳට ලස්සනට පෙන්නලා - මාරයාගේ ස්වභාවයක් ඒක. උඩ දාලා ගහන්න වාගේ. ඉතින් කෝටිපතියෙක් දින ගණනකදී. අන්තිමට එක්කෝ මොකක් හරි භයානක අනතුරක් වෙලා, මාරක අනතුරක් වෙලා අර පුද්ගලයා මැරෙනවා. එක්කො පිටතින් අනතුරක් ඇවිල්ලා. එහෙම නැත්නම් ඇතුළතින් යම් කිසි බරපතල රෝග පීඩාවක්. හරියටම "කම්මසර්කකතා" කියලා කියන විදියේ කර්මානුරූප රෝග. එබඳු ප්‍රවෘත්ති අපට කොතෙකුත් අහන්න ලැබෙනවා. මේ කාලයේ පවා, භයානක අන්දමින් ගවඝාතනය කළ, සතුන් මැරීම කළ, කුකුළන් මැරීම කළ අය පවා තමන් කළ කෘර වදවලට, ඒවා මතක්වෙන, මතක්කරදෙන අන්දමේ රෝග පීඩාවලට භාජනය වෙලා විනාශයට පත්වෙනවා. මේවා සමහර විට රහස් හැටියට හංගන්නත් උත්සාහ කරනවා මේ මිථ්‍යා ආජීවයට රුකුල් දීමට. නමුත් මේකයි සනාතන සත්‍යතාව කමියේ.

**යාදිසං වපතෙ බීජං
තාදිසං හරතෙ එලං
කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණං
පාපකාරීව පාපකං**

ඔන්න බුදු පියාණන් වහන්සේ දෙන ගොවිතැන. කම් ගොවිතැන, බුදුන් වහන්සේ මතු කරලා දෙන්නේ. යම් ආකාරයකට වසුරනවා නම් ඒ ආකාරයට කපා පාගාගන්න ඕන. "කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණං" - හොඳ දේ වසුරනවා නම් හොඳ දේ කපා පාගා ගන්න පුළුවන්. හොඳ අස්වැන්නක් ලබන්න පුළුවන්. "පාපකාරීව පාපකං" - පවිඛිජ වසුරල හොඳ දේවල් ලබාගන්න බෑ කවදාවත්, ඒවගේ පෙනුනට. ඔන්න ඕකයි බුද්ධ වචනය. කම් වකුයේ භයානකත්වය එයින් අපට පෙනේ. අපේ ජීවිකාව සකස්කර ගැනීම- ආජීවය සකස්කර ගැනීම - අපට අයිති දෙයක්. ආජීවය කියන

එක නිකං සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. ඒකට ලොකු උත්සාහයක් දරන්න ඕන. ඒක සමයක් ව්‍යායාමය මතු කරගන්න උපකාර වෙනවා - සමයක් ආජීවයට හිත යෙදීම. සමයක් ආජීවය කියලා කියන්නේ හරි ජීවිකාව. ඇත්ත වශයෙන් කාටත් තියන ලොකුම ගැටළුව තමයි, මවිජිය ආරක්‍ෂාවෙන් මිදිලා සමාජයට වැටුනට පස්සේ තියන ප්‍රශ්නය තමයි, රක්‍ෂාව. මවිජිය ආරක්‍ෂාව නැතිවුනාට පස්සේ තමන් රක්‍ෂාව කරන්න ඕන. මොකක්ද ඒකට ලේසි? ඉක්මණට පහසුවෙන් පොහොසත් වෙන්න පුළුවන් එකයි තෝරා ගන්නේ. ඒවා ඔන්න ඉදිරිපත් කරනවා "ඇයි මේ තියෙන්නේ දවස් ගණනින් පුළුවන්." - නමුත් අන්ත අරකයි කාරණය. **ඒ තමන් වසුරන එකම කපා පාගා ගන්න ලැස්සි වෙන්න ඕන.**

ඉතින් අන්ත එහෙම නුවණින් කල්පනා කරන්නට ඕන, සමාජය දිහා බලලා. ඒ කෘරත්වයම තමයි - සතුන් කෙරෙහි දක්වන කෘරත්වයම තමයි - එකිනෙකා කෙරෙහි දන් දක්වන්නේ. දන් ඇතැම් අවස්ථාවල මනුෂ්‍යයින්ට හදිසියේ දනගන්නට ලැබෙනවා තමන් මෙතෙක් කල් රසකරකර යම්කිසි හෝජන ශාලාවක ගත්තු ආහාරය මනුෂ්‍ය මාංශයක් බව. එකකොට ඉතින් වමනේ දාලාවත් පිරිමහන්න බෑ. නමුත් තව ටික කලක් යනකොට ඒවා සාමාන්‍ය දේවල් බවට පත්වෙලා, අර අතීතයේ එකිනෙකා මරාගෙන කෑමේ මිලේවජ ගතිය මතුවෙන්න පුළුවන්. ඇත්ත වශයෙන් අර ජනගහන ප්‍රශ්නය නම් තියෙන්නේ ඒක ඉතාමත්ම පහසුවෙන් විසඳාගන්න ක්‍රමය තමයි එකිනෙකා මරාගෙන කෑම. අතීතයේ වුනේ ඒකයි. අතීතයේ බොහෝදෙනාට ඒ ජනගහණ ප්‍රශ්නය තිබෙන්න නෑ. අන්ත ඒ තරම් කෘරත්වයකට මනුෂ්‍යයින්ගේ සිත් යොමුවෙන්නේ මේ පොඩි දෙයින්. දන් අර මනුෂ්‍යයාට එක බත්වෙලක් කන්න බැරිවුනා මාංශරසය නැතිව. හැමදාම ඒක කාලක් ඒත් මදි. ඉතින් ඒ රසතෘෂ්ණාව ඇති වුනාට පස්සේ කොහොම හරි - ඒක කොහොමද කියලා නෑ - කොහොම හරි ඒක ලැබෙන්න ඕන.

අන්ත ඒක තුළින් තමයි ඊළඟට අනිත් ඒවාට පෙළඹෙන්නේ. ඉතින් අපි ඒක කළේ නැතත් කවුරු හරි ලවා කරවාගෙන තර්කානුකූලව ඒකේ වරදකුත් නැතෙයි කියලා රස කර කර වින්දනය කරනවා. නමුත් මේක තුළින් මේ සමාජයේ එන්න එන්නම ගුණධර්ම පරිහානිය. ඒ වගේම ආර්ථිකය පිළිබඳව මේ යන රැල්ල. තමන් කල්පනා කරන්න ඕන නුවණින්, කොයි තරම් ආධාර දුන්නත්. ආධාර නොදියයුතු පැතිවලින් ආධාර දෙනවා මේවාට. නමුත් අපට ඒවා ඕන නෑ. අපි අපේ අවංක ධර්මානුකූල ප්‍රතිපත්තිය පිහිට කරගෙන බුද්ධ වචනයට අනුව ජීවත් වෙනවා කියන ඒ

අධිෂ්ඨාන ශක්තිය - ඒකම තමයි ඒ ආර්ථය රැකීමට ව්‍යායාමයක්, විශේෂ වීර්යයක් අවශ්‍යයි කියන්නේ. නොයෙකුත් දේවල් තියෙනවා අර හිතේ කෙලෙස් මතු වෙන ආකාරයට. ඒවාට ඉඩ නොදිය යුතුයි. එහෙම නැතිනම් කෙනෙකුට පුළුවන් ආයුධ වෙළඳාම කරන්න. වස විස වෙළඳාම කරන්න. ඒවායින් ලොකුවට උපයාගන්න පුළුවන්. ඒවාත් මිථ්‍යා ආර්ථික හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා, ඒවාත් සත්ත්ව හිංසාවට හේතුවන නිසා.

මේ අනුව අපි කල්පනා කරන්න ඕන මේ හැම එකක් තුළින්ම, අපි මේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ගැන කොතෙකුත් කතා කළත් ඒ අනුව ජීවත් වෙන්නේ නැත්නම්, කවදාවත් මෙයින් බලාපොරොත්තු වන ප්‍රතිඵල ලබාගන්න බෑ. එකකොට තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවන රටාව සකස්කර ගැනීමේ වගකීම තමන් සතුයි. ඒ ආර්ථය පිළිබඳව වාගේම මාංශ රසය පිළිබඳ තියෙන ලොල්බව යම්කිසි අධිෂ්ඨානයක් තුළින් අතහැරිය යුතුයි. **තමන් යම් ප්‍රතිපත්තියක් රකිනව නම් ඒ ප්‍රතිපත්තිය තවත් ප්‍රතිපත්තියක් රකින්න ශක්තියක් වෙනව.** උපකාරයක් වෙනව. මන් පැනට ලොල් වුන පුද්ගලයාට ඒ මන් පැන් පිළිබඳ ආශාව අතහැරිය අවස්ථාවේ හිතට ලොකු ශක්තියක් ඇතිකරගන්න පුළුවන්. ඒක පිහිට කරගෙන ඉදිරියට යන්න පුළුවන් ධර්ම මාර්ගයේ. ඒ වගේම තමයි මේ කියාපු කාරණයන්.

එකකොට මෙන්න මේ ධර්ම කථාවලින් අපට ජේතවා මේවායින් යන තැන. බුදු පියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා ප්‍රාණඝාත අකුසලයේ විපාක. ඒ ප්‍රාණඝාත අකුසලය ගැන කෙලින්ම කියනවා-"උද්දො ලොහිතපාණී" - බොහෝ රෝද විදියට ලේ වැකුන අත් ඇතිව සතුන් මරමින් ජීවත්වුන පුද්ගලයා යන්නේ නිරය, තිරිසන් යෝනිය, ප්‍රේත යෝනිය, අසුර යෝනිය කියන ඔය හතරටයි. ඊ ළඟට යම් විදියකින් මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවය ලැබුවත් අල්පායුෂක වෙනවා කියල තියෙනවා. මේවාට නොයෙකුත් සාධක බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් පමණක් නොවෙයි මහා සාද්ධිමත් මුගලන් මහරහතන් වහන්සේගෙනුත් ලැබිලා තියෙනවා. මීට කලින් අවස්ථාවලත් අපි මකක් කරල තියනවා, ඉතාමත්ම හොඳ සිද්ධියක් මේ ගවඝාතක කාරණය සම්බන්ධව.

එක් අවස්ථාවක මුගලන් මහරහතන්වහන්සේත් ලක්ඛණ මහරහතන් වහන්සේත් ගිජුකුළු පව්වේ වැඩ වාසය කලා. එක දවසක්දා මුගලන් මහරහතන් වහන්සේ ලක්ඛණ භාමුදුරුවන්ට කිව්වා අපි රජගහනුවරට පිණිසාපානේ වඩිමු කියලා. ඊළඟට ගිජුකුළු පව්වෙන් බැහැගෙන යන අතරේ මුගලන් මහරහතන් වහන්සේ එක තැනකදී පොඩි හිනාවක් පහළ

කලා. මේ රහතන් වහන්සේලාගේ හිනාවල් ඉතාමත් අර්ථවත්. ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ ඇහුවා මොකද මේ හිනාවක් පහළ කළේ කියලා. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරියේදී අහන්න කිව්වා. මම දන් කියන්නේ නැහැ කිව්වා. ඊළඟට පිණිසාපානේ කරගෙන දානේ වළඳලා ඉවරවෙලා බුදුරජාණන්වහන්සේ ළඟට වැඩම කලා. එතනදී අන්න ලක්ඛණ භාමුදුරුවෝ මුගලන් මහරහතන් වහන්සේගෙන් අහන හැටියට අහනවා ඇයි අර දහවල් වෙලාවේදී ඔබ වහන්සේ මඳ සිහිභාවක් පහළ කළේ කියලා. ඔන්න බුදුපියාණන්වහන්සේ ඇතුළු සංඝයා වහන්සේලා ඉදිරිපිට මුගලන් මහරහතන් වහන්සේ කාරණය හෙළිකරනවා.

"මම දක්කා ගිජුකුළු පව්වෙන් බහින අතරේ අහසින් යනවා ඇට සැකිල්ලක්. ඒ ඇට සැකිල්ලට ගිජුලිහිණියන්, කපුටන් උකුස්සන් ඉල ඇට අතරට අනිනවා. අර ඇටසැකිල්ල විලාපකියමින් අඩමින් පියාඹාගෙන යනවා. මට ඒ වෙලාවේ සිතාවක් පහළ වුනා මේ විදියේ සත්ත්ව ආත්ම භාව තියනවා නේ" කියලා. ඔන්න එකකොට ඒක කිව්වාම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා සංඝයා වහන්සේලා ඉදිරියේ "මහණෙනි, මමත් ඔය පුදුම සත්ත්වයා දුටුවා දිවැසින්. නමුත් මම ඒක ප්‍රකාශ නොකළේ මම ඒක කිව්වට පස්සේ "කෝ අපට ජේතනේ නෑ නේ" ඒ විදියට කියලා මා කෙරෙහි හිත දුෂ්‍ය කරගන්නා නම් ඒ අයට ඒක තරකට හිටිනවා. ඒකෙන් ඒ අයට අපාගාමී වෙන්නත් පුළුවන්, සමහර විට, බුදු පියාණන් වහන්සේ බොරු කියනවා කියලා. අන්න ඒක නිසයි, මම ඒක නොකිව්වේ. දන් මට ශාක්ෂිකාරයෙක් හම්බ වෙලා තියෙනවා" කියලා. බුදු රජාණන් වහන්සේ ඒක කියන්න ආරම්භ කළේත් මාගේ ශ්‍රාවකයින් ඇස් ඇතිව ජීවත්වෙනවා, නුවණ ඇතිව ජීවත් වෙනවා, මේ වගේ දේවල් මට පමණක් නොවෙයි. මගේ ශ්‍රාවකයින්ටත් ජේතවා" කියලා.

අන්න එකකොට බුදු පියාණන් වහන්සේ සාක්ෂි ඇතුළු කිව්ව අර ඒ ඇට සැකිල්ලක් වාගේ ගියේ ගවඝාතකයෙක්ය කියල. මේ රජගහනුවරම හිටපු ගවඝාතකයෙක්. ඒ ගවඝාතක කමීය හරියට කිරීමේ විපාක වශයෙන් **බොහෝ වර්ෂ ගණනක්, බොහෝ වම් සිය ගණනක්, බොහෝ වම් දහස් ගණනක්, බොහෝ වම් සියදහස් ගණනක් නිරයේ පැහිල** දන් මේ ආත්ම භාවය ලබාගෙන සිටිනවා කියලා. එකකොට අර ගවයින්ගේ මස් හුරලා දාලා ඇට සැකිල්ල කොතෙකුත් ඔය මස්කඩවල දකින්න ලැබෙනව. අන්න ඒ ඇට සැකිල්ලක් වගෙයි දන් මේ මනුෂ්‍යය. හැබැයි අර කුරුල්ලන් ආදී සතුන් අනිත කොට විලාප කිව්ව ඒ ආත්ම භාවය. සාමාන්‍ය පියවි ඇසට ජේතනේ නැති පුදුම විදියේ ජීව, ආත්මභාව මේ ලෝකයේ තියෙනව. දිවැස් ඇති අයටයි ජේතනේ.

ඒ විදියේම තවත් කතාන්තරයක් ඒ එක්කම සඳහන් වෙනවා. මස් වැදලේක් අහසින් යනවා. ඒත් ගිජුලිහිණියන් කපුටන් අනිනවා. අර මස් වැදලේ කෑ ගහ ගහා අහසේ පියාඹනවා. මොකක්ද මේ මස්වැදලේ? ඒත් යම් කිසි සත්ත්ව ආත්මභාවයක්. අතීතයේ ගවසානකයෙක්. ඔන්ත ඔය වාගේම කුරුලු සාතකයින් ආදීන් පිළිබඳව ප්‍රවෘත්ති රාශියක් ඒ එක්කම සඳහන් වෙනවා, සතුන් මැරීමේ විපාක වශයෙන්. එතකොට ඒ මෙලොව ප්‍රේත ආත්ම, යකෂ ආත්ම, වශයෙන් ලබන්නේ ඒ කරපු කර්මයේ වල්ගකොන, අග කෙළවර - විපාකාවශේෂ. නියම විපාක විදින්නේ නිරයේ. නිරාදුක් කල්ප ගණනක්, සියදහස් ගණනක් විඳල ඉවරවෙලයි ඒ ප්‍රේත ආත්ම භාවවල දිවැස් ඇති අයට පමණක් පේන ඒ තත්ත්ව ලබන්නේ. ඊටත් මෙහා ඇවිල්ලා තමයි මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවය ලබලා - අපට ඉදහිටල අහන්න ලැබෙනවා - යකෂයින් වගේ දරුවන් උපදිනවා, අංග විකල පුද්ගලයින්, අතපය නැතිව. තව ලෙඩරෝග අතීත කර්ම වේග අනුව, හයානක කම් වේග අනුව පුදුම අන්දමේ ලෙඩ රෝග ඇතිවෙනවා. ඕවා යට තියෙන්නේ අන්න අර විදියේ කම් කියලා හිතාගන්න ඕන.

එතකොට ප්‍රාණසාත අකුසලය ඉතාම බරපතල දෙයක්. ඒකයි ඒක පළවෙනි ශික්ෂාපදය හැටියට දක්වල තියෙන්නේ. ඒකටම උපකාර වෙන දෙයක් තමයි සත්ත්ව හිංසාව. **ඒ හැම එකකටම මුල්වෙන්නේ අර තිරිසන් සතාගේ ස්වභාවය - තව එකෙක් ගිලදාන එක.** සතා මැරෙනකං ඉන්නේ නෑ. ඇතැම් සතුන් ඉන්නවා - අපට දකින්නත් ලැබෙනවා- ඒ සතාගේ අවසාන දුක්ගැනවිල්ල ඇහෙන්නේ අනිත් සතාගේ බඩ ඇතුළෙන්. දන් ඔය කබරු එහෙම සතෙක් ගිලිනකොට - සමහරවිට ගෙම්බන් එහෙම. අන්තිම හඩ ඇහෙන්නේ බඩ ඇතුළේදී. අන්න ඒ තරම් පණ පිටින් ගිලින සිරිත. ඒකයි බුදු රජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ යමෙක් තිරිසන් ලෝකෙට වැටුනට පස්සේ ආයි ගොඩ එන එක හරිම අමාරුයි කියලා. මොකද හේතුව? තිරිසන් අපායේ තත්ත්වය බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ **"අඤ්ඤමඤ්ඤබාදිකා එසං වතනති දුබ්බල බාදිකා"** තිරිසන් ලෝකයේ වැඩි කොටම තියෙන්නේ - හරකුන් වගේ සතුන් නොවෙයි - මස් කන සතුන් පිළිබඳව - අඤ්ඤමඤ්ඤබාදිකා - ඔවුනොවුන් කා ගැනීම. ඒ වගේම "දුකිල බාදිකා" දුර්වලයා කා දමනවා. විශේෂයෙන් මුහුදේ. මුහුදේ සතුන් පිළිබඳව. ඒකට කියන්නේ මාතස්‍යන්‍යාය කියල. එකෙක් තව එකෙක් ගොදුරු කර ගන්නවා. එතකොට මේ තත්ත්වයට මනුෂ්‍යයා යනව නම් ඒක මනුෂ්‍ය කමක් වෙන්නේ නෑ.

ඇත්ත වශයෙන් දන් ඒක රටාවක් වේගෙන යනවා. මළගිය සතකුගේ මස්වලට වැඩි කැමැත්තක් නෑ. තිරිසන් සතුකුන් එහෙමයි. පණපිටින් ජීව

රුධිරයත් එක්කම ගොදුරු කරගන්න එකයි තිරිසන් සතාගේ සිරිත. දන් ඉතාම අලුත් මෝස්තරය තමයි ඒක. සතෙක් අවසන් හුස්ම හෙළන්න කලින් ඒ සතාගෙන් ගන්න පුළුවන් මාංශය අරගෙන අපේ දිව පිනවන්න ඕන. ඒකයි අලුත්ම ක්‍රමය. ඔය හෝටල්වල එහෙම මැරෙනකං ඉන්නේ නෑ. තම තමන්ම ඒවා කරගන්නවා. ඒකේ අර හැදිගැරුප්පු ආදී බාහිර ටික ඉවත් වෙනකොට ඇත්ත වශයෙන් මෙතන තියෙන්නේ අර මිලේච්ඡ යුගයට ආපසු ඒමක් තමයි. ඉතින් මේවා ගැන අපි නුවණින් කල්පනා කරන්න ඕන. අපි මේ ලොකු ලොකු ගැඹුරු දේවල් අල්ලනවා. නමුත් එදිනෙදා ජීවිතයේ මේ සාමාන්‍ය හැටියට පෙනෙන නමුත් බොහොම දුරයන මේ දුර්වලකම් හදාගන්න උනන්දු වෙන්නේ නෑ. ඒ වෙනුවට නොයෙකුත් තර්ක ඉදිරිපත් කරලා එවායින් **"ඇඟ බේරගන්න"** හදනවා. ඇඟ බේරා ගත්තත් පින්වතුනි, **හිත බේරගන්න** බෑ. ඇඟත් අන්තිමට හයානක කම්වලට හේත්තු වෙනවා, යම් අවස්ථාවක.

ඒක නිසා මේවා ගැන කල්පනා කරලා - මේ පින්වතුන් මේ වටිනා දවසේ යම් කිසි ශීලයක් සමාදන් වුනා. ශීලය කියල කියන්නේ හීලෑකමයි. ඒ හීලෑකමට ඔය කියාපු කොයිවත් අයිතියි. සතුන් මැරීමෙන් වෙන්වෙනවා. සොරකම් කිරීමෙන් වෙන්වෙනවා. ඔය ආදී විරති- "වේරමණී" කියන වචනය නිරන්තරයෙන් මතක් කරගන්න ඕන. මේ ශික්ෂාපදයක වටිනාම වචනය තමයි "වේරමණී" කියන එක. වේරමණී කියලා කියන්නේ වෙන් වීම කියන එකයි. එතකොට, කීර්ම පහසුයි වෙන්වීම අපහසුයි. අපහසු දේ කීර්ම තුළින් තමයි- අන්න ඒ ශික්ෂණය තමයි - අපේ ජීවිත හැඩ ගස්සවා ගන්න උපකාර වෙන්නේ. හීලෑකෙනෙක් වෙන්නේ එතකොටයි. ඒකයි අර ඇතෙක් අශ්වයෙක් හීලෑ කරන්නේ. ඇත් ගොවිවෙක්, අස් ගොවිවෙක් කොයිතරම් වෙර වෑයම් කරලද ඒ සතා හික්මවා ගන්නේ? වල් සතෙක්. අපිත් එතකොට වෙන කෙනෙක් කිව්වටම නොවෙයි අපි අපිම හික්මෙන්න ඕන. ඒකට උපකාර වෙන්නේ තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවයි.

බුදු පියාණන් වහන්සේ අපට දුක් දෙන්න කිව්ව නොවෙයි. අර කිව්ව හැටියට මේ දුකෙන් පෙළෙන සත්ත්වයාට ධර්ම වක්‍රයේ පිහිටෙන් දුක් කෙළවර කරගන්නයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්ම වක්‍රය අපට මතු කරලා දුන්නේ. ඒකට අනුවයි මේ ශීලාදී ශික්ෂාපද. වදයක් හැටියට නොවෙයි. අපේම යහපත සඳහායි. අපේ යහපත කියන කොට මෙලොව යහපත පමණක් නොවෙයි. මෙතනින් කෙළවර වෙන්නේ නෑ ජීවිතය. මෙතනින් කෙළවර වෙනවා නම් ජීවිතය, කොයි විදියට ජීවත් වුනත් කමක් නෑ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ පමණක් නොවේ අතීතයේ

යොගීන් පවා දක්වලා කියනවා අනන්ත කාලයක් අපි සංසාරයේ නොයෙකුත් ආත්මභාවවල ඉපදෙමින් මැරෙමින් යන බව. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා කියනවා.

**න තං කමම කතං සාධු
යං කතවා අනුතප්පති
යස්ස අසසුමුබ්බො රොදං
විපාකං පටිසෙවති**

"යම් කර්මයක් කරලා ඒකට පසුකැවිලි වෙනවානම්, කඳුලු පිරි මුහුණින් අඩමින් එකේ විපාක විඳිනවා නම් ඒ කර්මය හොඳ කමියක් නොවෙයි. එතකොට ඇතැම් කෙනෙක් කියන්න පුළුවන්, "දන් අපි මේ කමිය කළාට, ඊළඟට ආත්මභාවයේ අපි දන්නේ නෑ නේ." අපි නොවෙයි නේ එතන. 'අපි' කතාව නෑ නේ. මතක නෑ නේ. එහෙම කියල බේරෙන්න බෑ. විඳින අවස්ථාවේ "අනේ! කොහොමද මේක වුනේ?" කියලා දන්නේ නෑ. ඒ වින්දනය තුළ තමන්ට දුකක් අයිති වෙනවා. ඒ දන දන කරපු නිසයි. යම් අවස්ථාවක නොදන හෝ අභවලා කළයි කියලා දන්නේ නැතිව උනත් තමන්ට විඳින්න සිද්ධ වෙන්නේ. ඉතින් අන්ත ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ. දක්ෂ වෛද්‍යවරයෙක් ළඟට ගියාට පස්සේ තමයි අපට තේරෙන්නේ පොඩ්කාලේ අපි දන්නේ නැතිව යම් කිසි අගුණ දෙයක් කාලා තියෙනවා. ඒක මේ ඇවිල්ලා අන්තිමට සමහර විට මේ කාලේ ඔය කියන පිළිකා ආදී රෝගයක්. ඔන්න එතකොටයි අපට මතක් වෙන්නේ අනේ අපි මේ හොඳ රස ආහාරයක් අරගෙන තියෙන්නේ. පස්සේ මේ වෛද්‍යවරයායි කිව්ව මේ තත්ත්වයට මේකයි හේතුව කියලා.

ඒවාගේ බුදු පියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට පෙන්නුම් කරලා දෙනවා, දන් මේ හොඳින් සනීපෙන් වගේ හිටියට, මේ ලෙඩට ඕන කරන යම් කිසි විෂ බීජයක් හිතේ තියෙනවා. ඒක ඉවත් කරන තුරු නිරෝගි වෙන්න බෑ. අන්ත ඒ විදියට කල්පනා කරන්න ඕන. එතකොට අර නොයෙකුත් තර්ක විතර්ක වලින් 'නැවත උපන්නට ඒ අපි නොවේ' කියලා එහෙම බේරෙන්න බෑ. කර්මයේ විපාක හැටියට තමන්ට ඒ වගකීම ගන්න වෙනවා යම් අවස්ථාවක. ඒ විදියට කල්පනා කරල තමන්ගේ ජීවිකාව හරිගස්සාගන්න ඕන. අන්ත අර මහලු ගවසාතක පුත්‍රයා අවසාන අවස්ථාවේ නියම පණ්ඩිතයෙක්. දන් නම් පණ්ඩිතයා කියලා කියන්නේ දන උගත්කම්වලට. මෙතන පණ්ඩිතයා කියලා කියන්නේ දන උගත්කම්වලට නෙවෙයි. දන උගත්කම්වලට නොවෙයි මෙතන බුදුරජාණන්වහන්සේ

ඉක්මණින් උත්සාහ කරන්න කිව්වේ. අන්ත අර සිත පිරිසිදු කරගැනීම. **"නිදධනාමලො අනඛගණො" ඒකයි පණ්ඩිතකම. නියම පණ්ඩිතකම ඒකයි.**

එතකොට අන්ත ඒ විදියේ පණ්ඩිතයෙක් වෙන්නයි හැම දෙනාටම ආරාධනා කරන්නේ. **"බිප්පං වායම පණ්ඩිතො භව"** කියන ඒ පාඨය තමන්ගේ ජීවිතයට ආදර්ශ පාඨයක් කරගන්න වටිනවා මේ ගාථාවලට අනුව. දන් මේ පින්වතුන්ට තම තමන්ගේ ජීවිකාව, එදිනෙදා දිවි පැවතුම්, සකස් කරගන්න උපකාර වන්නාවූ මේ ධර්ම වක්‍රයේ ඇති ආශ්වස්චන් භාවය පෙන්නුම් කරන්නාවූ, ධර්ම දේශනාව තුළින් සද්ධා, චිරය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා යන නිවනට උපකාර වන ඉන්ද්‍රිය ධර්ම, බලධර්ම මතු කරගන්න හේතු උනානම් ඒ සියල්ල උපකාර කරගෙන කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයක් පිහිට කරගෙන ඉක්මණින්ම මේ සියලු ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණාදි සංසාර දුකින් අත්මිඳිල උතුම් අමා මහ නිවන - සෝවාන්, සකදාගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාහී ඵල ප්‍රතිවේධයෙන් ලබාගැනීමට මේ කුශල ශක්තිය ඒකාන්තයෙන් උපනිග්‍රය වේවා කියල ප්‍රාථනා කරගන්න. එසේම අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ යම්කාක් සත්ත්ව කෙනෙක් ධර්ම දේශනාමය ධර්ම ශ්‍රවණමය කුශලය අනුමෝදන්වීමට බලාපොරොත්තු වෙනවා නම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ කුසලය අනුමෝදන් වීම තුළින් උතුම්වූ අමා මහ නිවන සාක්ෂාත් කරගන්නවා! කියල ප්‍රාථනා කරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

"එත්තාවතාව අමෙහති"

